

Projekt

z dnia 9 czerwca 2022 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W KLUCZBORKU**

z dnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt. 6a, art. 10f ust. 4 w związku z art. 10 e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.) oraz w związku z art. 9 pkt 5. ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityk rozwoju (Dz. U. 2021 poz. 1057 z późn. zm.), Rada Miejska w Kluczborku uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku.

2. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork, o której mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kluczborka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Kluczbork.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Kluczborku

Janusz Kędzia

Załącznik do Uchwały nr Rady Miejskiej w Kluczborku
z dnia w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku

"Wybieram Kluczbork"

CZERWIEC 2022

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
Uwarunkowania i metodyka opracowania Strategii	5
Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej	8
Gmina Kluczbork – OBSZAR SPOŁECZNY	8
Gmina Kluczbork – OBSZAR GOSPODARCZY	10
Gmina Kluczbork – OBSZAR PRZESTRZENNY I ŚRODOWISKO	11
Strategiczne kierunki rozwoju Gminy Kluczbork	14
Cele strategiczne rozwoju Gminy Kluczbork	16
Cel strategiczny I	18
Cel strategiczny II	22
Cel strategiczny III	28
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy	32
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	35
Zgodność Strategii z dokumentami wyższego rzędu	36
Obszary strategicznej interwencji	39
System realizacji Strategii w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	41
Wdrażanie Strategii	41
Monitoring strategiczny	42
Ewaluacja	43
Procedura aktualizacji Strategii	43
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych w Gminie Kluczbork	44
Ramy i źródła finansowania	46

WPROWADZENIE

Zdjęcie 1 – Wieża Ratusza w Kluczborku – Artur Nowak

Strategia rozwoju stanowi podstawowy instrument racjonalnego zarządzania gminą. Jako dokument planistyczny, jest narzędziem służącym do wytyczania zmian, rozwiązywania lokalnych problemów i zaspakajania potrzeb społeczno-gospodarczych przy jednoczesnym niwelowaniu barier pojawiających się w otoczeniu. Pozwala na zdiagnozowanie lokalnego otoczenia, poznanie własnych zasobów i wykorzystywaniu potencjalnych szans na rozwój.

Dotychczasowa Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork 2015-2020 stanowiła podstawę do podejmowania wielu działań rozwojowych, jak również motywowała do podejmowania współpracy międzysektorowej. Przestankami do opracowania nowej strategii rozwoju były zmiany zachodzące w obszarze formalno-prawnym, koniec obowiązywania poprzedniej Strategii, a także pojawiające się nowe trendy rozwojowe, zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej.

Głównym celem opracowania dokumentu Strategii KLB 2030 było wyznaczenie celów w perspektywie do roku 2030, a następnie konsekwentne podejmowanie i realizowanie działań, zmierzających do zapewnienia harmonijnego rozwoju i osiągnięcia zdefiniowanej wizji.

Lokalna polityka rozwoju powinna zachowywać charakter ciągły, co oznacza kontynuację głównych założeń i kierunków rozwoju zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców, które zapisane były w dotychczasowych dokumentach strategicznych gminy Kluczbork. Nowo zdefiniowane cele uwzględniają aktualne warunki zewnętrzne, gminne zasoby, potrzeby, trendy rozwojowe, a także pojawiającą się w ostatnim czasie niepewność społeczno-gospodarczą, wywołaną w dużej mierze przez sytuację pandemiczną na świecie.

W dokumencie zawarte są nie tylko cele i kierunki działań, ale także założenia procesu wdrażania, ustalenia monitoringu oraz ewaluacji. Strategia nie skupia się wyłącznie na działaniach podejmowanych przez samorząd gminny, ale zakłada współpracę pomiędzy samorządami wszystkich szczebli, instytucjami państwowymi, partnerami prywatnymi, pozarządowymi i innymi podmiotami, w układzie zarówno lokalnym, jak i regionalnym.

„Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030” jest zgodna z zapisami art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 poz. 559 t.j.).

Strategia rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork została opracowana zgodnie z obowiązującymi przepisami i jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego. Dokument może stanowić formalną podstawę do efektywnego wykorzystania przez gminę Kluczbork środków rozwojowych, zarówno krajowych, jak i unijnych oraz z innych dostępnych źródeł finansowania. Strategia jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategiczných obowiązujących w Gminie, oraz będzie wyznaczała ramy dla przyszłych planów i programów powstających w Gminie w czasie jej obowiązywania. Należy pamiętać, że istotność i przydatność Strategii Rozwoju będzie zależna przede wszystkim od zaangażowania wielu podmiotów, w tym społeczności lokalnej, ale przede wszystkim od zaangażowania władz Gminy w proces wdrażania Strategii.

UWARUNKOWANIA I METODYKA OPRACOWANIA STRATEGII

Opracowanie dokumentu Strategii KLB 2030 przebiegało w kilku etapach.

Etap 1 – Raport Diagnostyczny

Prace nad dokumentem Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 zostały poprzedzone przygotowaniem Raportu Diagnostycznego. Etap ten został rozpoczęty w 2019 roku. Powołano Zespół ds. Opracowania Strategii Rozwoju Miasta i gminy Kluczbork 2021-2030, składający się z pracowników Urzędu Miejskiego, jednostek organizacyjnych oraz Radnych Rady Miejskiej w Kluczborku.

Raport powstawał z wykorzystaniem uzupełniających się wzajemnie metod z zachowaniem zasady partycypacji społecznej. Przeprowadzono badania ankietowe mieszkańców oraz szereg spotkań warsztatowych z różnymi grupami społecznymi i branżowymi: władze gminy, pracownicy Urzędu Miejskiego, kierownicy jednostek organizacyjnych, dyrektorzy szkół gminnych, przedstawiciele Rady Miejskiej w Kluczborku, Młodzieżowej Rady w Kluczborku, Kluczborskiej Rady Seniorów, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, rolników, spółdzielni mieszkaniowych i zarządców nieruchomości. Z uwagi na pojawienie się pandemii Covid-19, planowany harmonogram prac nad raportem musiał zostać mocno ograniczony – zrezygnowano ze spotkań bezpośrednich.

Dokonano także analizy danych zebranych od poszczególnych wydziałów UM Kluczbork, gminnych jednostek organizacyjnych oraz danych statystycznych (dane GUS). Przeprowadzono analizę mocnych i słabych stron gminy oraz dostępnych zasobów i potencjalnych negatywnych czynników zewnętrznych mogących mieć wpływ na procesy rozwojowe – analiza SWOT.

Na podstawie podjętych działań oraz zebranych danych i ich analiz, powstał Raport Diagnostyczny, stanowiący załącznik do dokumentu Strategii KLB 2030.

Etap 2 – Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030

Prace nad Strategią rozpoczęto w maju 2021 r. po zmianie przepisów ustawowych dotyczących prowadzenia gminnej polityki rozwoju. Przyjęto uchwałę Rady Miejskiej w Kluczborku nr XXXII/502/21 z dnia 26 maja 2021 r. w sprawie przyjęcia trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030. Następnie, na nowych zasadach, powołany został Zespół ds. opracowania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku.

Na podstawie Raportu Diagnostycznego, opracowano wnioski, które w połączeniu z analizą SWOT dały podstawę do określenia wizji rozwoju gminy, celów strategicznych, celów operacyjnych oraz kierunków rozwoju. Następnie opracowano pozostałe wymagane elementy Strategii, w tym model struktury funkcjonalno-przestrzennej, system wdrażania, monitoringu i ewaluacji oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych. Przygotowany projekt dokumentu został poddany konsultacjom.

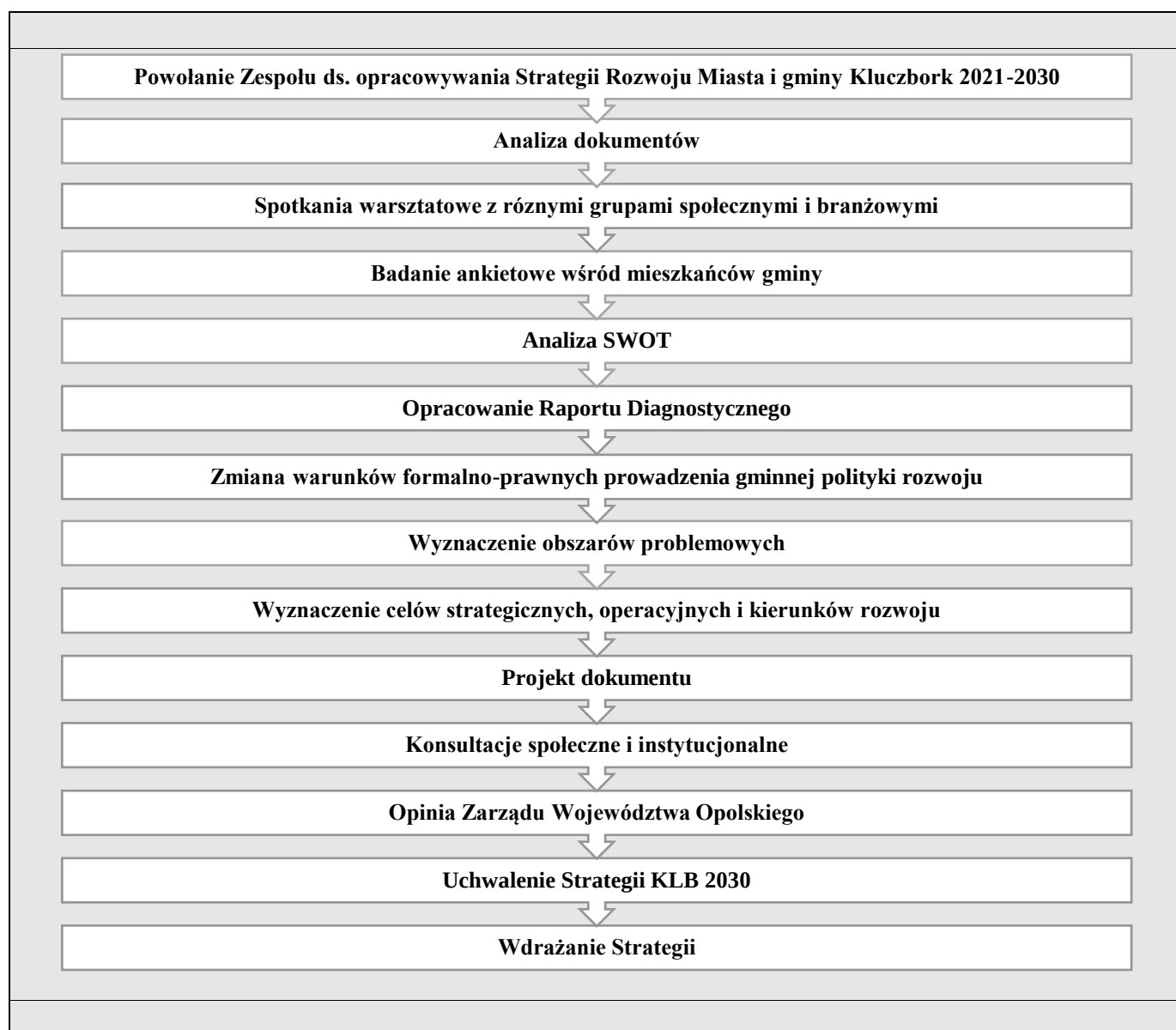
Etap 3 – Konsultacje dokumentu

Po opracowaniu Projektu Strategii KLB 2030, dokument został poddany konsultacjom instytucjonalnym i społecznym.

Etap 4 – Opracowanie ostatecznej wersji dokumentu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030

Po zakończonych konsultacjach opracowana została ostateczna wersja dokumentu uwzględniająca wnioski z przeprowadzonych konsultacji. Dokument został przygotowany zgodnie z art. 10e ustawy o samorządzie gminnym. Dokument został przedłożony Zarządowi Województwa Opolskiego w celu wydania opinii dotyczącej uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Poniżej przedstawiono poszczególne działania podejmowane podczas opracowywania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030.

Schemat 1. Działania podejmowane w czasie procesu powstawania dokumentu Strategia Rozwoju Miasta i gminy Kluczbork do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne.

Ważnym elementem prac nad dokumentem był udział i doradztwo instytucji, jednostek organizacyjnych, wydziałów UM Kluczbork oraz reprezentantów władz:

- Jarosław Kielar – Burmistrz Miasta Kluczborka
- Roman Kamiński – Zastępca Burmistrza Miasta Kluczborka
- Dariusz Morawiec – II Zastępca Burmistrza Miasta Kluczborka
- Wydziały UM Kluczbork:
 - Wydział Gospodarki Miejskiej
 - Wydział Gospodarki Nieruchomościami i Planowania Przestrzennego
 - Wydział Finansowy
 - Wydział Promocji i Rozwoju Gminy
 - Wydział Funduszy Zewnętrznych i Rozwoju Obszarów Wiejskich
 - Wydział Ochrony Środowiska i Leśnictwa
 - Wydział Spraw Obywatelskich i Obronnych
- Jednostki Organizacyjne
 - Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Kluczborku
 - Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku
 - Środowiskowy Dom Samopomocy
 - Administracja Oświaty w Kluczborku
 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczborku
 - Centrum Kultury w Kluczborku (CKK)
 - Centrum Aktywności Lokalnej
 - Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kluczborku
 - Miejski Zarząd Obiektów Komunalnych

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ

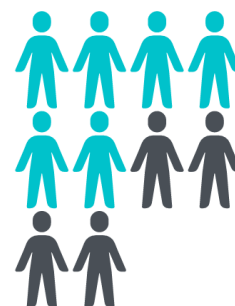

Zdjęcie 2 – Kluczbork nocą – Artur Nowak

Gmina Kluczbork – OBSZAR SPOŁECZNY

Potrzeby

- obserwowane w dłuższej perspektywie czasu negatywne procesy demograficzne, w tym zwłaszcza zjawisko depopulacji (ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji) oraz starzenie się społeczeństwa, stanowią wciąż aktualną barierę oraz zagrożenie dla obecnego i przyszłego rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Kluczbork
- w związku ze starzeniem się społeczeństwa, konieczne jest rozwijanie usług i otwieranie nowych form wsparcia dla seniorów - zarówno takich, które są potrzebne do zapewnienia opieki i wsparcia, jak i takich które pozwolą na wykorzystanie potencjału osób w wieku poprodukcyjnym
- niekorzystnie na sytuację demograficzną gminy Kluczbork wpływa migracja zagraniczna zarówno stała jak i sezonowa; należy zauważyć, iż zjawisko to będzie miało charakter trwały do 2030 roku. Szczególnie niekorzystny jest fakt, że emigranci zarobkowi to w większości ludzie w wieku produkcyjnym oraz coraz częściej dobrze wykształceni
- rozwój profilowanego kształcenia młodzieży w celu zapewnienia pracy po wejściu w pełnoletność
- jedną z ważnych konsekwencji pandemii COVID-19, która pojawiła się w 2020 roku, jest zwrócenie większej uwagi na problemy dotyczące postępującej zapaści służby zdrowia, w

szczegółności bariery dostępności do szeregu usług na poziomie leczenia ambulatoryjnego i szpitalnego, wadliwy system wyceny usług i procedur, niewystarczające nakłady finansowe, a szczególnie deficyty kadrowe zarówno wśród lekarzy jak i pielęgniarek

- potrzeba budowy nowych mieszkań komunalnych i socjalnych, a także modernizacja istniejących mieszkań komunalnych w celu poprawy warunków bytowych
- konieczność modernizacji obiektów użyteczności publicznej, oświatowych, kulturalnych, sportowych w tym modernizacji/budowy krytej pływalni
- wnioski problemów społecznych dotyczących kwestie przemocy w rodzinie, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz bezdomności, wskazują że są to ważne problemy społeczne, obnażające słabość rodziny i konieczność jej wsparcia. Rodziny zagubione wymagają interdyscyplinarnego wsparcia instytucjonalnego świadczonego przez specjalistów (psycholog, pedagog, asystent rodziny, itp.) a dzieci z tych rodzin dostępności do placówek wsparcia dziennego np.: świetlice
- wsparcie finansowe i instytucjonalne organizacji pozarządowych angażujących się w życie lokalnej społeczności

Potencjał

- sprzyjający klimat dla rozwoju kapitału społecznego, rosnąca aktywność społeczności lokalnej, przejawiająca się m.in. w głosowaniu do budżetu obywatelskiego, wzroście liczby organizacji pozarządowych oraz realizowanych przez nie projektów i przedsięwzięć. Aktywność społeczna pozwala na prowadzenie efektywniejszej polityki rozwoju poprzez włączanie społeczeństwa w procesy decyzyjne. Współpraca z trzecim sektorem pozwala na budowanie lokalnej tożsamości, zwiększa umiejętność współpracy i samoorganizowania się oraz odpowiada na potrzeby mieszkańców
- szeroka i różnicowana oferta kulturalna, ciesząca się dużym zainteresowaniem, działania w zakresie kultury w gminie Kluczbork prowadzone są w taki sposób, aby oferta kulturalna dawała możliwość atrakcyjnego spędzania wolnego czasu
- różnicowana i dostępna baza sportowa, niemniej jednak konieczne są nakłady na unowocześnianie obiektów i rozwój nowych, w szczególności dotyczy to krytej pływalni oddanej do użytku w latach 90-ych, oraz stadionu lekkoatletycznego (byłego stadionu KKS)
- system infrastruktury i bazy dydaktycznej zapewniający opiekę i kształcenie na każdym szczeblu edukacji, niemniej jednak należy zwrócić uwagę nad stworzeniem warunków do zwiększania miejsc zapewniających opiekę nad najmłodszymi. Baza edukacyjna wymaga regularnych remontów i modyfikacji
- wysoka dostępność do usług społecznych i instytucjonalnych wpływająca na atrakcyjność osadniczą

Wyzwania

- wzmacnianie potencjału edukacyjnego gminy dzięki tworzeniu odpowiednich warunków do nauki (infrastruktura, sprzęt i wyposażenie placówek edukacyjnych), utrzymanie wysokiego poziomu kształcenia na różnych poziomach edukacji, stosowanie nowoczesnych metod nauczania, doskonalenie kompetencji nauczycieli,

- prowadzenie przez władze krajowe ale także regionalne polityki nastawionej na faktyczne wsparcie dla JST, w tym przygotowanie programów operacyjnych, z których będą mogły korzystać jednostki – programy społeczne, edukacyjne, zdrowotne (EFS+ itp.)
- podjęcie działań mających na celu zmniejszenie/ograniczenie wandalizmu i dewastacji miejsc publicznych – np. monitoring z kontrolą 24h, zwiększenie liczby patroli
- kompleksowa polityka uwzględniająca potrzeby poszczególnych grup wiekowych
- rozwój i promocja aktywnego wypoczynku i zdrowego stylu życia
- wspieranie tworzenia i rozwoju oferty spędzania wolnego czasu, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży
- dostosowanie pomocy do stale aktualizowanego katalogu problemów społecznych
- współpraca w zakresie zwiększania dostępności i przeciwdziałania problemom związanym z funkcjonowaniem służby zdrowia na poziomie lokalnym i regionalnym

Gmina Kluczbork – OBSZAR GOSPODARCZY

Potrzeby

- potrzeba tworzenia nowych terenów inwestycyjnych z uwagi na zapełnianie już istniejących terenów w Ligocie Dolnej i przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku
- zwiększanie dostępności transportowej i komunikacyjnej – niewystarczający poziom infrastruktury drogowej, w tym stan dróg lokalnych i regionalnych
- trudności w pozyskaniu a także odpływ wykwalifikowanej kadry do innych miast (wykształcenie, doświadczenie, wyspecjalizowanie)
- przywrócenie funkcji handlowej centrum Kluczborka - ulic Piłsudskiego i Krakowskiej
- minimalizacja zjawiska emigracji zarobkowej, w tym odpływu wykwalifikowanej kadry oraz ograniczanie negatywnych konsekwencji społecznych
- opracowanie strategii promocji gminy
- określenie i wypromowanie produktu turystycznego

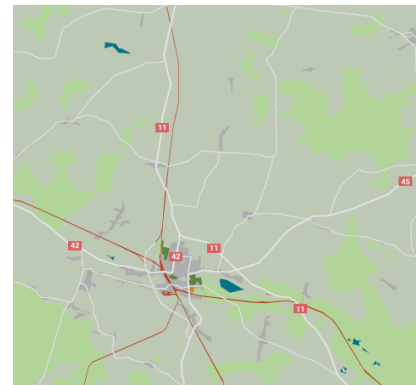
Potencjał

- wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych
- wzrost nowych dużych inwestorów dzięki funkcjonowaniu strefy ekonomicznej w Ligocie Dolnej i poszerzeniu jej terenu o dawny Tartak przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku
- ukończona obwodnica miasta ułatwia transport dużych rozmiarów
- pozytywny klimat i uwarunkowania dla rozwoju przedsiębiorczości
- wysoki stopień zapełnienia strefy ekonomicznej
- potencjalne nowe tereny inwestycyjne (obok Protea) – aktualnie tereny prywatne

Wyzwania

- utrzymanie i podniesienie poziomu atrakcyjności Gminy dla inwestorów
- poszukiwanie nowych inwestorów
- zachęty i ulgi dla nowo powstałych i działających już firm na szczeblu lokalnym i krajowym
- nawiązanie współpracy z klastrami i stowarzyszeniami branżowymi oraz instytucjami otoczenia biznesu
- poszukiwanie inwestorów w zakresie nowych technologii

Gmina Kluczbork - OBSZAR PRZESTRZENNY I ŚRODOWISKO

Potrzeby

- zwiększenie dostępności komunikacyjnej – niewystarczający stan dróg lokalnych i ich przepustowości oraz niewystarczający stan ścieżek pieszo-rowerowych, oświetlenia, oraz zwiększenie bezpieczeństwa użytkowników dróg (pieszych i rowerzystów, bezpieczne przejścia dla pieszych)
- na stan struktury funkcjonalnej miasta w znacznym stopniu wpływa wpisany do rejestru zabytków układ urbanistyczny, który powoduje występowanie istotnych ograniczeń i wymagań zarówno w stosunku do wszelkich prac prowadzonych przy istniejącej zabudowie, jak i dla nowej zabudowy - ograniczenia te obejmują ochronę istniejącej zabudowy przed rozbiórką, zakaz zmiany formy zewnętrznej obiektów zabytkowych, czy obowiązek zachowania historycznych układów urbanistycznych, które utrudniają eliminowanie uciążliwości komunikacyjnych
- konieczna dyskusja nad planem zagospodarowania przestrzennego – zwiększenie ładunku przestrzennego
- niewykorzystany potencjał starego miasta oraz kontynuacja jego rewitalizacji - problemem jest niski stan techniczny mieszkań komunalnych, zbyt mała liczba miejsc parkingowych w gminie, niepoprawne parkowanie samochodów w śródmieściu i w strefach zamieszkania, co utrudnia ruch pieszych i innych użytkowników, wpływa na estetykę, a także ma wpływ na bezpieczeństwo
- postępująca dysharmonia ładunku przestrzennego zabudowy wsi – zarówno w perspektywie dziedzictwa kulturowego, jak i punktu widzenia kompozycyjno-estetycznego. Zabudowa współczesna, wypierająca lub uzupełniająca starą zabudowę, z reguły nie nawiązuje do tradycji budownictwa wiejskiego; budynki są większe, pozbawione charakterystycznej formy, usytuowane często w oderwaniu od historycznego układu, w tym istniejącej linii zabudowy
- reorganizacja ruchu kołowego, wiążąca się z koniecznością zmian wewnętrznego układu drogowego (poprawi to funkcjonalność i bezpieczeństwo przestrzeni miejskiej)
- ważnym problemem jest zagrożenie degradacją zieleni miejskiej, placów zabaw oraz obiektów sportowo-rekreacyjnych. Niezbędna jest zarówno modernizacja istniejących obiektów, jak też poszerzenie zaplecza rekreacyjnego, m.in. poprzez zorganizowanie nowych, bezpiecznych miejsc rozrywki dla dzieci i młodzieży oraz modernizację stadionu lekkoatletycznego w Parku Miejskim
- niska efektywność energetyczna budynków mieszkalnych oraz ich stan techniczny, w tym obiektów zabytkowych, budynków użyteczności publicznej (w tym szkół i przedszkoli)
- kształtowanie i wdrażanie działań proekologicznych mających na celu ochronę zasobów naturalnych, poprawę stanu środowiska przyrodniczego (m.in. czystość powietrza, czystość i stan wód powierzchniowych, podziemnych, zbiorników oraz naturalnych cieków poprzez np. bioretencję, retencję w korycie, rolniczą i miejską), ograniczanie destrukcyjnego wpływu człowieka na środowisko, przywracanie elementów przyrody do stanu właściwego, dbanie by

rozwój gospodarczo-ekonomiczny wywierał jak najmniejsze negatywne skutki środowiskowe (rozwój zrównoważony) oraz dostosowanie do wymogów gospodarki niskoemisyjnej

- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej, w tym na terenach wiejskich
- kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców i wypracowywanie trwałych postaw i nawyków proekologicznych
- opracowanie kompleksowej koncepcji tras rowerowych po mieście Kluczbork i sołectwach Gminy Kluczbork
- doskonalenie systemu gospodarowania odpadami

Potencjał

- zasoby dziedzictwa przyrodniczego, występowanie licznych i różnorodnych form terenów chronionych (rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary NATURA 2000, itd.), różnorodność flory i fauny – dbałość o naturę w jednostkach administracyjnych stanowiąca potencjał w kierunku rozwoju atrakcji turystycznych i rekreacyjnych
- atrakcyjne walory kulturowe
- dogodne warunki do wypoczynku i uprawianiu różnego rodzaju form rekreacji (zbiornik, OTW Bąków, Kampus Sportowo – Rekreacyjny)

Trendy rozwojowe/wyzwania

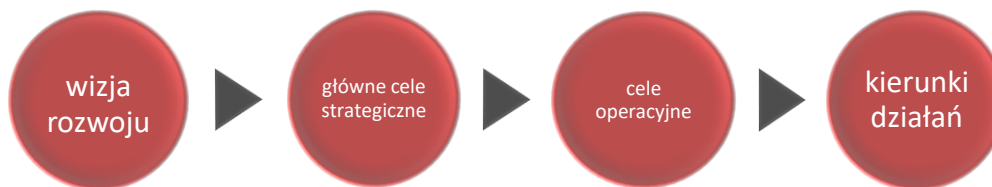
- Odnawialne Źródła Energii (OZE) – wzrost udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (np. energia słoneczna, wiatrowa, pompy ciepła), szczególnie w zakresie ciepłownictwa, co będzie miało wpływ na dekarbonizację i jakość powietrza, wraz z poprawą efektywności cieplnej budynków
- rozwój infrastruktury przeznaczonej do rozwoju alternatywnych, czystych i ekologicznych form transportu (budowa ścieżek rowerowych i infrastruktury towarzyszącej), kreowanie proekologicznego wizerunku Gminy
- wykorzystanie potencjału rolniczego oraz tradycji pszczelarskich w kreowaniu działań proekologicznych czy produkcji wysokiej jakości żywności
- wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych jako potencjału turystycznego i rekreacyjnego
- zapobieganie skutkom zjawisk klimatycznych
- ograniczenie emisji poprzez promowanie ekologicznych rodzajów transportu (np. ścieżki rowerowe, elektromobilność – stacje ładowania pojazdów elektrycznych)
- podnoszenie atrakcyjności przestrzeni zamieszkania i inwestycji z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju i poszanowaniem ład przestrzennego
- wykorzystanie potencjału turystycznego (turystyka krótkoterminowa - jednodniowa, weekendowa)

Gmina Kluczbork posiada istotne atuty, które stanowią podstawę do dalszego rozwoju. Szczególnych barier rozwoju należy upatrywać w zmianach demograficznych, choć sam proces starzenia się społeczeństwa należy uznać za zjawisko naturalne. Kwestią kluczową będzie dostosowanie się do tych zmian. Sytuacja zewnętrzna dla rozwoju Gminy jest stosunkowo korzystna, w szczególności biorąc pod uwagę tempo wzrostu gospodarczego oraz dotychczasowy wzrost dochodów Gminy. Niepewność i trudności w realizacji założeń strategicznych wynikać mogą z powodu zmian przepisów dotyczących dochodów jednostek samorządów terytorialnych, spowolnienia wzrostu gospodarczego w wyniku pandemii Covid -19, czy też potencjalnych zmian warunków prawno-politycznych.

Zdjęcie 3 - Kluczbork z lotu ptak – Źródło: UM Kluczbork

Konstrukcja Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork opiera się o elementy składowe, które są wzajemnie od siebie zależne i podlegają hierarchii ważności (wizja rozwoju, cele strategiczne, cele operacyjne i wynikające z nich kierunki działań).

Schemat 2. Zależność kluczowych elementów składowych wpływających na kierunki działań w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne.

Wizja rozwoju – stanowi opis stanu pożądanego rozwoju gminy Kluczbork w perspektywie strategicznej do roku 2030. Przedstawia stan docelowy, do którego będą dążyć władze samorządowe, mieszkańcy oraz potencjalni partnerzy (instytucje, podmioty prywatne, podmioty pozarządowe i inne).

Główne cele strategiczne - wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy w perspektywie wieloletniej.

Cele operacyjne - dotyczą perspektywy średniookresowej, określają narzędzia i sposoby realizacji głównych celów strategicznych.

Zarówno cele strategiczne, jak i operacyjne wyznaczane są na podstawie wniosków z przeprowadzonej diagnozy strategicznej i analizy SWOT. Określane są zgodnie z metodą SMART – czyli są sprecyzowane (skonkretyzowane), mierzalne, atrakcyjne (istotne), realne (osiągalne) i określone w czasie. Ponad to mają także charakter terytorialny i są skierowane do wszystkich mieszkańców gminy.

Kierunki działań – stanowią podstawę wdrażania i realizacji strategii rozwoju w perspektywie krótkoterminowej. Określają wybrany sposób postępowania oraz kierunki koncentracji wysiłków podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych czy gospodarczych.

Wizja Miasta i Gminy Kluczbork w roku 2030

Kluczbork to gmina dynamicznego rozwoju, otwarta na mieszkańców, zapewniająca wysoką jakość życia, przyjazna, bezpieczna, wspierająca aktywność lokalną, gospodarczą oraz dbająca o środowisko.

Zdjęcie 4 – Wieża Ratusza w Kluczborku i magnolia – Źródło: UM Kluczbork

Wizja rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork koncentruje się na wartościach ważnych dla obecnych, jak i przyszłych jej mieszkańców oraz na zapewnianiu wysokiej jakości warunków do życia i pracy. W roku 2030 Gmina Kluczbork będzie charakteryzowała się dynamicznym rozwojem społeczno-gospodarczym, będzie miejscem przyjaznym dla inwestorów, dającym dostęp do zdobycia wiedzy i umiejętności umożliwiających funkcjonowanie we współczesnym świecie. Gmina będzie miejscem przyjaznym i bezpiecznym, otwartym na wszystkie grupy społeczne oraz wspierającym ich aktywność, dbającym o jakość usług, zdrowie mieszkańców, naturalne środowisko oraz zapewniającym dostęp do kultury oraz różnorodnych form wypoczynku i spędzania wolnego czasu.

CELE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY KLUCZBORK

**W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM,
KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH,
OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ, W TYM W WYMIARZE
PRZESTRZENNYM, ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA**

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 określa najważniejsze kierunki rozwoju gminy, będące odpowiedzią na zdefiniowane wyzwania rozwojowe, określa również oczekiwane rezultaty planowanych działań w obszarze społecznym, przestrzennym oraz gospodarczym, a także definiuje wskaźniki ich osiągnięcia. Interwencje i działania planowane w ramach poszczególnych obszarów wzajemnie się przenikają i uzupełniają, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, zwiększającego szansę korzystnej realizacji.

Na przestrzeni ostatnich lat Gmina Kluczbork przeszła znaczną pozytywną metamorfozę. Dotyczy to nie tylko poprawy wyglądu budynków, czy realizacji nowych inwestycji, ale także samych mieszkańców, którzy stali się bardziej aktywni i odpowiedzialni za miejsce, w którym żyją. Aby utrzymać stabilność ciągłego i nieprzerwanego rozwoju, Gmina Kluczbork powinna kontynuować dotychczasowe, wielowymiarowe przemiany i dostosowywać je do aktualnych trendów rozwojowych.

Główne cele strategiczne zostały określone w oparciu o diagnozę stanu aktualnego Gminy Kluczbork z uwzględnieniem czynników wewnętrznych i zewnętrznych mogących mieć wpływ na rozwój. Są celami funkcjonalnymi, charakteryzującymi się dużym stopniem ogólności, związanymi z konkretną rzeczywistością oraz prognozą jej zmian w przyszłości. Cele odwzorowują obszary rozwojowe w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej. Wzajemnie się przenikają i są względem siebie współzależne, co oznacza, że każde podejmowane działanie wywiera równocześnie mniejszy lub większy wpływ na każdy obszar rozwojowy. Cele strategiczne koncentrują się na zagadnieniach najistotniejszych dla zapewnienia i podwyższania poziomu jakości życia w gminie Kluczbork.

Schemat 3. Obszary planowania strategicznego. Źródło: opracowanie własne.

Cele strategiczne są względem siebie równe pod względem ważności, stąd ich uszeregowanie nie ma wpływu na kolejność ich realizacji.

CEL I: Wzrost potencjału gospodarczego

CEL II: Podniesienie jakości życia mieszkańców wspierające aktywne społeczeństwo

CEL III: Kształtowanie przestrzeni sprzyjającej rozwojowi społeczno-gospodarczemu

  		
CELE STRATEGICZNE		
CEL I Wzrost potencjału gospodarczego	CEL II Podniesienie jakości życia mieszkańców wspierające aktywne społeczeństwo	CEL III Kształtowanie przestrzeni sprzyjającej rozwojowi społeczno-gospodarczemu
CELE OPERACYJNE		
I.1 Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych	II.1 Rozwój Kultury	III.1 Poprawa jakości środowiska przyrodniczego
I.2 Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego	II.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa	III.2 Rewitalizacja gminy Kluczbork
I.3 Rozwój turystyki i rekreacji	II.3 Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych	III.3 Poprawa ładu przestrzennego
I.4 Intensyfikacja działań promocyjnych gminy	II.4 Rozwój kapitału społecznego	
	II.5 Kompleksowa oferta opieki społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
	II.6 Zdrowy Kluczbork	

Tabela 1. Cele strategiczne oraz cele operacyjne wyznaczone do realizacji do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne.

CEL STRATEGICZNY I
WZROST POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO

- I.1 Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych
- I.2 Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego
- I.3 Rozwój turystyki i rekreacji
- I.4 Intensyfikacja działań promocyjnych gminy

W strukturze funkcjonalno–przestrzennej województwa opolskiego, Gmina Kluczbork zajmuje ważne miejsce jako ośrodek subregionalny, przeznaczony do obsługi gmin północnej Opolszczyzny w zakresie usług specjalistycznych oraz wyższego rzędu. Kluczbork jest jednym z ośrodków miejskich wpływających na tempo i dynamikę rozwoju całego regionu. Zwiększeniu konkurencyjności miast województwa opolskiego towarzyszyć będzie także rozwój zasobów ludzkich oraz kapitału społecznego, a także rozwój przedsiębiorczości, w tym przedsiębiorczości społecznej.

W aspekcie wspierania rozwoju gospodarczego gminy Kluczbork, celem jest dążenie do pozyskiwania nowych inwestorów, tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu firm i przedsiębiorstw, a także podtrzymywanie rozwoju już działających firm. Atutem Gminy Kluczbork jest sprawnie działająca i przyciągająca inwestorów, Specjalna Wałbrzyska Strefa Ekonomiczna, położona przy ul. Przemysłowej w Ligocie Dolnej oraz przy ul. Wołczyńskiej w Kluczborku.

O wyborze lokalizacji biznesu często decyduje atrakcyjność inwestycyjna, czyli odpowiednia infrastruktura transportowa, dostępność do infrastruktury technicznej, odległość do dużych miast, cena gruntu a także system ulg podatkowych. W zakresie oferty inwestycyjnej gminy Kluczbork należy przygotowywać nowe tereny inwestycyjne oraz stosować odpowiedni system ulg i zwolnień podatkowych.

Cel strategiczny I zakłada wzrost potencjału gospodarczego Gminy Kluczbork, poprzez tworzenie atrakcyjnej przestrzeni inwestycyjnej, wraz ze zwiększeniem dostępności i spójności komunikacyjnej, a tym samym wpływa na poprawę atrakcyjności Gminy jako miejsca do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. Szkieletem każdego układu przestrzennego jest sieć dróg i od jej organizacji zależą warunki obsługi mieszkańców oraz funkcjonowanie podmiotów gospodarczych, a walory przyrodnicze, architektura, układ urbanistyczny, zieleń, placówki obsługi i poziom bezpieczeństwa decydują o atrakcyjności miejsca zamieszkania. Poprawa dostępności komunikacyjnej łączy się z podniesieniem bezpieczeństwa ruchu, w tym dla rowerzystów i pieszych uczestników ruchu, a także zakłada wzrost udziału roweru jako środka transportu, poprzez utworzenie spójnej sieci ścieżek rowerowych. Niezbędna jest także współpraca w ramach Subregionu Północnego Kluczbork–Namysłów – Olesno. Dzięki połączeniu sił możliwym będzie realizowanie ważnych dla rozwoju projektów m.in w zakresie stref inwestycyjnych transportu publicznego.

Jedną z gałęzi gospodarki stanowi turystyka i rekreacja. Ich rozwój jest ściśle powiązany zarówno z rozwojem gospodarczym jak i społecznym, w układzie przestrzenno–środowiskowym. Gmina

Kluczbork pod względem turystycznym rozwija się w kierunku turystyki weekendowej i sentymentalnej. Określenie produktu turystycznego gminy Kluczbork, wraz z promocją, wskazaniem możliwości spędzania wolnego czasu oraz infrastrukturą, mogą stać się siłą przyciągającą turystów. Działania powinny skupiać się na:

- rozwijaniu nowoczesnej infrastruktury turystycznej, modernizacji i rozbudowie bazy noclegowej i żywieniowej,
- rozwijaniu szlaków turystycznych, dostosowanych do uprawiania różnych form turystyki wyposażonej w infrastrukturę sanitarną, informacyjną i wypoczynkowo-rekreacyjną,
- rozwijaniu przyjaznych środowisku form turystyki i rekreacji, wykorzystujące walory przyrodnicze i kulturowe,
- promowaniu markowych produktów turystycznych,
- rozwijaniu systemu informacji turystycznej stymulującej popyt i podaż na rynku turystycznym,
- partnerska współpraca między sektorem publicznym i prywatnym oraz innymi organizacjami zainteresowanymi rozwojem turystyki.

Realizując cel strategiczny I należy podjąć działania promocyjne, szczególnie w kontekście istniejącego potencjału gospodarczego, oraz walorów turystyczno-przyrodniczych.

Główne cele operacyjne w ramach Celu I to:

CEL STRATEGICZNY I WZROST POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
I.1 Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych	- przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych - promocja terenów inwestycyjnych - kompleksowa obsługa inwestora wraz z promocją terenów inwestycyjnych oraz strefy ekonomicznej - system ulg i zwolnień podatkowych - uzbrajanie terenów inwestycyjnych - poprawa dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych	- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy Kluczbork - zwiększenie liczby nowych inwestycji (napływ nowego kapitału inwestycyjnego) na teren Gminy - spadek bezrobocia wśród mieszkańców - aktywizacja gospodarcza mieszkańców	- powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych (ha) - stopa bezrobocia rejestrowanego (%) GUS - liczba nowych inwestorów - liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców - liczba osób fizycznych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

I.2 Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego	- opracowanie planu rozwoju sprawnego i bezpiecznego ruchu rowerowego wraz z rozbudową infrastruktury rowerowej oraz ciągów pieszo-rowerowych wyposażonych w punkty spoczynkowe i stacje naprawy rowerów - rozwój miejsc postojowych, parkingowych i węzłów przesiadkowych - modernizacja lokalnego układu drogowego, dostosowanie dróg do parametrów normatywnych, szczególnie na terenach atrakcyjnych inwestycyjnie - poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez stałą rozbudowę i modernizację infrastruktury pieszej i drogowej, w tym m.in. budowa ciągów pieszo-rowerowych, oświetlenia ulicznego, przejść dla pieszych, zatok autobusowych, skrzyżowania kolizyjne - rozwój ekologicznego transportu niskoemisyjnego	- zmniejszenie natężenia ruchu drogowego na głównych ciągach komunikacyjnych - zwiększenie stopnia przepustowości dróg oraz poprawa stanu technicznego dróg - poprawa spójności dróg - zwiększenie stopnia rowerowego skomunikowania Gminy oraz integracja przestrzenna Gminy pod względem turystycznym i rekreacyjnym - zmniejszenie natężenia ruchu drogowego poprzez zastąpienie komunikacji samochodowej komunikacją rowerową - ograniczenie emisji spalin i innych szkodliwych związków do powietrza	- długość wybudowanych dróg (km) - długość wyremontowanych dróg (km) - długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km) - długość wyremontowanych ścieżek rowerowych (km) - długość wybudowanych ciągów pieszych (km) - długość wyremontowanych ciągów pieszych (km) - długość linii autobusowych (km) - Liczba niskoemisyjnych autobusów (szt.) - liczba przystanków autobusowych na terenie Gminy (szt.) - ilość miejsc parkingowych (szt.) - ilość wyremontowanych parkingów (szt.)
I.3 Rozwój turystyki i rekreacji	- dostosowanie obiektów sportowych i turystycznych do wzrastających potrzeb i wymagań mieszkańców - rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej (budowa, rozbudowa, modernizacja) - rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i sportowej przy zalewie kluczborskim - modernizacja i budowa spójnego systemu ścieżek	- poprawa oferty turystycznej i rekreacyjnej Gminy - zwiększenie atrakcyjności turystycznej (rekreacyjnej) Gminy - poprawa aktywności fizycznej mieszkańców - zwiększenie poziomu uczestnictwa w rekreacji mieszkańców Gminy	- liczba nowych i modernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych (szt.) - powierzchnia zagospodarowanego terenu sportowo-rekreacyjnego - długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km) - liczba podjętych działań w ramach wsparcia prywatnych podmiotów z

	rowerowych na terenach rekreacyjnych, - rozwój inicjatyw gastronomicznych i hotelarskich wspierających rozwój turystyczno-sportowo-rekreacyjny - wsparcie organizacji pozarządowych zajmujących się sportem, turystyką i rekreacją	- stworzenie nowych rowerowych szlaków na terenie Gminy - poprawa atrakcyjności przestrzeni publicznych - poszerzenie bazy hotelowej i gastronomicznej	zakresu rozwoju turystyki i rekreacji (szt.) - liczba miejsc rekreacji (place zabaw, siłownie zewnętrzne, itp.) - liczba i kwota dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym na rozwój sportu i rekreacji
I.4 Intensyfikacja działań promocyjnych gminy	- wsparcie i promocja podmiotów działających w obszarze turystyczno-sportowo-rekreacyjnym - określenie i promocja produktu turystycznego gminy - opracowanie strategii promocji gminy - nowoczesna komunikacja multimedialna - wspieranie akcji promujących miasto i gminę - współpraca z organizacjami zewnętrznymi i stowarzyszeniami, których Gmina jest członkiem - udział Gminy we wspólnych akcjach promocyjnych z podmiotami zewnętrznymi	- poprawa konkurencyjności Gminy w subregionie północnym - zwiększenie zainteresowania ofertą turystyczną i rekreacyjną Gminy wśród mieszkańców, odwiedzających jednodniowych i turystów - zwiększenie świadomości walorów turystycznych i rekreacyjnych wśród mieszkańców Gminy, odwiedzających jedno-dniowo i turystów - zwiększenie poziomu uczestnictwa społeczności w wydarzeniach o różnym charakterze, dzięki dostępności informacji, w tym dzięki rozwiązaniom technologicznym (np. aplikacje)	- liczba podjętych działań promocyjnych w ramach współpracy z organizacjami zewnętrznymi i stowarzyszeniami - liczba podjętych działań w ramach wsparcia produktów turystycznych (szt.)

Tabela 2. Cele operacyjne wraz z kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami osiągnięcia działań w ramach Celu Strategicznego I. Źródło: opracowanie własne.

CEL STRATEGICZNY II
PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
WSPIERAJĄCE AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO

- II.1 Rozwój Kultury
- II.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa
- II.3 Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych
- II.4 Rozwój kapitału społecznego,
- II.5 Kompleksowa oferta opieki społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- II.6 Zdrowy Kluczbork

Cel strategiczny II zakłada nieustanne dążenie do poprawy jakości życia obecnych i przyszłych mieszkańców. Jest to proces ciągły, skomplikowany i wielopłaszczyznowy. Jakość życia należy rozpatrywać jako połączenie dóbr materialnych i niematerialnych, które wpływają na ogólny stopień zadowolenia z warunków życiowych.

W kontekście strategicznym, rozwój gminy będzie skupiał się na poprawie atrakcyjności gminy Kluczbork jako miejsca dogodnym do życia, prowadzenia działalności gospodarczej czy wypoczynku. Istotne znaczenie będzie miał dostęp do dobrej jakości usług publicznych, m.in. z zakresu edukacji, zdrowia, kultury czy też sportu. Atrakcyjność osadnicza przejawiająca się wysoką dostępnością usług społecznych na odpowiednim poziomie może mieć wpływ na decyzje inwestorów o lokalizacji działalności gospodarczej.

Polityka rozwoju gminy Kluczbork obejmie działania na rzecz ulepszania systemu usług społecznych, edukacyjnych, tworzenia interesującej oferty rekreacyjno-sportowej, turystycznej, kulturalnej, aktywizacji społeczeństwa, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, czy budowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Istotne jest zwiększanie możliwości dostępności do usług medycznych oraz podnoszenie świadomości mieszkańców dotyczącej dbania o zdrowie i otoczenie. Kształtowanie sfer: turystycznej, kulturalnej i sportowej, które podnoszą wartość przestrzeni publicznej oraz wpływają na tzw. atrakcyjność otoczenia biznesu, wiązać się będzie z koniecznością szerokiej promocji wydarzeń organizowanych w regionie oraz zwiększeniem dostępności do zmodernizowanej i nowoczesnej infrastruktury.

Działania zawarte w niniejszym celu koncentrują się także na wzmacnianiu potencjału edukacyjnego gminy, utrzymaniu wysokiego poziomu kształcenia na różnych jego etapach poprzez dostosowywanie dostępności do edukacji w kontekście zmian demograficznych, zapewnianiu odpowiednich warunków do nauki (np. wyposażenie, stan techniczny infrastruktury itp.), stosowaniu nowoczesnych metod nauczania, czy doskonaleniu kompetencji nauczycieli. Istotnym jest również rozwijanie kompetencji cyfrowych uczniów oraz stosowanie nowych metod nauczania wykorzystujących nowe technologie.

Niezwykle ważnym zagadnieniem jest zapewnianie mieszkańcom poczucia bezpieczeństwa, a także ograniczanie stopnia wandalizmu, szczególnie miejsc publicznych. Cel ten będzie realizowany poprzez rozwój infrastruktury służącej zarządzaniu kryzysowemu oraz zapewniającej bezpieczeństwo w różnych obszarach życia społeczno-gospodarczego, rozwój systemów informowania o zagrożeniach, rozwijaniu współpracy i wsparcie dla Policji i Straży Pożarnej a także innych służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.

Kompleksowa polityka społeczna powinna uwzględniać potrzeby każdej grupy społeczności gminnej. Należy także uwzględnić potrzeby osób starszych, chorych i niepełnosprawnych poprzez poprawę dostępności do usług społecznych oraz dostosowywanie infrastruktury społecznej i technicznej. W związku z obserwowanym starzeniem się społeczeństwa, konieczne jest rozwijanie usług i otwieranie nowych form wsparcia dla seniorów - zarówno takich, które są potrzebne do zapewnienia opieki, jak i takich które pozwolą na wykorzystanie potencjału osób w wieku poprodukcyjnym. Celem polityki społecznej będzie także przeciwdziałanie wykluczeniu oraz włączeniu społecznemu grup zmarginalizowanych bądź potencjalnie zagrożonych marginalizacją.

Ważnym aspektem strategii jest także dbanie o kapitał społeczny, budowanie społeczeństwa obywatelskiego, utożsamiającego się z Kluczborkiem i zaangażowanego w życie gminy. Aktywność społeczna pozwala na prowadzenie efektywniejszej polityki rozwoju poprzez włączanie społeczeństwa w procesy decyzyjne. Istotna jest współpraca z trzecim sektorem pozwalająca na budowanie lokalnej tożsamości, zwiększająca umiejętność współpracy i samoorganizowania się oraz odpowiada na potrzeby mieszkańców.

CEL STRATEGICZNY II PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW WSPIERAJĄCE AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
II.1 Rozwój Kultury	- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej - rozwój i dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców - wsparcie organizacji pozarządowych zajmujących się kulturą - wzmocnienie współpracy z organizacjami integrującymi działania	- poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców o charakterze kulturalnym - zwiększanie poziomu wiedzy mieszkańców, rozwijanie pasji, zainteresowań - integracja i aktywizacja mieszkańców różnych grup wiekowych - rozwój wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego Gminy	- liczba wydarzeń kulturalnych zorganizowanych przez Gminę w ciągu roku (szt.) - liczba wydarzeń kulturalnych współorganizowanych z organizacjami (szt.) - liczba przeprowadzonych wydarzeń w ramach kina letniego (szt.)

	lokalne (OSP, NGO, instytucje kultury, placówki oświatowe itp.) - poszerzanie oferty bibliotecznej i promowanie czytelnictwa - budowanie poczucia tożsamości lokalnej i regionalnej oraz poszanowania kultury i dziedzictwa kulturowego m. in. poprzez organizowanie wystaw, pokazów, warsztatów i lekcji muzealnych	- wzmacnianie tożsamości społecznej i kulturowej mieszkańców - promocja Gminy na zewnątrz - nowoczesna infrastruktura kultury - digitalizacja zbiorów muzealnych	- ilość widzów korzystających z kina w danym roku - długość szlaku turystycznego na terenie Gminy (km) - liczba przeprowadzonych wydarzeń kulturowych w świetlicach wiejskich (szt.) - liczba i wysokość dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym na rozwój kultury - liczba imprez organizowanych przez gminne jednostki i instytucje kultury
II.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa	- rozwój monitoringu miejsc oraz budynków publicznych (w tym szkół) - zwiększenie patroli Policji - wsparcie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek (Ochotnicza Straż Pożarna, Straż Miejska, Policja, Państwowa Straż Pożarna) - rozbudowa oświetlenia ulicznego - edukacja dzieci i młodzieży	- nowoczesny monitoring miasta i budynków publicznych - doposażenie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo - podnoszenie kwalifikacji pracowników Straży Miejskiej	- liczba dodatkowych patroli Policji w danym roku - liczba interwencji z udziałem OSP - liczba i wysokość dotacji udzielonych OSP - liczba punktów monitoringu miejskiego (szt.) - ilość zmodernizowanych punktów monitoringu (szt.)
II.3 Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych	- rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacyjnej i edukacyjno-sportowej - rozwój nowoczesnych metod nauczania i pracy placówek	- poprawa atrakcyjności oferty edukacyjnej - poprawa warunków nauczania w szkołach podstawowych i przedszkolach	- liczba zmodernizowanych obiektów edukacyjnych (szt.) - liczba zmodernizowanych pomieszczeń szkolnych (szt.)

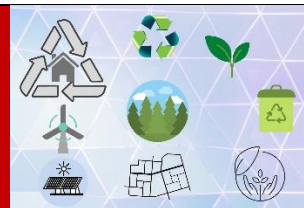
	oświatowych gminy - usprawnianie systemu zarządzania oświatą, tworzenie standardów zarządzania na szczeblu publicznych przedszkoli, publicznych szkół podstawowych - dopasowanie sieci szkół i przedszkoli do sytuacji demograficznej i finansów oświaty gminnej - udoskonalenie – poprawa systemu transportu uczniów do placówek ze szczególnym uwzględnieniem dzieci o szczególnych potrzebach edukacyjnych - rozwój obszarów IT w szkołach	- podniesienie jakości i atrakcyjności oferty zajęć pozalekcyjnych w przedszkolnych - podnoszenie kompetencji nauczycieli - zwiększenie dostępności wsparcia specjalistycznego - tworzenie dobrych warunków do życia dla rodzin z dziećmi	- liczba prowadzonych zajęć pozalekcyjnych (szt.) - średnie wyniki egzaminów w szkołach (%) - wartość dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli (zł)
II.4 Rozwój kapitału społecznego, społeczeństwa obywatelskiego,	- współudział mieszkańców gminy w życiu społecznym - uruchomienie wolontariatu dla potrzebujących oraz angażowanie ludzi chętnych do pomocy - wspieranie pozarolniczej aktywności gospodarczej z wykorzystaniem lokalnych zasobów - tworzenie warunków do społecznej aktywności organizacji pozarządowych	- współpraca z podmiotami działającymi na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw społecznych - zwiększenie aktywności obywatelskiej - angażowanie mieszkańców w wydarzeniach	- liczba przeprowadzonych badań profilaktycznych (szt.) - liczba mieszkańców głosujących w budżecie obywatelskim - liczba projektów zgłoszonych w budżecie obywatelskim - frekwencja w wyborach samorządowych, parlamentarnych, prezydenckich i do europarlamentu (%) - wysokość dofinansowania do działań organizacji pozarządowych (zł)

II.5 Kompleksowa oferta opieki społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	- rozwijanie systemu pomocy społecznej i działań socjalnych - budowa, modernizacja i rozbudowa obiektów publicznych związanych z opieką społeczną - rozszerzanie działalności ZAZ - organizacja programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów i dzieci z rodzin wieloprotymowych - współpraca z podmiotami działającymi na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym - promocja kampanii społecznych	- walka z marginalizacją seniorów, włączenie społeczne osób starszych poprawienie jakości życia poprzez nowe możliwości spędzania czasu wolnego przez seniorów i zapewnienia oferty dostosowanej do wieku i potrzeb tych osób - integracja osób starszych, możliwość spędzania czasu wolnego z osobami o podobnym wieku i zainteresowaniach realizacja polityki krajowej nastawionej na wsparcie rodzin i osób starszych oraz niesamodzielnych - zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach - poprawa jakości życia i włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami	- liczba korzystających z programów socjalnych (dożywianie, Kluczbork dla Rodziny+, Kluczbork dla seniora) - osoby niepełnosprawne aktywizowane w Zakładzie Aktywności Zawodowej - liczba bezdomnych korzystających z noclegowni (os.) - stopień dostosowania Środowiskowego Domu Samopomocy do obecnych standardów (%) - liczba zlikwidowanych barier architektonicznych (szt.) - liczba korzystających z Domu Dziennego Pobytu dla Seniorów (os.) - Liczba nowych podmiotów (np. przedsiębiorstw społecznych, podmiotów komercyjnych zajmujących się opieką społeczną)
II. 6 Zdrowy Kluczbork	- prowadzenie profilaktycznych działań zdrowotnych - edukacja prozdrowotna - promocja zdrowych nawyków - promocja kampanii społecznych wśród mieszkańców w zakresie ochrony	- zmniejszenie liczby zachorowań i zgonów z powodu problemów zdrowotnych dzięki wcześniejszemu wykryciu chorób w ramach badań profilaktycznych	- liczba przeprowadzonych badań profilaktycznych - liczba szczepień

	zdrowia i pomocy społecznej - upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców - kontynuacja szczepień HPV, meningokoki		
--	--	--	--

Tabela 3. Cele operacyjne wraz z kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami osiągnięcia działań w ramach Celu Strategicznego II. Źródło: opracowanie własne

**CEL STRATEGICZNY III
KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEMU**

- III.1 Poprawa jakości środowiska przyrodniczego
- III.2 Rewitalizacja gminy Kluczbork
- III.3 Poprawa ładu przestrzennego

Kształtowanie i wdrażanie polityki ekologicznej w gminie Kluczbork ma charakter procesu ciągłego. Cel strategiczny III zakłada m.in. ochronę oraz poprawę stanu środowiska naturalnego. Niezwykle istotne jest aby korzystanie ze środowiska naturalnego odbywało się w sposób zrównoważony i z poszanowaniem ogólnie przyjętych norm i zasad. Niezbędne jest monitorowanie stanu środowiska, ograniczanie destrukcyjnych działań, przywracanie elementów przyrody do stanu właściwego oraz dbanie by rozwój gospodarczo-ekonomiczny wywierał jak najmniejsze negatywne skutki środowiskowe. Z zakresu ochrony środowiska działania mają na celu poprawę jakości powietrza, promocję i wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, edukację ekologiczną oraz promocję postaw w zakresie ochrony środowiska, przeciwdziałanie występowaniu i minimalizowanie skutków negatywnych zjawisk klimatycznych, atmosferycznych i nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, a także osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych. Niezwykle istotna jest edukacja mieszkańców podnosząca świadomość ekologiczną społeczeństwa i wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem.

Działania Gminy Kluczbork będą nastawione na prowadzenie monitoringu stanu środowiska, rewitalizacji i modernizacji obecnej infrastruktury na bardziej ekologiczną, ograniczaniu emisji zanieczyszczeń do atmosfery, zwiększaniu retencji, wprowadzeniu rozwiązań ekologicznych w różnych dziedzinach. Gmina będzie kontynuować programy dofinansowań do wymiany źródeł ciepła na proekologiczne.

Kluczowe znaczenie dla poprawiania ładu przestrzennego ma rewitalizacja i regeneracja zdegradowanych przestrzeni i obiektów, porządkująca przestrzeń publiczną pod kątem funkcjonalnym, jak i estetycznym, co znacząco sprzyja podnoszeniu atrakcyjności miasta oraz poprawie jakości życia mieszkańców. Rewitalizacja jest procesem złożonym, obejmującym kompleksowo remonty i modernizacje obiektów (w tym zabytków), przestrzeni publicznych, podwórek i przestrzeni międzyblokowych, dostosowywanie do potrzeb seniorów i osób niepełnosprawnych, a także dotyka kwestii aktywizacji społecznej poprzez włączanie mieszkańców w procesy rewitalizacyjne.

Polityka planowania przestrzennego gminy powinna być zrównoważona i racjonalna. Często uwzględniać musi przeciwstawne potrzeby różnych grup interesów, tzn. plany rozwojowe gminy, zamierzenia inwestycyjne, potrzeby społeczne a przede wszystkim mieć na uwadze poszanowanie i ochronę środowiska. Niezwykle istotne jest zachowanie ładu przestrzennego, który determinując atrakcyjną przestrzeń, zapewnia mieszkańcom wysoką jakość do życia, wypoczynku czy prowadzenia

działalności gospodarczej. Ład przestrzenny uwzględnia bowiem w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne.

CEL STRATEGICZNY III KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEMU			
			
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
III.1 Poprawa jakości środowiska przyrodniczego	- rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, kanalizacja sanitarna i deszczowa, przydomowe oczyszczalnie ścieków, sieć gazowa, światłowodowa, energooszczędne oświetlenie) - modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej - kontynuacja programu dofinansowań do wymiany źródeł ciepła na proekologiczne w budynkach mieszkalnych - wymiana źródeł ciepła w budynkach komunalnych - rozwój systemu gospodarki odpadami - prowadzenie monitoringu stanu środowiska - rozwój komunikacji miejskiej w oparciu o transport ekologiczny elektromobilny - termomodernizacja budynków użyteczności publicznej - przeciwdziałanie i usuwanie skutków zagrożeń	- kontynuacja programu rozbudowy sieci kanalizacyjnej - zwiększenie ilości wody zatrzymywanej na terenie Gminy - poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych - ograniczenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery z tradycyjnych źródeł ciepła - zwiększenie liczby gospodarstw domowych ogrzewanych ekologicznymi źródłami ciepła - stała kontrola jakości powietrza atmosferycznego - wsparcie spółki wodnej - zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, w szczególności pyłów PM 2,5, PM 10 oraz emisji CO₂ - rozwój elektromobilności - zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców - zmniejszenie ilości wytwarzania odpadów komunalnych, zwiększenie	- ilość dotacji oraz wysokość środków finansowych przekazanych na dotacje na wymianę kotłów grzewczych na ekologiczne źródła ciepła - ilość odpadów segregowanych z ogólnej masy odpadów komunalnych wytworzonych przez mieszkańców - ilość usuniętego azbestu - zwiększanie retencji (m³) - długość pasów zieleni izolacyjnej (km) - liczba mieszkańców przyłączonych do sieci kanalizacyjnej (os.) - liczba budynków użyteczności publicznej z przeprowadzoną termomodernizacją (szt.) - liczba zakupionych autobusów niskoemisyjnych (szt.) - liczba przeprowadzonych wydarzeń proekologicznych w ciągu roku (szt.), w tym działań edukacji ekologicznej przeprowadzonych we

	naturalnych (np. powodzie, susze) i cywilizacyjnych (np. azbest) - kształtowanie świadomości i postaw proekologicznych wśród mieszkańców przez organizację wydarzeń i imprez proekologicznych - ochrona krajobrazu i bioróżnorodności	ilości i jakości surowców wtórnych - zmniejszenie ilości odpadów niebezpiecznych - azbest - utrzymanie urządzeń wodnych - urządzanie i utrzymanie terenów zielonych	współpracy z organizacjami pozarządowymi - wysokość środków finansowych przeznaczonych na wsparcie Spółki Wodnej (zł)
III.2 Rewitalizacja gminy Kluczbork	- uporządkowanie przestrzeni publicznej pod kątem funkcjonalnym i estetycznym - poprawa stanu zagospodarowania i estetyki terenów zielonych - dostosowywanie obiektów i przestrzeni do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych - identyfikacja i eliminacja barier architektonicznych - rewitalizacja podwórek i przestrzeni międzyblokowych - aktywizacja społeczna poprzez aktywne włączenie mieszkańców w procesy rewitalizacyjne - wspieranie inicjatyw podejmowanych przez mieszkańców gminy, lokalne stowarzyszenia, przedsiębiorców i innych interesariuszy rewitalizacji - remonty, modernizacja i konserwacje zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej - ochrona zabytków, w tym dotacje na remonty - wsparcie indywidualne oraz grupowe w zakresie podniesienia kompetencji	- poprawa warunków życia mieszkańców. Zwiększenie atrakcyjności miasta jako miejsca do zamieszkania - poprawa warunków do prowadzenia działalności gospodarczej - integracja społeczna wykluczonych mieszkańców - zwiększenie tożsamości kulturowej i historycznej mieszkańców miasta Kluczborka - uatrakcyjnienie przestrzeni publicznej i wzrost atrakcyjności miasta i gminy w regionie - zagospodarowanie zdegradowanego terenu - budowa nowych mieszkań komunalnych/socjalnych oraz remonty i adaptacje istniejących mieszkań komunalnych i socjalnych - zwiększenie świadomości społecznej w zakresie ładu przestrzennego	- liczba wyremontowanych budynków (szt.) - powierzchnia zrewitalizowanych obszarów (ha) - liczba wyremontowanych budynków zabytkowych (szt.) - liczba zrewitalizowanych obiektów sakralnych. - liczba przebudowanych obiektów infrastruktury. - liczba zakupionych obiektów małej architektury - środki finansowe przekazane na dotacje na remonty obiektów zabytkowych (zł) - liczba oczekujących na mieszkania czynszowe, socjalne, komunalne - liczba nowych (pozyskanych, wybudowanych) lokali komunalnych i socjalnych - środki finansowe przekazane na remonty i modernizację gminnego zasobu mieszkaniowego

	życiowych i umiejętności społecznych - gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy		
Poprawa ładu przestrzennego	- aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględniająca różny potencjał rozwojowy poszczególnych części Gminy - sukcesywne sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu objęcia nimi jak największego obszaru Gminy - poprawa jakości, funkcjonalności i dostępności istniejących przestrzeni publicznych - tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	- poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego - rozwój zabudowy mieszkaniowej z zachowaniem ładu przestrzennego - opracowane planu budowy infrastruktury (sieć wodociągowa, sieć kanalizacyjna, sieć gazowa, drogi) na terenach planowanych inwestycji - zwiększenie funkcjonalności przestrzeni: możliwość załatwienia wszystkich podstawowych potrzeb życiowych w najbliższym otoczeniu i sprzyjanie budowie relacji międzyludzkich	- stopień aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (%) - stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego powierzchni Gminy (%) - liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (szt.)

Tabela 4. Cele operacyjne wraz z kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami osiągnięcia działań w ramach Celu Strategicznego III. Źródło: opracowanie własne

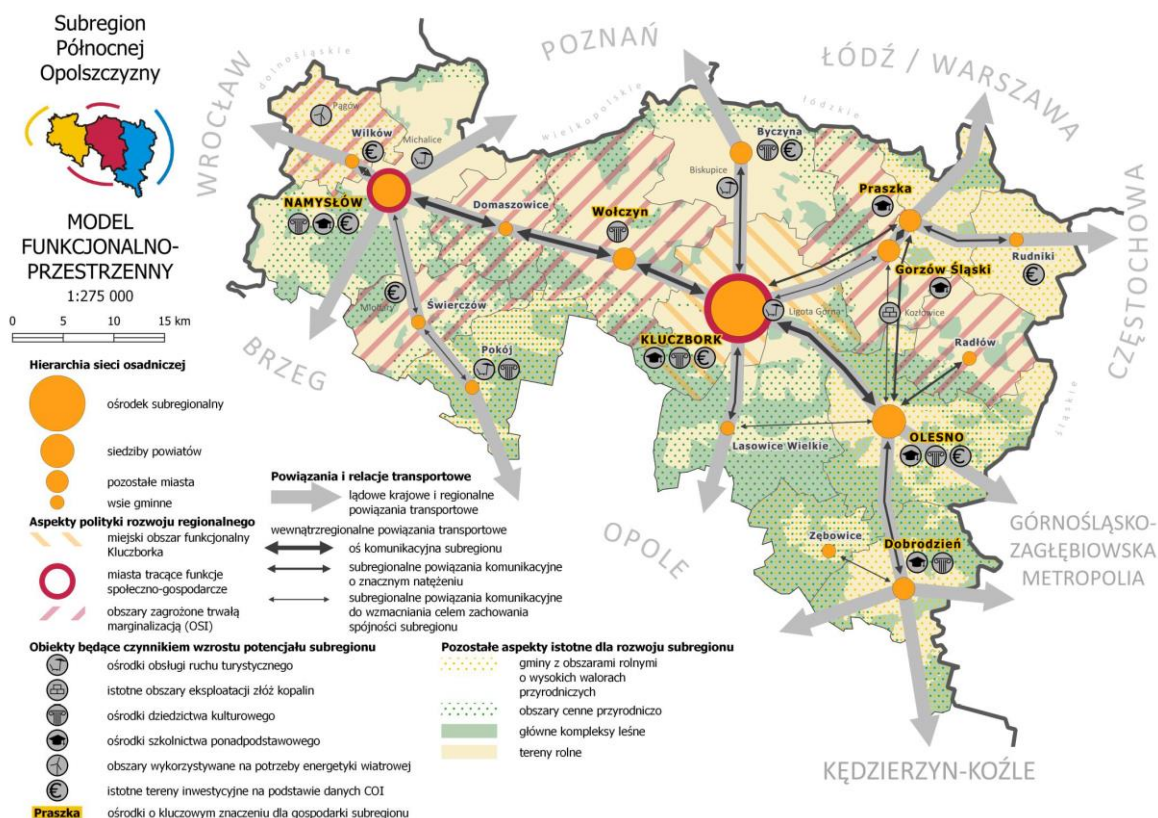
MODEL STRUKTURY FUNKCYJALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy jest graficznym, w znacznym stopniu uproszczonym, przedstawieniem wizji rozwoju gminy. Podstawą modelu jest przestrzeń gminy, na której rozmieszczone są najważniejsze funkcjonalne elementy w gminie, np. sieć połączeń drogowych, elementy przyrodnicze, gospodarcze, kulturowe, itp.

Polityka rozwoju Gminy Kluczbork zakłada podejmowanie działań wielopłaszczyznowych opartych na zrównoważonym rozwoju, koordynujących politykę przestrzenną z uwzględnieniem zagadnień środowiskowych i ładu przestrzennego.

Głównym celem rozwojowym jaki zakłada Strategia KLB 2030, jest taki rozwój gminy aby stała się ona miejscem przyjaznym do życia dla wszystkich, którzy będą chcieli tu pracować, mieszkać, wypoczywać oraz spędzać wolny czas. Dążenie do tego celu musi odbywać się w sposób przemyślany i zintegrowany, przy zachowaniu ładu przestrzennego, włącznie z poszanowaniem środowiska przyrodniczego oraz krajobrazu, równocześnie stwarzając warunki do rozwoju gospodarczego i społecznego. Zrównoważony rozwój Gminy Kluczbork jest jednym z kluczowych wyzwań strategicznych przez kolejne lata (a także poza ramami czasowymi obowiązywania niniejszej strategii).

W strukturze funkcjonalno–przestrzennej województwa opolskiego, Gmina Kluczbork zajmuje ważne miejsce jako ośrodek subregionalny - przeznaczony do obsługi gmin północnej Opolszczyzny w zakresie usług specjalistycznych oraz wyższego rzędu (drugi poziom hierarchii ośrodków w województwie). Rozmieszczenie funkcji, wzajemne oddziaływania oraz powiązania mające swoje przełożenie na znaczenie w Subregionie Północnym Województwa Opolskiego, przedstawia poniższy model funkcjonalno-przestrzenny.

Rysunek 1. Gmina Kluczbork na modelu funkcjonalno-przestrzennym Subregionu Północnej Opolszczyzny.
Źródło: Projekt Strategii Rozwoju Subregionu Północnej Opolszczyzny na lata 2021-2030.

Miasto Kluczbork skupia na swoim terenie wiele instytucji gminnych np. Urząd Miejski, Biblioteka, Kino, Ośrodek Pomocy Społecznej, Muzeum, Szkoła Muzyczna; jak i ponadlokalnych, np. Powiatowe Centrum Zdrowia, Starostwo Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, PCPR, Sąd Rejonowy, Prokuratura, ZUS, KRUS, Urząd Skarbowy, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, czy Komenda Powiatowa Policji.

Z uwagi na miejsko-wiejski charakter Gminy Kluczbork, wyróżnia się 2 strefy, którym przyporządkowane są określone funkcje:

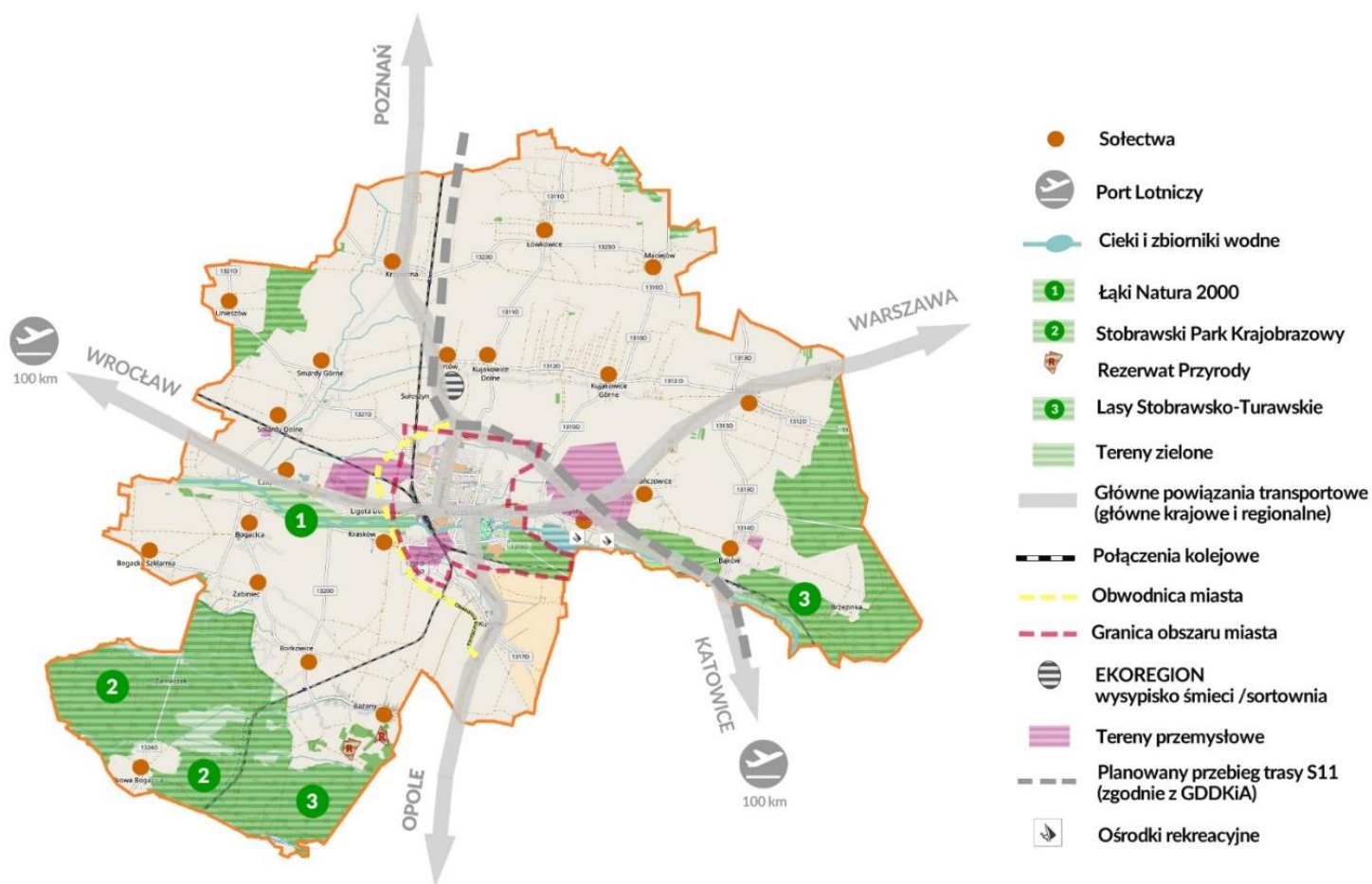
- **strefa miejska** - obejmuje tereny zurbanizowane i tereny planowanego zurbanizowania miasta Kluczborka oraz przyległych wsi - Ligota Dolna, Ligota Zamecka i Ligota Górna, które łącznie tworzą jeden zespół osadniczy. Dla strefy przyjmuje się utrzymanie i rozwój funkcji usługowej o zasięgu subregionalnym, przemysłowej oraz mieszkaniowej. Jako funkcję uzupełniającą – rozwojową – przyjmuje się rekreację związaną ze zbiornikiem „Kluczbork”.

- **strefa wiejska** - składa się z 23 sołectw (złożonych z 25 wsi) i obejmuje pozostałe tereny, tj. tereny osadnicze wsi oraz tereny rolne i leśne. Przyjmuje się utrzymanie dotychczasowych funkcji tj. rolniczej i mieszkaniowej, a jako funkcje uzupełniające – rozwojowe przyjmuje się: drobną przedsiębiorczość produkcyjną i usługową (jako uzupełnienie lub alternatywa dla działalności rolniczej) oraz rekreację, w tym na bazie ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego w Bąkowie oraz agroturystykę bazującą na walorach przyrodniczych, kulturowych gminy i dostępności do terenów rekreacyjnych w Bąkowie i Kluczborku.

Układ komunikacyjny determinuje organizację przestrzenną całej gminy Kluczbork. Podstawowe kierunki rozwoju przestrzennego gminy powinny koncentrować się na istniejącym lub zmodernizowanym układzie komunikacyjnym, przy czym działalność ta powinna brać pod uwagę środowisko przyrodnicze, kulturowe, powiązania infrastrukturalne, stan zagospodarowania przestrzennego oraz rysujące się tendencje gospodarcze i społeczne w wymiarze lokalnym i ponadlokalnym. Jednostki osadnicze tworzą układ koncentrycznopasmowy, w którym centralne miejsce zajmuje miasto Kluczbork. W kierunku miasta zbiegają się promieniście drogi łączące miejscowości z siedzibą gminy i powiatu. Na układ promienisty nakłada się układ pasmowy – powstały w dolinach cieków wodnych oraz wzdłuż krawędzi kompleksu leśnego w południowo-zachodniej części gminy.

Przyrodniczo Gmina Kluczbork należy do struktury przestrzennej Dolina Stobrawy, która pełni funkcje ekologiczne, hydrologiczne i klimatyczne. Jako element struktury regionalnej, łączącej obszar opracowania z terenami zewnętrznymi rangi wojewódzkiej i regionalne. Dolina Stobrawy zapewnia łączność przestrzenną ekologicznego systemu przestrzennego z Obszarem Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie, a następnie z korytarzem ekologicznym doliny Odry i obszarem węzłowym biocentrum 17M. ECONET-PL o randze międzynarodowej pod nazwą Dolina Środkowej Odry. Uzupełnieniem przyrodniczych połączeń zewnętrznych gminy są kompleksy leśne, przy czym główne znaczenie posiada kompleks w południowo-zachodniej części gminy. Na terenie gminy Kluczbork znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Stobrawski Park Krajobrazowy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu – Lasy Stobrawsko-Turawskie,
- Obszary Natura 2000 - Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą – obszar siedliskowy,
- Rezerwat przyrody – Bażany,
- Pomniki przyrody.

Rysunek 2. Model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Kluczbork. Źródło: opracowanie własne.

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy Kluczbork stanowić będą kontynuację rozwoju przestrzennego z uwzględnieniem zapisów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Kluczbork a także z wytycznymi dokumentów planistycznych wyższego rzędu. Głównym narzędziem polityki przestrzennej gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej należy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork, które określa politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy z uwzględnieniem uwarunkowań rozwoju przestrzennego.

Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju gminy Kluczbork rozumiane jest jako właściwe przeznaczenie i użytkowanie terenów z poszanowaniem warunków środowiskowych, prowadzące do efektywnego rozwoju społeczno-gospodarczego w gminie.

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Zgodnie z koncepcją rozwoju przestrzennego, określonej w modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030, Gmina Kluczbork znajduje się w Obszarze Strategicznej Interwencji (OSI) Subregionu Północnego. Rozwój OSI wymaga uwzględnienia występujących na jej terenie uwarunkowań oraz powiązań funkcjonalnych (wynikających np. z dostępu do rynku pracy, usług publicznych, zasobów środowiska, infrastruktury technicznej).

Kluczbork stanowi miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego i znalazł się w obszarze miast średnich tracących swoje funkcje społeczno-gospodarcze.

Cele polityki przestrzennej wraz z rekomendacjami przedstawia poniższa tabela.

Cele polityki przestrzennej
Rekomendacje
Kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego
Rozwój powiązań systemu przyrodniczego
Ochrona i poprawa jakości oraz walorów krajobrazowych
Rozwój nowoczesnej gospodarki odpadami
Ochrona cennych obszarów przyrodniczo-krajobrazowych
Ograniczenie emisji hałasu i poprawa klimatu akustycznego
Poprawa jakości powietrza
Ochrona wysokiego potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej
Ochrona przed presją urbanizacyjną najcenniejszych i najbardziej produktywnych gleb
Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
Kształtowanie przestrzeni dla różnych form aktywności gospodarczej
Wielofunkcyjny rozwój węzłowych ośrodków rozwoju
Kształtowanie przestrzeni dla rozwoju funkcji miejskich
Wzmocnienie funkcji kulturowych
Ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych
Stanowienie pomników historii
Tworzenie parków kulturowych
Wzmocnienie konkurencyjności zagospodarowania
Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej
Tworzenie warunków dla rozwoju funkcji turystycznych
Zwiększenie dostępności do infrastruktury społecznej
Promowanie kompleksowych rozwiązań rewitalizacyjnych
Wzmocnienie odporności przestrzeni na zagrożenia naturalne
Bieżące utrzymywanie infrastruktury przeciwpowodziowej

Prewencyjna ochrona obszarów szczególnego zagrożenia powodzią i wystąpienia ryzyka powodziowego w planach zagospodarowania przestrzennego
Zwiększenie dyspozycyjności zasobów wodnych i odporności na susze
Wzmocnienie potencjału energetycznego
Proekologiczna modernizacja gospodarki
Wzmocnienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych
Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej (drogowej i kolejowej)
Kształtowanie systemów ścieżek i szlaków rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą
Tworzenie warunków dla rozwoju transportu publicznego
Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa powodziowego
Realizacja działań technicznych związanych ze zbiornikami i ciekami wodnymi
Poprawa ładu przestrzennego
Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych
Zwiększanie partycypacji społecznej w działaniach planistycznych
Ograniczanie rozproszenia zabudowy
Wprowadzanie rozwiązań poprawiających bezpieczeństwo publiczne
Ochrona zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych

Tabela 5. Cele oraz rekomendacje rozwoju przestrzennego Gminy Kluczbork. Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030.

ZGODNOŚĆ STRATEGII Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku została opracowana zgodnie z obowiązującymi dokumentami wyższego rzędu o randze krajowej, wojewódzkiej oraz ponadlokalnej. Cele strategiczne i założenia ujęte w niniejszej Strategii są komplementarne z celami i kierunkami działań Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 oraz Projektu Strategii Rozwoju Subregionu Północnego Opolszczyzny na lata 2021- 2030.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 (Strategia Opolskie 2030)

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 została przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego nr XXXIV/355/2021 z dnia 4 października 2021 r. Treść *Strategii Opolskie 2030*, uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu jak Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Cele strategiczne określone w Strategii Opolskie 2030 zachowują spójność w trzech obszarach: społeczny, gospodarczy i środowiskowy.

Poniższa tabela przedstawia spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030.

Strategiczne cele operacyjne Gminy Kluczbork	Strategiczne cele operacyjne Województwa Opolskiego										
	<u>Obszar społeczny</u> 1 Trwałe więzi społeczne 2 Wykwalifikowani mieszkańcy 3 Rozwinięte i dostępne usługi 4 Bezpieczny region				<u>Obszar środowiskowy</u> 5 Opolskie zeroemisyjne 6 Przyjazne środowisko i racjonalna gospodarka 7 Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe			<u>Obszar gospodarczy</u> 8 Gospodarka otwarta na współpracę 9 Silne branże 10 Region dostępny komunikacyjnie 11 Ceniona marka regionu			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I.1 Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych								X	X	X	
I.2 Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego				X	X					X	
I.3 Rozwój turystyki i rekreacji			X					X			X
I.4 Intensyfikacja działań promocyjnych gminy			X								X
II.1 Rozwój Kultury	X		X				X				
II.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa				X							
II.3 Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych		X	X								
II.4 Rozwój kapitału społecznego	X	X	X								
II.5 Kompleksowa oferta opieki społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	X	X	X								
II.6 Zdrowy Kluczbork			X								
III.1 Poprawa jakości środowiska przyrodniczego					X	X	X			X	X
III.2 Rewitalizacja gminy Kluczbork	X						X			X	
III.3 Poprawa ładu przestrzennego	X									X	

Tabela 6. Spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030. Źródło: Opracowanie własne.

Strategia Rozwoju Subregionu Północnego Opolszczyzny na lata 2021- 2030 (projekt dokumentu)

Projekt dokumentu Strategia Rozwoju Subregionu Opolskiego na lata 2021-2023 uwzględnia zapisy wyższego rzędu, w tym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030.

Poniższa tabela przedstawia spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku z projektem Strategii Subregionu Północnego Opolszczyzny na lata 2021 - 2030.

Strategiczne cele operacyjne Gminy Kluczbork	Strategiczne cele operacyjne Subregionu Północnego Opolszczyzny									
	<u>Obszar społeczny</u> 1.1 Wysoka jakość infrastruktury społecznej 1.2 Nowoczesny system edukacji publicznej 1.3 Dostępna i skuteczna administracja publiczna 1.4 Wzmacnianie potencjału społeczności lokalnych				<u>Obszar środowiskowy</u> 3.1 Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym 3.2 Podnoszenie jakości środowiska 3.3 Zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych			<u>Obszar gospodarczy</u> 2.1 Poprawa spójności i dostępności transportowej 2.2 Rozwijanie przedsiębiorczości 2.3 Rozwój oferty turystycznej		
	1.1	1.2	1.3	1.4	3.1	3.2	3.3	2.1	2.2	2.3
I.1 Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych								X	X	
I.2 Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego						X		X	X	
I.3 Rozwój turystyki i rekreacji	X			X						X
I.4 Intensyfikacja działań promocyjnych gminy										X
II.1 Rozwój Kultury	X			X						
II.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa	X									
II.3 Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych	X	X		X						
II.4 Rozwój kapitału społecznego	X			X						
II.5 Kompleksowa oferta opieki społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	X			X						
II.6 Zdrowy Kluczbork	X			X						
III.1 Poprawa jakości środowiska przyrodniczego			X		X	X	X			
III.2 Rewitalizacja gminy Kluczbork	X			X		X	X			

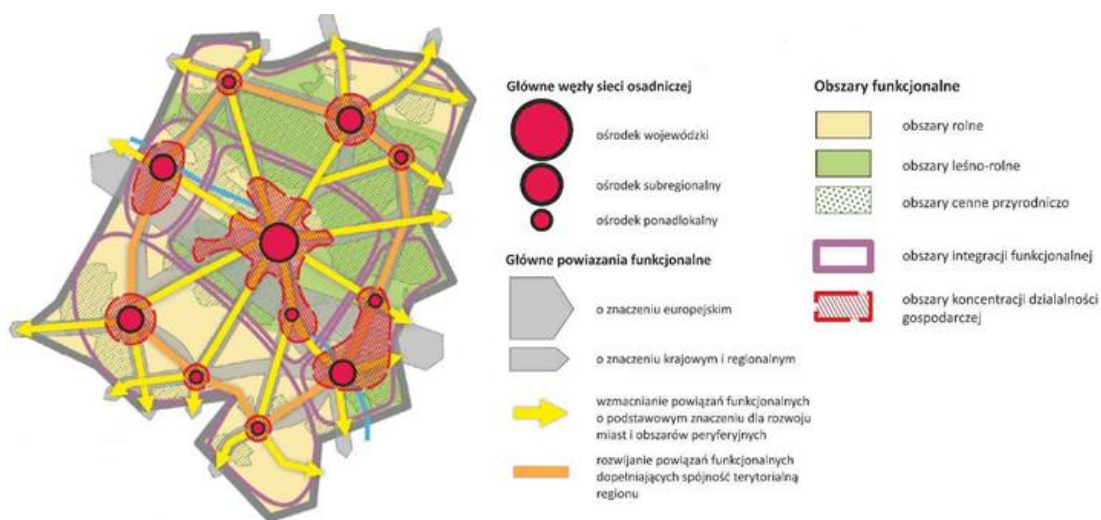
III.3 Poprawa ładu przestrzennego	X						X	X		
-----------------------------------	---	--	--	--	--	--	---	---	--	--

Tabela 7. Spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 z projektem Strategii Rozwoju Subregionu Północnego Opolszczyzny. Źródło: Opracowanie własne.

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Zgodnie z koncepcją rozwoju przestrzennego, która została określona w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego (PZPWO 2019), rozwój województwa powinien koncentrować się na 5 obszarach integracji funkcjonalnej

Gmina Kluczbork z uwagi na położenie oraz powiązania funkcjonalne, znalazła się w tzw. **Stefie Północnej** – czyli w części województwa opolskiego, która poddawana jest relatywnie słabej presji depopulacyjnej. Gminy strefy północnej charakteryzują się wciąż przeciętną w skali województwa zamożnością, a dynamika wzrostu dochodów własnych jest zdecydowanie wysoka, w porównaniu z innymi strefami (dotyczy to w szczególności gmin wiejskich, które w porównaniu z podobnymi gminami innych stref dokonują wyraźnego postępu). Strefa północna była także największym beneficjentem środków europejskich w latach 2013–2017.

Rysunek 3. Obszary integracji funkcjonalnej województwa opolskiego. Źródło: Opolskie – diagnoza regionalna opracowana na potrzeby Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 (Opole listopad 2020).

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) - przy określaniu OSI oraz zakresu kierowanej do nich interwencji należy brać pod uwagę występujące na ich terenie uwarunkowania oraz powiązania funkcjonalne (wynikające np. z dostępu do rynku pracy, usług publicznych, zasobów środowiska, infrastruktury technicznej). Pozwalają one na identyfikację występujących na danym terenie problemów, barier lub potencjałów, co w konsekwencji prowadzi do wyboru zasięgu obszarów strategicznej interwencji, do których adresowane będą instrumenty wdrożeniowe, odpowiadające na

ich potrzeby rozwojowe.¹ Na poziomie regionalnym samorząd województwa może wyznaczać swoje obszary strategicznej interwencji, takie m.in. jak subregiony, miejskie obszary funkcjonalne, obszary przygraniczne, przemysłowe, zdegradowane czy tzw. wewnętrzne peryferia.

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, wyznaczone zostały obligatoryjne Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), które mają być wspierane z poziomu regionalnego. Kluczbork znalazł się **w obszarze miast średnich tracących swoje funkcje społeczne.**

W Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 (Strategia Opolskie 2030), która musi uwzględniać zapisy Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, wyznaczono 5 OSI, które uwzględniają istniejące lub potencjalne powiązania funkcjonalne, a także różnią się między sobą szczególnymi warunkami społecznymi, gospodarczymi i przestrzennymi:

1. OSI Subregion Aglomeracja Opolska,
2. OSI Subregion Brzeski,
3. OSI Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki,
4. OSI Subregion Północny,
5. OSI Subregion Południowy.

Kluczbork znalazł się w **OSI Subregion Północny**, który został zdefiniowany w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 jako obszar z mniejszymi ośrodkami miejskimi oraz dużym udziałem obszarów wiejskich o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej, a także o największym wśród subregionów udziale gmin o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług (Domaszowice, Gorzów Śląski, Lasowice Wielkie). Wschodnia część subregionu ma długą tradycję przemysłu meblarskiego o uznaniu międzynarodowym. Dwa miasta średniej wielkości: Kluczbork oraz Namysłów zostały wskazane na poziomie krajowym, jako ośrodki wymagające wsparcia (nie zaliczono do tej grupy trzeciego ośrodka miejskiego tego subregionu – Olesna. W Subregionie znajdują się ponadto cztery małe miasta, które wymagają wsparcia ze względu na utratę funkcji społeczno-gospodarczych: Byczyna, Dobrodzień, Praszka i Wołczyn. Spośród obszarów wiejskich jako obszary interwencji na poziomie krajowym wskazano gminy: Wilków, Domaszowice, Świerczów, Wołczyn, Gorzów Śl., a także Radłów.

¹ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (Warszawa, wrzesień 2019)

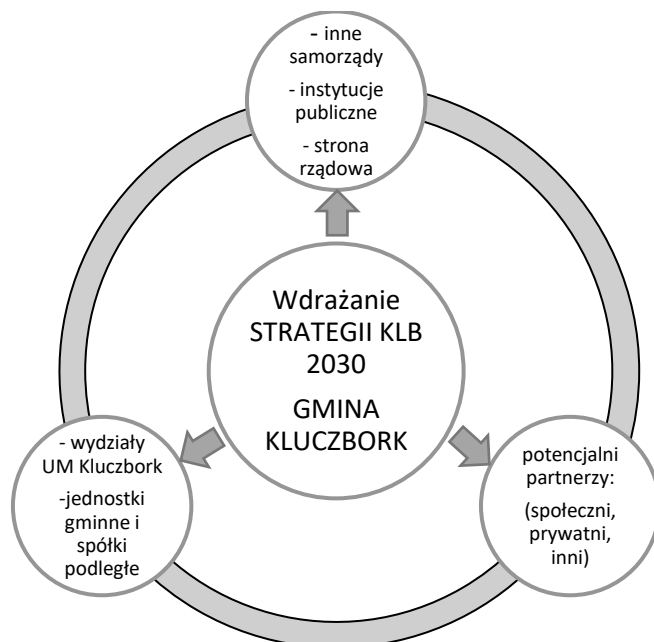
SYSTEM REALIZACJI STRATEGII W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Na prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 wpływ mają takie składowe procesy jak: wdrażanie, monitoring oraz ewaluacja. Cały system realizacji Strategii odnosi się do sposobu wdrażania, a także do procedur oraz zakresu odpowiedzialności za realizację poszczególnych zapisów.

WDRAŻANIE STRATEGII

Nowe podejście do zintegrowanego modelu funkcjonowania gmin obejmuje wzajemnie przenikające się działania i interakcje w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej, na które wpływ wywiera szereg czynników zależnych lub niezależnych (zewnętrznych) od władz samorządowych. Realizacja założeń Strategii to proces złożony i skomplikowany. Skuteczność i efektywność wdrażania założeń Strategii KLB 2030 warunkuje zaangażowanie i umiejętność współpracy pomiędzy urzędem, jednostkami gminnymi, z innymi samorządami, a także z potencjalnymi partnerami państwowymi, instytucjonalnymi, społecznymi (np. organizacje pozarządowe), czy prywatnymi. Efekt synergii wynikający z dobrej współpracy, przyczyni się do efektywniejszego rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork nie tylko w ramach czasowych określonych w Strategii KLB 2030 ale także w dłuższym okresie czasu.

Wdrażanie Strategii powinno odbywać się na zasadach współpracy międzysektorowej i organizacyjnej. Głównym podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie i osiągnięcie wyznaczonych w Strategii KLB 2030 celów jest Burmistrz Miasta Kluczborka i Rada Miejska w Kluczborku.

Schemat 4. Schemat współpracy przy realizacji zapisów Strategii Rozwoju Miasta i gminy Kluczbork do 2030 roku.
Źródło: opracowanie własne.

W zależności od typu i specyfiki działania, wdrażanie Strategii obejmować poszczególne wydziały i jednostki podległe oraz podmioty partnerskie (wszystkie rodzaje). Podstawą partnerskiego modelu realizacji strategii jest właściwy przepływ informacji pomiędzy wszystkimi podmiotami także rzeczywista współpraca zmierzająca do osiągnięcia wyznaczonych celów.

Wdrażanie Strategii KLB 2030 opierać będzie się o następujące zasady:

- **zasada spójności** – realizacja zapisów przeprowadzana jest zgodnie z celami europejskiej i krajowej polityki rozwoju, w tym polityki regionalnej, przy zachowaniu autonomii programowej strategii rozwoju gminy ,
- **zasada odpowiedzialnego zrównoważonego rozwoju** – rozwój łączący konkurencyjność gospodarki, z dbałością o jakość środowiska naturalnego oraz równowagę społeczną, z zachowaniem stabilności finansów publicznych,
- **zasada odpowiedzialnego rozwoju społecznego** – podnoszenie jakości życia wszystkich mieszkańców gminy, rozwój włączający a nie wykluczający, oraz budowanie poczucia wspólnoty lokalnej, z uwzględnieniem działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu,
- **zasada racjonalności i efektywności** – polityka rozwoju prowadzona będzie z zachowaniem racjonalności ekonomicznej, powiązanej z racjonalnym wykorzystaniem potencjałów i zasobów gminy, które zapewnią celowość i oszczędność realizacji działania, przy uzyskaniu najlepszych efektów z poniesionych nakładów,
- **zasada partycypacji i partnerstwa** – zakłada sprawną i efektywną współpracę różnych podmiotów, środowisk i instytucji na rzecz celów strategii,
- **zasada transparentności** - gwarantująca przejrzystość działań, informowanie i konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych,
- **zasada elastyczności** - zakłada możliwość reagowania oraz ewentualnego dostosowania i aktualizacji strategii w przypadku zmian zachodzących w gminie i jej otoczeniu,
- **zasada harmonijnego rozwoju** - zakłada zrównoważony rozwój terytorialny całej gminy, z uwzględnieniem różnicowań wewnętrznych, przy wykorzystaniu lokalnych zasobów i potencjałów oraz likwidacji barier rozwojowych.

MONITORING STRATEGICZNY

Monitoring i ewaluacja mają na celu weryfikować i kontrolować zarówno stopień realizacji dokumentu, jak również prawidłowość wdrażanych działań (pomiar i obserwacja postępów). Określa czy sposób wdrażania Strategii przyczynia się do realizacji założonej w dokumencie wizji i głównych celów strategicznych, a także czy realizacja przynosi oczekiwane rezultaty/efekty. Równocześnie możliwa jest także identyfikacja zaistniałych odstępstw od zaplanowanych działań i wprowadzenie ewentualnej korekty w realizowanych działaniach, bądź też zaktualizowanie założeń strategicznych. Wykonawcą i podmiotem, który ma za zadanie odpowiadać za monitoring Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030, jest instytucja zarządzająca daną strategią, w tym przypadku Gmina Kluczbork, na której czele stoi Burmistrz Miasta Kluczborka.

Istotą monitoringu jest wyciągnięcie wniosków na podstawie otrzymanych danych ze stopnia realizacji poszczególnych celów oraz ewentualna modyfikacja działań. Monitorowanie Strategii oparte jest o system wskaźników odnoszących się do postawionych celów. Wskaźniki zostały opracowane

częściowo na podstawie statystyki publicznej, a częściowo opierają się na danych zbieranych przez Urząd.

Podstawowymi narzędziami monitorowania realizacji Strategii są:

- coroczny Raport o stanie gminy;
- monitoring wskaźników strategicznych obrazujących realizację działań strategicznych – w połowie obowiązywania niniejszej Strategii (2026),
- monitoring realizacji celów operacyjnych – w połowie obowiązywania niniejszej Strategii (2026).

Do monitorowania realizacji Strategii KLB 2030 powołany zostanie Zespół ds. Strategii. Do zadań Zespołu należeć będzie bieżące monitorowanie realizacji Strategii, w tym m. in.:

- zbieranie danych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Strategii,
- zapewnienie zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu,
- sprawdzenie czy założone wskaźniki realizacji Strategii zostały osiągnięte,
- proponowanie działań korygujących i zapobiegawczych w odniesieniu do przyjętych wskaźników
- identyfikacja ewentualnych opóźnień lub nieprawidłowości w realizacji zadań i działań;
- przygotowanie wniosków z systematycznie prowadzonego procesu monitorowania dokumentu strategicznego, które mogą być podstawą do aktualizacji obowiązującej Strategii;
- przygotowanie wniosków z prowadzonego monitoringu, które mogą być również podstawą do przyjęcia założeń rozwoju strategicznego w następnym okresie.

Dla właściwej oceny, Burmistrz może tworzyć grupy robocze, korzystać z opinii niezależnych ekspertów lub usług innych instytucji.

EWALUACJA

Po opracowaniu Strategii przeprowadzona zostanie **ewaluacja ex-ante**, czyli tzw. ewaluacja uprzednia, określająca trafność, skuteczność, efektywność planowanych działań oraz spójność wewnętrzną i zewnętrzną dokumentu.

Po zakończeniu obowiązywania Strategii przewidziano opracowanie **ewaluacji ex-post** – w postaci raportu końcowego z wdrażania założeń dokumentu, który będzie zawierał m.in. wykaz zrealizowanych działań, analizę efektywności wydatkowania środków finansowych, analizę osiągniętych rezultatów w ramach podjętych działań (stopień osiągnięcia założonych wskaźników).

PROCEDURA AKTUALIZACJI STRATEGII

Strategia jest dokumentem planistycznym, wytyczającym określony kierunek rozwoju gminy. Jednak dokument ten być elastyczny i posiadać możliwość jego aktualizacji w przypadkach pojawienia się nowych lub nieprzewidzianych wcześniej uwarunkowań lub czynników mogących mieć wpływ na realizację strategii bądź na zmianę głównych założeń.

Gmina powinna na bieżąco monitorować i reagować na zmiany dotyczące różnych aspektów jej działania. Zapisy Strategii KLB 2030 mogą zostać zaktualizowane w przypadku jeśli będzie wymagała tego sytuacja społeczna, gospodarcza bądź przestrzenna, a także jeśli zajdzie konieczność zachowania

spójności dokumentu ze strategią rozwoju województwa. Aktualizacja zostanie przeprowadzona zgodnie z art. 10f ustawy o samorządzie gminnym.

W ramach procesu, weryfikacji i aktualizacji poddane mogą zostać:

- zapisy zawarte w Raporcie Diagnostycznym – poprzez odniesienie się do aktualnych danych statystycznych oraz wyników analiz,
- misja rozwoju gminy Kluczbork - aktualizacja w kontekście zmian zachodzących w zakresie zasobów gminy i jej otoczenia (powiatu, województwa, kraju),
- cele strategiczne i operacyjne, i ich adekwatność do zweryfikowanej misji rozwoju (w szczególności do domen strategicznego rozwoju),
- kierunki działań,
- Obszary Strategicznej Interwencji

Projekt zaktualizowanego dokumentu podlega konsultacjom oraz opiniowaniu przez Zarząd Województwa Opolskiego, a następnie zostaje przedstawiony Radzie Gminy Kluczbork.

WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH W GMINIE KLUCZBORK

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku jest dokumentem określającym kierunki rozwoju gminy do roku 2030. W celu zapewnienia spójności programowania wielopłaszczyznowego rozwoju, wszystkie dokumenty wykonawcze, zarówno obligatoryjne jak i fakultatywne, a także funkcjonujące programy w gminie, muszą być spójne z zapisami znajdującymi się w niniejszej Strategii.

Zgodność dokumentów wykonawczych powinna być wykazana na poziomie misji, celów strategicznych, planowanych elektów oraz na poziomie wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Nazwa dokumentu	Okres obowiązywania	Wytyczne/Rekomendacje
Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kluczbork	Aktualne	Wymaga regularnej aktualizacji z uwzględnieniem zasad i rekomendacji dla polityki przestrzennej
Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (dla miejscowości: Bażany, Bąków, Biadacz, Bogacica, Bogdańczowice, Borkowice, Gotartów, Kluczbork północ, Kluczbork południe, Krasków, Kujakowice Dolne, Kujakowice Górne, Kuniów, Krzywizna, Ligota Dolna, Ligota Górna i Zamecka, Łowkowice, Smardy Dolne, Smardy Górne)- obowiązujące w całości lub na części terenów zainwestowanych miasta i wsi Gminy Kluczbork	Aktualne	Zmiany/aktualizacje dokonywane są w zależności od zasadnych wniosków o zmianę planu, aktualności planów lub przepisów zmieniających. Każda aktualizacja wymaga uwzględnienia zasad i rekomendacji dla polityki przestrzennej
Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Kluczbork na lata 2016-2023	2016-2023	Aktualizowany w 2021 r. Zgodny z dokumentem Strategii. Wymaga aktualizacji po 2023 r. lub opracowania nowego dokumentu.

Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Kluczbork na lata 2019-2023	2019-2023	Aktualny Zgodny z zapisami Strategii Wymaga aktualizacji po 2023 r.
Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Kluczbork na lata 2018-2021	2018-2021	Wymaga aktualizacji. Planowane opracowanie nowego dokumentu obowiązującego na lata 2022-2025.
Program ochrony środowiska dla Gminy Kluczbork na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2021-2028	2017-2020 Aktualizowany w 2021 z perspektywą na lata 2021-2024	Aktualny Zgodny z zapisami Strategii.
Uproszczony plan urządzenia lasu dla gruntów leśnych Lasy komunalne miasta Kluczbork	2011-2021	Wymaga aktualizacji i planowania na lata 2022-2031
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Kluczbork	2018-2021	Planowane jest sporządzenie Gminnego Programu Ochrony Powietrza w 2022 r. z uwzględnieniem celów określonych w Strategii.
Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kluczbork	Od 2014	Aktualny Zgodny z zapisami Strategii.
Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Kluczbork	-	Przyjmowany corocznie. Dokument powinien być spójny z celami i zapisami Strategii.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczbork 2014-2020	2014-2020	Wymaga sporządzenia nowego dokumentu z uwzględnieniem celów określonych w Strategii KLB 2030.
Gminny Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy	2018-2023	Dokument aktualny, spójny z celami Strategii. W roku 2023 wymaga aktualizacji lub opracowania nowego dokumentu.
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	-	Przyjmowany corocznie. Dokument powinien być spójny z celami i zapisami Strategii.
Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii	-	Przyjmowany corocznie. Dokument powinien być spójny z celami i zapisami Strategii.
Program Współpracy Gminy Kluczbork z organizacjami pozarządowymi	-	Przyjmowany corocznie. Dokument powinien być spójny z celami i zapisami Strategii.
Program „Kluczbork dla Rodziny+”	Od 2020	Dokument aktualny, obowiązujący bezterminowo, spójny z zapisami Strategii. Wymaga aktualizacji w zależności od potrzeb.
Program „Gmina Kluczbork dla Seniora”	Od 2020	Dokument aktualny, obowiązujący bezterminowo, spójny z zapisami Strategii. Wymaga aktualizacji w zależności od potrzeb.

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy na lata 2021-2036	2021-2036	Dokument aktualny, spójny z zapisami Strategii. Wymaga aktualizacji w zależności od potrzeb.
Kluczborski Budżet Obywatelski	-	Przyjmowany corocznie. Dokument powinien być spójny z celami i zapisami Strategii.
Plan sieci publicznych i określenie granic obwodów publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Kluczbork	Od 2019	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Założenia do Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Kluczbork	2018-2032	Dokument podlega aktualizacji co 3 lata, wymagana aktualizacja w grudniu 2021 r. Kolejne aktualizacje dokumentu powinny uwzględniać zapisy Strategii.
Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu Spółki Wodociągi i Kanalizacja „HYDROKOM Sp. z o.o.” w Kluczborku na okres od 01.06.2021 roku do 31.12.2024 dla Gminy Kluczbork	2021-2024	Dokument aktualny, zgodny z zapisami Strategii.
Inne		
Plan informatyzacji UM Kluczbork na lata 2018-2023	2018-2023	Dokument nie jest przyjęty ani uchwałą ani zarządzeniem i nie jest publikowany. Dokument funkcjonujący. Rekomendowana bieżąca aktualizacja.
Programu Modernizacji Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie wyposażenia w sprzęt pożarniczy, sprzęt ochrony osobistej strażaka oraz prawidłowych warunków BHP w obiektach remiz OSP na lata 2024-2028	2024-2028	
Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego	2020-2022	Dokument bez konieczności przyjmowania uchwałą lub zarządzeniem. Aktualizacja wymagana co 2 lata. Zgodny z zapisami Strategii.

Tabela 8. Wybrane dokumenty wykonawcze w Gminie Kluczbork wraz z wytycznymi i rekomendacjami. Źródło: opracowanie własne.

RAMY I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Wdrażanie założeń przewidzianych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030, wymaga zapewnienia środków finansowych na realizację zaplanowanych działań.

Z uwagi na ogólny i kierunkowy charakter niniejszego dokumentu, trwającą dyskusję na temat kolejnej perspektywy finansowej Unii Europejskiej (2021-2027), a także na brak ustaleń w zakresie alokacji środków unijnych dla Polski, jak i brak danych o wysokości środków krajowych przewidzianych na rozwój regionalny, sprawiają iż sposób finansowania realizacji Strategii można określić jedynie w sposób ramowy poprzez wskazanie przyszłych, potencjalnych źródeł finansowania:

publiczne środki zagraniczne, w tym pochodzące z funduszy europejskich oraz instrumentów finansowych UE, np.: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS +), Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, nieunijne fundusze międzynarodowe np. Fundusze Norweskie.

publiczne środki lokalne, regionalne i krajowe, w tym środki budżetu gminy Kluczbork (który będzie stanowił jedno z podstawowych źródeł finansowania), budżetu województwa (w tym programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Opolskiego), budżetu państwa (w tym fundusze celowe, a także tzw. środki ministerialne) oraz innych jednostek sektora finansów publicznych.

środki prywatne

Powodzenie wdrażania i realizacji założeń Strategii KLB 2030 uwarunkowane jest od stabilności poziomu finansów publicznych, utrzymania efektywności w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, oraz efektywne wydatkowanie środków bez jednoczesnego obniżania dostępności do jakości usług publicznych. Gmina Kluczbork będzie na bieżąco analizować możliwości pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych. Części działań finansowanych będzie z dochodów własnych gminy Kluczbork.

W kontekście realizacji celów przewidzianych w Strategii Rozwoju Subregionu Północnego Opolszczyzny do roku 2030, która zakłada współdziałanie między samorządami należącymi do Subregionu Północnego, możliwa jest także współpraca obejmująca również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania czy współdziałanie przy pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

ZAŁĄCZNIKI:

1. Raport Diagnostyczny opracowany na potrzeby Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku (Kluczbork 2021).
2. Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku”

SPIS TABEL , SCHEMATÓW, RYSUNKÓW I ZDJĘĆ

Tabela 1. Cele strategiczne oraz cele operacyjne wyznaczone do realizacji do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne.....	17
Tabela 2. Cele operacyjne wraz z kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami osiągnięcia działań w ramach Celu Strategicznego I. Źródło: opracowanie własne.....	21
Tabela 3. Cele operacyjne wraz z kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami osiągnięcia działań w ramach Celu Strategicznego II. Źródło: opracowanie własne	27
Tabela 4. Cele operacyjne wraz z kierunkami działań, oczekiwanymi rezultatami oraz wskaźnikami osiągnięcia działań w ramach Celu Strategicznego III. Źródło: opracowanie własne	31
Tabela 5. Cele oraz rekomendacje rozwoju przestrzennego Gminy Kluczbork. Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030.	36
Tabela 6. Spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 ze Strategią Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030. Źródło: Opracowanie własne.	37

Tabela 7. Spójność Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 z projektem Strategii Rozwoju Subregionu Północnego Opolszczyzny. Źródło: Opracowanie własne.....	39
Tabela 8. Wybrane dokumenty wykonawcze w Gminie Kluczbork wraz z wytycznymi i rekomendacjami. Źródło: opracowanie własne.	46
Schemat 1. Działania podejmowane w czasie procesu powstawania dokumentu Strategia Rozwoju Miasta i gminy Kluczbork do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne.....	6
Schemat 2. Zależność kluczowych elementów składowych wpływających na kierunki działań w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne.	14
Schemat 3. Obszary planowania strategicznego. Źródło: opracowanie własne.	16
Schemat 4. Schemat współpracy przy realizacji zapisów Strategii Rozwoju Miasta i gminy Kluczbork do 2030 roku. Źródło: opracowanie własne.	41
Rysunek 1. Gmina Kluczbork na modelu funkcjonalno-przestrzennym Subregionu Północnej Opolszczyzny. Źródło: Projekt Strategii Rozwoju Subregionu Północnej Opolszczyzny na lata 2021-2030.	32
Rysunek 2. Model funkcjonalno-przestrzenny Gminy Kluczbork. Źródło: opracowanie własne.....	34
Rysunek 3. Obszary integracji funkcjonalnej województwa opolskiego. Źródło: Opolskie – diagnoza regionalna opracowana na potrzeby Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 (Opole listopad 2020.	39

Zdjęcia okładkowe:

1. Kluczbork Nocą – Artur Nowak
2. Kluczborski Zalew – Źródło UM Kluczbork
3. Wieża Ratusza w Kluczborku z widokiem na wieżę Muzeum – Artur Nowak

Zdjęcie nr 1 – Wieża Ratusza w Kluczborku – Artur Nowak

Zdjęcie nr 2 – Kluczbork nocą – Artur Nowak

Zdjęcie nr 3 - Kluczbork z lotu ptak – Źródło UM Kluczbork

Zdjęcie nr 4 – Wieża Ratusza w Kluczborku i Magnolia - Źródło UM Kluczbork

KLUCZBORK 2021

RAPORT DIAGNOSTYCZNY

Załącznik nr 1
do Strategii Rozwoju Miasta
i Gminy Kluczbork do 2030 roku.

„Raport diagnostyczny” został opracowany na potrzeby *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030.*

RAPORT DIAGNOSTYCZNY GMINY KLUCZBORK

Spis treści

Słowo wstępu i metodologia prac	4
I. SFERA PRZESTRZENNA.....	6
I.1 Gmina Kluczbork - ogólna charakterystyka	6
I.2 Gmina Kluczbork - kontekst geograficzno-administracyjny	6
I.3 Gmina Kluczbork – podstawowe informacje.....	7
I.4 Infrastruktura i powiązania transportowe	9
I.5 Infrastruktura sieciowa.....	11
I.5.1 Sieć wodociągowa i kanalizacyjna	11
I.5.2 Sieć gazowa.....	13
I.5.3 Sieć energetyczna	14
I.5.4 Sieć ciepłownicza	15
I.6 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego.....	15
I.7 Zasoby naturalne i ochrona środowiska.....	17
I.7.1 Przyroda i krajobraz.....	17
I.7.2 Ochrona środowiska	22
I.7.3 Powietrze	22
I.7.4 Gospodarka wodna.....	23
I.7.5 Ochrona środowiska, w tym gospodarka odpadami	27
II. SFERA SPOŁECZNA	33
II.1 Ludność i procesy demograficzne	33
II.2 Ochrona zdrowia	36
II.3 Pomoc społeczna	41
II.4 Zasoby mieszkaniowe	46
II.5 Kultura	48
II.5.1 Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku	48
II.5.2 Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Kluczborku	50
II.5.3 Centrum Kultury w Kluczborku.....	51
II.5.4 Centrum Aktywności Lokalnej – KINO "BAJKA"	54
II.5.5 Świetlice wiejskie.....	55
II.6 Sport i rekreacja	55
II.6.1 Infrastruktura sportowa	55
II.6.2 Kluby i stowarzyszenia sportowe	58

II.7 Edukacja.....	59
II.7.1 Wychowanie przedszkolne	60
II.7.2 Szkoły podstawowe	61
II.7.3 Edukacja ponadpodstawowa.....	62
II.7.4 Szkoła artystyczna	63
II.8 Kapitał społeczny – aktywne społeczeństwo.....	63
II.8.1 Trzeci sektor - organizacje pozarządowe.....	63
II.8.2 . Kluczborska Rada Młodzieżowa i Kluczborska Rada Seniorów	66
II.8.3 Kluczborski Budżet Obywatelski.....	67
II.8.4 Aktywność obywatelska	68
III. SFERA GOSPODARCZA	69
III.1 Gospodarka i Rynek Pracy	69
III.2 Turystyka i baza noclegowa.....	73
IV. Finanse gminy Kluczbork	78
IV.1 Kształtowanie się budżetu gminy.....	78
IV.2 Zadłużenie gminy Kluczbork.....	78
IV.3 Wykorzystanie środków unijnych	79
V. Obszary strategicznej interwencji	81
VI. Związki, Stowarzyszenia	83
VII. Analiza SWOT i badania ankietowe.....	83
VII.1 SWOT.....	83
VII.2 Badania ankietowe	89
VIII. Spis tabel, map, wykresów i zdjęć.....	95

Słowo wstępu i metodologia prac

Strategia jest dokumentem, w którym zawierają się najważniejsze długofalowe zamierzenia i plany rozwojowe gminy Kluczbork. Jest ona tworzona nie tylko dla władarzy gminy, ale także dla jej mieszkańców. Dzięki niej można poznać aktualny stan oraz wiadomo jest w jakim kierunku będzie rozwijać się gmina. Strategia zawiera plany i działania oraz sposób ich realizacji w dążeniu do pożądanego stanu wyrażonego w wizji. Jest to najważniejsze narzędzie racjonalnego zarządzania instytucją, rozumiane jako planowanie działań w czasie, pozwalające na lepszy dobór odpowiednich działań odpowiadający zapotrzebowaniu społecznemu, pozwala na zwiększenie zaangażowania mieszkańców.

Proces planowania strategicznego musi wynikać z trendów społeczno-gospodarczych, uwarunkowań terytorialnych oraz czynników wpływających na rozwój regionu. Tworzenie Strategii poprzedzone jest sporządzeniem aktualnego Raportu Diagnostycznego (w ujęciu strategicznym).

Analizując dotychczasowy rozwój gminy Kluczbork, można zauważyć, że podejmowane były różnego rodzaju działania, które spowodowały, że na przestrzeni ostatnich lat przeszła ona znaczną pozytywną metamorfozę. Dotyczy to nie tylko poprawy wyglądu budynków, czy realizacji nowych inwestycji, ale także samych mieszkańców, którzy stają się coraz bardziej aktywni i odpowiedzialni za miejsce, w którym żyją. Aby utrzymać stabilność ciągłego i nieprzerwanego rozwoju, gmina Kluczbork powinna kontynuować dotychczasowe, wielowymiarowe przemiany, dlatego też postanowiono zachować główne cele strategiczne skupiające się na trzech głównych obszarach: sfera przestrzenna, sfera gospodarcza i sfera społeczna.

Rysunek 1. Sfery raportu strategicznego

Wszystkie trzy sfery wzajemnie na siebie oddziałują, a ich rozwój powinien być zrównoważony. Ponieważ Strategia obejmuje 10-letni okres czasu, zarówno cele, jak i działania

mogą zostać poddane aktualizacji w perspektywie dynamiki zmian i pojawiających się nowych wyzwań w przyszłości.

W trakcie prac nad tworzeniem Raportu Diagnostycznego pojawiła się pandemia koronawirusa, która wpłynęła niemal na każdy aspekt życia i to na całym świecie. Sytuacja ta odciska także swoje piętno na planowaniu strategicznym. Pandemia w głównej mierze dotyczy sfery zdrowia publicznego, jednak poprzez wprowadzanie szeregu restrykcji i ograniczeń oddziałuje na trendy społeczne (izolacja, niepewna przyszłość, utrata zarobków, itp.) oraz gospodarkę –

z jednej strony gwałtowny wzrost sektora usług cyfrowych, a z drugiej ograniczenia w turystyce, transporcie, gastronomii, w wydarzeniach masowych itd.

Planując kierunki rozwoju na następne 10 lat, należy mieć na uwadze, iż mogą pojawić się problemy wynikające z recesji gospodarczej oraz mniejszych dochodów finansowych, przez co nie wszystkie zaplanowane działania będą mogły być zrealizowane. Niemniej jednak dla utrzymania stabilizacji, gmina powinna mieć wyznaczone kierunki rozwoju oraz działania do realizacji, mające na celu rozwój i poprawę jakości życia połączoną z troską o swoich mieszkańców. Należy także na bieżąco monitorować sytuację i pojawiające się zagrożenia (w tym zdrowotne).

Prace nad tworzeniem Raportu Diagnostycznego rozpoczęto w 2019 roku. Powołano Zespół ds. Opracowania Strategii Rozwoju Miasta i gminy Kluczbork 2021-2030, składający się z pracowników Urzędu Miejskiego, jednostek organizacyjnych oraz Radnych Rady Miejskiej w Kluczborku. Raport powstawał z wykorzystaniem uzupełniających się wzajemnie metod z zachowaniem zasady partycypacji społecznej. Przeprowadzono badania ankietowe mieszkańców oraz szereg spotkań warsztatowych z różnymi grupami społecznymi i branżowymi: władze gminy, pracownicy Urzędu Miejskiego, kierownicy jednostek organizacyjnych, dyrektorzy szkół gminnych, przedstawiciele Rady Miejskiej w Kluczborku, Młodzieżowej Rady w Kluczborku, Kluczborskiej Rady Seniorów, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, rolników, spółdzielni mieszkaniowych i zarządców nieruchomości. Dokonano analizy SWOT.

Planowany harmonogram prac nad Raportem Diagnostycznym musiał zostać mocno zmodyfikowany z uwagi na pojawienie się światowego zagrożenia epidemicznego - pandemia koronawirusa. Z uwagi na nieprzewidywalność rozwoju sytuacji, zrezygnowano ze spotkań do czasu zminimalizowania zagrożenia.

Raport Diagnostyczny jest jednym z elementów tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Kluczbork do roku 2030.

I. SFERA PRZESTRZENNA

I.1 Gmina Kluczbork - ogólna charakterystyka

W rozdziale tym zawarte są podstawowe informacje na temat położenia geograficznego gminy Kluczbork, zasobów naturalnych, warunkach środowiskowych oraz podstawowej infrastruktury technicznej gminy.

I.2 Gmina Kluczbork - kontekst geograficzno-administracyjny

Gmina Kluczbork jest gminą miejsko-wiejską, usytuowaną w północnej części województwa Opolskiego. Gmina obejmuje miasto Kluczbork oraz 23 sołectwa i łącznie obejmuje obszar 217 km², co stanowi 25,48% powierzchni Powiatu Kluczborskiego, oraz 2% powierzchni województwa Opolskiego.

Województwo Opolskie geograficznie położone jest pomiędzy dwoma dużymi, wysoko konkurencyjnymi województwami – Dolnośląskim i Śląskim. Jest ono pojmowane jako region o bardzo intensywnym rolnictwie, a także jako region o długotrwałych tradycjach przemysłowych, szczególnie w dziedzinie przemysłu spożywczego, mineralnego, metalowego, maszynowego oraz chemicznego.¹

źródło: UM Kluczbork

Województwo Opolskie
źródło: UM Kluczbork

Powiat Kluczborski
źródło: UM Kluczbork

Mapa 1. Umiejscowienie geograficzne gminy Kluczbork

¹ Raport Atrakcyjność Inwestycyjna Regionów 2017 - Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa listopad 2017

Gmina Kluczbork jest jedną z czterech gmin tworzących Powiat Kluczborski (razem z gminą Byczyna, Wołczyn oraz Lasowice Wielkie). Na dynamikę rozwoju gminy Kluczbork wpływa (pośrednio bądź bezpośrednio) potencjał i sytuacja społeczno-gospodarcza sąsiednich gmin oraz Powiatu Kluczborskiego. Miasto Kluczbork skupia na swoim terenie wiele instytucji gminnych np. Urząd Miasta, Biblioteka, Kino, Ośrodek Pomocy Społecznej, Muzeum, Szkoła Muzyczna; jak i ponadlokalnych, np. Szpital Powiatowy, Starostwo Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, PCPR, Sąd Rejonowy, Prokuraturę, ZUS, KRUS, Urząd Skarbowy, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, czy Komenda Powiatowa Policji, Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej dla Subregionu Północnego.

Kluczbork leży nad rzeką Stobrawą, stanowiącą prawy dopływ Odry. Pod względem komunikacyjnym przecinają się tu szlaki transportowe kolejowe oraz drogowe łączące Górny Śląsk z Wielkopolską i Pomorzem Zachodnim oraz z Dolnym Śląskiem, a także Śląsk Opolski z Ziemią Łódzką (biegną tu drogi krajowe 11, 42 i 45). Miasto posiada obwodnicę, która znacząco odciąża ruch tranzytowy w mieście (szczególnie samochodów dostawczych i ciężarowych), łączącą drogę 42 i 45 oraz 11 (która zostanie w przyszłości przekształcona w S11). Warto nadmienić, iż obwodnica powstała ze środków gminnych oraz środków unijnych, a jej budowa podzielona była na 4 etapy i trwała od roku 2007-2020 r.

Aktualnie trwają prace nad ustaleniem i wytyczeniem ostatecznego planu przebiegu drogi ekspresowej S11, która ma w dużej części zastąpić DK11, docelowo łączącej 4 województwa (zachodniopomorskie, wielkopolskie, opolskie i śląskie).

I.3 Gmina Kluczbork – podstawowe informacje

W strukturze funkcjonalno–przestrzennej województwa, gmina Kluczbork zajmuje ważne miejsce jako ośrodek subregionalny - przeznaczony do obsługi gmin północnej Opolszczyzny w zakresie usług specjalistycznych oraz wyższego rzędu. Pod względem potencjału terenowego, ludnościowego oraz gospodarczego gmina Kluczbork należy do grupy powyżej przeciętnej wojewódzkiej.

W układzie przestrzennym obszaru miasta i przyległych wsi można wyróżnić kilka stref o wyraźnie zarysowujących się funkcjach:

- **Stare Miasto** — obejmujące tereny położone od południa, między linią dawnych murów obronnych zlokalizowanych pomiędzy ulicami Pułaskiego i Krzywą oraz Piastowską i Damrotą, a od północy ulicą Moniuszki. Jest to obszar historycznej tożsamości miasta — liczne zabytki architektury i budownictwa wraz z zabytkowym układem urbanistycznym, obszar ten pełni funkcję usługowo-mieszkaniową;
- **Dzielnica Śródmiejska** — tworzy pierścień wokół Starego Miasta z różnorodną zabudową, obszary mieszkaniowe przeplatają się tu z przemysłowo-składowymi oraz z większymi

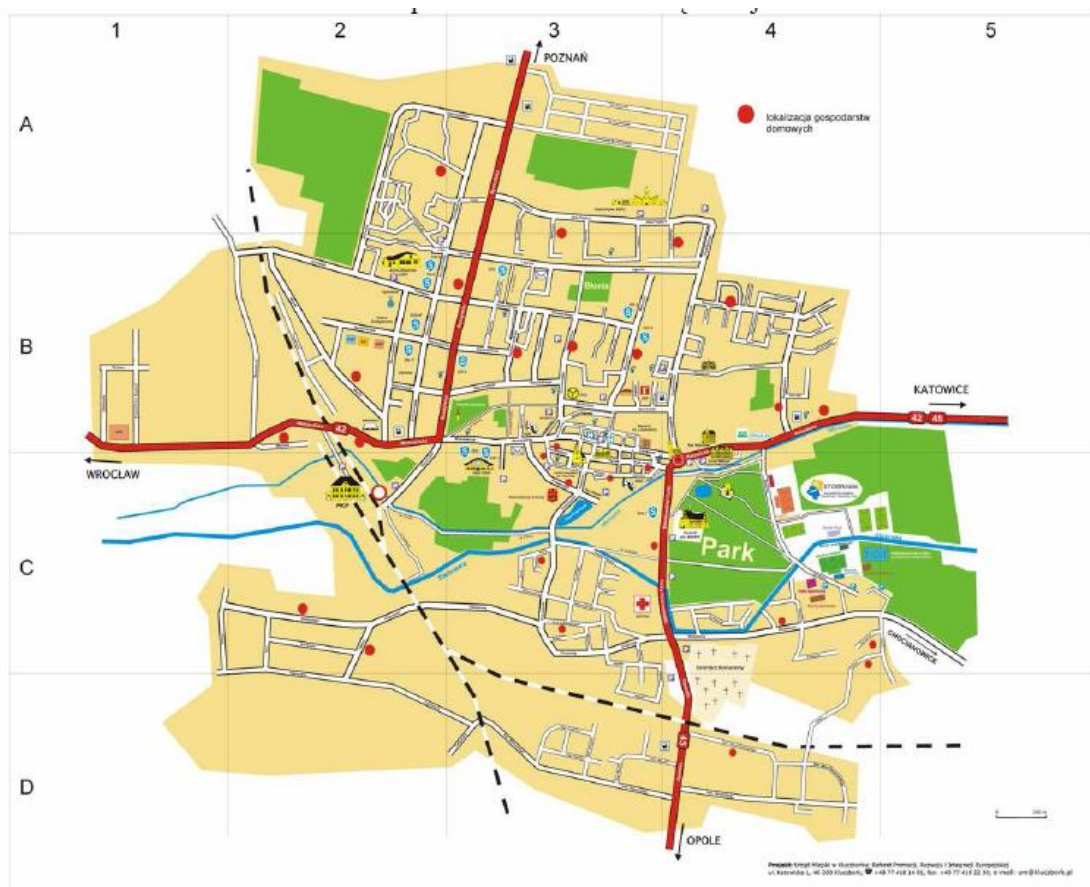
kompleksami ogrodów, dzielnica pełni funkcję mieszkaniową, usługową, komunikacyjną i przemysłową;

- **dzielnica przemysłowo-składowa** — zlokalizowana jest w południowo-zachodniej i zachodniej części Kluczborka, wzdłuż linii i terenów kolejowych, przy licznych zakładach przemysłowych usytuowane są tereny magazynowo-składowe;

- **dzielnica rekreacyjno-wypoczynkowa** — położona jest w południowo-wschodniej części miasta, jest to dzielnica zieleni, na którą składają się park miejski, las komunalny, cmentarze, tereny łąkowe oraz obiekty sportowe;

- **obrzeżne dzielnice mieszkaniowe** — na północy i zachodzie zlokalizowane są głównie osiedla zabudowy wielorodzinnej, a w południowej i wschodniej części osiedla zabudowy jednorodzinnej oraz powstające od kilku lat osiedla zabudowy jednorodzinnej w północnych częściach miasta;

- **wsie przymiejskie** — wsie mające cały szereg związków produkcyjnych, usługowych, administracyjnych, transportowych i infrastrukturalnych, zabudowa zagrodowa przeplata się z budynkami jednorodzinnymi i wielorodzinnymi oraz z zakładami produkcyjnymi i usługowymi, składami handlowymi i bazami transportowo-sprzętowymi.

Mapa 2. Plan Miasta Kluczborka. Źródło UM Kluczbork

W strukturze przestrzennej miasta największe problemy związane są z przebiegiem przez obszar śródmieścia linii kolejowych i dróg o znaczeniu ponadlokalnym.

W celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, rada gminy uchwała studium/zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

I.4 Infrastruktura i powiązania transportowe

Infrastruktura drogowa na terenie gminy w roku 2020 obejmowała 171 km dróg gminnych, zarówno zaliczonych do kategorii dróg publicznych jak i wewnętrznych. Na terenie gminy dróg wiejskich o nawierzchni utwardzonej (64,92km) i gruntowych jest około 132 km, dróg miejskich – 39 km.

Stan techniczny dróg gminnych na terenach wiejskich w około 30% wymaga remontu i przebudowy w szczególności w miejscowościach: Żabiniec, Smardy Dolne i Górne, Bąków, Krasków, Bogacica – Krężel, Biadacz, Maciejów, Łowkowice, Bogdańczowice.

Od roku 2019 wprowadzono w Kluczborku Komunikację Gminną, która łączy Gotartów z ul. Fabryczną i Ligotą Dolną. Głównym celem jest ułatwianie mieszkańcom dotarcia do peryferyjnych części Kluczborka – z jednej strony z ul. Fabrycznej, a z drugiej z Gotartowa gdzie powstało nowe osiedle. Przystanki umieszczono m.in. przy szkołach aby ułatwić dzieciom i młodzieży dojazd na zajęcia.

Układ komunikacyjny determinuje organizację przestrzenną całej gminy Kluczbork. Podstawowe kierunki rozwoju przestrzennego gminy powinny koncentrować się na istniejącym lub zmodernizowanym układzie komunikacyjnym, przy czym działalność ta powinna brać pod uwagę środowisko przyrodnicze, kulturowe, powiązania infrastrukturalne, stan zagospodarowania przestrzennego oraz rysujące się tendencje gospodarcze i społeczne w wymiarze lokalnym i ponadlokalnym. Jednostki osadnicze tworzą układ koncentrycznopasmowy, w którym centralne miejsce zajmuje miasto Kluczbork. W kierunku miasta zbiegają się promieniście drogi łączące miejscowości z siedzibą gminy i powiatu. Na układ promienisty nakłada się układ pasmowy — powstały w dolinach cieków wodnych oraz wzdłuż krawędzi kompleksu leśnego w południowo-zachodniej części gminy. Kluczbork wraz ze wsiami Ligotą Dolną, Ligotą Zamecką i Ligotą Górną tworzy jeden zespół osadniczy.

W 2019 r. kontynuowano budowę ostatniego etapu obwodnicy miasta Kluczborka od ronda na drodze powiatowej DP 1321O do ronda przy DK ul. Byczyńska w Kluczborku.

Realizacja tej kluczowej dla miasta inwestycji miała na celu zapewnienie dogodnego dojazdu do terenów inwestycyjnych Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK” Podstrefa Kluczbork i poprawę bezpieczeństwa wszystkich użytkowników ruchu drogowego korzystających z przedmiotowej trasy. Realizacja budowy IV, ostatniego etapu budowy obwodnicy miasta Kluczborka od ronda w Smardach do ronda na ulicy Byczyńskiej w Kluczborku rozpoczęła się w 2018 r., a 01.04.2020. została oddana do użytku. Całkowity koszt projektu wraz z robotami dodatkowymi wyniósł ok. 21 mln zł, z czego dofinansowanie z RPO wyniosło 10 133 910,16 zł.

Całość inwestycji pochłonęła blisko 60 milionów złotych (licząc także niezbędne odszkodowania i inne opłaty). Warto zaznaczyć, że choć gmina Kluczbork podjęła się samodzielnej budowy tej obwodnicy, to jednak udało się skorzystać z dofinansowań od partnerów zewnętrznych. Najwięcej środków otrzymano w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego, w sumie 15 564 981,40 zł. Pozyskano także wsparcie z Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej w kwocie 3 000 000,00 zł. Istotne wsparcie w wysokości 2 500 000,00 zł wniosła Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Opolu.

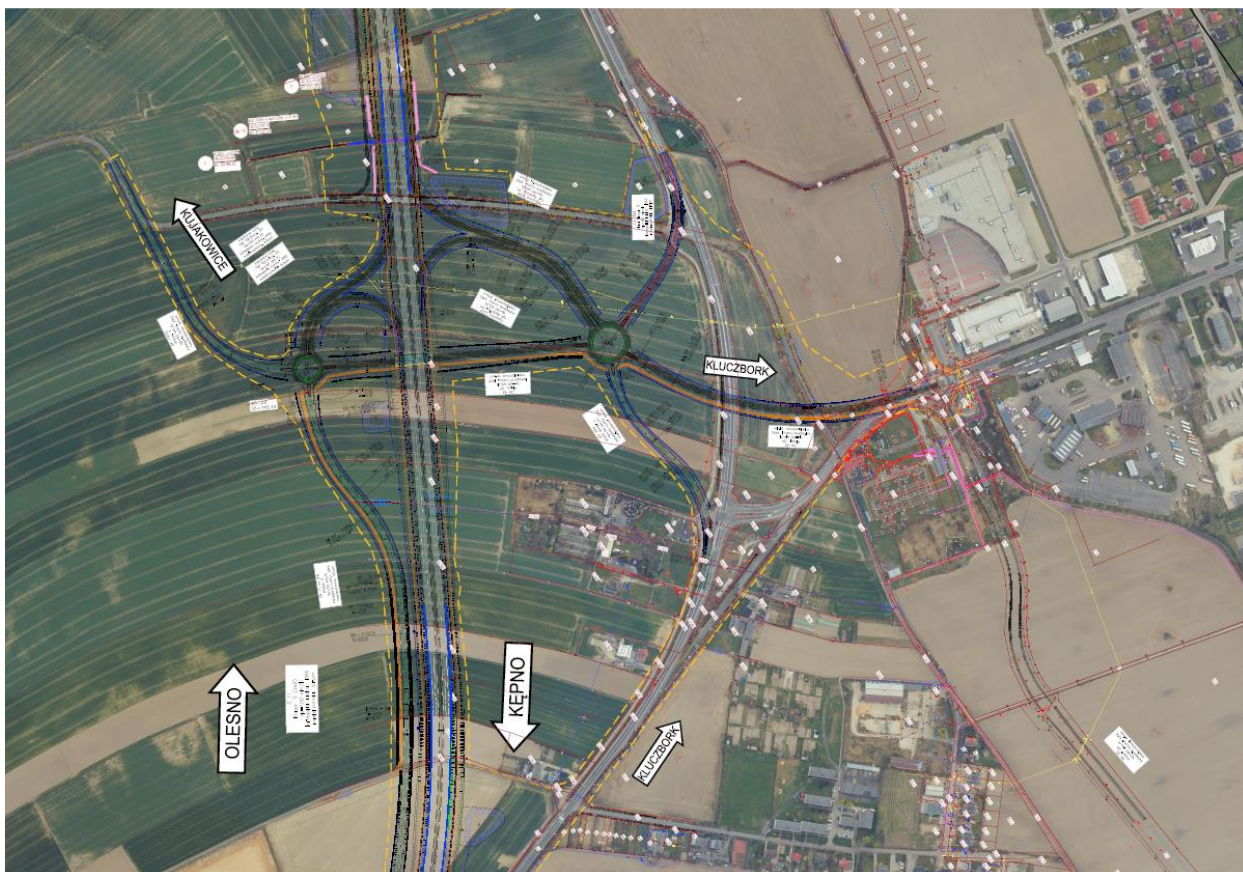

Mapa 3. Obwodnica Miasta Kluczborka. Źródło UM Kluczbork

Dla powiązań transportowych bardzo ważną inwestycją będzie budowa trasy ekspresowej S11, która docelowo będzie miała około 550 km długości i ma łączyć Śląsk z Pomorzem Zachodnim. Część trasy przebiegać będzie na terenie gminy Kluczbork.

W latach 2019-2020 trwały intensywne prace GDDKiA nad ustaleniem przebiegu trasy S11 między innymi przez tereny gminy Kluczbork. Budowa 46-kilometrowego odcinka Kępno-Kolonia Ciarki w gminie Lasowice Wielkie planowana jest na lata 2023-2025.²

² Informacje z GDDKiA.

Mapa 4. Plan węzła (jednego z dwóch planowanych węzłów) przy zjeździe z S11 do Kluczborka. Źródło GDDKiA czerwiec 2020 r.

I.5 Infrastruktura sieciowa

Jednym z ważniejszych czynników określających standard życia mieszkańców, a także wpływających na realne możliwości rozwoju gminy jest stan urządzeń infrastruktury technicznej.

I.5.1 Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Miasto i Gmina Kluczbork wyposażone są w sieć wodociągową, z której korzysta 100% ludności. Zaopatrzeniem miasta i gminy w wodę zajmuje się Spółka Wodociągi i Kanalizacja „Hydrokom” sp. z o.o. w Kluczborku będąca jednoosobową spółką gminy Kluczbork. Realizuje ona określone ustawą o samorządzie gminnym zadania własne gminy w zakresie dostaw wody i odbioru ścieków.

Stacje uzdatniania wody (SUW) znajdują się w Kluczborku i Krzywiźnie. Miasto Kluczbork i okoliczne wsie (tj. Bogacica, Ligota Dolna, Ligota Górna, Ligota Zamecka, Kuniów, Krasków, Bogdańczowice, Borkowice, Bażany, Szklarnia Bogacka, Krężel, Czaple Stare, Czaple Wolne, Żabiniec) zaopatrywane są w wodę pitną ze Stacji Uzdatniania Wody w Kluczborku. Ujęcia wód podziemnych zlokalizowane na terenie gminy Kluczbork i Lasowice Wielkie posiadają następujące wydajności wg pozwoleń wodnoprawnych:

- 1) ujęcie „nowe” 4 szt. studni - 144,0 m³/h
- 2) ujęcie „Chocianowice” 3 szt. studni - 105,0 m³/h

3) ujęcie „Bąków” 4 szt. studni - 282,1 m³/h

Łączne zasoby ujęć 11 szt. studni 531,1 m³/h tj. 12 746,4 m³/d

Miasto Kluczbork posiada mechaniczno-biologiczno-chemiczną oczyszczalnię ścieków, zlokalizowaną w Ligocie Dolnej, która została oddana do użytku w 1999 r. Zaprojektowana jest na przepływ średni 7 tys. m³ na dobę i przepływ maksymalny 10 tys. m³ na dobę. Ilość ścieków odprowadzanych do oczyszczalni wynosi obecnie ok. 5 tys. m³ na dobę.

W latach 2013-2015 zrealizowany został wspólnie z gminą Kluczbork projekt pod nazwą „Poprawa jakości gospodarki wodno-ściekowej dla gminy Kluczbork” w ramach programu operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013. W rozbudowanej i zmodernizowanej oczyszczalni zastosowano nowoczesne urządzenia, maszyny oraz rozwiązania technologiczne, zapewniające wysoką efektywność mechanicznego, biologicznego i chemicznego oczyszczania ścieków.

Zostały zaspokojone potrzeby w zakresie odprowadzenia ścieków w następujących miejscowościach: Ligota Dolna, Krasków, Kuniów, Ligota Zamecka, Ligota Górna, Bąków.

Miasto Kluczbork jest skanalizowane w **100 %**.

Tabela 1. Długość czynnej sieci wodociągowej oraz udział ludności posiadającej dostęp do sieci w gminie Kluczbork.

	długość czynnej sieci rozdzielczej [km]					udział ludności z dostępem do sieci wodociągowej [%]				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Kluczbork	221,3	221,5	222,0	223,1	227,2	95,2	95,2	94,3	94,4	94,4

Część ścieków nie objęta systemem kanalizacyjnym gromadzona jest w zbiornikach przydomowych tzw. szambach i wywożona taborem asenizacyjnym. Gmina podejmuje wszelkie kroki, których celem jest kompleksowe rozwiązanie kwestii ścieków komunalnych na terenach wiejskich. Jednym z takich rozwiązań była budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, które stanowią alternatywę dla tradycyjnej kanalizacji, która przy dużym rozproszeniu pomiędzy budynkami staje się inwestycją mniej korzystną pod względem ekonomicznym niż przydomowe oczyszczalnie ścieków. Takie rozwiązanie znalazło również zastosowanie w gminie Kluczbork, gdzie obecnie wybudowanych jest 355 przydomowych oczyszczalni ścieków. Główne oczekiwania ludności gminy to wybudowanie sieci kanalizacyjnej we wsi: Kujakowice Górne i Kujakowice Dolne, Krzywizna.

W latach **2002 -2012** wybudowano w gminie Kluczbork **74,837 km** sieci kanalizacji sanitarnej za **31 042 495,15 zł**.

Zgodnie z zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Kluczbork dalsza rozbudowa sieci kanalizacyjnej w gminie powinna uwzględniać następujące zalecenia:

- ścieki z terenu całej gminy powinny być kierowane na istniejącą oczyszczalnię ścieków - wyjątkiem może być Nowa Bogacica;

- konieczna jest modernizacja sieci kanalizacyjnej w Kluczborku, w celu wyeliminowania dopływów wód opadowych oraz ewentualnego zwiększenia przepustowości na kierunkach planowanych zrzutów ścieków z terenów wiejskich;
- za rozwojem sieci kanalizacyjnej powinien postępować rozwój monitoringu, co jest warunkiem koniecznym prowadzenia eksploatacji bezpiecznej dla środowiska.

Tabela 2. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej oraz udział ludności posiadającej dostęp do sieci kanalizacyjnej w gminie Kluczbork

	długość czynnej sieci rozdzielczej [km]					udział ludności z dostępem do sieci kanalizacyjnej [%]				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Kluczbork	112,1	112,3	112,3	112,7	115,7	74,3	74,3	72,2	72,3	72,5

I.5.2 Sieć gazowa

Na terenie gminy Kluczbork przebiega sieć gazowa:

1. Niskiego ciśnienia o długości 38,506 km wraz z przyłączami w ilości 1694 szt.
2. Średniego ciśnienia o długości 21,429 km wraz z przyłączami w ilości 340 szt.
3. Stacja redukcyjna I stopnia- Bogacica przy ulicy Konopnickiej, o przepustowości 3500 m³/h, rok budowy 2005.
4. Stacje redukcyjne II stopnia na terenie Kluczborka, które zostały zmodernizowane w latach 2003-2005: a) Ul. Jagiellońska - przepustowość 1600 m³/h; b) Ul. Jana Pawła II- przepustowość 600 m³/h; c) Ul. Ossowskiego- przepustowość 400 m³/h.
5. W latach 2010-2014 wybudowane zostały sieci gazowe w rejonie ulic: Cybisa, Podkowińskiego, Skargi, Kantora, Wolności, Kilińskiego oraz w miejscowości Bąków przy ulicy Wolności.

Sieć gazowa znajdująca się na terenie gminy Kluczbork jest w stanie dobrym i zapewnia pokrycie zapotrzebowania na paliwo gazowe dla już istniejących oraz wykazuje możliwości obsługi potencjalnych nowych odbiorców gazu.

Mapa 5. Mapa systemu przemysłowego GAZ SYSTEM S.A. w gminie Kluczbork.

Tabela 3. Długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy Kluczbork. Źródło: GUS.

	długość czynnej sieci [m]					ZMIANA 2019:2015
	2015	2016	2017	2018	2019	
gmina Kluczbork	122 529	124 707	133 854	136 642	137 865	↑ 12,5%

I.5.3 Sieć energetyczna

Przez teren gminy Kluczbork przebiegają napowietrzne linie energetyczne najwyższych napięć 400 kV i 220kV (pełnią głównie funkcje przesyłu mocy z obszaru Górnego Śląska na zachód) - ciąg liniowy 400kV Trębaczew – Pasikurówce, stanowiący element drogi przesyłowej z elektrowni Bełchatów w kierunku Wrocławia i dalej w kierunku systemu niemieckiego, linia posiada istotne znaczenie dla zachowania bezpieczeństwa pracy KSE i należy do najwyższej obciążonych linii systemowych. Poza tym przebiegają również linie sieci dystrybucyjnych wysokich napięć 110 kV relacji:

- Kluczbork - Praszka,
- Kluczbork - Kostów,
- Kluczbork - Olesno,
- Kluczbork - Wołczyn,
- Kuniów- Bierdzany

Odbiorcy energii elektrycznej z terenu miasta i gminy Kluczbork zasilani są za pośrednictwem stacji transformatorowych 110/15 kV, stanowiących główne punkty zasilania zwane GPZ-mi. Należą do nich:

- GPZ „ Kluczbork ” -stacja wyposażona w dwa transformatory o mocy 16 MVA,

- GPZ „Kuniów” - stacja wyposażona w dwa transformatory o mocy 10 MVA,
- GPZ „Bierdżany” - stacja wyposażona w dwa transformatory o mocy 10 MVA (poza terenem gminy).

I.5.4 Sieć ciepłownicza

Miejski system ciepłowniczy Kluczborka obsługiwany jest przez Energetykę Ciepłą Opolszczyzny S.A. i obejmuje: • ciepłownię o mocy zainstalowanej 38,0 MW, • sieci ciepłownicze o łącznej długości 19,155 km, • 117 węzłów cieplnych pokrywających zapotrzebowanie na ciepło ok. 39MW. Całkowite zapotrzebowanie mocy cieplnej pokrywanej przez ciepłownię wynosi ok. 39MW.

W mieście pracuje scentralizowany system ciepłowniczy z kotłownią centralną K-301 przy ul. Kołłątaja 8, będącą strategicznym źródłem w systemie ciepłym Kluczborka. Pracująca od roku 1973/1974 kotłownia posiada obecnie 2 kotły: WRP-23 i WR-15, o łącznej mocy zainstalowanej 38,0 MW. Moc źródła dopasowana jest do aktualnych potrzeb cieplnych.

I.6 Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego

W celu ustalenia przeznaczenia terenów, w tym inwestycji celu publicznego oraz określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy, rada gminy uchwała miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego po stwierdzeniu, że nie narusza on ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. W Studium określa się zapotrzebowanie na nową zabudowę w perspektywie nie dłuższej niż 30 lat. Ustalenia Studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu lub zmianie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Samo studium nie jest aktem prawa miejscowego. Natomiast miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest aktem prawa miejscowego. Zmiana planu następuje w trybie, w jakim jest on uchwalany. Gmina Kluczbork posiada następujące aktualne miejscowe plany:

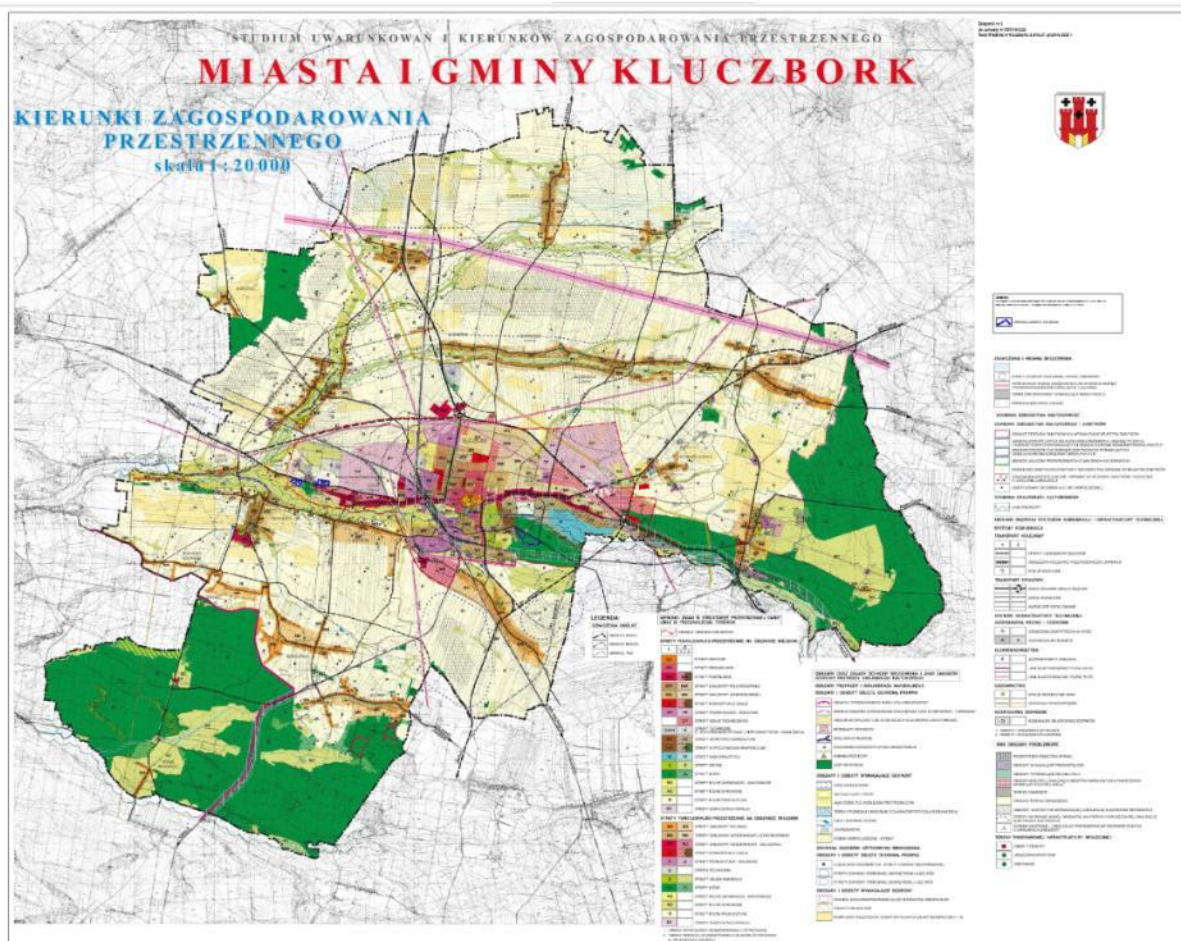
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące całe tereny administracyjne posiadają następujące miejscowości: Kluczbork, Ligota Dolna, Ligota Górna i Ligota Zamecka.
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obejmujące tereny zainwestowane (tereny obejmujące istniejącą i planowaną zabudowę) posiadają następujące miejscowości: Bażany, Bąków, Biadacz, Bogacica, Bogdańczowice, Borkowice, Gotartów, Krasków, Krzywizna, Kujakowice Dolne, Kujakowice Górne, Kuniów, Łowkowice, Smardy Dolne i Smardy Górne.

Gmina Kluczbork nie posiada miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla następujących miejscowości: Bogacka Szklarnia, Czaple Stare, Czaple Wolne, Maciejów, Nowa Bogacica, Unieszów i Żabiniec.

Obszar gminy Kluczbork objęty obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosi 4596 ha co stanowi 21,18% powierzchni całej gminy.

W roku 2019 prowadzone były trzy procedury zmiany studium:

- zmiana dotycząca dwóch terenów położonych we wsi Ligota Dolna z przeznaczeniem ich pod zabudowę produkcyjno-usługową;
- zmiana dotycząca trzech terenów położonych we wsi Gotartów i Kujakowice Dolne, Kujakowice Górne, Smardy Dolne z przeznaczeniem ich pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną oraz zabudowę usługową;
- zmiana dotycząca terenu całej gminy Kluczbork (korekta wskaźników zagospodarowania terenów, zmiana przeznaczenia dla terenu gdzie zlokalizowany jest biurowiec FAMUR- FAMAK S.A. w Kluczborku i terenów we wsi Bogdańczowice po stacji ujęcia wody)

Mapa 6. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Kluczbork. Źródło UM Kluczbork

Gmina Kluczbork posiada aktualne studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla całej gminy - uchwała Nr XXVII/410/20 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 21 grudnia 2020 r.

I.7 Zasoby naturalne i ochrona środowiska

Gmina Kluczbork posiada niewielkie, o charakterze lokalnym, złoża surowców mineralnych takich jak złoża kruszywa naturalnego piasku (Maciejów, Czaple Stare), pospółki (Czaple Stare) iłu i gliny czwartorzędowej (Bąków, Gotartów) a także surowca ilastego dla potrzeb ceramiki budowlanej (Ligota Dolna).

I.7.1 Przyroda i krajobraz

Gmina Kluczbork należy do przyrodniczej struktury przestrzennej Dolina Stobrawy, która pełni funkcje ekologiczne, hydrologiczne i klimatyczne. Jako element struktury regionalnej, łączącej obszar opracowania z terenami zewnętrznymi rangi wojewódzkiej i regionalnej (obszar węzłowy 10 K Bory Stobrowskie krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL, w skład którego wchodzi m.in.: Stobrowski Park Krajobrazowy, Obszar Chronionego Krajobrazu „Lasy Stobrowsko-Turawskie”), zapewnia wzajemne powiązanie obszarów zasilania, odpowiada za obieg materii, energii i informacji genetycznej pomiędzy terenami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Dolina Stobrawy zapewnia łączność przestrzenną ekologicznego systemu przestrzennego z Obszarem Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrowsko-Turawskie, a następnie z korytarzem ekologicznym doliny Odry i obszarem węzłowym biocentrum 17M. ECONET-PL o randze międzynarodowej pod nazwą Dolina Środkowej Odry. Uzupełnieniem przyrodniczych połączeń zewnętrznych gminy są kompleksy leśne, przy czym główne znaczenie posiada kompleks w południowo-zachodniej części gminy. Podstawowe przyrodnicze powiązania zewnętrzne obszaru badań tworzą:

- dolina Stobrawy,
- doliny dopływów Stobrawy i Bogacicy,
- wielkopowierzchniowe kompleksy leśne.

Obszar gminy Kluczbork praktycznie w całości stanowi przykład krajobrazu kulturowego, ukształtowanego przez człowieka, z wyraźną dominacją roślinności pól uprawnych, łąk i zabudowy. Gmina położona jest w dolinach rzecznych oraz na wysoczyźnie równinnej i falistej. Najbardziej urozmaicona rzeźba terenu występuje w części wschodniej w obrębie Progu Woźnickiego. Omawiany obszar charakteryzuje się znaczną harmonią krajobrazu pomimo ogromnych przekształceń antropogenicznych. Wrażenie to sprawiają zadrzewienia i aleje przydrożne poprawiające wizerunek gminy oraz stosunkowo dobrze zachowane niektóre doliny rzeczne (Bogacicy, Stobrawy i Baryczki). Obszary najbardziej przekształcone, ubogie w elementy wzbogacające krajobraz występują w północnej części gminy i na południowy-wschód od miasta Kluczborka. Mała ilość naturalnych elementów wzbogacających i wzmacniających ekosystemy polne wpływa negatywnie na harmonię krajobrazu i wzmacnia procesy degradujące (erozję, przesuszenie terenu, zubożenie gatunków ptaków owadożernych, pogorszenie retencji). Wyróżniające się walory krajobrazowe zasługujące na uwagę i ochronę (urozmaicona rzeźba terenu, mozaika zadrzewień, zakrzaczeń i łąk oraz niewielkich kompleksów leśnych) występują w dolinach Stobrawy, Bogacicy i Baryczki oraz we wschodniej i południowo-zachodniej części gminy.

Elementem podnoszącym znacząco walory krajobrazu są większe kompleksy leśne. Bardzo pozytywną rolę w kształtowaniu naturalnego krajobrazu odgrywają zachowane wzdłuż niektórych ciągów komunikacyjnych, cenne fragmenty zieleni przydrożnej – aleje lip, brzoź, dębów, jesionów i klonów. Miejscem wyróżniającym się krajobrazowo jest też obszar w północno-wschodniej części gminy o najbardziej urozmaiconej rzeźbie terenu (okolice Maciejowa). Gminę Kluczbork zaliczyć można do terenów bardzo bogatych w zasoby dziedzictwa kulturowego. Świadczą o tym liczne stanowiska archeologiczne z różnych epok oraz zachowane zabytkowe obiekty i układy przestrzenne. Analiza walorów krajobrazu kulturowego pod kątem dalekich widoków wykazała jednak, że ze względu na przeważnie ulicowy układ osadnictwa wiejskiego w dolinach rzek, zespoły zabudowy wsi nie tworzą ciekawych krajobrazowo sylwet o walorach widokowych. Najciekawszym krajobrazowo fragmentem obszaru gminy są okolice Maciejowa, ze względu na najbardziej urozmaiconą rzeźbę terenu oraz liczne zadrzewienia na stokach wzniesień.

Na terenie gminy Kluczbork znajdują się następujące formy ochrony przyrody:

- Stobrawski Park Krajobrazowy,
- Obszar Chronionego Krajobrazu – Lasy Stobrawsko-Turawskie,
- Obszary Natura 2000 - Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą – obszar siedliskowy,
- Rezerwat przyrody – Bażany,
- Pomniki przyrody.

Stobrawski Park Krajobrazowy

Został utworzony na mocy Rozporządzenia nr 0151/P/19/2006 Wojewody Opolskiego z dnia 8 maja 2006 roku. Obejmuje on swym zasięgiem obszar o powierzchni 52 636,5 ha. Większą część Parku zajmują lasy (ok. 80% jego powierzchni). Park Stobrawski pod względem powierzchni jest parkiem bardzo dużym, o charakterze nizinnym, chroniącym obszary szczególnego nagromadzenia walorów przyrodniczych. Występuje tu 38 gatunków roślin chronionych i 38 gatunków roślin rzadkich, z których 11 zagrożonych jest w Polsce, a 3 z nich zagrożone są wyginięciem w Europie. Oprócz tego na terenie parku występuje wiele chronionych, ginących i rzadkich ptaków i chronionych zwierząt.

Obszary Chronionego Krajobrazu - to tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Na terenie gminy Kluczbork znajduje się jeden obszar chronionego krajobrazu:

„Lasy Stobrawsko – Turawskie” - obszar o powierzchni 179 tys. ha - został powołany w 1988 roku w centralnej i zachodniej części województwa opolskiego. W 1999 roku w jego zachodniej i centralnej części utworzono Stobrawski Park Krajobrazowy. W granicach Lasów Stobrawsko - Turawskich znalazło się kilka zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kilkadziesiąt użytków ekologicznych i pomników przyrody. Niezliczona ilość cieków, stawy hodowlane, źródła, polodowcowe moreny i wydmy stanowią o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych tego terenu. Na obszarze Lasów Stobrawsko - Turawskich stwierdzono występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt. Lasy Stobrawsko-Turawskie, ze względu na przewagę

borów sosnowych mających duże walory bioterapeutyczne (działają kojąco, przeciwastmatycznie i odkażająco), wykazują duży potencjał dla turystyki i wypoczynku mieszkańców okolicznych miast.

Obszary Natura 2000 - Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą – obszar siedliskowy.

Na zachód od Kluczborka (ale jeszcze w jego administracyjnych granicach) występują zbiorowiska okresowo koszonych łąk ze szczawiami, rdestem wężownikiem, wierzbówką, turzycami oraz mozgą trzcinową i krwiściągami lekarskim kształtujące się wzdłuż rzeki Stobrawy. Bardziej podmokłe fragmenty zarasta trzcina. Niektóre miejsca są odkształcone ze znacznym udziałem pokrzywy. Fragmenty położone w części wschodniej i południowo-wschodniej miejscami porasta dąb szypułkowy, olcha czarna i wierzby. Część łąk nosi ślady wiosennego wypalania. Stobrawa prowadzi czystą wodę, na wschodniej granicy łąk jest podpiętrzana niewielką śluzą. Przez łąkę prowadzony jest rów odwadniający zarośnięty trzcinami. Dno doliny wyścielają mady rzeczne, lokalnie namuły. Na znacznej części obszaru poziom wód gruntowych waha się między 0,5-1,0 m ppt. Pospolitym gatunkiem na łąkach jest żaba trawna. Gady reprezentowane są przez zaskrońca. Z obserwowanych ptaków wymienić należy skowronka polnego, pliszkę żółtą, świergotka łąkowego i czajkę. Na łąki zlatują bocian biały, gawron, szpak oraz polująca na gryzonie pustułka. Ssaki reprezentuje m. in. zając i sarna, chociaż nie są zbyt częste. Bogata jest fauna bezkręgowców. Wzdłuż rowu występują duże ilości winniczków. W miejscach gdzie pojawia się trzcina często występują ślimaki z rodzaju bursztynka (*Succinella*) oraz liczne gatunki pajaków, w tym tygrzyk paskowany. W okresie kwitnienia rosnące tutaj gatunki roślin odwiedzane są przez różne gatunki motyli, trzmieli, rusałki (pawik, pokrzywnik, admirał, kratkowiec, dostojki, przepłatki i inne), kilka gatunków modraszków, pazie królowej, połowce szachownica. W Stobrawie obserwowano kielbia i płotkę, a na brzegach żabę jeziorową i żabę trawną.

Wartość przyrodnicza i znaczenie – obszar jest istotny dla ochrony 2 gatunków motyli z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Podstawowym zagrożeniem dla łąk w okolicach Kluczborka byłaby zmiana stosunków wodnych, długoterminowe zaniechanie ich użytkowania oraz zmiany w korycie Stobrawy.

Rezerwat przyrody jest obszarem obejmującym zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, w tym siedliska przyrodnicze, a także określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych bądź krajobrazowych.

Na terenie gminy Kluczbork występuje obecnie jeden rezerwat przyrody: „**Bażany**”. Jest to rezerwat leśny na południe od Kluczborka, założony w 1969 r., o powierzchni 22,02 ha, położony na skraju Borów Stobrawskich. Rezerwat ma za zadanie zachowanie boru sosnowego na wydmach z obfitym stanowiskiem jałowca. Skład florystyczny to drzewostan o wieku 15 - 80 lat, przeważa sosna z udziałem brzozy i dębu szypułkowego, piękne okazy jałowca o wys. 2 - 5,5 m, w podszyciu występują również - wierzba siwa, jarzębina, kruszyna; w runie leśnym: orlica, jałowiec włosisty, żarnowiec, dziurawiec zwyczajny, borówki czarna i brusznica, szczotlicha siwa i inne. Na terenie rezerwatu stwierdzono 58 roślin naczyniowych, w tym objęty ochroną częściową widłak jałowcowaty.

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska, o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie – wg. ustawy o ochronie przyrody.

Tabela 4. Wykaz pomników przyrody na terenie gminy Kluczbork. Źródło UM Kluczbork

Lp	Nr rejestru wojewódzkiego	Obiekt	Miejscowość	Obręb	Podstawa prawna
1.	78	pojedynczy okaz z gatunku dęb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Kluczbork	Nowa Bogacica	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 7 listopada 2005r. Nr 72, poz. 2231
2.	245	aleja cisów pospolitych (<i>Taxus baccata</i>) - 16 szt	Kluczbork	Kluczbork	
3.	387	pojedynczy okaz z gatunku olsza czarna (<i>Alnus glutinosa</i>)	Kluczbork	Kluczbork	
4.	388	pojedynczy okaz z gatunku dęb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Kluczbork	Kluczbork	
5.	641	pojedynczy okaz z gatunku dęb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Kluczbork	Bogdańczowice	Uchwała Nr LI/486/98 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 3 czerwca 1998r.
6.	642	pojedynczy okaz z gatunku dęb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Kluczbork	Kluczbork	
7.	865	grupa drzew z gatunku cis pospolity (<i>Taxus baccata</i>) - 2 szt.	Kluczbork	Ligota Górna	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 29 listopada 2005r. Nr 77, poz. 2412
8.	65	dęb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) - 10 szt	Kluczbork	Nowa Bogacica	Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 28 luty 2008r. Nr 15, poz. 427, zm. Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 30 grudnia 2008r. Nr 106, poz. 2448 o
9.	898	pojedynczy okaz z gatunku dęb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Kluczbork	Żabiniec	
10.	899	pojedynczy okaz z gatunku dęb szypułkowy (<i>Qercus robur</i>)	Kluczbork	Żabiniec	
11.		pojedynczy okaz z gatunku dęb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	Kluczbork	Żabiniec	
12.	900	pojedynczy okaz z gatunku buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	Kluczbork	Żabiniec	
13.		Magnolia (<i>Soulangé'a</i>)	Kluczbork	Kluczbork	Uchwała Nr XLIX/530/14 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 30 czerwca 2014 roku

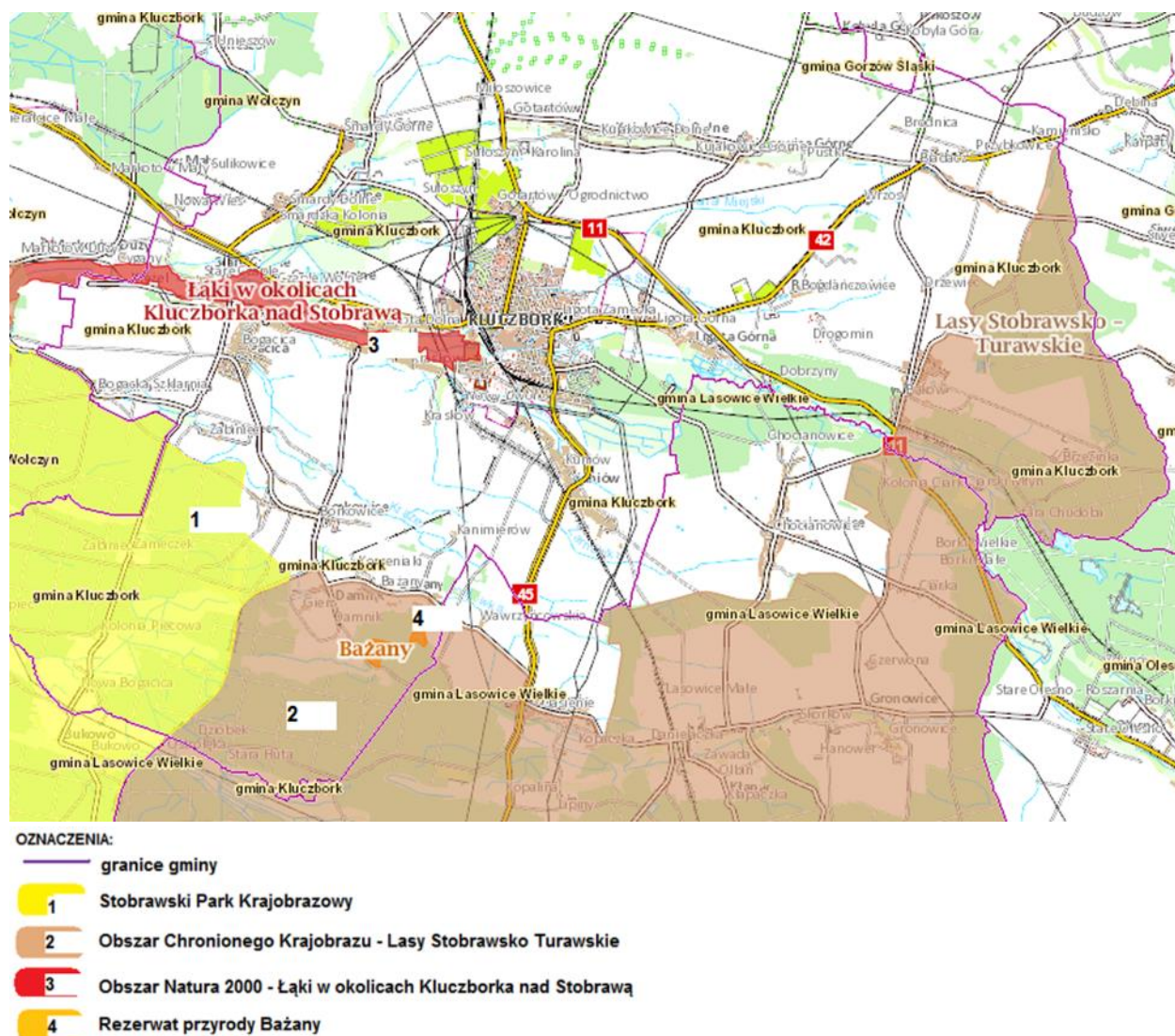
Parki zabytkowe

Duże walory przyrodnicze posiadają także parki. Większość z nich znajduje się w ewidencji i pod opieką wojewódzkiego konserwatora zabytków. Gmina Kluczbork posiada 4 parki znajdujące się w ewidencji:

- Bąków,
- Bogdańczowice,
- Maciejów,
- Kluczbork (dwa parki),

oraz 3 nierejestrowe: w Łowkowicach, w Bogdańczowicach i w Kluczborku. Nie wszystkie parki posiadają dokumentację konserwatorską.

Mapa 7. Obszary chronione na terenie gminy Kluczbork. Źródło. UM Kluczbork

I.7.2 Ochrona środowiska

Zmiany klimatyczne zauważalne w ostatnich latach dotyczą wielu sfer życia ogółu społeczeństwa, m.in. czystości powietrza, wód oraz zasobu wód (susze), co jest szczególnie istotne dla upraw rolniczych. Gmina Kluczbork podejmuje działania mające na celu zatrzymanie niekorzystnego oddziaływania na środowisko oraz stopniowe poprawianie warunków klimatycznych.

I.7.3 Powietrze

W roku 2018 Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu przeprowadził ocenę jakości powietrza. Strefa opolska, w skład której wchodzi także gmina Kluczbork, została zakwalifikowana do klasy C, w której poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną/docelową powiększoną o margines tolerancji, gdzie niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza (POP). Zaobserwowano przekroczenie dopuszczalnej częstości przekraczania poziomu dopuszczalnego 24-godz. stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀; – przekroczenie dopuszczalnego poziomu stężenia średniorocznego pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla fazy I (25 µg/m³) oraz dla tzw. fazy II (20 µg/m³ – obowiązuje od 1 stycznia 2020 r.) – przekroczenie poziomu docelowego stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu.³

Na terenie strefy opolskiej znajduje się 6 stacji pomiarowych, z czego jeden znajduje się w Kluczborku – OpKluczMicki.

Zdjęcie 1. Stacja pomiarowa czystości powietrza Źródło www.gios.gov.pl

³ UCHWAŁA NR XX/193/2020 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO z dnia 28 lipca 2020 r. w sprawie przyjęcia „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego” Dz. Urz. Woj. Opolskiego 2020 poz. 2186.

W gminie Kluczbork w dużej mierze zauważalna jest emisja zanieczyszczeń ze spalania węgla w kotłowniach i paleniskach indywidualnych. Brak jest informacji na temat ilości nieekologicznych źródeł ciepła. Gmina nie przeprowadziła inwentaryzacji palenisk.

Prawdopodobna wielkość emisji zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł niskiej emisji jest trudna do oszacowania, ze względu na dużą ilość źródeł niskiej emisji, nie jest również możliwe monitorowanie każdego z nich, a tym samym określenie dokładnej ilości dostających się z nich do atmosfery zanieczyszczeń. W latach 2015-2020 zlikwidowano 479 palenisk starego typu na terenie gminy Kluczbork.

Na przełomie 2020 i 2021 rozpoczął się montaż czujników do pomiaru stężenia pyłu PM_{2,5} oraz PM₁₀. Zamontowano 30 czujników, z czego 7 w mieście a pozostałe 23 w sołectwach.

W latach 2007 - 2018 istniała możliwość pozyskania przez mieszkańców gminy dotacji celowej na modernizację ogrzewania na proekologiczne, a także na budowę takiego ogrzewania w nowobudowanych budynkach. Od roku 2019 dotację celową można pozyskać wyłącznie na modernizację (wymianę) ogrzewania na ogrzewanie proekologiczne, obejmującą trwałą likwidację źródeł ciepła opalanych węglem lub koksem na proekologiczne urządzenia grzewcze.

Tabela 5. Dotacje celowe na modernizację lub budowę ogrzewania proekologicznego w latach 2015-2020. Źródło UM Kluczbork.

Rok	Kwota udzielonych dotacji (zł)	Liczba dotacji
2015	89.798,00	51
2016	59.850,00	35
2017	138.288,70	80
2018	307.209,00	168
2019	155.096,00	79
2020	117.321,00	66

I.7.4 Gospodarka wodna

Współcześnie **gospodarka wodna** rozumiana jest jako racjonalne zarządzanie wodą oraz ochronę jej zasobów⁴. Działania powinny obejmować wszystkie zagadnienia dotyczące zasobów, wykorzystania oraz czystości wody, między innymi dotyczy to przeciwdziałania powodzi, a z drugiej strony przeciwdziałania skutkom suszy.

Na terenie gminy Kluczbork o urządzenia wodne zlokalizowane na terenie gruntów rolnych, a przyjęte do ewidencji, dba Spółka Wodna Gminy Kluczbork. Jej głównym celem jest

⁴ Ministerstwo Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej, www.gov.pl/web/gospodarkamorska/gospodarka-wodna

zaspokajanie wskazanych przepisami ustawy Prawo wodne oraz określonych w Statucie Spółki potrzeb, w zakresie gospodarki wodnej.

Na terenie gminy Kluczbork występują cieki naturalne, która uzupełnione są gęstą siecią rowów melioracyjnych o przeznaczeniu nawadniającym i odwadniającym. Zasadnicze znaczenie w kształtowaniu gospodarki wodnej pełnią jazy, które umożliwiają stałe lub okresowe piętrzenie wód powierzchniowych, znajdujące się w dolinie rzeki Stobrawy, a mianowicie: jaz Ciarka - Bąków w km 69+420 , jaz Bąków w km 65+770, jaz Ligota Dolna w km 57+500 oraz jaz Ligota Dolna na rzece Stara Stobrawa w km 1+234, obejmujące teren gminy Kluczbork.

Cieki naturalne – rzeka Stobrawa, Stara Stobrawa, Miejski, Baryczka, Struga, Kujakowicki, Kanał Krężel, Rakowy, Leśny, Wilcza Woda, Borkówka, Kanał za stacją oraz Bogacica, które służą również do rolniczego wykorzystania. Łączna długość cieków naturalnych wynosi ok. 93 km, z których ok. 77 jest uregulowanych.

Rzeka Stobrawa wraz z Miejskim i Starą Stobrawą, stanowią główny odbiornik wód opadowych i roztopowych z terenu miasta Kluczborka oraz innych urządzeń wodnych, stanowiąc ochronę gminy i miasta Kluczbork przed podtopieniami.

Na terenie miasta Kluczborka oraz dwudziestu trzech sołectw znajduje się 250,5 km rowów melioracyjnych. Część z nich jest rowami stale prowadzącymi wodę, a ich zlewnie mają powierzchnię powyżej 20 km². Jednym z takich rowów jest rów R – K, który wraz z pięcioma dopływami tworzy zlewnię o powierzchni 21 km².

W czasie wiosennych roztopów oraz długotrwałych opadów atmosferycznych woda nie mieściła się w korycie rowu, przez co dochodziło do długotrwałych podtopień osiedla mieszkaniowego oraz użytków rolnych, w północno wschodniej części gminy. Aby zapobiegać podtopieniom, utworzono w naturalnej niecce terenowej zbiornik przeciwpowodziowy – suchy, na terenie gruntów rolnych sołectwa Kujakowice Górne. Wykonano zastawkę betonową o wysokości piętrzenia do 0,95 m, z możliwością zmagazynowania do 3800 m³ wody.

W latach 2009-2012 podjęto się budowy zbiornika retencyjnego na rzece Stobrawie, w sołectwie Ligota Górna. Zbiornik pełni bardzo ważną funkcję przeciwpowodziową południowej części miasta. W przeważającej części znajduje się on na terenie gminy Kluczbork, a pozostała część zlokalizowana jest na terenie gminy Lasowice Wielkie. Ma powierzchnię 56 hektarów i przynajmniej 1,5 miliona metrów sześciennych wody. Jego maksymalna głębokość przy zaporze wynosi 4,5 metra. To pierwszy zbiornik retencyjny zbudowany na rzece Stobrawie. Zbiornik pełni jednocześnie kilka różnych niezwykle istotnych funkcji: retencja wód, transformacja fali przeciwpowodziowej, zapewnienie wody do nawodnień rolniczych oraz do ochrony przeciwpożarowej dla pobliskich wsi i obszarów leśnych.

W dość krótkim czasie Zbiornik stał się popularnym miejscem spędzania wolnego czasu i rekreacji, nie tylko dla kluczborczan, ale także dla mieszkańców sąsiednich gmin i dzięki temu jest jedną z rozpoznawalnych atrakcji regionu. Od 2013 r. w okresie letnim

Zdjęcie 2. Zbiornik retencyjny w Kluczborku. Źródło UM Kluczbork.

funkcjonuje tu kąpielisko z plażą oraz nadzorem ratowników. Możliwe jest wypożyczanie sprzętu pływackiego. W 2019 r. zbudowano kładkę łączącą oba brzegi rzeki Stobrawy i utworzono niemal 3,5 kilometrową ścieżkę spacerowo-rowerową. Zalew umożliwia rozwój wszelkich form wypoczynku, sportów wodnych i wędkarstwa (zbiornik zarybiany jest przez Polski Związek Wędkarski). W jego obrębie zorganizowano kąpielisko, plac zabaw, siłownię zewnętrzną, trasę rowerową oraz wzgórze widokowe.

Zdjęcie 3. Zbiornik retencyjny w Kluczborku

Zagrożenie powodziowe

Teren gminy najbardziej zagrożony jest trzema rodzajami powodzi:

- powódzie opadowe,
- powódzie roztopowe,
- powódzie zimowe.

Teren Gminy nie jest bezpośrednio zagrożony występowaniem takich zjawisk powodziowych. Niemniej teren gminy podlega lokalnym podtopieniom, ostatnio odnotowanym w latach 1977, 1985, 1997 i 2010. Podobnie jak na innych terenach zlewni rzeki Odry, największy obszarowo zalew wystąpił w 1997 roku i objął 260 ha całkowitej powierzchni gminy, w tym 45 gospodarstw rolnych. Największemu zalaniu uległy powierzchnie w dolinie Stobrawy, w rejonie miejscowości Czaple Stare poprzez Ligotę Dolną, Kluczbork, Bąków do granicy z gminą Lasowice Wielkie oraz miejscowość Krzywizna.

Ponadto podtopienia wystąpiły w dolinie Baryczki w rejonie miejscowości Smardy Dolne i Smardy Górne, w dolinie Kujakowickiego (Gotartów, Kujakowice Górne) i w dolinie Bogacicy (rejon leśniczówki Zameczek i miejscowości Nowa Bogacica). Duże przybory wód w tych rzekach, wysokość, prędkość i długość fali powodziowej mają wpływ na zachowanie Stobrawy, Bogacicy, Baryczki, a także występujących w gminie innych cieków naturalnych i urządzeń wodnych.

Największe zagrożenie powodziowe występuje od południowego-wschodu tzn. od źródeł Stobrawy, a jest to związane z ukształtowaniem terenu (różnica wysokości około 80 metrów).

Zagrożone powodzią są również obszary o wysokim poziomie wód gruntowych, na których nawet niezbyt intensywne deszcze mogą spowodować liczne podtopienia, a w konsekwencji zalanie piwnic lub parterów domów. Podtopienia mogą być również spowodowane ograniczeniem

Najbardziej zagrożone na podtopienia są miejscowości: Kluczbork, Czaple Stare, Bogacica – Krężel, Krzywizna, Kuniów oraz Gotartów-Kujakowice Dolne. Szczegółowe mapy ryzyka powodziowego (MRP) i mapy zagrożenia powodziowego (MZP) wraz ze wskazaniem Q1% i Q10% dostępne są na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (<http://mapy.isok.gov.pl>). Poniżej zamieszczona została grafika poglądowa obrazująca wstępną ocenę ryzyka powodziowego.

Miasto Kluczbork: ryzyko powodziowe na rzece Stobrawie zostało prawie całkowicie zniwelowane budowlą hydrotechniczną „Zbiornik Retencyjny Kluczbork” ale nie można wykluczyć całkowitego zagrożenia, gdyż może zaistnieć sytuacja podtopienia spowodowana awaryjnym zrzutem wody ze zbiornika retencyjnego. W przypadku gdy przyptyw wody do zbiornika jest tak duży, że grozi to uszkodzeniem urządzeń hydrotechnicznych, niezbędnym staje się awaryjny zrzut nadwyżki zgromadzonej wody i w takiej sytuacji zagrożone będą Park Miejski, ul. Strzelecka, Słoneczna, Korfantego, ul. Księcia Poniatowskiego, ul. Generała Bema, m. Czaple Stare i m. Krezel.

26

Przedmiotowa zastawka pomaga rozwiązać problem okresowego podtapiania i zalewania budynków jednorodzinnych oraz działek budowlanych przy ul. Kujakowskiej, Gierymskiego, Kossaka, Styki, Malczewskiego w Kluczborku („osiedle malarzy”).

I.7.5 Ochrona środowiska, w tym gospodarka odpadami

Troska o środowisko naturalne jest aktualnie jednym z głównych priorytetów współczesnego zrównoważonego rozwoju. Jakość życia i zdrowia mieszkańców jest ściśle uzależniona od stanu środowiska naturalnego. Coraz większa liczba osób korzysta z dóbr natury w celu rekreacyjnym i zdrowotnym (np. uprawiając sport, spacerując po lesie, parku itd.), dlatego ważna jest jakość powietrza czy czystość wód. Z drugiej strony rozwój gospodarczy nieustannie czerpie z zasobów surowcowych, ekspansywna gospodarka kurczy i degraduje naturalne środowiska występowania wielu roślin i zwierząt, dodatkowo znaczący wpływ wywiera także intensywnie rozwijające się rolnictwo. Należy dodać, iż wiele codziennych działań i przyzwyczajeń mieszkańców może wywierać destrukcyjny wpływ na stan środowiska naturalnego (np. palenie węglem, wiosenne wypalanie traw, brak segregacji odpadów, czy pozostawianie śmieci w lasach, rowach itd.)

Niezwykle istotne jest aby korzystanie ze środowiska naturalnego odbywało się w sposób zrównoważony i z poszanowaniem ogólnie przyjętych norm i zasad. Niezbędne jest monitorowanie stanu środowiska, ograniczanie destrukcyjnych działań, przywracanie elementów przyrody do stanu właściwego oraz dbanie by rozwój gospodarczo-ekonomiczny wywierał jak najmniejsze negatywne skutki środowiskowe.

Kształtowanie i wdrażanie polityki ekologicznej w gminie Kluczbork ma charakter procesu ciągłego, z jednoczesnym zastosowaniem metody programowania “kroczącego”, polegającej na cyklicznym weryfikowaniu perspektywicznych celów w przekrojach etapowych i wydłużaniu horyzontu czasowego.

Z zakresu ochrony środowiska, dla gminy Kluczbork wyznaczono następujące cele:

- środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- redukcja niskiej emisji,
- wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- rozwój mikroretencji.

Najważniejszymi dokumentami regulującymi kwestie ochrony środowiska na terenie gminy Kluczbork są:

1. Program ochrony środowiska

Działania w zakresie ochrony środowiska, aby były skuteczne, muszą być prowadzone zgodnie z opracowanym uprzednio programem, sporządzonym na podstawie wnikliwej analizy sytuacji w danym rejonie. Zadanie takie ma spełniać wieloletni program ochrony środowiska. Program jest dokumentem planowania strategicznego, wyrażającym cele i kierunki polityki ekologicznej gminy Kluczbork i określającym wynikające z niej działania.

W Programie Ochrony Środowiska dla gminy Kluczbork na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024 przeprowadzono analizę środowiska i ocenę istniejącego stanu jego ochrony oraz określono główne cele i priorytety działań ekologicznych.

Cele i działania proponowane w Programie ochrony środowiska służą do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa gminy Kluczbork, które będą się przyczyniać do poprawy stanu środowiska przyrodniczego. Realizacja celów wytyczonych w programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy jednoczesnym zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie gminy.

2. Plan usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Kluczbork

Odpady zawierające azbest, jako odpady niebezpieczne, wymagają szczególnego sposobu postępowania i dlatego powinny być objęte programem likwidacji azbestu i odpadów zawierających azbest. W czasie obróbki mechanicznej (np. kruszenie, cięcie itp.) następuje uwalnianie się włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wchłaniania, stąd też proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być przeprowadzony ze szczególnym zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy.

Po raz pierwszy Plan usuwania azbestu na terenie gminy Kluczbork został opracowany w 2008 r., i został on przyjęty Uchwałą Nr LIII/691/10 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 28 września 2010 r. Wcześniejsze działania polegały na informowaniu mieszkańców - za pośrednictwem Sołtysów wszystkich wsi z terenu gminy Kluczbork; jak również zarządców wspólnot mieszkaniowych i gminnych jednostek organizacyjnych - o konieczności sporządzania i przekazywania burmistrzowi informacji o występowaniu wyrobów zawierających azbest.

Na podstawie przeprowadzonej w 2014 r. inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest (stanowiących pokrycia dachowe i elewacje obiektów budowlanych) na terenie gminy Kluczbork, wykonanej w 2014 r. stwierdzono, iż na terenie gminy Kluczbork znajduje się 130.840 m² płyt azbestowo-cementowych, co po przeliczeniu daje 1.439Mg. Około 95% wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych na terenie gminy Kluczbork stanowią płyty faliste, a 100% płyt zaliczonych zostało do III stopnia pilności usunięcia.

Największa powierzchnia wyrobów azbestowych znajduje się w miejscowości Kujakowice Górne (18.606m²). Największa liczba obiektów budowlanych zawierających elementy konstrukcyjne z wyrobów azbestowo-cementowych znajduje się w mieście Kluczbork (100). W wodociągach gminnych na terenie gminy Kluczbork wykorzystuje się rury azbestowo-cementowe,

łącznie 318Mg. Ponad 95% zinwentaryzowanych płyt azbestowo-cementowych jest własnością osób prywatnych, 1% należy do Skarbu Państwa, 1% płyt jest objęte współwłasnością, a około 3% stanowią płyty będące własnością gminy Kluczbork.

W latach 2015-2018 w ramach konkursów na dofinansowanie przedsięwzięć zgodnych z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie województwa opolskiego, ogłaszanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu – zutyliżowano łącznie 357,952 Mg materiałów budowlanych zawierających azbest (24,9% zinwentaryzowanych).

W roku 2019, w związku z brakiem wyłonienia wykonawcy zadania, gmina Kluczbork wycofała wniosek o udzielenie pomocy finansowej w formie dotacji na przedsięwzięcia realizowane w ramach „Ogólnopolskiego programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”.

Gmina Kluczbork korzysta z „Bazy wyrobów i odpadów zawierających azbest (WBDA)” – www.bazaazbestowa.gov.pl. - zebrane od roku 2004 informacje od mieszkańców na temat wyrobów azbestowych, są umieszczone w bazie i są systematycznie uzupełniane.

Na koniec 2019 r. na terenie gminy Kluczbork występowało ok. 1 819,323 Mg (tj. ok. 165 393 m²) wyrobów azbestowych, z tego:

- 1 428,475 Mg (tj. ok. 129 861 m²) - u osób fizycznych,
- 390,848 Mg (tj. ok. 35 532 m²) - u osób prawnych.

3. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Kluczbork

Program ma zastosowanie w odniesieniu do wszystkich bezdomnych zwierząt domowych i gospodarskich, a w szczególności do psów i kotów przebywających w administracyjnych granicach gminy Kluczbork.

Podstawą prawną podjęcia przez Radę Miejską w Kluczborku uchwały w sprawie określenia Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy, jest ustawa z dnia 21 sierpnia 1997r. o ochronie zwierząt (Dz.U. z 2019 r. poz. 122 z późn. zm.).

Zgodnie z przepisami zawartymi w art. 11 ust. 1 oraz 11a powołanej wyżej ustawy o ochronie zwierząt rada gminy corocznie do dnia 31 marca, określa w drodze uchwały program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt.

Celem Programu jest:

- 1) zapobieganie wzrostowi populacji zwierząt bezdomnych, w szczególności poprzez sterylizację bezdomnych kotów i psów, a także usypianie ślepych miotów w uzasadnionych przypadkach;
- 2) zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom, w szczególności poprzez poszukiwanie nowych właścicieli dla zwierząt;
- 3) promowanie prawidłowych postaw i zachowania człowieka w stosunku do zwierząt oraz edukacja społeczeństwa w zakresie obowiązków spoczywających na właścicielach oraz opiekunach kotów i psów;
- 4) zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom.

Należy podkreślić, że znaczącą rolę w zmniejszeniu liczby psów odsyłanych do schroniska odegrał tymczasowy azyl (z którym gmina ma podpisaną umowę) umożliwiający podjęcie skutecznych działań informacyjnych zmierzających do zwrotu zwierząt właścicielom lub adopcji przez osoby zainteresowane.

4. Program likwidacji niskiej emisji

W latach 2007-2018 z budżetu gminy Kluczbork udzielana była dotacja celowa na dofinansowanie działań mających na celu ochronę powietrza przez ograniczenie niskiej emisji poprzez:

- modernizację (wymianę) źródeł ciepła opalanych węglem lub koksem na ekologiczne urządzenia grzewcze,
- zastosowanie w nowo budowanych budynkach mieszkalnych ekologicznych urządzeń grzewczych.

Od roku 2019, mając na uwadze ochronę powietrza na terenie gminy Kluczbork przez ograniczenie niskiej emisji określono stosowne zasady udzielania i rozliczania dotacji celowych, z budżetu gminy Kluczbork, wyłącznie na modernizację (wymianę) ogrzewania na ogrzewanie proekologiczne obejmującą trwałą likwidację źródeł ciepła opalanych węglem lub koksem na proekologiczne urządzenia grzewcze.

Beneficjentami dotacji na modernizację ogrzewania na ogrzewanie proekologiczne mogą być wyłącznie osoby fizyczne:

- 1) będące właścicielami budynków mieszkalnych;
- 2) będące właścicielami lokali mieszkalnych;
- 3) posiadające inny tytuł prawny do lokali mieszkalnych lub budynków mieszkalnych, za zgodą ich właściciela.

Gospodarka Odpadami

Jak wynika z danych, liczba wytwarzanych odpadów systematycznie rośnie. Zdecydowaną większość odpadów stanowią te wytwarzane przez gospodarstwa domowe. Od 1 stycznia 2021r. nie ma możliwości gromadzenia odpadów komunalnych w sposób nieselektywny. Wszyscy właściciele nieruchomości mają obowiązek segregowania odpadów.

Tabela 6. Ilość odpadów i udział odpadów z gospodarstw domowych w gminie Kluczbork. Źródło: GUS.

	Odpady ogółem [t]			Udział odpadów z gospodarstw domowych [%]		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Gmina Kluczbork	11 097,88	11 492,21	11 251,65	88,7	88,5	90,9

Sukcesywnie wzrasta również udział odpadów segregowanych.

Tabela 7. Udział odpadów segregowanych w gminie Kluczbork. Źródło: GUS.

	udział odpadów sortowanych [%]		
	2017	2018	2019
gmina Kluczbork	19,6	22,2	32,8

Zgodnie z zapisami „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego” na terenie gminy Kluczbork, w miejscowości Gotartów zlokalizowana została Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych dla Regionu Północnego Województwa Opolskiego. Instalacja jest zarządzana przez firmę EKO-REGION Spółka z o.o., 97-400 Bełchatów, ul. Bawełniana 18.

W Zdjęcie 4. Instalacja Przetwarzania Odpadów komunalnych w Gotartowie.

2016 r. powstała
sortownia

odpadów komunalnych wraz z niezbędną infrastrukturą (budynek administracyjno – socjalny, place manewrowe, pomieszczenia magazynowe). Rozbudowa infrastruktury w Gotartowie ma na celu zmniejszanie ilości odpadów komunalnych (w tym biodegradowalnych) kierowanych do składowania oraz przyczynia się do odzysku surowców wtórnych (m.in. szkła, metali, aluminium, tworzyw sztucznych, makulatury).

Instalacja została zaliczona do regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) w zakresie:

I. **mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych – MBP**,
które prowadzone jest:

- 1) w instalacji do mechaniczno-ręcznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i polega na ich przetwarzaniu, w celu wydzielenia z nich określonych frakcji

dających się wykorzystać materiałowo lub energetycznie oraz frakcji wymagającej dalszego biologicznego przetwarzania,

- 2) w instalacji do biologicznego przetwarzania frakcji ulegającej biodegradacji o kodzie 19 12 12 wydzielonej ze zmieszanych odpadów komunalnych, składającej się z:
 - 4 tuneli (bioreaktorów),
 - systemu napowietrzania,
 - systemu ujmowania i oczyszczania powietrza procesowego w biofiltrze wyposażonym w płuczkę,
 - wydzielonej części placu dojrzewania/kompostowania przeznaczonego do dojrzewania odpadów po stabilizacji tlenowej w bioreaktorach (tunelach),
 - boksów magazynowych.

Maksymalną wydajność części mechanicznej instalacji MBP zmieszanych odpadów komunalnych określa się na ok. 100 tys. Mg/rok (średnio ok. 385 Mg/dobę), części biologicznej MBP – 30 tys. Mg/rok (średnio ok. 82 Mg/dobę).

Część mechaniczną instalacji MBP stanowi linia sortownicza znajdująca się w hali sortowni. Powierzchnia zabudowy hali 4 123,34 m² o wysokości 12,42 m. Hala wyposażona w instalacje: elektryczną, wentylacyjną, wodociągową, kanalizacyjną. W instalacji przetwarzane są niesegregowane, zmieszane odpady komunalne w ilości do 84 000 Mg/rok oraz odpady selektywnie zebrane w ilości do 30 000 Mg/rok.

Mechaniczne przetwarzanie odpadów zmieszanych polega na ich przetwarzaniu na linii technologicznej w celu wydzielenia frakcji:

- a) mineralnej
- b) podsitowej
- c) nadsitowej

- II. składowania pozostałości po mechaniczno-biologicznym przetwarzaniu zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowni odpadów komunalnych – **składowisko**. W czerwcu 2018 roku oddano do użytku nową kwaterę składowiska o pojemności 219 500 m³.

III. odzysku odpadów zielonych – kompostowania.

Istniejąca (oddana do użytkowania w 2013r.) instalacja stabilizacji tlenowej (zamknięte reaktory wraz z placem dojrzewania), zlokalizowana na terenie RIPOK w Gotartowie, pozwala na ustabilizowanie ok. 30 000 Mg rocznie frakcji 0-80 mm ze zmieszanych odpadów komunalnych oraz prekompostowanie ok. 6 000 Mg rocznie odpadów zielonych. Wydzielona część placu do kompostowania odpadów wynosi ok. 2 700 m².

W wyniku kompostowania selektywnie zebranych odpadów ulegających biodegradacji (zwłaszcza selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów) wytwarzany jest

produkt o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin spełniający wymagania przepisów odrębnych lub materiał po procesie kompostowania.

II. SFERA SPOŁECZNA

II.1 Ludność i procesy demograficzne

Na przestrzeni ostatnich lat, przebieg zjawisk demograficznych utrzymuje stałą tendencję zniżkową. Następuje sukcesywne i stałe zmniejszanie się liczby mieszkańców. Przyrost naturalny przyjmuje wartość ujemną, co oznacza, że w każdym roku umiera więcej osób niż rodzi się dzieci. Warto zauważyć, że wykazana liczba mieszkańców gminy jest liczbą wynikającą z danych o zameldowaniu, co oznacza że nie jest to rzeczywista liczba mieszkańców. Nie ma możliwości oszacowania precyzyjnej liczby osób mieszkających w gminie Kluczbork, które nie dokonały obowiązku meldunkowego, oraz brak takich, które widnieją w spisie mieszkańców, ale wyjechały ze względów zarobkowych lub edukacyjnych (np. studia).

Z danych uzyskanych na podstawie deklaracji opłaty za wywóz śmieci wynika, że na dzień 31 grudnia 2019 roku ogólna liczba mieszkańców gminy Kluczbork wynosiła 28 061, z czego w mieście 18 940, a na terenach wiejskich 9 121. Z danych meldunkowych mieszkańców ogólnie było 34 171 z czego w mieście 22 144, a na terenach wiejskich 12 057.

Tabela 8. Liczba mieszkańców w sołectwach gminy Kluczbork w latach 2015-2019. Źródło: UM Kluczbork.

Sołectwo	2015	2016	2017	2018	2019
Bażany	670	676	676	675	671
Bąków	927	915	890	894	899
Biadacz	643	640	644	637	633
Bogacica	1476	1471	1454	1439	1442
Bogacka Szklarnia	156	156	152	153	156
Bogdańczowice	147	146	148	149	149
Borkowice	817	812	826	830	822
Czaple Stare	159	160	158	161	154
Gotartów	538	552	565	597	634
Krasków	573	572	570	574	575
Krzywizna	401	399	394	387	389
Kujakowice Dolne	452	461	463	470	476
Kujakowice Górne	662	673	676	651	668
Kuniów	1037	1048	1042	1036	1035
Ligota Dolna	644	633	640	624	618

Ligota Górna	780	780	807	798	802
Łowkowice	570	549	573	573	576
Maciejów	153	150	145	144	140
Nowa Bogacica	144	143	139	140	141
Smardy Dolne	366	361	356	371	326
Smardy Górne	423	414	415	413	413
Unieszów	107	107	106	101	99
Żabiniec	210	211	203	202	203

Z przedstawionych danych wynika, że ilość mieszkańców w większości sołectw przez ostatnie 5 lat nieznacznie, ale sukcesywnie maleje. Tendencja wzrostowa obserwowana jest w Gotartowie i Ligocie Górnej, co częściowo skorelowane jest ze wzrostem w tych rejonach budowy domków jednorodzinnych oraz z aktywnością budownictwa deweloperskiego.

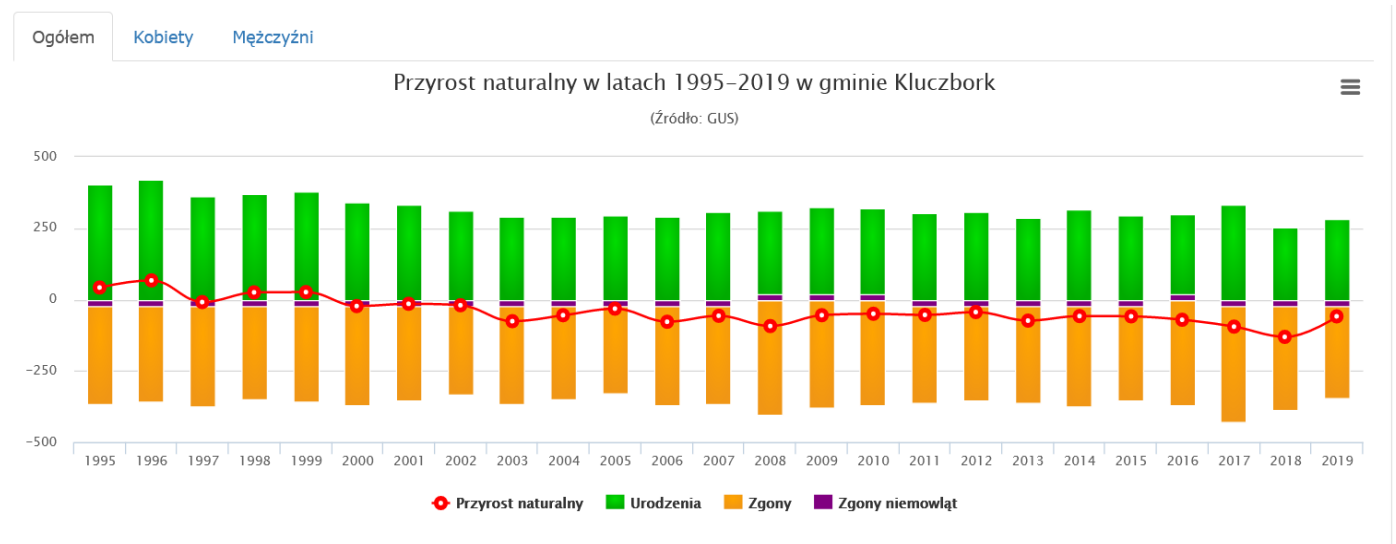
W gminie Kluczbork obserwujemy wyraźny i stały spadek liczby mieszkańców. Liczba urodzeń i przyrost naturalny zmniejszył się, a liczba zgonów jest większa od liczby urodzeń. Zarysowuje się kryzys demograficzny, którego wyrazem jest brak zastępowalności pokoleń. Przyczyn tej sytuacji należy upatrywać w przemianach gospodarczych, specyfice rynku pracy, ekonomizacji życia, bezrobociu, sytuacji mieszkaniowej, edukacji oraz zmianie systemu wartości i stylu życia.

Niekorzystnie na sytuację demograficzną gminy Kluczbork wpływa migracja zagraniczna zarówno stała jak i sezonowa. Należy zauważyć, iż zjawisko to, z dużym prawdopodobieństwem, do 2030 roku będzie miało charakter trwały. Szczególnie niekorzystny jest fakt, że emigranci zarobkowi to w większości ludzie w wieku produkcyjnym oraz coraz częściej – dobrze wykształceni. Spadek liczby mieszkańców, różnicę pomiędzy ilością urodzeń i zgonów obrazuje tabela nr 9.

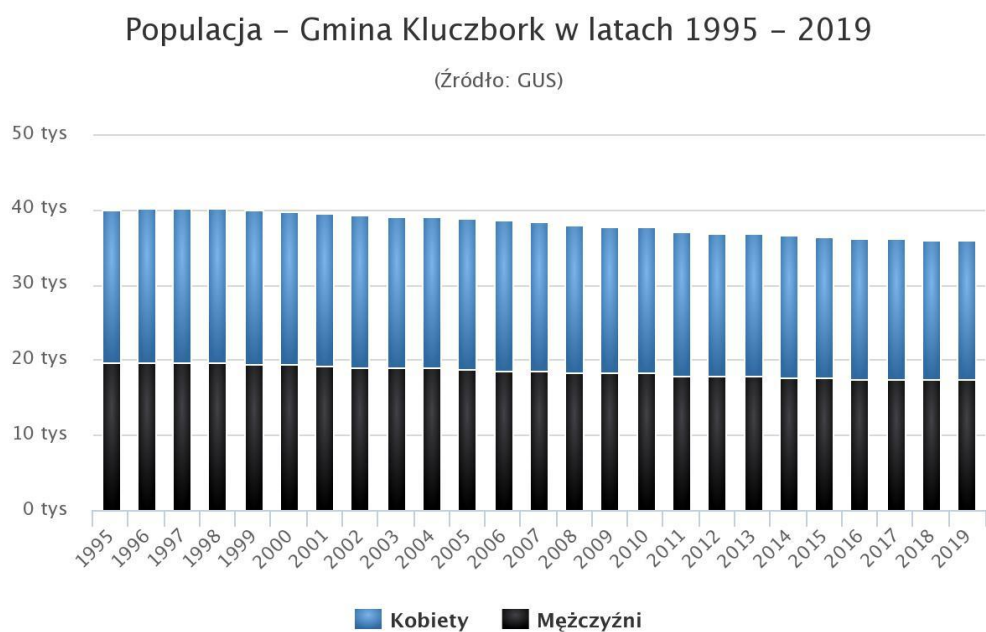
Tabela 9. Liczba mieszkańców, urodzeń i zgonów w gminie Kluczbork w latach 2010-2019. Źródło: UM Kluczbork.

rok	Liczba mieszkańców	Spadek (-)/wzrost (+) liczby mieszkańców w danym roku w porównaniu do roku ubiegłego	urodzenia	zgony	Różnica między urodzeniami a zgonami
2010	36 867	- 179	259	379	120
2011	36 669	-198	255	375	120
2012	36 460	-209	214	354	140
2013	36 178	- 282	201	362	161

2014	35 802	-376	194	378	- 184
2015	35 511	-291	177	389	- 212
2016	35 178	-333	196	374	- 178
2017	34 834	-344	200	389	- 189
2018	34 473	-361	225	449	- 224
2019	34 171	-302	196	416	- 220

Wykres 1. Przyrost naturalny w latach 1995-2019 w gminie Kluczbork. Źródło GUS.

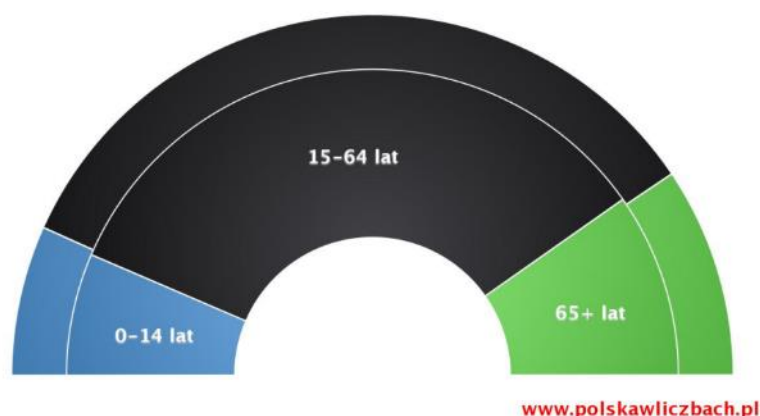
www.polskawliczbach.pl

Wykres 2. Populacja w gminie Kluczbork w latach 1995-2019. Źródło GUS.

W gminie Kluczbork obserwuje się równomierny rozkład ludności pod względem płci z nieznaczną przewagą liczby kobiet.

Biologiczne grupy wieku – Gmina Kluczbork, 2019

(Źródło: GUS)

Wykres 3. Biologiczne grupy wiekowe - gmina Kluczbork w roku 2019. Źródło GUS.

II.2 Ochrona zdrowia

Kluczbork jest centralnym miastem gminnym oraz powiatowym. Znajdują się w nim główne instytucje zajmujące się zdrowiem mieszkańców.

Na terenie Kluczborka do roku 2019 r. znajdowały się 3 szpitale⁵ ;

- Powiatowe Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku,
- Szpital VITAL MEDIC Centrum Leczenia Kręgosłupa w Kluczborku,
- Centrum Kardiologii SCANMED

W Kluczborku funkcjonują również przychodnie POZ.

Sytuacja służby zdrowia na terenie powiatu kluczborskiego jest silnie połączona ze zjawiskami występującymi na poziomie województwa, a także i całego kraju. Ogólnopolskie problemy związane z ochroną zdrowia dotyczą m.in. niewystarczającej dostępności do świadczeń zdrowotnych, braków kadrowych personelu medycznego, niewystarczającego dofinansowania systemu ochrony zdrowia, niedostatecznej dostępności do innowacji w ochronie zdrowia itp.⁶

Do największych problemów opieki zdrowotnej można zaliczyć m.in.: barierę dostępności do szeregu usług na poziomie leczenia ambulatoryjnego i szpitalnego, wadliwy system wyceny

⁵ Urząd Statystyczny w Opolu, „Województwo Opolskie –podregiony, powiaty, gminy.”, Opole 2013.

⁶ „Strategiczne kierunki rozwoju systemu ochrony zdrowia w Polsce” wyniki ogólnonarodowej debaty o kierunkach zmian w ochronie zdrowia – Ministerstwo Zdrowia, Warszawa 4 lipca 2019 r.

usług i procedur, niewystarczające nakłady finansowe, braki kadrowe zarówno wśród lekarzy jak i pielęgniarek.

Wśród problemów służby zdrowia w województwie opolskim zawartych w Strategii ochrony zdrowia województwa opolskiego na lata 2014-2020 wymienia się m.in. deficyt lekarzy z dziedzin geriatrici, medycyny rodzinnej, pediatrii, radioterapii, interny, ginekologii, psychiatrii dziecięcej; zmniejszającą się liczbę lekarzy i pielęgniarek, dostęp do opieki długoterminowej i hospicyjno-paliatywnej oraz słabe wyposażenie w sprzęt oraz niski poziom informatyzacji jednostek ochrony zdrowia⁷.

Gmina Kluczbork kontynuuje rozpoczęte przed laty programy zdrowotne:

- program szczepień przeciwko HPV dziewcząt w wieku 13 lat ;
- „Program szczepień profilaktycznych przeciwko meningokokom grupy C dzieci sześciolletnich zamieszkałych na terenie powiatu kluczborskiego” - program realizowany przez Powiat Kluczborski we współpracy z gminami powiatu kluczborskiego (Kluczbork, Wołczyn, Byczyna, Lasowice Wielkie).

W ostatnim czasie kluczborski szpital realizuje bądź będzie realizował następujące projekty:

1. Podniesienie wydajności usług medycznych i poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców w zakresie anestezjologii oraz intensywnej terapii poprzez inwestycje w niezbędny sprzęt i wyposażenie w Powiatowym Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku. Poprawa wydajności i skuteczności leczenia chorób cywilizacyjnych poprzez doposażenie w specjalistyczny sprzęt medyczny Powiatowego Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku – koszt około 4 mln zł. Dodatkowo, w celu przeciwdziałaniu pandemii Szpital pozyskał środki z przeznaczeniem na wydatki związane z przeciwdziałaniem koronawirusowi - 800 tys.zł

2. Elektroniczne usługi publiczne - e-administracja dla Gminy Kluczbork, Powiatu Kluczborskiego i Powiatu Oleskiego – 1,5 mln zł

Powiatowe Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku jest partnerem w Projekcie na podstawie umowy partnerskiej nr 3 na rzecz realizacji projektu: Elektroniczne usługi publiczne - e-administracja dla Gminy Kluczbork, Powiatu Kluczborskiego i Powiatu Oleskiego. Umowa zawarta w dniu 14.08.2020 r.

3. Opolskie wspiera szpitale w walce z COVID–19 – 430 tys.zł

4. Poprawa wydajności usług medycznych w zakresie leczenia szpitalnego przez Powiatowe Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku - budowa łącznika – 3 mln zł

⁷ Źródło: Starostwo Powiatowe w Kluczborku

5. Inwestycja związana z instalacją tlenu medycznego, polegająca w szczególności na wykonaniu m.in.: dokumentacji, budowie, rozbudowie, przebudowie, remoncie, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami – koszt **około 500 tys. zł**

Rysunek 2. Projekt budowy łącznika w PCZ S.A. w Kluczborku

Rysunek 3. Projekt nowego łącznika PCS.S.A. w Kluczborku.

Gmina Kluczbork w 2020 r. została udziałowcem szpitala obejmując akcje na kwotę 800 tys. zł oraz 500 tys. zł w 2021.

Rok 2020 przyniósł nieznane od dawna wyzwanie – pandemia koronawirusa opanowująca cały świat, wymusiła podejmowanie wielu niestandardowych i priorytetowych zadań. Służba zdrowia została postawiona w stan najwyższej gotowości, a wszelkie działania były podejmowane nagle i wynikały z konieczności ochrony życia ludzkiego.

Jedną z ważnych konsekwencji pandemii jest zwrócenie większej uwagi na problemy służby zdrowia i związana z tym konieczność większych nakładów finansowych.

**LICZBA ZACHOROWAŃ I ZAPADALNOŚĆ NA WYBRANE JEDNOSTKI CHOROBY W POWIECIE KLUCZBORSKIM
W PORÓWNANIU Z WOJEWÓDZTWEM OPOLSKIM W 2018 ROKU**

Tabela 10. Liczba zachorowań i zapadalność na wybrane jednostki chorobowe w Powiecie Kluczborskim w porównaniu z Województwem Opolskim w 2018 roku. Źródło: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Kluczborku. 2019.

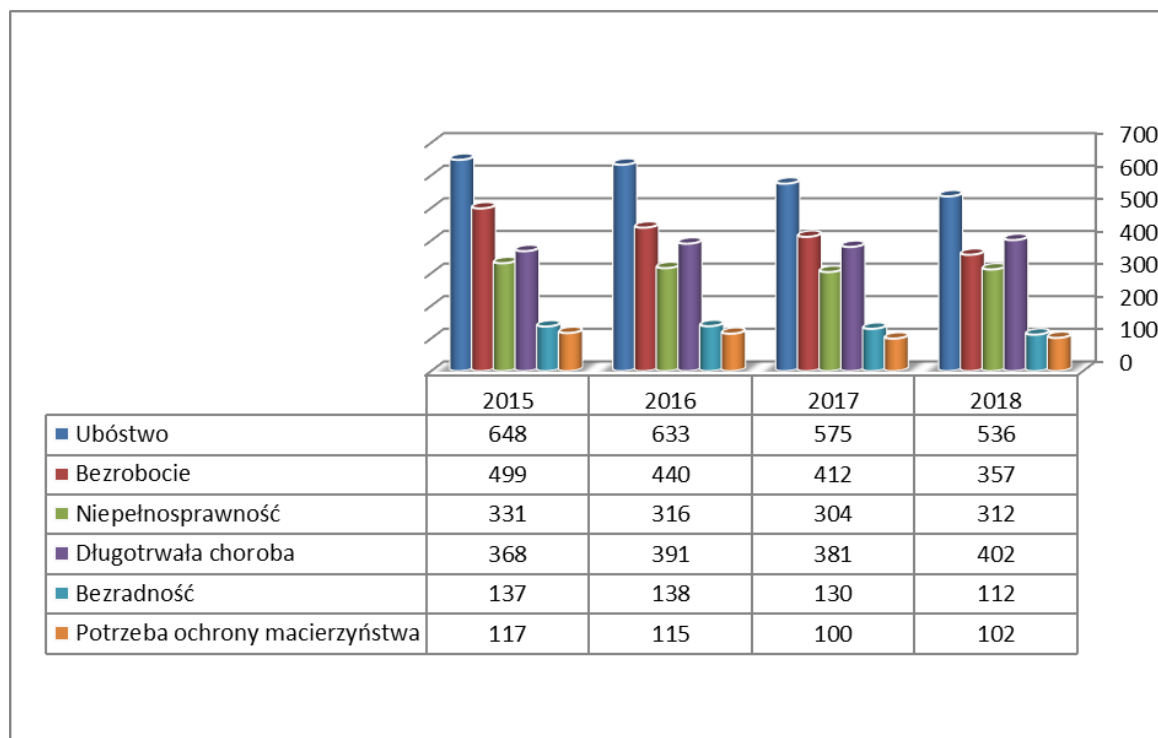
JEDNOSTKA CHOROBY	WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE		PSSE KLUCZBORK		MIASTO I GMINA KLUCZBORK		MIASTO I GMINA WOŁCZYN		MIASTO I GMINA BYCZYNA		GMINA LASOWICE WLK.	
	Liczba zachorowań	Współczynnik zapadalności	Liczba zachorowań	Współczynnik zapadalności	Liczba zachorowań	Współczynnik zapadalności	Liczba zachorowań	Współczynnik zapadalności	Liczba zachorowań	Współczynnik zapadalności	Liczba zachorowań	Współczynnik zapadalności
Wirusowe Zapalenie Wątroby typ A	8	0,81	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wirusowe Zapalenie Wątroby typu B przewlekłe i BNO	73	7,39	10	15,8	8	23,2	0	0	1	10,9	1	14,9
Wirusowe Zapalenie Wątroby typu: B ostre	2	0,20	1	1,6	0	0	1	7,7	0	0	0	0
Wirusowe Zapalenie Wątroby typu C wg definicji przypadku - 2014	73	7,39	2	3,2	1	2,9	1	7,7	0	0	0	0
Salmonellozy Zatrucia pokarmowe	284	28,74	3	4,7	2	5,8	0	0	1	10,9	0	0

Odra	9	0,91	2	3,2	2	5,8	0	0	0	0	0	0
Ospa wietrzna	4945	500,50	172	271,5	134	388,5	13	99,7	18	196,9	7	104,9
Różyczka	10	1,01	1	1,6	1	2,9	0	0	0	0	0	0
Płonica	440	44,53	30	47,4	8	23,2	7	53,7	15	164,1	0	0
Nagminne zapalenie przysusznic	65	6,58	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Borelioza	694	70,24	31	48,9	17	49,3	7	53,7	3	32,8	4	59,9
Krztusiec	12	1,21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

II.3 Pomoc społeczna

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Kluczbork odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy; 11) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 12) alkoholizmu lub narkomanii; 13) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 14) klęski żywiołowej lub ekologicznej. Najistotniejszym powodem przyznania świadczeń z pomocy społecznej jest ubóstwo, następne to: bezrobocie, długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezradność i potrzeba ochrony macierzyństwa. Kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej określone jest progiem ubóstwa, osoby nie osiągające dochodów w nim ustalonych żyją w ubóstwie. Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje: osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty: 701 zł, zwanym dalej kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej; osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty: 528 zł.

Wykres 4. Dominujące powody przyznania pomocy społecznej w gminie Kluczbork w latach 2015-2018. Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczborku.

Pomoc społeczna finansowana jest z budżetu własnego gminy oraz dotacji z budżetu państwa. OPS realizuje także tzw. zadania zlecone, które finansowane są z budżetu państwa. Pomoc osobom potrzebującym udzielana jest w różnej formie: finansowej, rzeczowej i usługowej. Najważniejsze (obligatoryjne) zadania pomocy społecznej to :

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- 2) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- 10) praca socjalna;

- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- 13) dożywianie dzieci;
- 14) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 15) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- 16) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- 19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- 20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W Ośrodku Pomocy Społecznej, realizowanych jest szereg zadań z zakresu polityki społecznej. W szczególności należą do nich zadania, wynikające z :

- 1) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 2) ustawy o świadczeniach rodzinnych;
- 3) ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- 4) ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Jednym z istotnych zadań jest wsparcie skierowane do rodziny. W strukturze OPS funkcjonuje Świetlica Terapeutyczno Wychowawcza PARASOL, jest to ośrodek wsparcia dziennego, przeznaczony dla 30 dzieci. Działalność świetlicy, skupia się przede wszystkim na poprawie funkcjonowania psychospołecznego dzieci, poprzez objęcie ich w czasie wolnym od zajęć szkolnych opieką oraz zajęciami profilaktycznymi, terapeutycznymi, rozwojowymi i edukacyjnymi. Świetlica współpracuje ściśle z Towarzystwem Przyjaciół Dzieci, Ośrodkiem kuratorskim przy Sądzie Rejonowym w Kluczborku, pedagogami i szkołami, do których uczęszczają wychowankowie świetlicy. Świetlica poprzez swoje działania, stara się przeciwdziałać i zapobiegać zjawisku nieprzystosowania społecznego swoich wychowanków, a także wspiera rodziców w pełnieniu ich funkcji. Kolejnymi elementami systemu wsparcia rodziny są:

- asystenci rodziny, którzy pracują z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze. Praca skupia się w głównej mierze na diagnozie problemów, planowaniu wsparcia i pomocy w dążeniu do poprawy ich funkcjonowania;
- pedagog, który udziela poradnictwa zarówno dla rodzin podlegających asyście jak i rodzin i dzieci korzystających z placówki wsparcia dziennego.

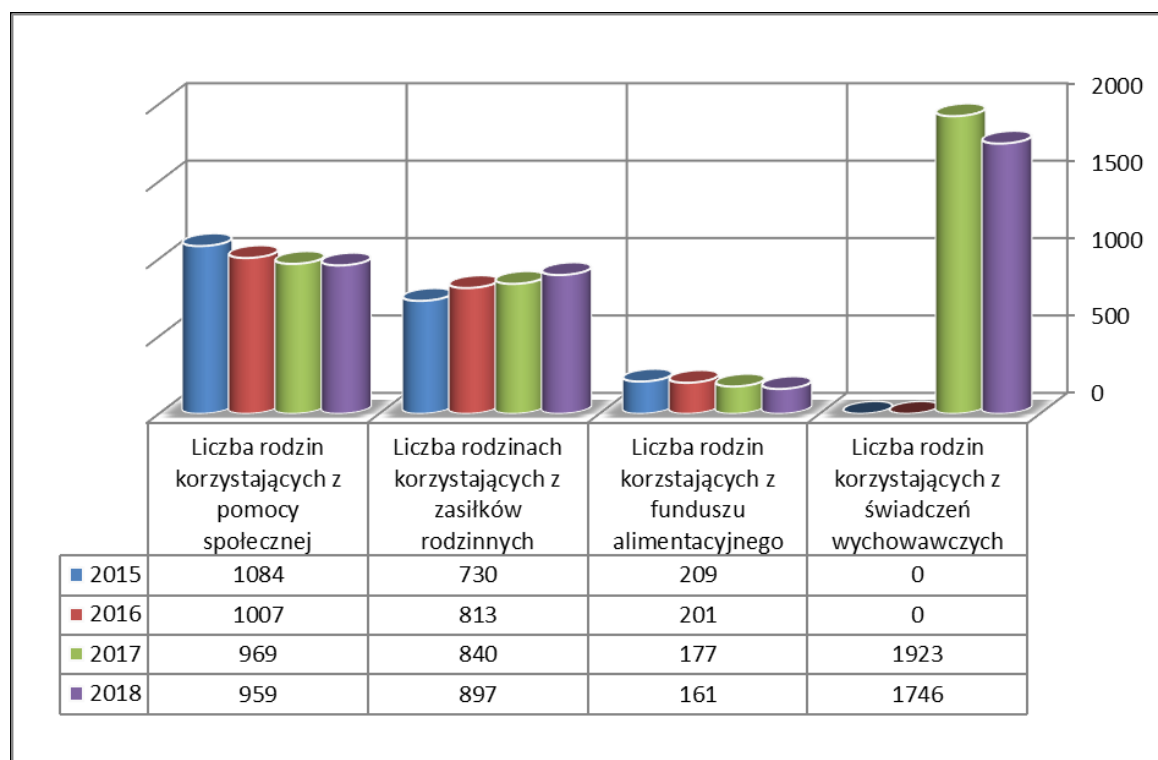
Wspieranie rodziny to również ponoszenie odpłatności za pobyt dzieci skierowanych do pieczy zastępczej tj. rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Kolejnym ważnym zadaniem jest wsparcie finansowe rodzin, poprzez szereg świadczeń z ustawy o świadczeniach rodzinnych. Świadczeniami rodzinnymi są: 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne, 3) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a (patrz ustawa o świadczeniach rodzinnych), 4) świadczenia wypłacane przez gminy na podstawie art. 22b (patrz ustawa o świadczeniach rodzinnych), 5) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, 6) świadczenie rodzicielskie. Zasiłek rodzinny przysługuje osobom, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764,00 zł.

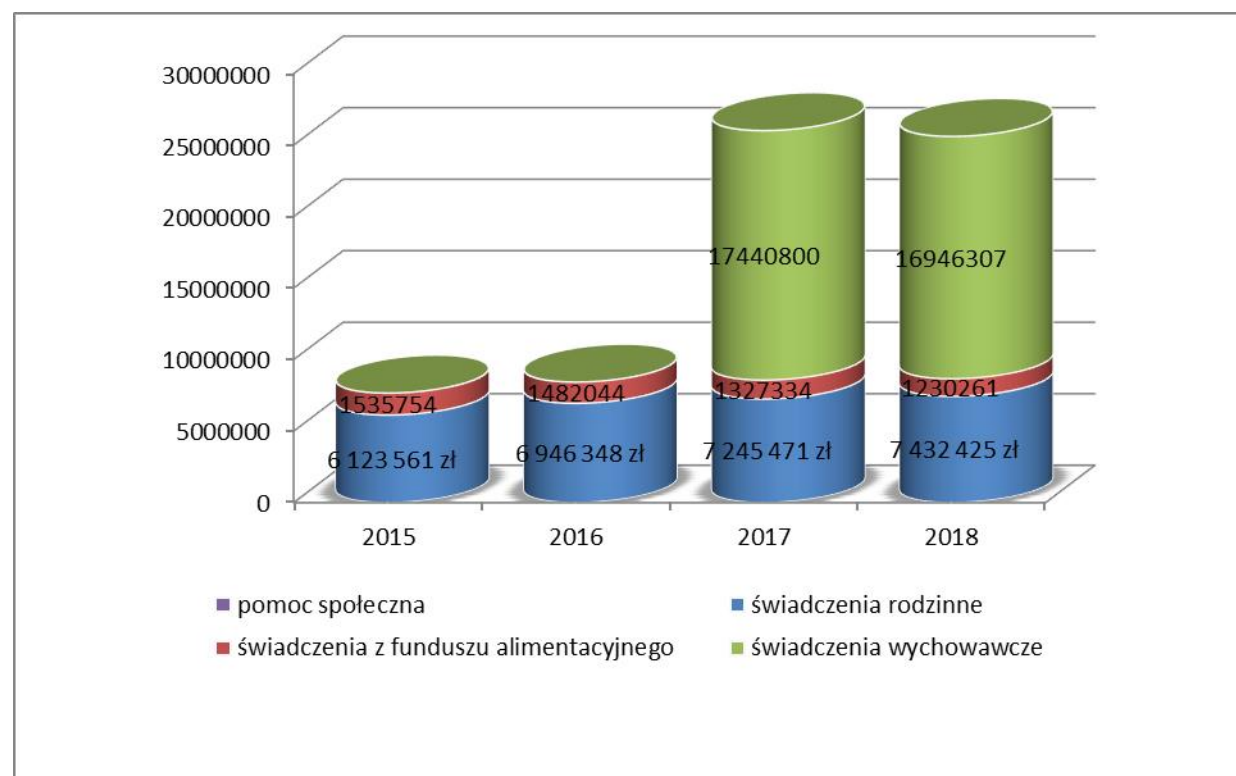
Zadania wynikające z realizacji ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, koncentrują się na wsparciu osób uprawnionych do alimentów w przypadku bezskuteczności egzekucji oraz na prowadzeniu postępowań wobec dłużników alimentacyjnych. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują do ukończenia 18 roku życia przez osobę uprawnioną a gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności – bezterminowo. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 800 zł.

Stosunkowo nowym zadaniem realizowanym w ośrodku jest przyznawanie i wypłata świadczeń wychowawczych (500+). Prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje osobom jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w jakim mają otrzymywać świadczenie wychowawcze. Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od lipca 2019 roku świadczenie wychowawcze jest powszechne, czyli przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18 roku życia, bez względu na dochody.

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, zasiłków rodzinnych, świadczeń z Funduszu alimentacyjnego i świadczeń wychowawczych w latach 2015-2018. Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczborku.

Wykres 6. Wydatki na świadczenia pieniężne z: pomocy społecznej, świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego i świadczenia wychowawcze w gminie Kluczbork w latach 2015-2018. Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczborku.

Na terenie gminy od 1997 roku działa Środowiskowy Dom Samopomocy – dzienny ośrodek wsparcia dla osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie powiatu. Ośrodek posiada siedzibę główną w budynku przy ul. Zamkowej 6 z oraz filię w Kuniowie. Ośrodki dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych (pozbawione barier architektonicznych), wyposażone w niezbędny sprzęt służący rehabilitacji społecznej i ruchowej. W Środowiskowym Domu Samopomocy prowadzone są grupowe bądź indywidualne zajęcia, których celem jest rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, zwłaszcza kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania, motywowanie do aktywności zawodowej, leczenia i rehabilitacji. ŚDS rozbudował filię w Kuniowie, celem objęcia wsparciem osób ze stwierdzoną chorobą Alzheimera, których rodziny pracują. Zapewnienie dziennego wsparcia chorym pozwoli na pozostawienie ich w środowisku rodzinnym, a rodzinom na kontynuowanie pracy zarobkowej. Problem osób chorych na Alzheimera związany z zapewnieniem im profesjonalnej opieki i wsparcia pogłębia się, gdyż brak jest ośrodków, które mogłyby zapewnić dzienną opiekę tym osobom.

W 2020 roku uruchomiono kolejną placówkę dla osób niepełnosprawnych - Zakład Aktywności Zawodowej, w którym osoby o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności podjęły zatrudnienie.

Gmina wypłaca również dodatki mieszkaniowe dla osób spełniających warunki ustalone ustawą o dodatkach mieszkaniowych.

II.4 Zasoby mieszkaniowe

Wielkość zasobu mieszkaniowego gminy Kluczbork na dzień 31 grudnia 2019 r. obejmowała 592 lokale komunalne, o łącznej powierzchni użytkowej 27 634m². Zasoby mieszkaniowe zlokalizowane są w 213 obiektach budowlanych, z czego 32 obiektami zarządza Miejski Zarząd Obiektów Komunalnych w Kluczborku, natomiast 182 obiektami zarządzają zarządy bądź zarządcy poszczególnych wspólnot mieszkaniowych, a 5 obiektami zarządza Administracja Oświaty. Na łączną liczbę 592 mieszkań, 56 lokali znajduje się na terenach wiejskich. W obiektach komunalnych zlokalizowanych jest od 2 do 32 lokali mieszkalnych. Wybudowane zostały w technologii tradycyjnej, ze stropami drewnianymi, więźbą dachową pokrytą dachówką lub papą, stolarką okienną najczęściej skrzynkową i wyposażone są w większości w ogrzewanie piecowe. Wszystkie obiekty posiadają instalację elektryczną oraz wodno-kanalizacyjną. Na terenach wiejskich część obiektów podłączona jest do kanalizacji sanitarnej, a część posiada przyobektowe oczyszczalnie ścieków lub szamba. W 2019 r. zwiększono ilość lokali socjalnych do 86.

Tabela 11. Stan i wykorzystanie komunalnych zasobów mieszkaniowych w latach 2008-2018. Źródło: Miejski Zarząd Obiektów Komunalnych w Kluczborku.

Rok	Lokale mieszkalne			Roczne przydziały		Sprzedaż lokali	Przyrost lokali mieszkalnych	Liczba oczekujących na mieszkanie	
	Wszystkie	Socjalne	m ²	Stałe	Socjalne			Stałe	Socjalne
2008	764	72	35 999	28	5	37	32	62	48
2009	741	52	34 915	10	6	23	-----	77	74
2010	716	63	33 737	8	2	25	-----	77	98
2011	698	59	32 889	10	3	17+1	-----	66	102
2012	689	68	32 299	12	16	16	7	61	84
2013	671	67	31 467	9	3	18	-----	39	91
2014	664	75	31 053	2	11	8	1	42	89
2015	665	75	31 885	5	3	13	17	46	76
2016	640	78	30 865	9	12	20	-----	41	64
2017	626	84	29 330	3	6	14	1	29	57
2018	606	82	28 377	8	5	21	1	30	63

Większość budynków mieszkalnych wybudowana została przed 1945 rokiem, zatem z uwagi na wiek tych obiektów wymagane są bieżące remonty i modernizacje w szczególności związane z pokryciami dachowymi, ogrzewaniem i wentylacją, elewacjami, stolarką okienną i drzwiową. Na przełomie lat 2011-2012 dokonano kapitalnego remontu i przebudowy budynku mieszkalnego w Kluczborku przy ulicy Mickiewicza 12a, uzyskując 8 lokali socjalnych.

W odniesieniu do lat poprzednich zwiększa się corocznie ilość lokali z przeznaczeniem na najem socjalny (w grudniu 2018 – to 82 lokale) oraz utrzymuje się w dyspozycji 2 pomieszczenia tymczasowe, z przeznaczeniem na eksmisje. W 2018 r. z zasobu mieszkaniowego wyodrębniono 2 lokale z przeznaczeniem na mieszkania chronione, a w 2020 r. planuje się pozyskanie kolejnego lokalu dla potrzeb podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej w Kluczborku, pod którym te lokale pozostają w dyspozycji.

Przewiduje się, że w kolejnych latach będzie następował dalszy wzrost ilości lokali z przeznaczeniem na najem socjalny do 120, a część z tych lokali utrzymywana jest od 2005 r. Zwiększenie lokali z przeznaczeniem na najem socjalny podyktowane jest dużym zapotrzebowaniem na lokale dla osób/rodzin o niskich dochodach, natomiast wzrost liczby pomieszczeń tymczasowych uzależniony zostaje od bieżących potrzeb. Istnieje konieczność powiększenia zasobu lokali komunalnych poprzez budowę nowych obiektów na potrzeby rodzin/osób, które uprawnione zostały do przydziału gminnego lokalu.

II.5 Kultura

Do czynników wpływających na rozwój regionu zaliczyć należy świadomość oraz aktywność kulturalną mieszkańców, która oddziałuje na rozwój więzi społecznych. Działania w zakresie kultury w gminie Kluczbork prowadzone są w taki sposób, aby oferta kulturalna dawała możliwość atrakcyjnego spędzania wolnego czasu.

Działalność kulturalna prowadzona jest przez gminne jednostki organizacyjne: Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku, Miejską i Gminną Bibliotekę w Kluczborku, Centrum Kultury w Kluczborku, CAL - Kino Bajka, a także w świetlicach wiejskich. Do podstawowych zadań jednostek należy prowadzenie edukacji kulturalnej i społecznej dzieci, młodzieży i dorosłych, popularyzacja i promocja twórczości artystycznej ze wszystkich dziedzin sztuki, prowadzenie i wspieranie zespołów artystycznych, promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, prowadzenie własnych zespołów artystycznych, nawiązanie, rozwijanie i aktywne prowadzenie międzynarodowych kontaktów w zakresie wymiany kulturalnej oraz wymiany dzieci, młodzieży i dorosłych. Wszystkie te działania skierowane są do mieszkańców miasta i gminy Kluczbork, a zakresem oddziaływania obejmują również mieszkańców powiatu kluczborskiego.

II.5.1 Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku

W roku 2019 Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku obchodziło 60-lecie swojego istnienia. Początki działalności sięgają roku 1959, kiedy to muzeum zaczęło funkcjonować jako Oddział Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu. Od 1962 roku stało się ono muzeum regionalnym, które dba o dobra kultury z terenu Ziemi Kluczborskiej i północnej Opolszczyzny.

Siedziba Muzeum ma dla miasta historyczne znaczenie i jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych budynków w mieście. Został on wzniesiony na fundamentach zamku stojącego przy murach miejskich, niedaleko tzw. Bramy Polskiej (Krakowskiej). Przylegająca do budynku od strony południowej dawna baszta zamkowa została w 1907 roku przebudowana na wieżę ciśnień, z charakterystycznym dwustopniowym dachem namiotowym.

W Muzeum funkcjonują działy: archeologii, historii i etnografii ze szczególnym uwzględnieniem pszczelarstwa. Odrębną i znaczącą dla regionu kolekcję stanowią zbiory dzierżonowskie – zespół pamiątek po ks. Janie Dzierżonie (1811-1906), twórcy nowoczesnego pszczelarstwa i patronie Muzeum. W kluczborskiej placówce gromadzona jest ikonografia pszczelarska, dokumentacja fotograficzna dotycząca Muzeum i regionu, dokumenty życia współczesnego, pomocnicze zbiory wystawiennicze. Muzeum prezentuje szereg wystaw czasowych o różnorodnej tematyce, opierając się na zbiorach własnych oraz wypożyczonych z innych muzeów i instytucji.

Wizytówką Muzeum jest wystawa stała *Pszczelarstwo dawne i nowe*, eksponowana w salach II piętra, prezentująca dzieje hodowli pszczół od czasów najdawniejszych do

współczesności oraz dwie wystawy plenerowe: *Ule figuralne* w pawilonie przed budynkiem oraz *Ule* na skwerku zaaranżowanym w 2006 roku.

Muzeum prowadzi także lekcje muzealne uzupełniające i urozmaicające program nauczania dzieci i młodzieży. Organizowane są pokazy i wernisaże, w tym lokalnych twórców.

Tabela 12. Liczba odwiedzających Muzeum im. Dzierżona w Kluczborku w latach 2014-2019. Źródło: Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba odwiedzających	5620	7045	7327	7762	7123	5405
Liczba grup zorganizowanych	170 (3572 osoby)	234 (4929 osób)	234 (4692 osoby)	243 (4793 osoby)	211 (4503 osoby)	156 (3269 osób)
Liczba grup oprowadzonych	87 (1861 osób)	137 (2786 osób)	186 (3693 osoby)	205 (4108 osób)	206 (4309 osób)	205 (3983 osoby)
Liczba lekcji muzealnych	76 (1637 osób)	21 (473 osoby)	33 (726 osób)	37 (790 osób)	18 (363 osoby)	34 (770 osób)
Liczba warsztatów plastycznych	50 (858 osób)	86 (1626 osób)	113 (2368 osób)	143 (2724 osoby)	111 (2076 osób)	82 (1620 osób)
Liczba grup uczestniczących w pokazach batikowych	7 (121 osób)	8 (162 osoby)	1 (12 osób)	1 (34 osoby)	1 (25 osób)	1 (22 osoby)
Liczba konkursów	1 (125 osób)	1 (159 osób)	1 (108 osób)	1 (115 osoby)	1 (47 osób)	1 (85 osób)
Liczba osób biorących udział w Nocy Muzeów	147	156	425	217	435	246
Liczba osób biorących udział Plenerze Rzeźbiarskim	533	500	579	586	600	Brak danych
Liczba wystaw czasowych	15	17	16	18	19	16

Zbiory muzealne według jednostek inwentarzowych:

- na dzień **31.12.2014 r.** – 5 704 zabytki,
- na dzień **31.12.2015 r.** – 6 003 zabytki,
- na dzień **31.12.2016 r.** – 6 035 zabytków,
- na dzień **31.12.2017 r.** – 6 036 zabytków,
- na dzień **31.12.2018 r.** – 6 101 zabytków,
- na dzień **31.12.2019 r.** – 6 129 zabytków.

II.5.2 Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Kluczborku

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Kluczborku powstała w 1946 roku, a od 2001 roku pełni zadania przewidziane dla powiatowej biblioteki publicznej Powiatu Kluczborskiego. Merytoryczny nadzór nad biblioteką sprawuje Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emanuela Smołki w Opolu.

Od 2020 r. na terenie gminy Kluczbork znajduje się łącznie 7 placówek bibliotecznych (biblioteka główna oraz 6 filii bibliotecznych). Filie biblioteczne znajdują się w: Kluczborku (ul. Gałczyńskiego), Bąkowie, Bogacicy, Borkowicach, Kuniowie i Ligocie Górnej.

Biblioteka wraz z filiami gromadzi przede wszystkim literaturę piękną i popularno-naukową z uwzględnieniem poszczególnych grup wiekowych, książkę mówioną dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych mających trudności z czytaniem, niedowidzących, niewidomych oraz niepełnosprawnych.

Celem działalności biblioteki jest zaspakajanie potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej z zakresu kultury, edukacji i informacji z uwzględnieniem optymalnego wykorzystania zasobów bibliotecznych, infrastruktury i kadry bibliotecznej oraz ochrona i promowanie dorobku kulturowego regionu.

Do podstawowych zadań należą: gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych, wypożyczanie zbiorów bibliotecznych na zewnątrz i na miejscu, prowadzenie działalności informacyjnej, bibliograficznej, dokumentacyjnej, edukacyjnej, instrukcyjno-metodycznej, organizowanie czytelnictwa i udostępnianie materiałów bibliotecznych osobom chorym i niepełnosprawnym, współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami i organizacjami w zakresie rozwoju czytelnictwa i zaspakajania potrzeb edukacyjnych i kulturalnych mieszkańców gminy Kluczbork, podejmowanie innych działań wynikających z potrzeb mieszkańców oraz realizacji polityki oświatowej, kulturalnej, informacyjnej miasta Kluczbork oraz promowanie wiedzy i kultury.

Poza działalnością podstawową, biblioteka prowadzi szeroko pojętą działalność edukacyjną i kulturalną, organizując zajęcia edukacyjne dla dzieci (np. „Planeta Twórczego Myślenia”, „Słoń w kratkę: lekcja o tolerancji”, „Nie ważne jak wyglądam, ważna jest prawda: przeciwdziałanie przemocy słownej”, „Mały żółty i mały niebieski – jesteśmy kolorowi, czyli o tolerancji”) i młodzieży (np. „Spotkanie z literaturą i sztuką”, „Kim byli – kim są: portrety znanych osób pochodzących z Kluczborka”, „Polscy laureaci Literackiej Nagrody Nobla”), debaty czytelnicze, lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, tematyczne wykłady dla różnych grup wiekowych.

Biblioteka włącza się także w ogólnopolskie akcje promujące czytelnictwo (Noc Bibliotek, Narodowe Czytanie, Tydzień Bibliotek, Odjazdowy Bibliotekarz, Tydzień Zakazanych Książek). Pozyskuje i realizuje projekty promujące książkę i czytelnictwo, np. w 2019 roku: „Plan B – Młodzieżowa Strefa Kreacji i Inspiracji” z programu grantowego Fundacji LOTTO, „Wkręć się w bibliotekę na kołach” w ramach programu grantowego „Moje miejsce na Ziemi” Fundacji Orlen, „Mała Książka - Wielki Człowiek” – projekt Instytutu Książki, realizuje Program Wieloletni „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa” (Priorytet 1 – Zakup nowości

wydawniczych do bibliotek publicznych), który ma przyczynić się do wzmocnienia aktywności czytelniczej społeczeństwa oraz rozwoju bibliotek w Polsce.

W celu ochrony i promowania dorobku kutołowego regionu w bibliotece tworzona jest od 1999 roku, w oparciu o prasę lokalną, Bibliografia Powiatu Kluczborskiego (dostępna również on-line). Organizuje się wykłady poświęcone historii i współczesności miasta Kluczborka dla różnych grup wiekowych (np. „Dzieje Kluczborka w pigułce”, „Ziemia Kluczborska w okresie powstań śląskich”, „Historia Kluczborka zapisana w architekturze”). Opracowuje się dokumenty życia społecznego miasta i gminy Kluczbork (druki ulotne typu foldery, ulotki, plakaty). Promuje lokalnych twórców i współpracuje z instytucjami kulturalnymi, oświatowymi i wychowawczymi, organizacjami pozarządowymi, Radami Sołeckimi.

Biblioteka w swoich działaniach dąży do tego, aby nadal była miejscem aktywnego i twórczego spędzania wolnego czasu, miejscem otwartym dla wszystkich mieszkańców, niezbędną w otoczeniu instytucją, wpływającą pozytywnie na wizerunek gminy Kluczbork.

Tabela 13. Poziom czytelnictwa w gminie Kluczbork. Źródło: GUS.

	czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności (osoby)					wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Kluczbork	135	127	121	120	125	20,9	21,9	21,6	21,6	21,9

II.5.3 Centrum Kultury w Kluczborku

Głównym celem działalności Centrum Kultury w Kluczborku (które zmieniło nazwę w czerwcu 2021 r. z Kluczborskiego Domu Kultury), jest szeroko rozumiana działalność kulturalna, edukacja i wychowanie poprzez sztukę. Prowadzone są zajęcia artystyczne dla dzieci, młodzieży oraz dla osób dorosłych. Oferta KDK jest szeroka i obejmuje zajęcia z zakresu różnych form tańca, śpiewu, muzyki, recytacji, plastyki, ceramiki i innych. Koła zainteresowań prowadzą swoją działalność cyklicznie przez cały rok szkolny. W czasie letnich wakacji szkolnych i ferii zimowych prowadzone są tematyczne zajęcia warsztatowe. Rezultatem całorocznej pracy są przygotowane m.in. choreografie taneczne, piosenki, programy artystyczne, wystawy, przedstawienia, które prezentowane są przez dzieci, młodzież i dorosłych podczas szeregu imprez okolicznościowych (w tym organizowanych na terenie całego kraju). Oferta dla osób dorosłych obejmuje zajęcia w kołach zainteresowań, spotkania klubowe, koncerty, wystawy, plenery, kursy i warsztaty.

1. STUDIO MUZYCZNE

Studio Muzyczne skierowane jest do osób zainteresowanych rozwojem indywidualnym jako przyszły wokalista czy muzyk. Studio prowadzi m.in.:

- zajęcia wokalne – kształcenie i rozwój wokalnych talentów od podstaw do technik wokalnych wysoko zaawansowanych ukierunkowanych na jazz czy muzykę rozrywkową.

Zajęcia bez ograniczeń wiekowych pod okiem profesjonalnych instruktorów - magistrów sztuki wokalne. Zajęcia obejmują wszelkie zagadnienia związane z rozgrzewką, techniką śpiewu, emisją głosu oraz interpretacją utworu.

- zajęcia gry na instrumentach - zajęcia indywidualne z gry na gitarze (klasycznej, akustycznej i elektrycznej), pianinie i instrumentach klawiszowych, puzonie, trąbce, gitarze basowej oraz perkusji - to zajęcia prowadzone przez wykwalifikowanych muzyków pozbawione teorii, a nasycone otwartością na zainteresowania muzyczne adeptów studium.

- pracownie muzyczne – dostępne są dla wszystkich zainteresowanych rozwojem swoich pasji dotyczących różnych form muzyki. Udostępniane są sale do prób wyposażone w podstawowy sprzęt muzyczny i nagłośnieniowy. Możliwe jest także podjęcie współpracy z profesjonalnym kompozytorem, aranżerem i inżynierem dźwięku.

- **ORKIESTRA DĘTA ŁOWKOWICE** powstała w 1926 r. i zespół liczy około 40 muzyków. Kapelmistrzem Orkiestry jest p. Wiktor Poloczek. W repertuarze orkiestry znajdują się zarówno utwory klasyczne jak i utwory muzyki współczesnej. Orkiestra koncertuje w kraju i za granicą. Od szeregu lat bierze udział w Przeglądach Regionalnych Orkiestr OSP zajmując tam czołowe miejsca. Występom orkiestry często towarzyszy grupa MAŻORETEK „VICTORIA”. Mażoretki wykonują różne choreografie taneczne, głównie przy akompaniamencie z orkiestry dętej, lecz mają także przygotowane układy taneczne do muzyki popularnej.

- **"BIG ROLL BAND"** – 21 osobowy zespół estradowy preferujący muzykę jazzową, która niesie nieprzebrane bogactwo wartości przede wszystkim artystycznych. Poprzez muzykę narodów świata, jaką proponuje Big-Roll-Band, muzycy amatorzy mają możliwość szerokiego rozwoju artystycznego. Doceniony przez kluczborskie środowisko zespół czynnie uczestniczy w szeregu koncertów w kraju jak i poza jego granicami.

- **ORKIESTRA DĘTA BAZANY** - 30 osobowy zespół z tradycjami, który posiada bardzo zróżnicowany i „odmłodzony” repertuar. Orkiestra uczestniczy w przeglądach i festiwalach zdobywając nagrody i wyróżnienia.

- **POWRÓĆMY JAK ZA DAWNYCH LAT** – zespół wokalny złożony z uczestników w wieku 60+. Wokaliści rozwijają umiejętności słuchania i rozumienia muzyki. Kształtują i rozbudzają radość kontaktu z piosenką.

- **ZESPÓŁ „SIE ŚPIEWA”** – powstał na początku 2019 roku. Preferuje piosenki ludowe do współczesnych aranżacji muzycznych. Skład zespołu to młodzi wokaliści wywodzący się ze Studia Piosenki działającego przy KDK. Poprzez uczestnictwo w zespole młodzi adepci sztuki wokalne rozwijają się muzycznie, obcując z charakterystyczną harmonią ludowej pieśni.

2. STUDIO TEATRALNE

O!POLSKI TEATR ROZMAITOŚCI oraz KLUB POD CZARCIM PAZUREM – grupa twórców amatorów w różnym wieku. Poprzez swoje role, dzielą się z odbiorcami swoją artystyczną pasją oraz zamiłowaniem do różnych form teatralnych i kabaretowych.

3. STUDIO PLASTYCZNE

STUDIO PLASTYCZNE - zajęcia kierowane są zarówno do dzieci, młodzieży jak i osób dorosłych. Uczestnicy zapoznają się z różnymi technikami plastycznymi (grafiką, malarstwem, rysunkiem, etc.) uczą się prawidłowej kompozycji, podnoszą swoje umiejętności. W ramach studia działa pracownia ceramiczna, w której można zapoznać się z techniką lepienia w glinie, glazurowania i wypalania.

GRUPA TWÓRCÓW NIEPROFESJONALNYCH "WENA" - działa od 2006 roku, wspierając różne inicjatywy kulturalne. Działalność grupy skoncentrowana jest na twórczości plastycznej. Wspólna pasja jej członków, zapał i zaangażowanie owocują i przynoszą wymierne efekty w postaci organizowanych wystaw autorskich, wernisaży i plenerów. Nie obowiązują limity wiekowe.

ZAJĘCIA PLASTYCZNO-TECHNICZNE "WESOŁE NOŻYCHKI" – oferta skierowana dla najmłodszych (4-7 lat), gdzie mają możliwość rozwijać swoje umiejętności, wzbogacają warsztat plastyczny, kształtują i rozwijają własne uzdolnienia.

4. KOŁO TANECZNE

KOŁO TANECZNE - jest miejscem, gdzie każdy młody miłośnik tańca odkryje nowe, niesamowite znaczenie ruchów i gestów. Zajęcia pozwalają poznać różne techniki taneczne takie jak: jazz, hip - hop, step amerykański, taniec współczesny, klasyka. Zespoły działające w studio tanecznym:

- „AGAT I” - grupa starsza;
- „AGAT II” - grupa rekreacyjna;
- **MINI FORMACJA „DEMI”;**
- **Grupa Baletowa „Mini Demi”;**
- **Grupa Baletowa „Pettit Demi”;**
- Soliści i Mini Formacje
- Zespoły Wokalno - Ruchowe „Śmieszki” i „Mini Śmieszki”
- **Grupa Stepująca**
- **ZESPOŁ „AGAT”**
- **GRUPY BALETOWE** - uczą się podstaw tańca klasycznego z elementami gimnastyki i stretchingu;
- **SOLIŚCI I MINI FORMACJE** - to uczestnicy wywodzący się głównie z grup tanecznych „AGAT” i „DEMI”
- **ZESPÓŁ „ŚMIESZKI” I „MINI ŚMIESZKI”** – zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.
- **TANIEC TOWARZYSKI** – zajęcia prowadzone są przez dyplomowanego nauczyciela tańca w formie kursów o różnym stopniu zaawansowania.
- **BREAKING**
- **„MIX DANCE** – zajęcia w różnych stylach tanecznych dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.
- **ZAJĘCIA FITNESS/SLAVICA**
- **ZAJĘCIA DLA KOBIET W CIĄŻY**

Najważniejsze wydarzenia cykliczne organizowane przez KDK to: Dni Kluczborka, Kluczborskie Koncerty Muzyki Organowej i Kameralnej, Międzynarodowy Festiwal Piosenki „Kluczborskie Trele”, Stolica Reggae Festiwal, Ogólnopolski Konkurs Talentów Muzycznych, Dożynki Gminne, Koncert Bożonarodzeniowy, Koncert Świąteczno-Noworoczny, Ogólnopolski Plener Malarsko-Rzeźbiarski, Festiwal Big Bandów, Wojewódzki Festiwal Piosenki Dziecięcej „Wesołe Nutki”, Konkurs Recytatorsko Poetycki, Festiwal Siódme Poty Teatru.

II.5.4 Centrum Aktywności Lokalnej – KINO „BAJKA”

Na terenie miasta Kluczborka działa obecnie jedno kino lokalne – KINO BAJKA. Budynek został odkupiony z rąk prywatnych przez gminę Kluczbork w roku 2009. Budynek przez lata nie pełnił swojej funkcji i był dość mocno zaniedbany.

Kino zostało gruntownie wyremontowane i zmodernizowane. Główna bryła budynku, pochodząca z lat 20 XX wieku, pozostała nienaruszona. Z uwagi na zły stan techniczny zaplecza, zostało ono wyburzone, a w jego miejsce dobudowano nowe zaplecze. Scena jest profesjonalna, mobilna, wykonana z grubych desek, specjalnie wygłuszana. Nagłośnienie jest nie tylko kinowe, ale i sceniczne (mikrofony , odsłuchy). Zainstalowany został podwójny system nagłośnienia: kinowy i sceniczny oraz profesjonalne oświetlenie. Na zapleczu znajduje się rampa, miejsce dla reżysera – tzw. okienko. Są dwie garderoby z ośmioma stanowiskami aktorskimi oraz również miejsce socjalne dla aktorów. Aparatura kinowa została przystosowana do wyświetlania filmów w technologii cyfrowej.

Zgodnie z obowiązującymi wymogami i standardami, budynek został także dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. W sali kinowej kluczborskiej Bajki są łącznie 184 miejsca (w tym cztery na wózki dla osób niepełnosprawnych).

Całkowity koszt remontu obiektu wyniósł 6.525.945 zł. Prace trwały od 2014 do 2016 roku.

Po gruntownej modernizacji gmina Kluczbork uruchomiła Kino Bajka 7 października 2016 roku. Kluczborskie kino Bajka jest instytucją samorządową, dlatego ceny biletów określane są przez Burmistrza Miasta Kluczborka. Od 2018 roku kino stanowi odrębną jednostkę budżetową pod nazwą Centrum Aktywności Lokalnej. Od roku 2021 jest instytucją kultury.

W budynku kina organizowane są także spektakle, koncerty, konferencje oraz różne projekty skierowane do mieszkańców gminy.

W 2019 roku odbyło się 1426 seansów filmowych. Wyświetlono 181 tytułów filmowych, które obejrzało 78 973 widzów. W 2019 odbyło się także 113 wydarzeń innego rodzaju, spektakle, koncerty, rocznice, projekty edukacyjne, działa Kino Konesera, Kino Kobiet itp., w których łącznie brało udział 10 630 widzów.

II.5.5 Świetlice wiejskie

Na terenach wiejskich, funkcję centrów kultury pełnią tzw. świetlice wiejskie. Są to miejsca przeznaczone do spędzania wolnego czasu, rekreacji, rozwijania zainteresowań, organizowania zajęć dla dzieci i młodzieży, czy zebrań mieszkańców wsi. Działalność świetlic wiejskich służy poprawie warunków życia mieszkańców sołectw i przyczynia się do integracji lokalnej społeczności.

W gminie Kluczbork znajdują się 23 sołectwa i w większości nich zlokalizowane jest świetlica wiejska. Jedynie trzy sołectwa nie posiadają świetlic wiejskich: Bogacka Szklarnia, Smardy Dolne i Żabiniec.

II.6 Sport i rekreacja

Na przestrzeni ostatnich dekad można zaobserwować zmianę w społecznym podejściu do tematu sportu i rekreacji. Coraz większą uwagę przywiązuje się do dobrego samopoczucia psychicznego i fizycznego. Dbanie o siebie poprzez sport stało się elementem świadomego wyboru zdrowego stylu życia.

W gminie Kluczbork obserwuje się coraz większe zainteresowanie uprawianiem sportu amatorskiego, profesjonalnego oraz szeroko pojętej aktywnej rekreacji. Infrastruktura sportowa znajdująca się w gminie Kluczbork oraz warunki przyrodniczo-naturalne, stwarzają możliwości do aktywnego spędzania czasu wolnego oraz do uprawiania różnego rodzaju sportu. Na terenie gminy działa wiele organizacji pozarządowych, w tym klubów sportowych, działających w zakresie szeregu dyscyplin sportowych. Obserwuje się także trend wzrostowy aktywności niezrzeszonej, gdzie mieszkańcy gminy (niezależnie od wieku) oraz okolicznych miejscowości podejmują różne aktywności ruchowe w ramach dbania o swoje zdrowie, np. spacerując, biegając, jeżdżąc na rowerze, morsując czy uprawiając Nordic Walking.

Aby utrzymać i rozwijać wzrastający trend do podejmowania aktywności ruchowej wśród mieszkańców, należy szczególnie dbać o rozwój wychowania fizycznego wśród dzieci i młodzieży w szkołach, organizować imprezy rekreacyjno-sportowe mobilizujące do aktywności, współdziałać z lokalnymi organizacjami społecznymi a także dbać o dostęp i stan infrastruktury sportowej. Warto nadmienić, że uczestnikami wielu rozgrywek i zmagani sportowych są nie tylko sportowcy, ale także widzowie i kibice, dla których także należy przygotować odpowiednią ofertę i warunki.

II.6.1 Infrastruktura sportowa

Gmina Kluczbork posiada szereg obiektów sportowych i terenów rekreacyjnych, dzięki czemu tworzone są dogodne warunki dla mieszkańców do aktywnego spędzania wolnego czasu i uprawiania sportu. Poza podstawową funkcją, infrastruktura sportowa przyczynia się

także do zwiększenia atrakcyjności turystycznej gminy. Należy mieć na uwadze, że część obiektów sportowych powstawała już jakiś czas temu, stąd też część z nich wymaga modernizacji, przebudowy lub dostosowania do obecnych potrzeb i wymogów.

Na terenie gminy Kluczbork znajduje się następująca infrastruktura sportowa i rekreacyjna:

1) **Kryta pływalnia** o wymiarach niecki basenu 8m x 25m, która posiada także brodzik do nauki pływania o wymiarach 3,5m x 8m oraz dwie sauny fińskie.

2) **Hala widowiskowo-sportowa** na ok. 500 miejsc siedzących oraz wymiarach parkietu 28,5m x 40m i powierzchni 1949 m².

3) **Kompleks boisk sportowych** wraz z szatniami i zapleczem socjalnym, o wymiarach boiska do piłki nożnej: 30m x 62m i powierzchni 1860m² oraz boiska do koszykówki i siatkówki o wymiarach 19,1m x 32,1m i powierzchni 613,11m² (przy PSP nr w Kluczborku)

4) **9 boisk trawiastych** należących do Ludowych Zespołów Sportowych.

5) **Ośrodek Turystyczno-Wypoczynkowy w Bąkowie** przeznaczony do wypoczynku letniego mieszkańców miasta i gminy Kluczbork. Ośrodek posiada 52 miejsca noclegowe w murowanych domkach 3 i 4-osobowych, pole namiotowe dla 100 osób, 29 stanowisk na przyczepy kempingowe z przyłączami do energii elektrycznej i TV, kuchnię turystyczną, sanitariaty z umywalkami i prysznicami oraz miejsce parkingowe. Na terenie ośrodka znajduje się: basen kąpielowy o wymiarach: 50m x 20m i głębokości 140-190 cm, brodzik o wymiarach: 20m x 10m, boiska: do piłki siatkowej, siatkówki plażowej, koszykówki; kort do tenisa ziemnego, zalew wodny utworzony na rzece Stobrawa o pow. 3 ha ze sprzętem pływającym (kajaki, rowery wodne), plac zabaw dla dzieci, park linowy, pole paintballowe oraz Centrum Szkoleniowo-Konferencyjne "EKOTUR".

6) **Zbiornik retencyjny z funkcją rekreacyjno-wypoczynkową w Ligocie Górnej** posiadający miejsce przeznaczone do kąpeli, dwa stanowiska pod prysznicę, wypożyczalnię sprzętu wodnego (prywatna firma), a także plac zabaw, siłownię zewnętrzną i miejsce piknikowe.

7) **Wojewódzki Kampus Sportowo-Rekreacyjny Stobrawa** - interdyscyplinarna baza sportowo – rekreacyjna dla zawodników, drużyn, młodzieży oraz mieszkańców nie tylko z Kluczborka lecz również z całego regionu, jego powierzchnia wynosi 12 ha, a w jego skład wchodzi:

a) **Internat sportowy**, w którym znajduje się ok. 50 miejsc noclegowych w pokojach 1,2 i 3 osobowych. Każdy pokój wyposażony jest w pełny węzeł sanitarny. Internat posiada także kuchnię z wyposażeniem, stołówkę oraz salę konferencyjną na około 30 osób.

b) **Hala sportowa**, która dzieli się na trzy strefy funkcjonalne: pierwsza o powierzchni użytkowej 1564m², wymiary parkietu sportowego 23m x 41,8m i powierzchni 964m². Druga strefa to pomieszczenia o funkcji sportowej: zespół szatni wraz z pełnym węzłem sanitarnym, pokój trenerów z własnym odrębnym węzłem sanitarnym, pomieszczenia przeznaczone do badań wydolnościowych i fizjologicznych oraz pomieszczenia odnowy biologicznej (sauna, jacuzzi, siłownia oraz gabinet masażu). Trzecia strefa to pomieszczenia o funkcji techniczno-administracyjnej w skład których wchodzi pomieszczenia biurowe, socjalne oraz sala konferencyjna. Powierzchnia zabudowy hali

przed remontem wynosiła 1574,46 m², natomiast po rozbudowie 1746,12 m², wysokość budynku to 10,69 m. Budynek hali jest dostosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

- c. **Pawilon sportowy** - położony przy stadionie piłkarsko-lekkoatletycznym o powierzchni 508 m². Pawilon stanowi zaplecze sportowo-socjalne dla ekip kompleksu sportowego, posiada szatnie z pełnym węzłem sanitarnym oraz salę konferencyjną na 50 osób.

8) **Stadion Miejski** o wymiarach boiska 106m x 69m oraz powierzchni 2776 miejsc siedzących w tym 500 w sektorze gości, posiada szatnie meczowe z pełnym węzłem sanitarnym, pomieszczenia trenerów, sędziów, medyczne, salę konferencyjną dla mediów, sztuczne nawodnienie płyty boiska, monitoring oraz ogrodzony parking.

9) **Stadion piłkarsko-lekkoatletyczny** to obiekt spełniający wymogi PZPN do rozgrywania meczów IV ligi, wymiary boiska 104m x 65m, ilość miejsc siedzących 200 i 500 stojących.

10) **Pełnowymiarowe boisko piłkarskie ze sztuczną nawierzchnią**, które znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie stadionu miejskiego. Płyta boiska o wymiarach 102 m x 64 m z zamontowanymi piłkochwyłami o wysokości 5m.

11) **Boisko wielofunkcyjne ze sztuczną trawą** to obiekt o wysokim standardzie, pokryty elastyczną nawierzchnią poliuretanową, boisko ma wymiary 30m x 50m jest ogrodzone i monitorowane. Obiekt jest wielofunkcyjny przystosowany do gry w koszykówkę, siatkówkę, piłkę nożną i piłkę ręczną ma charakter otwarty i ogólnodostępny.

12) **Boiska treningowe trawiaste** trzy ogólnodostępne o doskonale utrzymanej nawierzchni trawiastej z wyposażeniem treningowym.

13) **Korty tenisowe** - na terenie kampusu znajduje się 6 kortów, z czego 4 należą do prywatnego właściciela wraz ze szkółką tenisową i wypożyczalnią sprzętu sportowego.

14) **Boisko wielofunkcyjne** przy PSP5 w Kluczborku – w 2020 boisko otrzymało nową nawierzchnię modułową z polipropylenu COURTY™ - zdjęcie nr

Zdjęcie 5. Boisko wielofunkcyjne z nawierzchnią modułową przy PSP nr 5 w Kluczborku. Źródło: UM Kluczbork 2020.

Rysunek 4. Wojewódzki Kampus Sportowo-Rekreacyjny w Kluczborku.

II.6.2 Kluby i stowarzyszenia sportowe

Na terenie gminy Kluczbork działa szereg organizacji pozarządowych oraz klubów sportowych. Są to zarówno stowarzyszenia, które posiadają szeroką działalność statutową w tym także sport oraz takie, które zajmują się tylko wyłącznie sportem a także kluby sportowe, które najczęściej są wyspecjalizowane i zajmują się poszczególnymi dziedzinami sportu. Część klubów sportowych bierze udział we współzawodnictwie sportowym na poziomie ogólnopolskim, a nawet międzynarodowym. Wśród klubów sportowych najwięcej jest uczniowskich klubów sportowych (UKS).

Na terenach wiejskich działają Ludowe Zespoły Sportowe (LZS), które zrzeszone są w Gminnym Związku Ludowych Klubów Sportowych. Poza LZS działają jeszcze mniejsze stowarzyszenia np. odnowy wsi, które w swojej aktywności także zajmują się sportem.

Najaktywniejsze kluby sportowe:

- ✓ UKS MICKIEWICZ – piłka siatkowa mężczyzn
- ✓ KLUCZBORSKI KLUB KARATE - karate tradycyjne. Kluczborscy karatecy mają w swoim dorobku wiele medali mistrzostw Polski, Europy i Świata.
- ✓ MIEJSKI KLUB SPORTOWY – piłka nożna mężczyzn,
- ✓ GMINNY ZWIĄZEK „Ludowe Kluby Sportowe” – zrzeszenie Ludowych Klubów Sportowych działających głównie na terenach wiejskich. Zajmują się różnymi dziedzinami sportu m.in. tenis stołowy, piłka nożna, szachy
- ✓ UKS JEDYNKA – piłka siatkowa dziewcząt
- ✓ UKS STOBRAWA – kolarstwo
- ✓ UKS JUNIOR – pływanie
- ✓ UKS BASZTA – piłka ręczna
- ✓ ULKS BOGDAŃCZOWICE – piłka nożna dziewcząt
- ✓ Akademia Piłkarskie

II.7 Edukacja

Edukacja jest jednym z podstawowych zadań władz samorządowych. Na poziomie gminnym zadania te obejmują m. in.:

- edukacja przedszkolna, w tym dla dzieci ze specjalnymi potrzebami,
- edukacja w szkołach podstawowych, w tym z oddziałami integracyjnymi, z wyjątkiem szkół specjalnych,
- edukacja w szkołach artystycznych.

Szkoły i przedszkola mogą być prowadzone przez podmioty publiczne lub prywatne. Nadzór pedagogiczny nad tymi placówkami należy do kuratorów oświaty. Gmina, jako organ prowadzący placówki oświatowe, ma za zadanie zapewnić odpowiednie warunki działania placówek i wyposażenie placówek, dba o odpowiedni stan techniczny infrastruktury oświatowej oraz o poziom świadczenia usług edukacyjnych.

II.7.1 Wychowanie przedszkolne

Wychowanie przedszkolne ma na celu nauczanie dzieci podstawowych umiejętności i przekazanie wiedzy, która będzie im potrzebna do kontynuowania edukacji na szczeblu szkolnym. Dzieci mają dobre warunki do wspólnej zabawy, dzięki czemu już od najmłodszych lat uczą się współdziałania, dzielenia, współpracy i podejmowania wspólnie decyzji. Wychowanie przedszkolne pozwala także na rozwinięcie postaw patriotycznych, umiłowanie ojczyzny i kształtowanie przynależności społecznej.

Na terenie gminy Kluczbork w 2019 roku działało 6 przedszkoli publicznych i 7 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych w Bąkowie, Kujakowicach Dolnych i Kuniowie. Usytuowanie przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w różnych częściach gminy umożliwia zapewnienie skorzystania z wychowania przedszkolnego wszystkim dzieciom, których rodzice przystąpili do postępowania rekrutacyjnego. Ofertę edukacyjną przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych uzupełnia oferta niepublicznych przedszkoli: „Niepubliczne Przedszkole-Agatka”, „Niepubliczne Przedszkole -Tęczowa Dolina” z filią.

Dla dzieci do lat 3 gmina prowadzi grupy wczesnoprzedzkolne, które funkcjonują w Publicznym Przedszkolu nr 7 w Kluczborku. Wg stanu na koniec grudnia 2019 r. do grup tych uczęszczało 75 dzieci. Jednocześnie na terenie gminy Kluczbork działają niepubliczne żłobki - Centrum Radosnej Edukacji „Piąteczka” w Kluczborku, „Baśniowy Zakątek” w Ligocie Górnej, „Pod jabłonką” w Gotartowie, Niepubliczny Żłobek „Tęczowa Dolina”.

W 2019 roku z form wychowania przedszkolnego korzystało 1165 dzieci, z tego w przedszkolach samorządowych opieką objęto 1108 dzieci. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola na poziomie 5-latków wyniosła 92,0%, wskaźnik uczestnictwa 6-latków w edukacji przedszkolnej jest wysoki.

Tabela 14. Wskaźnik uczestnictwa 6-latków w edukacji przedszkolnej w gminie Kluczbork. Źródło: Administracja Oświaty w Kluczborku.

Roczniki	Liczba dzieci (dane z wydziału meldunkowego)	Liczba dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych	% dzieci korzystających z przedszkoli
2013	289	285	99%
2014	314	291	93%
2015	276	264	96%
2016	269	238	88%
2017 (dzieci 2,5 letnie w szczególnie uzasadnionych przypadkach przyjmowane do przedszkoli)	303	18	6%

II.7.2 Szkoły podstawowe

Od 1 września 2019 r. na terenie gminy Kluczbork działają szkoły podstawowe bez oddziałów gimnazjalnych, które zostały wygaszone z dniem 31 sierpnia 2019 r. Od tej chwili obowiązuje ośmioklasowy system edukacji. Dzieci i młodzież realizuje obowiązek szkolny w 7 szkołach podstawowych prowadzonych przez gminę Kluczbork oraz Katolicką Niepubliczną Szkołę Podstawową w Biadaczu i Zespół Szkół Ogólnokształcących STO w Kluczborku. W roku szkolnym 2019/20 obowiązek szkolny realizowało 2311 uczniów.

Za realizację zadań z zakresu edukacji na terenie gminy Kluczbork odpowiedzialna jest Administracja Oświaty w Kluczborku. Jednostki oświatowe gminy Kluczbork posiadają dobrą bazę lokalową do realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Jednak infrastruktura edukacyjna wymaga ciągłych modernizacji i remontów.

Priorytetowym zadaniem w tym zakresie jest poprawa bazy sportowej i rekreacyjnej w szkołach a w niektórych przypadkach całkowita modernizacja (boiska asfaltowe, bieżnie, boiska w salach gimnastycznych).

Kolejnym priorytetowym zadaniem jest całkowita modernizacja systemu monitoringu w szkołach. Obecne systemy monitoringu zostały zainstalowane 10-15 lat temu, a co za tym idzie, nie spełniają wymogów i dostosowań w zakresie bezpieczeństwa i kontroli.

Kadra pedagogiczna szkół i przedszkoli posiada wysokie kwalifikacje, w tym specjalistyczne umożliwiające realizację zadań edukacyjnych. W ramach swojej działalności jednostki oświatowe realizują programy edukacyjne i profilaktyczne poprawiające bezpieczeństwo uczniów. Uczniowie mają do dyspozycji bogatą ofertę edukacyjną zajęć pozalekcyjnych, które w znacznej części realizowane są z pozabudżetowych środków, w tym z projektów unijnych.

Tabela 15. Liczba uczniów/wychowanków w poszczególnych placówkach oświatowych w roku szkolnym 2019/2020 w gminie Kluczbork. Źródło: Administracja Oświaty w Kluczborku.

Nazwa jednostki	Liczba uczniów/ wychowanków	Liczba dzieci w oddziałach przedszkolnych	Liczba oddziałów	
			ogółem	liczba oddz. przedszkolnych
Publiczne przedszkola				
PP nr 1 w Kluczborku	140			6
PP nr 2 z OI w Kluczborku	198			10
PP nr 5 w Kluczborku	187			8
PP nr 7 w Kluczborku	123/75 wczesnoprzedszkolne			5/3 oddz. wczesnoprzedszkolne
PP nr 8 w Kluczborku	199			9
PP w Bogacicy	123			5

Razem przedszkola	970 /75			43/3
Publiczne szkoły podstawowe				
PSP nr 1 w Kluczborku	447	-	21	0
PSP nr 2 w Kluczborku	764	-	34	0
PSP nr 5 z OI w Kluczborku	569	-	28	0
PSP z OP w Bąkowie	88	30	10	2
PSP w Bogacicy	224	-	13	0
PSP z OP w Kujakowicach D.	134	63	8	3
PSP z OP w Kuniowie	85	45	7	2
Razem szkoły podstawowe	2311	138	121	7
Szkoła Muzyczna I stopnia w Kluczborku	141			

Gmina odpowiedzialna jest również za dowóz uczniów. Jednostką odpowiedzialną za przewozy uczniów, wychowanków i dzieci przedszkolnych z terenu gminy Kluczbork jest Administracja Oświaty w Kluczborku. Obsługą transportową objęte jest miasto Kluczbork oraz sołectwa gminy Kluczbork.

Przewozy wykonywane są dziewięcioma pojazdami następującego typu:

- **samochód osobowy** (8+1 miejsc) - 5 szt. (przystosowane do przewozu osób na wózkach inwalidzkich).
- **autobus / bus** (14 + 1) - 2 szt.
- **autobus** (28 + 1) - 1 szt. (przystosowany do przewozu osób na wózkach inwalidzkich).
- **samochód osobowy** (8+1 miejsc) - 1 szt. (przystosowane do przewozu osób na wózkach inwalidzkich), w dyspozycji Publicznego Przedszkola Nr 2 w Kluczborku.

II.7.3 Edukacja ponadpodstawowa

Młodzież kończąca naukę w szkołach podstawowych ma możliwość kontynuowania edukacji w szkołach średnich znajdujących się na terenie miasta Kluczborka. Organem prowadzącym szkół ponadpodstawowych jest Starostwo Powiatowe w Kluczborku:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Adama Mickiewicza w Kluczborku,
- Zespół Szkół nr 1 w Kluczborku,
- Zespół Szkół nr 2 - Centrum Kształcenia Ustawicznego w Kluczborku,
- Zespół Szkół Licealno-Technicznych w Kluczborku,
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. M Konopnickiej w Kluczborku,
- Społeczne Liceum STO.

II.7.4 Szkoła artystyczna

GMINNA SZKOŁA MUZYCZNA I stopnia w Kluczborku

Poza szkołami podstawowymi, gmina Kluczbork prowadzi Szkołę Muzyczną I stopnia w Kluczborku, która w 2018 roku obchodziła jubileusz 50-lecia istnienia. Jest to szkoła państwowa prowadzona przez gminę Kluczbork. Nadzór pedagogiczny sprawuje Minister Kultury. Jest szkołą przygotowującą do nauki w szkołach II stopnia. W szkole uczy się 141 uczniów (w wielu 6-18 lat), których edukacją i rozwojem muzycznych talentów zajmuje się 22 nauczycieli. Uczniowie w zależności od wieku kształcą się w 6- lub 4-letnim cyklu nauczania. Szkoła oferuje naukę gry na fortepianie, skrzypcach, wiolonczeli, gitarze, akordeonie, flecie, klarnecie, saksofonie, trąbce, puzonie, tubie i perkusji. W 2018 roku szkole nadano imię Ignacego J. Paderewskiego. Nabór do szkoły muzycznej jest coraz bardziej popularny, a osiągnięcia uczniów są bardzo znaczące na arenie wojewódzkiej, jak i całego kraju.

Od 2018 roku szkoła zmieniła swoją siedzibę i mieści się w budynku Publicznej Szkoły Podstawowej nr 2 w Kluczborku, ul. Wolności 18.

II.8 Kapitał społeczny – aktywne społeczeństwo

Jednym z wyznaczników zrównoważonego rozwoju gminy jest aktywność jej mieszkańców. Wynika ona m. in. z poczucia odpowiedzialności i chęci uczestnictwa w życiu społecznym. Zwiększa umiejętność współpracy i samoorganizowania się. Przekłada się także na większe zainteresowanie uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych czy sportowych, a także na częstsze angażowanie się w życie lokalne i troskę o otoczenie.

II.8.1 Trzeci sektor - organizacje pozarządowe

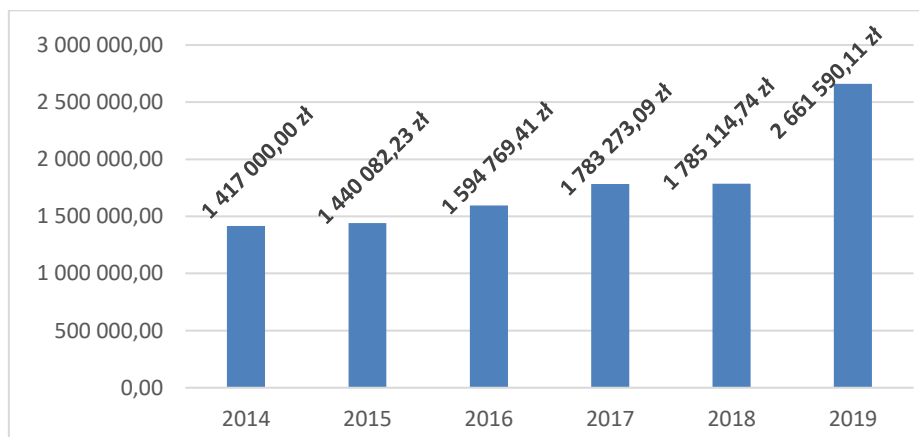
Gmina Kluczbork znacząco angażuje się w rozwój społeczny, który między innymi przejawia się poprzez wsparcie tzw. trzeciego sektora. Na terenie miasta, a także na terenie sołectw, działa szereg organizacji pozarządowych o dużej rozpiętości obszarów działania, jak choćby pomoc społeczna, kultura, sport, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, profilaktyka antyalkoholowa, edukacja czy ekologia.

Umocnienie i wspieranie działalności stowarzyszeń przekłada się na jakość życia mieszkańców (większy dostęp do usług, do kultury, rekreacji itp.), a także na ich aktywizację, poczucie wspólnotowości i więzi. Stowarzyszenia otrzymują od gminy wsparcie finansowe (głównie dotacje) i pozafinansowe (lokalowe, sprzętowe, merytoryczne). Istotną kwestią jest

łączenie działań samorządowych z działaniami organizacji pozarządowych, a także grup nieformalnych. Ważne jest aby gmina wspierała inicjatywy obywatelskie, jak również delegowała część zadań do efektywnie działających podmiotów Trzeciego Sektora

Finansowe wsparcie organizacji pozarządowych przez gminę Kluczbork z roku na rok sukcesywnie wzrasta, co obrazuje poniższy wykres nr 7.

Wykres 7. Wysokość środków finansowych przekazana na wsparcie organizacjom pozarządowym. Źródło: UM Kluczbork.

Priorytetowymi obszarami współpracy gminy z organizacjami są:

- **pomoc społeczna, ochrona i promocja zdrowia** – pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans, opieka domowa, opieka hospicyjna, przygotowywanie posiłków dla osób potrzebujących, pomoc terapeutyczna, wypożyczanie sprzętu medycznego;

- **działalność na rzecz osób niepełnosprawnych** – aktywizacja osób niepełnosprawnych, pomoc rodzinom osób niepełnosprawnych, upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy na temat problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych;

- **oświatę i wychowanie** – wspieranie aktywności młodzieży, wspieranie zadań o tematyce etycznej, moralnej, poznawczej;

- **sport i kultura fizyczna** – wsparcie różnorodnych dyscyplin sportu amatorskiego i wyczynowego;

- **rozwój kultury** – wspieranie kultury i sztuki w różnych dziedzinach i formach artystycznych, wspieranie organizacji imprez artystycznych;

- **przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym** – wspieranie programów profilaktycznych, pomocy psychologicznej i pedagogicznej skierowanej do dzieci, młodzieży, osób dorosłych, całych rodzin, osób uzależnionych i współuzależnionych;

- **ochrona przeciwpożarowa** – podnoszenie gotowości bojowej przeciwpożarowej.

Tabela 16. Procentowy podział dotacji udzielnych organizacjom pozarządowym przekazanych w danym roku.

I.p.	Obszar działania	2015	2016	2017	2018	2019
1	Pomoc społeczna	34%	30%	27%	28%	19%
2	Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	1%	1%	1%	1%	1%
3	Oświata i wychowanie	1%	1%	1%	1%	1%

4	Sport i kultura fizyczna	44%	45%	42%	52%	61%
5	Rozwój kultury	8%	10%	9%	10%	7%
6	Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym	11%	9%	8%	8%	5%
7	Ochrona przeciwpożarowa	1%	4%	12%	-	6%
		100%	100%	100%	100%	100%

Z powyższej tabeli wynika, iż znaczna część środków dotacyjnych przekazywana jest na obszar dotyczący sportu i kultury fizycznej. Na drugim miejscu plasuje się obszar pomocy społecznej. Jednocześnie widać, iż z roku na rok pula dotacji sukcesywnie wzrasta, ale równocześnie zauważalne jest zwiększenie zapotrzebowania wykazywane przez organizacje pozarządowe.

Tabela 17. Dofinansowanie Trzeciego Sektora w gminie Kluczbork w latach 2015-2019. Źródło: UM Kluczbork.

	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba stowarzyszeń, które otrzymały dotację	45	58	52	45	62
Liczba projektów, które dostały dofinansowanie	59	70	65	63	74
Kwota wnioskowana przez stowarzyszenia [zł]	1 696 315,80	2 111 281,00	1 997 733,00	1 959 895,82	2 964 354,50
Kwota wykorzystana [zł]	1 440 082,23	1 594 769,41	1 783 273,09	1 785 114,74	2 661 590,11

Z analizy sprawozdań z rocznych programów Współpracy, wynika iż wielkość dofinansowania jest uwarunkowana od specyfiki projektu i waha się od kilkuset złotych (przy jednorazowych niewielkich przedsięwzięciach kulturalnych, sportowych) do kilkudziesięciu czy nawet kilkuset tysięcy (przy zadaniach całorocznych wymagających wysokich nakładów – np. profilaktyka antyalkoholowa, pomoc społeczna, sport).

Tabela 18. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło: GUS.

	Organizacje pozarządowe na 1000 mieszkańców				
	2015	2016	2017	2018	2019
gmina Kluczbork	2,77	2,90	2,99	3,09	3,20

Powszechnie występujące problemy i bariery Trzeciego Sektora, nie omijają także organizacji działających na terenie gminy Kluczbork. Część z nich znajduje się na wysokim poziomie organizacji instytucjonalnej, czyli posiadają siedziby, księgowość, wiedzą jak

poruszać się w gąszczu przepisów prawnych, posiadają nawet etatowych pracowników. Jednak większość boryka się na co dzień z wieloma problemami m.in.:

- brak stabilności finansowej i trudności w pozyskiwaniu środków,
- częste uzależnienie organizacji od środków publicznych,
- niewystarczająca organizacja instytucjonalna, trudności w znalezieniu i opłacaniu siedziby, braki wyposażenia i sprzętu,
- braki i trudności kadrowe, szczególnie dotyczące sfery księgowości i wolontariuszy – nieliczne organizacje mogą pozwolić sobie na zatrudnienie etatowych księgowych – brak osób gotowych do zaangażowania,
- gąszcz oraz skomplikowanie przepisów prawnych,
- konkurencja ze strony innych organizacji,
- niewystarczająca współpraca w samym środowisku organizacji pozarządowych.

Wsparcie Trzeciego Sektora jest niezwykle istotne dla podnoszenia standardów działań społecznych, rozwoju i polepszania warunków i poziomu życia mieszkańców gminy, a także dla pobudzania aktywności społecznej. Ważne jest aby działania samorządowe miały charakter zrównoważone - by wspierać rozwój organizacji, a nie uzależniać od finansów publicznych.

II.8.2 . Kluczborska Rada Młodzieżowa i Kluczborska Rada Seniorów

W gminie Kluczbork działa **Kluczborska Rada Seniorów**, która składa się z 18 przedstawicieli różnych organizacji pozarządowych zajmujących się tematyką seniorów. Pełni ona funkcję opiniodawczą i doradczą. Jest także pomysłodawcą wielu przedsięwzięć np. zewnętrznej siłowni w parku miejskim czy stolików szachowych. Rada integruje przede wszystkim środowisko senioralnych organizacji pozarządowych. Dzięki samodzielnie przygotowywanej corocznie imprezy „Piknik w kapeluszach” przyczynia się do aktywowania mieszkańców Kluczborka i zwiększenia ich wrażliwość na problemy dotyczące osoby w wieku senioralnym.

W Kluczborku działa także Młodzieżowa Rada Miejska, w której skład wchodzi przedstawiciele szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu gminy. Rada Młodzieżowa opiniuje i inicjuje działania dotyczące tematu młodzieży. Powołanie Rady miało w dużym stopniu wymiar edukacyjny, ponieważ umożliwiło młodym ludziom zapoznanie się z postawami administracji w państwie, ukazuje w jaki sposób można wpływać na swoje otoczenie, ale przede wszystkim uczy odpowiedzialności i buduje tożsamość lokalną.

II.8.3 Kluczborski Budżet Obywatelski

Jako jedna z pierwszych gmin na Opolszczyźnie, Gmina Kluczbork wprowadziła z własnej inicjatywy tzw. budżet obywatelski. Umożliwił on mieszkańcom bezpośrednie wskazywanie spraw, które są dla nich szczególnie ważne oraz dał możliwość współdecydowania o przeznaczeniu części gminnych środków finansowych. Wartością dodaną budżetu obywatelskiego jest współpraca i integrowanie się mieszkańców oraz pobudzanie do działania (w tym głosowania) aby osiągnąć wspólny, wcześniej wskazany cel.

Od roku 2018 instytucja budżetu obywatelskiego została wprowadzona ustawowo i jest dla gmin obowiązkowa. Kluczborski Budżet Obywatelski wprowadzono po raz pierwszy w 2015 roku i jest realizowany nieprzerwanie każdego roku. W pierwszej edycji miasto nie zostało podzielone na obszary. W drugiej i trzeciej wprowadzany został podział na 5 obszarów i w każdym obszarze był realizowany 1 projekt. W czwartej edycji dokonano podziału na 2 obszary, a w piątej edycji wprowadzono dodatkowy trzeci obszar – teren parku miejskiego. Podział obejmował wyłączenie tereny miasta Kluczbork. Obszary zostały tak podzielone, aby zapewnić zrównoważony rozwój wszystkich terenów miejskich, nawet tych z małą liczbą mieszkańców.

Tabela 19. Wykaz projektów realizowanych w Kluczborskim Budżecie Obywatelskim (KBO) w latach 2016-2020.

Rok realizacji	Projekt	Wartość projektu
2016	Kluczbork dla rodziny – nowy plac zabaw przy ul. Ossowskiego	50 000
2016	Ossowskiego – siłownia zewnętrzna dla dorosłych obok Przedszkola nr 8	50 000
2016	AKTYWNA GÓRKA – Strefa zabaw dzieci szkolnych przy ul. Grunwaldzkiej	50 000
2016	Ossowskiego obok Przedszkola nr 8 – poszerzenie parkingu i przejazd	48 000
2016	AKTYWNA GÓRKA –Strefa ruchu seniora i osób niepełnosprawnych przy ul. Grunwaldzkiej	50 000
2017	Modernizacja placu zabaw przy ul. Konopnickiej (dawne miasteczko ruchu drogowego) -	50 000
2017	Strefa ruchu dla aktywnych siłownia napowietrzna – plac pomiędzy ulicami Tuwima a Morcinka	50 000
2017	Radosny plac zabaw przy ul. Kochanowskiego	50 000
2017	Rozbudowa placu zabaw pomiędzy ulicą Podwale i Armii Krajowej	48 300
2017	Rekreacyjny „lasek” w sąsiedztwie (przy ul. Gen. Andersa) – plac zabaw i urządzenia fitness	50 000
2018	Kluczbork dla młodzieży. Aktywnie i bezpiecznie, ul. Ossowskiego, Norwida	49 999,80
2018	Bezpieczeństwo i radość psów- psi park-wybieg na Błoniach Kluczborskich	49 994,01

2018	Aktywne podwórko- Strefa aktywności-ul. Kochanowskiego, Sienkiewicza i Reymonta	50 000
2018	Plac zabaw z elementami siłowni zewnętrznej ul. Wołczyńska- teren DPS	47 286
2019	Kluczborskie Centrum Lekkoatletyczne	125 000
2019	Budowa miejsc parkingowych przy ul. Cybisa	57 000
2020	Pokrycie boiska asfaltowego nawierzchnią sportowo-modułową „gerflor sport court” Publicznej Szkoły Podstawowej nr 5 z o.i. im. Emilii Plater w Kluczborku	125 000
2020	Zakup i montaż trampolin ziemnych w Parku Miejskim w Kluczborku	49 999,50
	SUMA	1 050 579,30

II.8.4 Aktywność obywatelska

Specyficznym rodzajem kapitału społecznego jest aktywność obywatelska, której miernikiem jest udział w wyborach.

Tabela 20. Frekwencja w wyborach w gminie Kluczbork.

Rok	Wybory	Frekwencja w gminie Kluczbork
2020	Wybory prezydenckie 2020 II tura	60,82%
2020	Wybory prezydenckie 2020 I tura	57,39%
2019	Wybory parlamentarne	53,71%
2019	Wybory do Parlamentu Europejskiego	40,25
2018	Wybory samorządowe	47,78
2015	Wybory prezydenckie 2015 II tura	42,55%
2015	Wybory prezydenckie 2015 I tura	42,42%
2015	Wybory parlamentarne	44,10%
2014	Wybory samorządowe	37,61%
2014	Wybory do Parlamentu Europejskiego	18,10%
2011	Wybory parlamentarne	43,04%
2010	Wybory samorządowe	39,59%
2010	Wybory prezydenckie II tura	48,07%
2010	Wybory prezydenckie I tura	47,42%
2009	Wybory do Parlamentu Europejskiego	21,09%

W zestawieniu wszystkich wyborów jakie odbyły się w latach 2009-2020 udział mieszkańców gminy Kluczbork w wyborach sukcesywnie wzrasta. Największa frekwencja osiągana jest w wyborach prezydenckich, natomiast stosunkowo niskie wartości osiągane są w wyborach do Parlamentu Europejskiego.

III. SFERA GOSPODARCZA

III.1 Gospodarka i Rynek Pracy

Rynek pracy jest dynamicznym i szybko zmieniającym się obszarem życia, który zależny jest od wielu czynników i aktualnych trendów takich jak: zmiany demograficzne, społeczne, gospodarcze, szybka urbanizacja, czy rozwój nowych technologii. Aktualne i pojawiające się tendencje wywierają bezpośredni wpływ na ilość miejsc pracy, ewolucję zawodów, rozwój pracowników, a także na sam charakter pracy. Mając na uwadze tak wiele zmiennych wpływających na rynek pracy, staje się on obszarem niezwykle trudnym do prognozowania.

Rynek pracy przez ostatnie lata ulegał wielu zmianom. Tuż po wstąpieniu Polski w strukturę unijną, wskaźnik bezrobocia osiągał największą wartość ze wszystkich krajów UE. W latach 2008-2009 obserwowano wysokie bezrobocie, które było następstwem globalnego kryzysu gospodarczego. Od roku 2010 rozwój gospodarczy cechował się stabilnym tempem wzrostu, co przełożyło się na zmniejszającą się liczbę rejestrowanych bezrobotnych w urzędach pracy. W latach 2018 -2019 stopa bezrobocia był na rekordowo niskim poziomie (najniższa w krajach UE).

Tabela 21. Bezrobotni w gminie Kluczbork. Źródło: GUS.

	2016	2017	2018	2019
Liczba bezrobotnych	937	794	728	716
Udział liczby zarejestrowanych jako bezrobotne osób w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym [%].	4,1	3,5	3,3	3,3
Pracujący na tysiąc ludności	235	242	237	235

Tabela 22. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w gminie Kluczbork.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w gminie Kluczbork	2016	2017	2018	2019
Ogółem	4,1	3,5	3,3	3,3
Mężczyźni	3,1	2,6	2,1	2,2
Kobiety	5,1	4,5	4,6	4,4

Można zauważyć również, że tendencja spadku poziomu bezrobocia ma generalnie charakter stały. Jednakże sytuacja epidemiczna może ten trend zmienić.

Tabela 23. Udział liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w ogóle mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]. Źródło: GUS.

	2015	2016	2017	2018	2019	ZMIANA 2019:2015
gmina Kluczbork	4,4	4,1	3,5	3,3	3,3	↓ 25%

Według danych na koniec roku 2019 r. w gminie Kluczbork na 1000 mieszkańców pracowało 235 osób. 47,9% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 52,1% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Kluczbork wynosiło w 2019 roku 6,4% (8,6% wśród kobiet i 4,4% wśród mężczyzn). Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kluczbork 2 471 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 2 189 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -282.

24,8% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Kluczbork pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 30,5% w przemyśle i budownictwie, a 16,0% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,1% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)⁸.

W gminie Kluczbork w roku 2019 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 4 049 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 2 918 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 270 nowych podmiotów, a 145 podmiotów zostało wyrejestrowanych. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (349) podmiotów zarejestrowano w roku 2009, a najmniej (208) w roku 2017. W tym samym okresie najwięcej (332) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (145) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2019 roku. Według danych z rejestru REGON wśród

⁸ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Kluczbork Źródło: GUS, 31.XII.2018

podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Kluczbork najwięcej (256) jest stanowiących spółki cywilne.

Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (3 908) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 1,6% (63) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 22,0% (892) podmiotów, a 76,4% (3 094) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Kluczbork najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (26.8%) oraz budownictwo (15.9%).⁹

Tabela 24. Liczba podmiotów gospodarczych w gminie Kluczbork. Źródło: GUS.

Wyszczególnienie	Ogółem		Sektor prywatny		zmiana w sektorze prywatnym (%)
	2015	2019	2015	2019	
Gmina Kluczbork	1 133	1 131	957	932	-2,61%

Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna

Od lat władze Kluczorka prowadzą działalność ukierunkowaną na przyciągnięcie inwestorów. W 2006 r. utworzono w Ligocie Dolnej Podstrefę Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej o wielkości 54 ha. Teren został uzbrojony we wszystkie media. Dzięki funduszom UE wybudowano drogę dojazdową do terenów inwestycyjnych i połączenie z drogą krajową 42.

Do roku 2014 cały 54-hektarowy teren został wykupiony. Aktualnie działają już wszystkie wybudowane przedsiębiorstwa, w których inwestorzy stworzyli ok 700 nowych miejsc pracy:

1. Marcegaglia Poland Sp. z o.o. – 44 ha – zakład produkcji wyrobów ze stali rur (2010)
2. Inpol-Krak Tubes Service Center Sp. z o.o. - 2,5 ha, nowoczesne centrum cięcia rur i profili (2012)
3. ASPÖCK Automotive Polska sp. z o.o. – 2,44ha - przedsiębiorstwo produkujące układy oświetleniowe do pojazdów użytkowych, naczep, przyczep (otwarcie zakładu 2014r.),
4. COSMA POLAND sp. z o.o. - 1 ha - produkcja głowic szlifierskich i maszyn do obróbki drewna. Otwarcie zakładu pod koniec (otwarcie zakładu 2018)
5. CEDROB S.A - zakupił w 2014 ostatnie 3,95ha- lider w produkcji mięsnej i przetworów drobiowych (otwarcie wytwórni pasz we wrześniu 2018 r.)

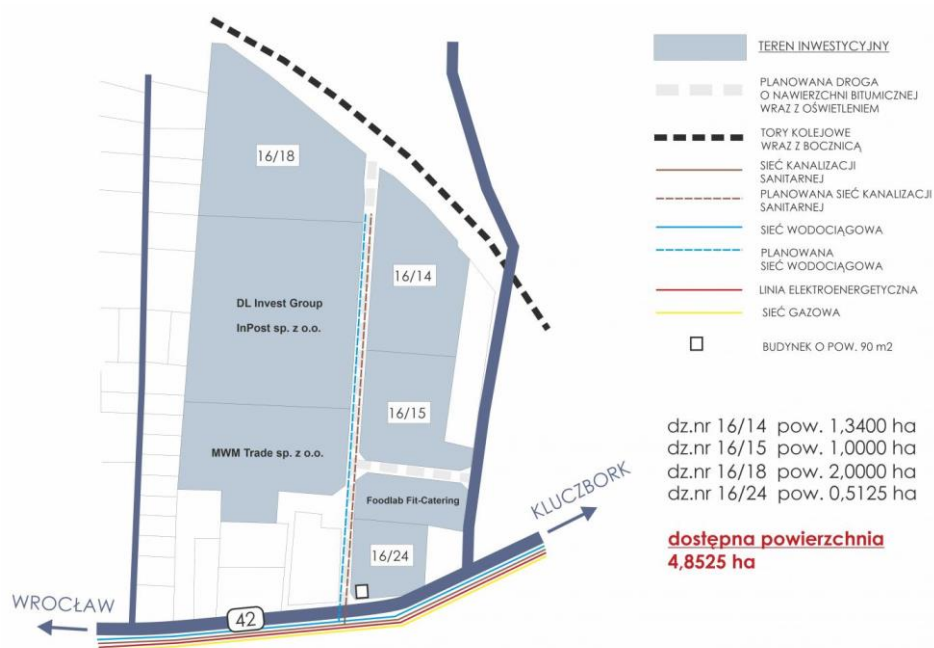
⁹ Źródło: GUS, 31.XII.2019

Od 2009 roku przy Strefie zlokalizowana jest Ocynkownia Śląsk należąca do Grupy Seppeler. Zajmuje obszar o wielkości 2,2ha. Zakład posiada najszerszą wannę w Europie .

Zdjęcie 6. Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna Ligota Dolna. Źródło: UM Kluczbork.

Druga specjalna strefa ekonomiczna o powierzchni 9,9 ha powstała w Kluczborku przy ul. Wołczyńskiej, na terenach byłego tartaku.

Rysunek 5. Specjalna Strefa Ekonomiczna przy ul. Wołczyńskiej - teren dawnego tartaku. Źródło: UM Kluczbork.

W roku 2021 zostały sprzedane działki następującym firmom:

1. FOODLAB sp z. o.o. która dostarcza w całej Polsce zdrowe i pożywne zestawy fit,
2. MWM Trade sp. z o.o. – planowana budowa magazynu meblowego, należącego do sklepu meblowego meblemwm.pl. Docelowo będzie to największy magazyn meblowy w okolicy. Planowane uruchomienie: koniec 2022 roku.
3. DL Invest Group (wraz z InPost sp. z o.o.) – 3 ha – planowana budowa magazynu dystrybucyjnego o łącznej powierzchni zabudowy 5 500 m² (w tym pomieszczenia biurowe o powierzchni ok. 800m²) – planowane uruchomienie 2022 r.

Pozostało na strefie 4,852 ha wolnych terenów.

III.2 Turystyka i baza noclegowa

Gmina Kluczbork pod względem turystycznym rozwija się w kierunku turystyki weekendowej i sentymentalnej. Ta druga skierowana jest głównie do turystów z Niemiec i pełni drugorzędną rolę. Natomiast w zakresie turystyki weekendowej budowana jest oferta atrakcji turystycznych bazujących na aktywnym wypoczynku. Cała gmina pokryta jest siecią szlaków rowerowych (122 km) oraz pieszych (100 km). Na terenie gminy znajduje się również szlak kajakowy na rzece Stobrawie oraz istnieje możliwość wypożyczenia kajaków. Atrakcje przyrodnicze to głównie kompleks leśny Borów Stobrawskich obejmujący m.in. Stobrawski Park Krajobrazowy, obszar NATURA 2000, zabytkowe parki w tym miejski i przypałacowe w Bąkowie, Maciejowie i Smardach Dolnych, liczne pomniki przyrody w tym przydrożna aleja dębów w Nowej Bogacicy. Dużą atrakcją turystyczną stał się również zbiornik retencyjny, który wykorzystywany jest również w celach rekreacyjnych. Znajduje się tam strzeżone kąpielisko z plażą oraz wypożyczalnia sprzętu wodnego.

Z zabytków architektury warto wymienić pałace w Bąkowie, Maciejowie (status muzeum) i Smardach Dolnych oraz kościoły m.in. ewangelicki w Kluczborku z wieżą widokową, w Bogacicy, Kujakowicach Górnych, Kuniowie czy w Łowkowicach oraz drewnianą architekturę sakralną w Bąkowie, Maciejowie i Ligocie Górnej. Oferta turystyczna jest wzbogacona poprzez ogólnodostępną infrastrukturę sportową: boiska wielofunkcyjne, ścianka wspinaczkowa, kryta pływalnia, hale sportowe itp.

Baza noclegowa

W okresie od 2014 r. ilość miejsc noclegowych wzrosła do ok.880. Bazę noclegową w gminie stanowią hotele, zajazd i dworek, internaty i camping w Bąkowie z ośrodkiem turystyczno-wypoczynkowym oraz szkolne schronisko młodzieżowe:

- hotel Spałka w Kluczborku otwarty w 2013r. posiada standard 4 gwiazdki (jako pierwszy w województwie opolskim) – 50 miejsc, 23 pokoje, w tym 3 apartamenty. Hotel posiada windę oraz dostosowany jest do europejskich norm obsługi osób niepełnosprawnych – w 2020 r. zaprzestał działalności.
- Villa „Castello” w Kluczborku (10 miejsc w pokojach 1- i 2-osobowych)
- Kampus STOBRAWA (hotel sportowy) w Kluczborku (47 miejsc)
- Internat Wojewódzkiego Ośrodka Doskonalenia Zawodowego w Kluczborku (ok. 50-60 miejsc)
- hotel-restauracja „Nad Stawem” w Bogacicy (14 miejsc)
- “Sommer Residence Hotel Spa & Wellness” w Kuniowie w standardzie 4-gwiazdkowym (73 miejsca)
- camping OSiR w Bąkowie (52 miejsca w domkach i 100 miejsc na polu namiotowym)
- zajazd „Paleciak” w Bąkowie (50 miejsc, w tym 24 miejsca w 6-osobowych domkach campingowych) – wcześniejsza nazwa „Gościniec Staropolski
- dworek „Ostoja” w Krzywiźnie (16 miejsc)
- Internat przy Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bogdańczowicach (45 miejsc)
- szkolne schronisko młodzieżowe w Bażanach (50 miejsc)
- dotychczasowy hotel „Korona” zmienił funkcję z hotelu na apartamenty na wynajem
- Powstały kolejne gospodarstwa (jest ogółem 7 działających) oferujące miejsca noclegowe, których na koniec czerwca 2019 r. było ok. 50

Na terenie gminy Kluczbork funkcjonują 3 wioski tematyczne:

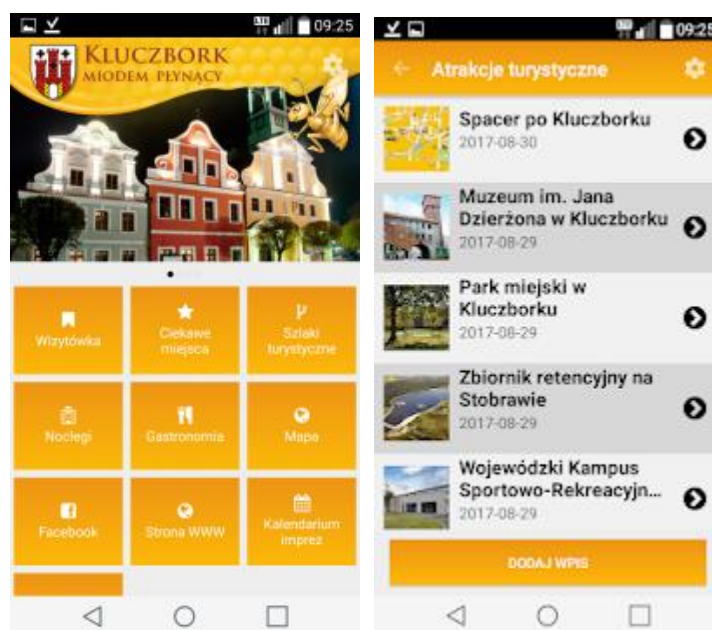
- 1) Maciejów „Miodowa Kraina”,
- 2) Borkowice „Wieś drewna i lasu”,
- 3) Bogacica „Wieś pól i łąk”.

Wieś tematyczna jest produktem turystycznym, który ma na celu ożywić dynamikę życiową i gospodarkę wsi. Przy niewielkim nakładzie finansowym można stworzyć podstawy do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa zajmującego się turystyką w warunkach

gospodarki opartej na wiedzy i globalizacji. Wsie tematyczne bazują na lokalnych zasobach kulturowych, historycznych lub przyrodniczych tworząc ofertę edukacyjno-turystyczną w formie warsztatów, gier terenowych i zabaw przeprowadzanych przez mieszkańców wsi.

Wsie tematyczne charakteryzują się ciekawą i indywidualną ofertą skierowaną do grup jak i do osób indywidualnych. Osoby lubiące spędzanie w sposób aktywny czasu wolnego mogą brać udział w grach terenowych, rozwiązując zadania i questy, a przy okazji uczyć się nowych rzeczy. Wokół wsi tematycznych powstają także inne atrakcje oferowane przez zainteresowanych przedsiębiorców i artystów ludowych, którzy dodatkowo wzbogacają ofertę wsi tematycznych. Wieś tematyczna na nowo kształtuje osobowość mieszkańców, ich stosunku do samych siebie, jak i swoich sąsiadów, a w dalszej kolejności do miejscowości, która w końcu okazuje się atrakcyjna pod każdym względem.

Dostępna jest oficjalna aplikacja turystyczna Gminy Kluczbork, dzięki której można poznać najciekawsze miejsca i atrakcje ziemi kluczborskiej. Aplikacja KLUCZBORK MIODEM PŁYNAĆCY to mobilny przewodnik turystyczny zawierający atrakcje turystyczne, obiekty przyrodnicze, bazę noclegową, bazę gastronomiczną. Każdy obiekt zawiera opis, lokalizację położenia na mapie z możliwością wyznaczenia trasy dojazdu, zdjęcia, pliki audio, interaktywne dane kontaktowe.

Rysunek 6. Aplikacja turystyczna gminy Kluczbork.

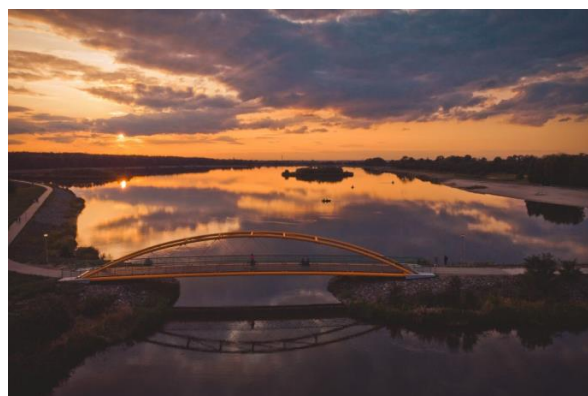
Atrakcje turystyczne gminy Kluczbork:

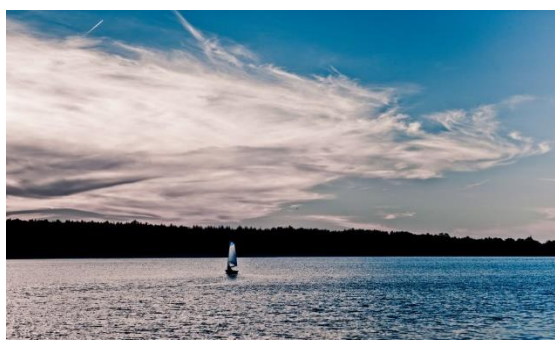
Zdjęcie 7. Atrakcje turystyczne gminy Kluczbork - Park Miejski. Źródło UM Kluczbork.

Zdjęcie 8. Zalew Kluczborski. Źródło: UM Kluczbork

Zdjęcie 9. Zalew Kluczborski. Źródło UM Kluczbork

Zdjęcie 10. Zalew Kluczborski. Źródło: UM Kluczbork.

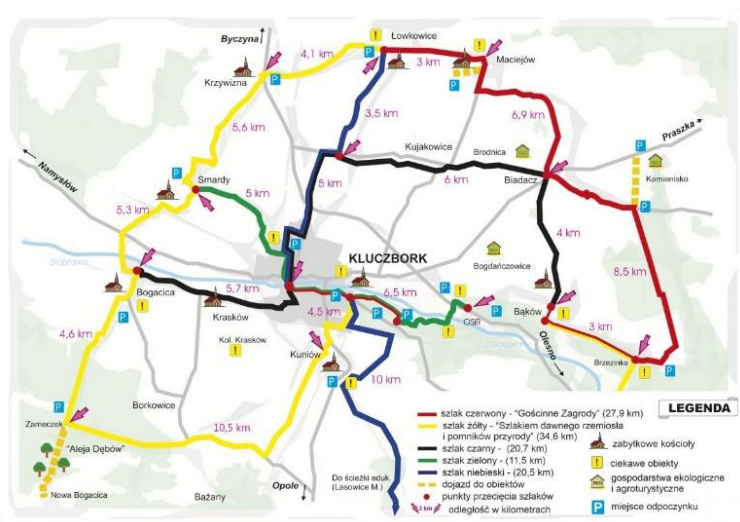
Zdjęcie 11. Atrakcje turystyczne gminy Kluczbork - drewniane kościołki.

Zdjęcie 12. Atrakcje turystyczne gminy Kluczbork - Ośrodek Wypoczynkowy w Bąkowie.

Zdjęcie 13. Atrakcje turystyczne gminy Kluczbork - Muzeum im. ks. Jana Dzierżona w Kluczborku.

Mapa 10. Atrakcje turystyczne gminy Kluczbork - szlaki rowerowe. Źródło: UM Kluczbork.

IV. Finanse gminy Kluczbork

IV.1 Kształtowanie się budżetu gminy

Funkcjonowanie samorządu jest ściśle uzależnione od dostępności środków finansowych jakie są do dyspozycji w budżecie gminy. Dochody oraz wydatki gminy Kluczbork na przestrzeni ostatnich lat przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Dochody i wydatki gminy Kluczbork w latach 2016-2019.

Rok		2016	2017	2018	2019
Dochody ogółem		122 465 789,84	124 366 076,69	142 805 828,42	167 322 145,56
w tym:	własne	65 584 273,05	67 798 947,85	73 744 552,06	83 664 528,95
	subwencje	22 693 552,00	22 509 325,00	23 565 596,00	27 966 672,00
	dotacje	33 526 768,92	38 892 331,54	37 055 428,41	42 033 206,51
	dotacje UE	393 612,87	1 992 345,71	8 440 251,95	11 657 738,10
Wydatki ogółem		120 456 789,84	134 524 130,48	146 788 749,00	172 248 402,38
w tym: majątkowe		9 366 376,28	13 829 415,42	19 124 813,22	28 581 063,69
Wykorzystanie środków unijnych		393 612,87	1 992 345,71	8 440 251,95	11 657 738,10
Poziom zadłużenia		53 225 000,00	54 542 510,00	60 546 192,93	66 162 470,37

W całym badanym okresie 2016-2019 widoczny jest trend wzrostowy dochodów gminy. Prognozuje się, iż trend ten utrzyma się w kolejnych latach.

IV.2 Zadłużenie gminy Kluczbork

Wiarygodność kredytowa gminy Kluczbork została oceniona w **INC Rating 2018¹⁰** - gmina Kluczbork uzyskała długoterminowy rating kredytowy BBB-. Rating odzwierciedla wyniki operacyjne gminy Kluczbork, jej wysoką zdolność do finansowania inwestycji ze środków własnych, wzorową sytuację płynnościową budżetu oraz niski w stosunku do środków operacyjnych poziom obsługi zadłużenia. Rating bierze również pod uwagę poziom zadłużenia spółek gminnych.

W ratingu określono stabilną perspektywę, a poziom ryzyka inwestycyjnego ustalono jako umiarkowany. Zadłużenie ogółem gminy w latach 2012 – 2017 wzrastało przeciętnie o 5,09% rocznie do poziomu 55,09 mln PLN, co stanowi 51,48% dochodów bieżących.

¹⁰ INC Rating Ranking kredytowy JST - 7.09.2018 r.

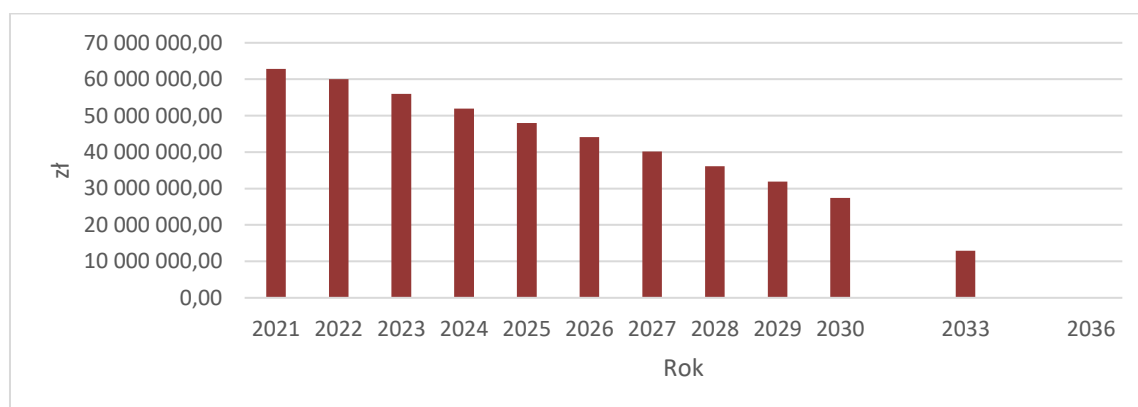
Stosunek zadłużenia bezpośredniego do dochodów własnych obniżył się z poziomu 98,61% w 2012 roku do 80,63% w 2017 roku. Wydatki na obsługę zadłużenia bezpośredniego w 2017 roku wyniosły 6,19% dochodów własnych i były wyższe jedynie o 0,09 p.p. niż w roku wcześniejszym.

Przeciętny koszt długu gminy wynosi 3,89%, natomiast średni okres spłaty zadłużenia – czyli przedział czasowy, w którym gmina spłaciłaby swoje zobowiązania przy założeniu, że przeznaczalaby na ten cel całą swoją nadwyżkę operacyjną zgodnie z wykonaniem dla roku 2016 wynosi 10,5 roku. (INC Rating)

W grudniu 2018 r. w ratingu zmieniono perspektywę na negatywną co wynikało ze stosunkowo niskiej nadwyżki budżetowej, która przekładała się na obniżenie środków operacyjnych. Poziom ryzyka pozostał bez zmian. W 2019 INC Rating zaktualizowano na BBB (podtrzymanie oceny).¹¹ Poziom ryzyka pozostał bez zmian.

Z danych zawartych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Kluczbork wynika, iż zadłużenie gminy Kluczbork, którego w 2021 r. wartość wynosi 62 815 500,- zł, będzie sukcesywnie zmniejszane, aż do całkowitej spłaty do roku 2036. W roku 2030 zadłużenie powinno zostać zmniejszone do kwoty 27 460 000,- zł. Dane zwarte są na poniższym wykresie.

Wykres 8. Prognozowana kwota zadłużenia gminy Kluczbork.

IV.3 Wykorzystanie środków unijnych

Od wielu lat gmina Kluczbork z powodzeniem sięga po fundusze europejskie (zazwyczaj w ramach Programów Regionalnych czy Programów Operacyjnych), dzięki czemu możliwa jest realizacja szeregu inwestycji i projektów z różnych obszarów tematycznych tj. infrastruktura, informatyzacja, ochrona środowiska, projekty społeczne czy kulturalne. Dzięki

¹¹ <http://incrating.pl/aktualizacja-ocen-ratingowych-szesciu-samorzadow/>

możliwości sfinansowania lub dofinansowania projektów, Kluczbork staje się nowocześniejszy, piękniejszy, a przede wszystkim bardziej przyjazny dla mieszkańców i przyjezdnych.

W poniższej tabeli zebrano projekty finansowane ze środków unijnych przez ostatnie 6 lat (**2014-2020**). Aktualny wykaz projektów realizowanych przez gminę Kluczbork jest dostępny na www.kluczbork.pl oraz na www.mapadotacji.gov.pl

Tabela 26. Wykaz projektów zrealizowanych przy udziale pozyskanych środków zewnętrznych (zł). Źródło: UM Kluczbork.

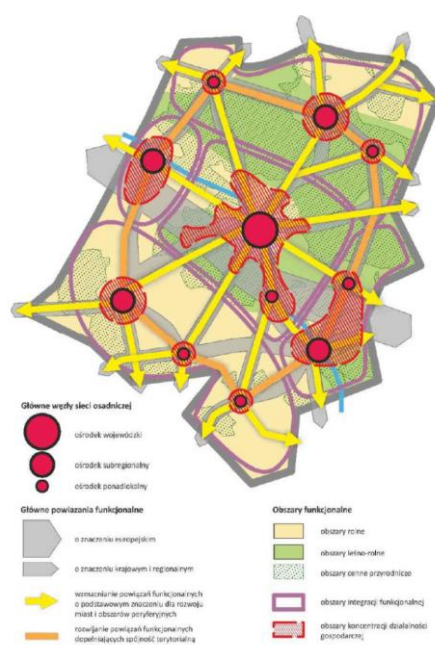
Lp.	Nazwa projektu	Wartość całkowita projektu	Dofinansowanie	Udział Gminy
1	Przebudowa drogi w Kujakowicach	3 907 821,01	2 380 390,00 zł	1 527 431,00
2	TERMOMODERNIZACJA BUDYNKU PRZEDSZKOLA W BOGACICY	1 232 300,82 zł	499 162,98 zł	733 137,84
3	„Budowa oczyszczalni przydomowych w miejscowości Bażany”.	3 745 121,96 zł	1 937 415,53 zł	1807 706,43
4	REWITALIZACJA MIASTA KLUCZBORKA POPRZEC PODNIESIENIE JAKOŚCI PRZESTRZENI PUBLICZNEJ ORAZ ZAPOBIEGANIE I PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	12 752 058,29	6 832 182,04	5 919 876,25
5	ELEKTRONICZNE USŁUGI PUBLICZNE - E-ADMINISTRACJA DLA GMINY KLUCZBORK, POWIATU KLUCZBORSKIEGO I POWIATU OLESKIEGO	644 100,00 zł	547 485,00 zł	96 615,00
6	„BUDOWA OBWODNICY MIASTA KLUCZBORKA OD DROGI KRAJOWEJ NR 42 W LIGOCIE DOLNEJ DO SKRZYŻOWANIA Z DROGĄ POWIATOWĄ NR DP 1321 O SMARDY DOLNE”	19 775 738,72	10 133 910,16	9 641 828,56
7	MODERNIZACJA SALI WIEJSKIEJ W ŁOWKOWICACH	762 216,90 zł	484 998,00 zł	277 218,90
8	WZROST JAKOŚCI USŁUG ADMINSTRACYJNYCH W DZIERŻONIOWIE, KLUCZBORKU, KĘDZIERZYNIE-KOŹLU, NAMYSŁOWIE, PRUDNIKU”	1 143 548,74 zł	963 782,87 zł	179 765,86 zł
9	OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ W GMINIE KLUCZBORK	1 972 879,49	1 676 947,55	295 931,94
10	Termomodernizacja budynków oświatowych Gminy Kluczbork (Publiczna Szkoła Podstawowa Nr 2)	1 901 401,66	800 000,00	1 101 401,66
11	Utworzenie Centrum Edukacji "Stobrawa"	164260,09	104518	59 742,09
12	Utworzenie miejsc rekreacji na terenie gminy Kluczbork	493 222,18	300 426,00	192796,18

13	Likwidacja indywidualnych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła w gminie Kluczbork	3 008 975,00	1 023 051,50	622 690,00
14	Zwiększenie dostępności zasobów kulturowych regionu poprzez remont budynku Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku	648 667,97	299 999,96	348 668,01
15	Modernizacja świetlicy wiejskiej w Kraskowie	660 894,22	398 256,00	262 608,22

V. Obszary strategicznej interwencji

Zgodnie z koncepcją rozwoju przestrzennego, która została określona w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa opolskiego (PZPWO 2019), rozwój województwa powinien koncentrować się na 5 obszarach integracji funkcjonalnej (mapa nr 10).

Gmina Kluczbork z uwagi na położenie oraz powiązania funkcjonalne, znalazła się w tzw. **Stefie północnej** – czyli w części województwa opolskiego, która poddawana jest relatywnie słabej presji depopulacyjnej. Gminy strefy północnej charakteryzują się wciąż przeciętną w skali województwa zamożnością, a dynamika wzrostu dochodów własnych jest zdecydowanie wysoka, w porównaniu z innymi strefami (dotyczy to w szczególności gmin wiejskich, które w porównaniu z podobnymi gminami innych stref dokonują wyraźnego postępu). Strefa północna była także największym beneficjentem środków europejskich w latach 2013–2017.

Mapa 11. Obszary integracji funkcjonalnej opracowane na potrzeby Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego do roku 2030 (Opole listopad 2020). Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego.

Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) - Przy określaniu OSI oraz zakresu kierowanej do nich interwencji należy brać pod uwagę występujące na ich terenie uwarunkowania oraz powiązania funkcjonalne (wynikające np. z dostępu do rynku pracy, usług publicznych, zasobów środowiska, infrastruktury technicznej). Pozwalają one na identyfikację występujących na danym terenie problemów, barier lub potencjałów, co w konsekwencji prowadzi do wyboru zasięgu obszarów strategicznej interwencji, do których adresowane będą instrumenty wdrożeniowe, odpowiadające na ich potrzeby rozwojowe.¹² Na poziomie regionalnym samorząd województwa może wyznaczać swoje obszary strategicznej interwencji, takie m.in. jak subregiony, miejskie obszary funkcjonalne, obszary przygraniczne, poprzemysłowe, zdegradowane czy tzw. wewnętrzne peryferia.

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030), wyznaczone zostały obligatoryjne Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), które mają być wspierane z poziomu regionalnego. Kluczbork znalazł się **w obszarze miast średnich tracących swoje funkcje społeczne**

W projekcie Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego „OPOLSKIE 2030” (SRWO 2030), która musi uwzględniać zapisy KSRR 2030, wyznaczono 5 OSI, które uwzględniają istniejące lub potencjalne powiązania funkcjonalne, a także różnią się między sobą szczególnymi warunkami społecznymi, gospodarczymi i przestrzennymi:

1. OSI Subregion Aglomeracja Opolska,
2. OSI Subregion Brzeski,
3. OSI Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki,
4. OSI Subregion Północny,
5. OSI Subregion Południowy.

Kluczbork znalazł się w **OSI Subregion Północny**, który został zdefiniowany w SRWO 2030 jako obszar z mniejszymi ośrodkami miejskimi oraz dużym udziałem obszarów wiejskich o najtrudniejszej sytuacji rozwojowej, a także o największym wśród subregionów udziale gmin o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług (Domaszowice, Gorzów Śląski, Lasowice Wielkie). Wschodnia część subregionu ma długą tradycję przemysłu meblarskiego o uznaniu międzynarodowym. Dwa miasta średniej wielkości: Kluczbork oraz Namysłów zostały wskazane na poziomie krajowym, jako ośrodki wymagające wsparcia (niestety nie zaliczono do tej grupy trzeciego ważnego ośrodka miejskiego tego subregionu – Olesna. W Subregionie znajdują się ponadto cztery małe miasta, które wymagają wsparcia ze względu na utratę funkcji społeczno-gospodarczych: Byczyna, Dobrodzień, Praszka i Wołczyn. Spośród obszarów wiejskich jako obszary interwencji na poziomie krajowym wskazano gminy: Wilków, Domaszowice, Świerczów, Wołczyn, Gorzów Śl., a także Radłów

¹² Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (Warszawa, wrzesień 2019)

VI. Związki, Stowarzyszenia

Samorządy mogą tworzyć różne związki i stowarzyszenia samorządowe, których celem jest przede wszystkim wymiana doświadczeń, współdziałanie dla dobra swoich mieszkańców, efektywniejsze wykonywanie zadań publicznych czy też realizacja wspólnych inwestycji i przedsięwzięć.

Gmina Kluczbork należy do następujących związków/stowarzyszeń:

1. Związek Gmin Śląska Opolskiego – celem związku jest dążenie do rozwoju gmin, ich promocja, działalność doradcza oraz prowadzenie przedsięwzięć gospodarczych.
2. Związek Miast Polskich – ogólnopolski związek wspierający polskie miasta w działaniach na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego oraz upowszechniania dobrych praktyk nowoczesnego i innowacyjnego zarządzania samorządowymi wspólnotami mieszkańców
3. Stowarzyszenie Subregion Północny Opolszczyzny - ma na celu wspieranie i rozwój społeczno-gospodarczy JST tworzących obszar funkcjonalny Kluczbork-Namysłów-Olesno. W skład wchodzi gminy: Byczyna, Dobrodzień, Domaszowice, Gorzów Śląski, Kluczbork, Lasowice Wielkie, Namysłów, Olesno, Pokój, Praszka, Radłów, Rudniki, Świerczów, Wilków, Wołczyn, Zębowice
4. Stowarzyszenie Gmin, Powiatów, Województw „Droga S11” - powstało w lipcu 2006 r. Głównym celem jest doprowadzenie do powstania drogi ekspresowej S11 (ok. 550 km) przebiegającej przez terytorium 4 województw (zachodniopomorskie, wielkopolskie, opolskie i śląskie). Aktualna liczba członków i sympatyków to 56 jednostek samorządu terytorialnego.

VII. Analiza SWOT i badania ankietowe

VII.1 SWOT

GOSPODARKA (G)

Tabela 27. SWOT GMINA KLUCZBORK OBSZAR GOSPODARKA [G].

SZANSE zewnętrzne i wewnętrzne	MOCNE STRONY/ ATUTY	SŁABE STRONY/SŁABOŚCI	ZAGROŻENIA zewnętrzne i wewnętrzne
G1: dogodne położenie komunikacyjne w pobliżu szlaków drogowych i kolejowych G2: planowana budowa drogi ekspresowej S11 G3: istnienie oraz rozwój specjalnych stref ekonomicznych (WSSE) G4: rezerwy przestrzenne dla nowych inwestycji (tereny po dawnym tartaku) G5: bliskość dużych ośrodków miejskich (Wrocław, Opole, Śląsk) umożliwiającą dostępność do dużych rynków zbytu oraz ośrodków szkolących kadry G6: sprzyjająca polityka regionalna (OSI) G7: polityka sprzyjająca rozwojowi odnawialnych źródeł energii	G1: Koncentracja i specjalizacja przemysłu ciężkiego, metalowego i budowlanego (Marcegaglia, Protea, Ocynkownia Śląsk, In-Pol Krak, Stegu, Famak, Rialex) G2: tereny przemysłowe, magazynowe, specjalne strefy ekonomiczne (WSSE) G3: duży potencjał produkcyjny i tradycje przemysłowe miasta G4: potencjał turystyczny i rekreacyjny oparty na zabytkowym parku miejskim, zbiorniku wodnym, terenach leśnych, kampusie sportowym, campingu w Bąkowie G5: gospodarstwa agroturystyczne G6: wysoka specjalizacja produkcji rolnej, w tym w zakresie produkcji ekologicznej; gospodarstwa wzorcowe G7: dobra dostępność do usług około biznesowych oraz instytucji (banki, usługi notarialne, urzędy, ZUS, KRUS, itp.)	G1: niezidentyfikowany i niewypromowany produkt turystyczny G2: słabo zróżnicowana struktura przemysłu G3: niska innowacyjność przedsiębiorstw w szczególności sektorze MSP G4: Brak środków na inwestycje w przedsiębiorstwach oraz mała skłonność do pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania	G1: Brak długofalowej strategii promocji gminy G2: niewystarczająca informacja o ofercie turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej G3: trudności w wejściu młodych ludzi na rynek pracy (niskie zarobki) G4: wzrost ilości i stopnia skomplikowania przepisów prawnych na szczeblu krajowym G5: skomplikowane i nieprzejrzyste przepisy i procedury podatkowe, nowe wymogi i podatki G6: rosnące ceny nieruchomości (kupna i najmu) G7: odpływ wykwalifikowanej kadry z terenu gminy (brak dobrze płatnych stanowisk pracy, wybór miejsca zamieszkania poza gminą Kluczbork, emigracja zarobkowa) G8: malejąca liczba osób w wieku produkcyjnym z równoczesnym wzrostem liczebności grupy poprodukcyjnej G9: stan techniczny infrastruktury kanalizacyjnej i wodociągowej

G8: rozwinięta infrastruktura techniczna – dostęp do gazu, energii elektrycznej, ciepła, wody, ścieków G9: zasoby wody dla rozwoju przemysłu (w tym spożywczego i innych wodochłonnych) G10: składowisko odpadów w Gotartowie, regionalna instalacja do przetwarzania odpadów G11: współpraca w ramach Subregionu Północnego Opolszczyzny (Kluczbork-Namysłów-Olesno) G12: programy, w tym UE, sprzyjające zakładaniu i rozwojowi firm G:12 dostępność środków UE na inwestycje i projekty (w tym: RPOWO, POKL, PROW, POIG i in.	G8: rozwinięte działania dotyczące ekonomii społecznej (ZAZ), OWES G9: Obwodnica miasta Kluczborka.		
--	---	--	--

PRZESTRZEŃ (P)

Tabela 28. SWOT GMINA KLUCZBORK OBSZAR PRZESTRZEŃ [P].

SZANSE zewnętrzne i wewnętrzne	MOCNE STRONY/ ATUTY	SŁABE STRONY/SŁABOŚCI	ZAGROŻENIA zewnętrzne i wewnętrzne
P1: polityka krajowa sprzyjająca rozwojowi odnawialnych źródeł energii P2: rozwój Spółki Wodnej na terenie gminy P3: programy i możliwość pozyskiwania funduszy na rozwój odnawialnych i ekologicznych źródeł energii dla osób fizycznych P4: wzrost świadomości ekologicznej społeczeństwa	P1: rozwinięta infrastruktura techniczna miasta - dostęp do gazu, energii elektrycznej, ciepła, wody i ścieków P2: miasto Kluczbork siedzibą gminy i powiatu kluczborskiego (instytucje, urzędy, sądy) P3: obwodnica miasta Kluczborka P4: skupione i wyodrębnione tereny przemysłowe -strefy ekonomiczne P5: korzystne warunki środowiska przyrodniczego krajobraz sprzyjający rozwojowi turystyki i rekreacji P6: zbiornik retencyjny Kluczbork-Ligota Górna, pełniący jednocześnie funkcję wypoczynkowo-rekreacyjną P7: dobra jakość wody pitnej P8: Zrewitalizowany obszar po dawnej Famprze – ZAZ, Kino, Świetlica Parasol	P1: nieład urbanistyczny i brak ładu przestrzennego występujący na niektórych obszarach gminy P2: niewystarczające skomunikowanie miejscowości w gminie (transport publiczny) P3 : Niedostateczna infrastruktura parkingowa, w szczególności w centrum miasta, przy budynkach użyteczności publicznej, w strefach osiedlowych wielomieszkaniowych P4: eksploatacja i stan techniczny infrastruktury sportowo-rekreacyjnej P5: skrzyżowania utrudniające płynny ruch pojazdów (w tym skrzyżowania kolizyjne) P6: niebezpieczne przejścia dla pieszych P7: nieodpowiedni stan infrastruktury drogowej oraz jej przepustowości P8: niewystarczająco skoordynowana gospodarka w zakresie kształtowania i utrzymania terenów zielonych w mieście	P1: niska świadomość roli ładu przestrzennego w kreowaniu procesów rozwoju w długim okresie czasu P2: ułomny system planowania przestrzennego w kraju P3: niewystarczające środki własne gminy na budowę, modernizację i remonty infrastruktury P4: niepełny dostęp do sieci kanalizacyjnej i gazowej na terenach wiejskich P5: stan techniczny podwórek przy kamienicach P6: zmiany klimatyczne, gwałtowne zjawiska pogodowe (susza, gwałtowne ulewy, podtopienia, obniżanie poziomu wód gruntowych) P7: postępująca intensyfikacja rolnictwa, zanieczyszczanie wód głównie związkami azotowymi P8: nieekologiczne nawyki mieszkańców P9: wzrost liczby samochodów w mieście

SPOŁECZEŃSTWO (S)

Tabela 29. SWOT GMINA KLUCZBORK OBSZAR SPOŁECZEŃSTWO [S].

SZANSE zewewnętrzne i wewnętrzne	MOCNE STRONY/ ATUTY	SŁABE STRONY/SŁABOŚCI	ZAGROŻENIA zewewnętrzne i wewnętrzne
S1: budowa nowej krytej pływalni S2: zwiększanie możliwości i dostępności ofert aktywnego spędzania czasu wolnego S3: rosnąca świadomość dbania o zdrowie i otoczenie S4: programy i projekty umożliwiające pozyskiwanie środków finansowych na zadania z zakresu integracji społecznej S5: współpraca administracji samorządowej z organizacjami pozarządowymi S6: wspieranie aktywność grup senioralnych S7: działania zwiększające dostęp do usług medycznych (w tym szpitala) S8: rozwój nowoczesnych usług administracyjnych	S1: wielokulturowość mieszkańców gminy Kluczbork S2: aktywne organizacje pozarządowe S3: duża zdolność do samoorganizacji mieszkańców sołectw S4: struktura i baza oświatowa na potrzeby osób niepełnosprawnych dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych S5: ośrodki kultury – CAL z kinem, Centrum Kultury w Kluczborku, Muzeum, Biblioteka S6: dobra baza sportowa – Kampus, Hala OSiR, boiska, orliki (z uwagi na stan techniczny obiektów – wymagają częściowych remontów) S7: działania na rzecz osób niepełnosprawnych – edukacja, ŚDS, ZAZ	S1: niekorzystne procesy demograficzne – starzenie się społeczeństwa, zmniejszająca się liczba mieszkańców, emigracja zarobkowa S2: wykluczenie cyfrowe ze względu na wiek i ubóstwo S3: długotrwałe uzależnienie korzystających z systemu pomocy socjalnej S4: polaryzacja społeczeństwa S5: przewaga działań ratowniczych nad profilaktycznymi w opiece społecznej S6: niewystarczająca oferta wspierania rodziny i pieczy zastępczej S7: niski poziom instytucjonalny organizacji pozarządowych S8: niewystarczający poziom dostosowania infrastruktury dla potrzeb osób niepełnosprawnych	S1: starzenie się społeczeństwa generujące zwiększone zapotrzebowanie na rozwój usług opiekuńczych i specjalistycznych oraz dostępu do domu dziennego pobytu S2: marginalizacja obszaru integracji społecznej i niski prestiż zawodowy kadr zajmujący się pomocą społeczną S3: rosnąca liczba dzieci wymagających umieszczenia w pieczy zastępczej oraz niska skuteczność działań na rzecz powrotu dzieci do rodzin biologicznych S4: brak ośrodka wsparcia dla osób ze sprzężoną niepełnosprawnością S5: ograniczona opieka wytnieniowa dla opiekunów osób niepełnosprawnych S6: pogarszający się stan infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. S7: niewystarczający monitoring miejsc niebezpiecznych narażonych na wandalizm

S9: wzrost oczekiwań społecznych co do przejrzystości działań samorządu S10: zbiornik retencyjny Kluczbork – Ligota Górna k. Kluczborka pełniący funkcje rekreacyjne (siłownia zewnętrzna, plac zabaw, plaża)	S8: dobra baza edukacyjna (z uwagi na stan techniczny obiektów – wymagają częściowych remontów i wymiany wyposażenia) S9: Zrewitalizowany obszar po dawnej Famprze – ZAZ, Kino, Świetlica Parasol	S9: niedostosowane do współczesnych potrzeb obiekty sportowo-rekreacyjne wymagające remontów lub nowych inwestycji (kryta pływalnia, OTW Bąków, itd.) S10: brak stadionu lekkoatletycznego S11: niewystarczająca liczba kadry medycznej S12: niewystarczający poziom dostępu do usług medycznych, profilaktycznych S13 niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych i komunalnych	
---	---	--	--

VII.2 Badania ankietowe

W trakcie prac nad strategią przeprowadzono ankietę wśród mieszkańców gminy Kluczbork w celu uzyskania oceny dotychczas podejmowanych działań oraz określenia kierunków rozwoju i najważniejszych działań jakie mają być zrealizowane do 2030 r.

Ankietę można było wypełnić i wysłać za pośrednictwem Internetu ze strony internetowej www.kluczbork.eu lub dostarczyć w wersji papierowej do Urzędu Miejskiego. Udział w ankiecie wzięło jedynie 158 mieszkańców gminy czego bezpośrednią przyczyną może być trwająca pandemia wywołana przez koronawirusa COVID-19 i brak możliwości zorganizowania bezpośredniego spotkania z mieszkańcami w sprawie strategii.

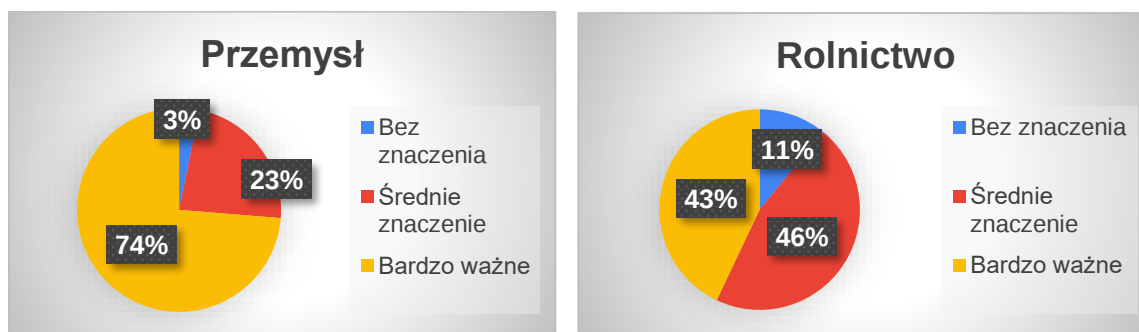
Większość respondentów - 60% stanowiły osoby w wieku 36 – 65 lat, 31% to mieszkańcy w wieku 19 – 35 lat, 6% to seniorzy powyżej 65 lat, natomiast jedynie 3% respondentów stanowiła młodzież do 18 roku życia. 73% respondentów mieszka w mieście, a 25% na obszarach wiejskich gminy Kluczbork, pozostała część (2%) nie mieszka na terenie gminy. 55% respondentów to mężczyźni, a 45% to kobiety.

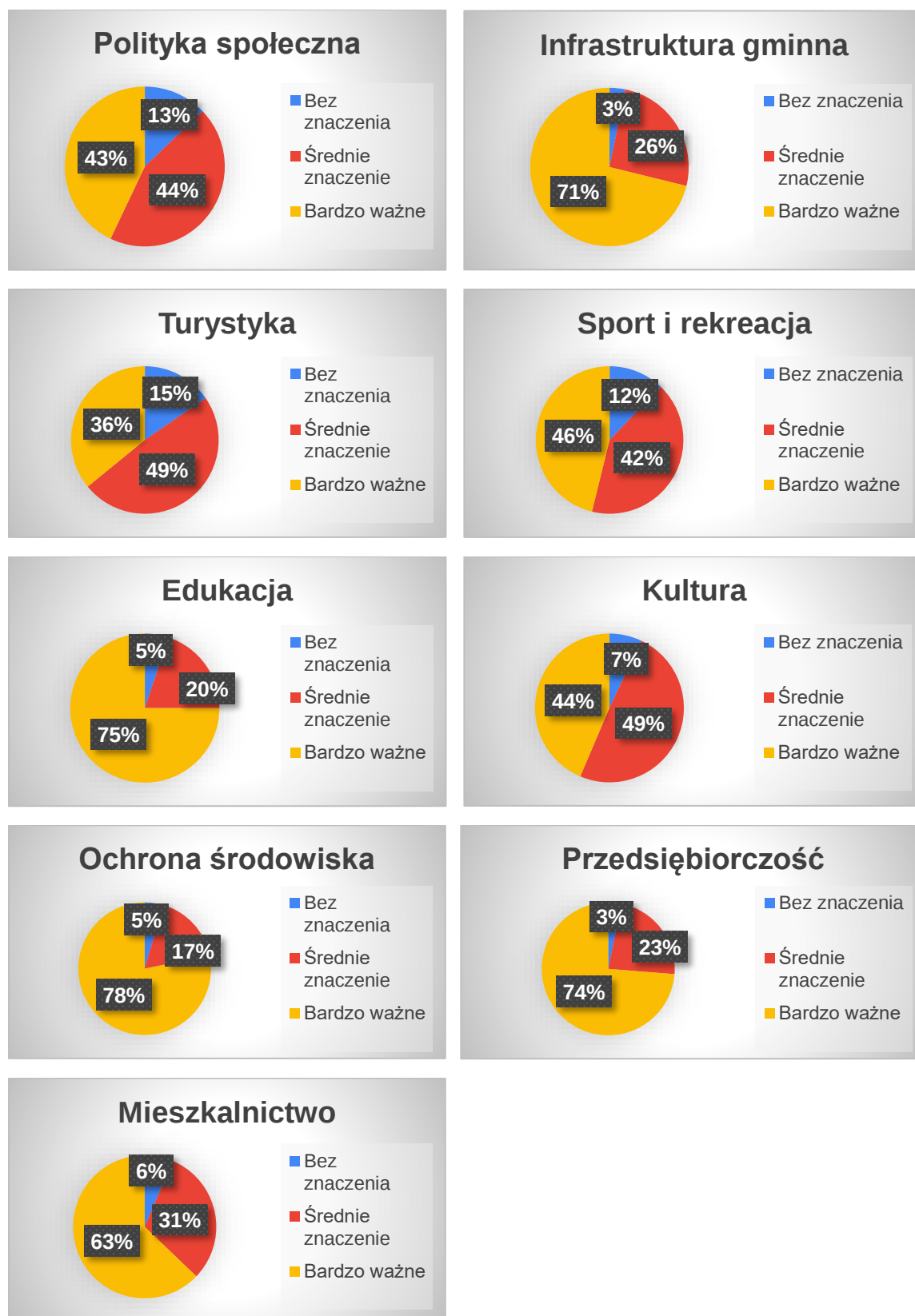
W pierwszej kolejności zapytano o ocenę stopnia realizacji działań dotychczas podejmowanych w gminie Kluczbork w celu określenia czy w opinii mieszkańców należy kontynuować realizowane cele czy skoncentrować się na nowych wyzwaniach.

W ramach tej części ankiety trudno jest znaleźć zadanie, które w ocenie mieszkańców całkowicie zostało zakończone, tak samo jak nie ma zadań, które w ogóle nie zostały zrealizowane. Według respondentów zadaniem w największym stopniu ukończonym jest zbiornik retencyjny (52%) chociaż jak wynika z dalszej części ankiety istnieje potrzeba lepszego zagospodarowania przestrzeni wokół niego. Zagadnienia, które wymagają jeszcze sporej liczby działań to według ankietowanych: Infrastruktura komunalna, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój obszarów wiejskich oraz pomoc dla osób niepełnosprawnych.

Respondenci oceniali, które kierunki rozwoju gminy Kluczbork są według nich najważniejsze, a które bez znaczenia. Wśród kierunków, które są bardzo ważne dla znacznej większości mieszkańców są między innymi: stwarzanie warunków do tworzenia nowych miejsc pracy (85% ankietowanych wskazało ten kierunek jako bardzo ważny), ochrona środowiska (78%), edukacja (75%), przedsiębiorczość (74%) i przemysł (74%). Innym najczęściej wymienianym kierunkiem rozwoju gminy Kluczbork była służba zdrowia i łatwiejszy dostęp do niej. Szczegółowe wyniki prezentują poniższe wykresy.

Wykres 9-19 Ankieta - ocena wagi poszczególnych zagadnień dla rozwoju gminy Kluczbork.

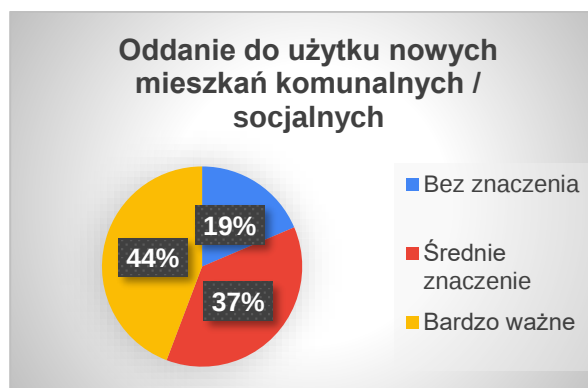
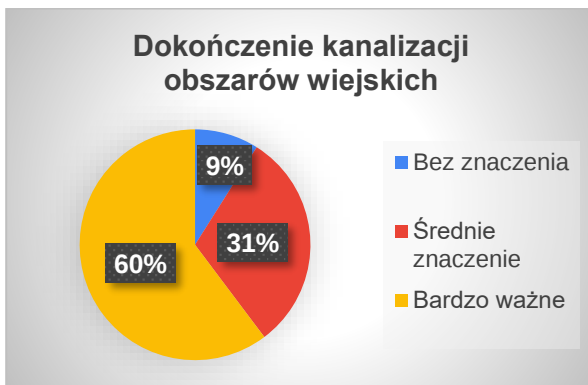
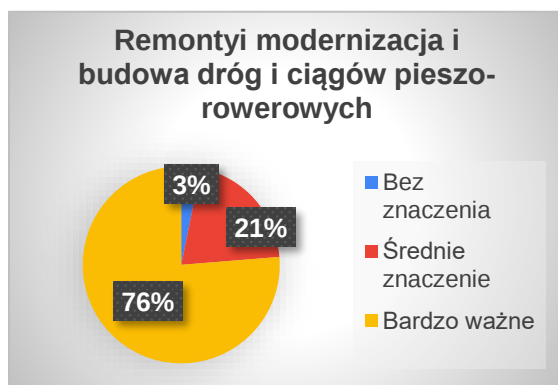
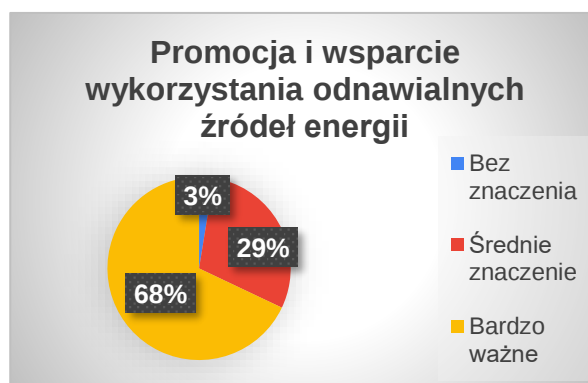
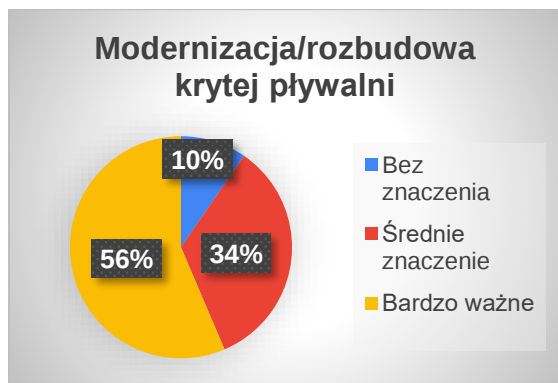

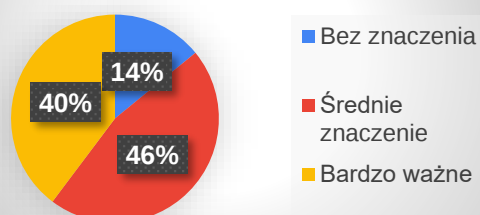
Respondenci oceniali także które działania/przedsięwzięcia powinny być realizowane do 2030 r. Wśród działań, które są bardzo ważne dla znacznej większości mieszkańców są między

innymi: stwarzanie warunków do tworzenia nowych miejsc pracy (85% ankietowanych wskazało ten kierunek jako bardzo ważny), ochrona czystości powietrza (77%), remonty dróg, budowa nowych i modernizacja istniejących dróg oraz ciągów pieszo-rowerowych (76%) i zapobieganie suszy/powodzi, oraz poprawa jakości wody (70%). Szczegółowe wyniki prezentują poniższe wykresy.

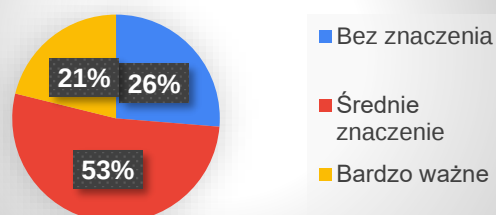
Wykres 20-49. Ankieta – znaczenie działań/przedsięwzięć, które powinny być zrealizowane do 2030 roku.

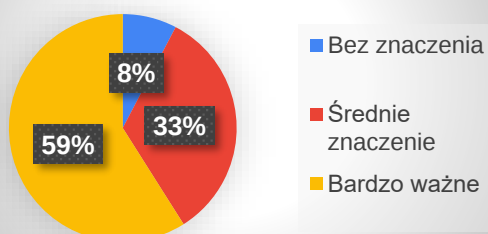
Poprawa estetyki i zagospodarowanie przestrzeni publicznych

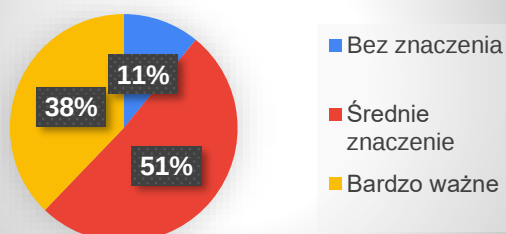
Modernizacja Ośrodka Turystyczno - Wypoczynkowego w Bąkowie

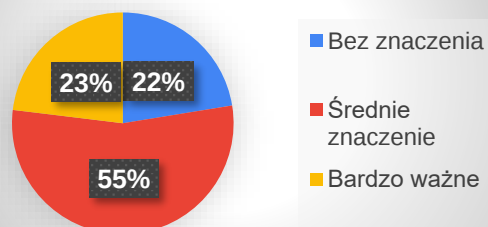
Remonty i doposażenie placówek oświatowych

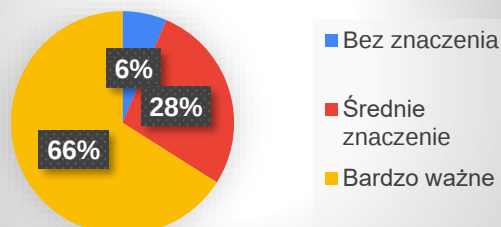
Remonty i doposażenie placówek kultury

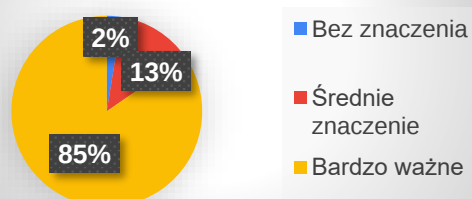
Doposażenie / stworzenie nowych placów zabaw

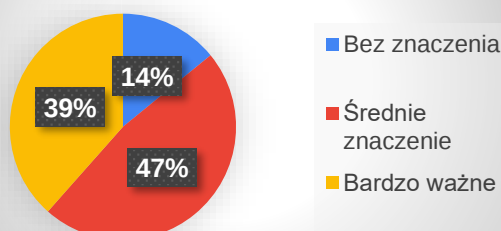
Poszerzenie/stworzenie stref inwestycyjnych

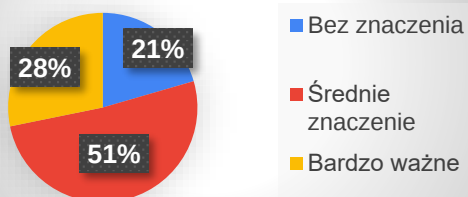
Stwarzanie warunków do tworzenia nowych miejsc pracy

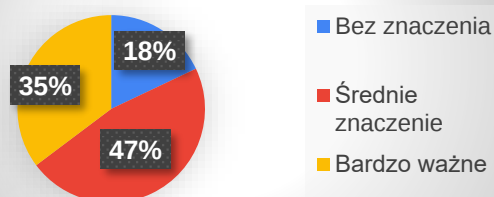
Utworzenie domu dziennego pobytu

Rozbudowa/modernizacja monitoringu miejskiego

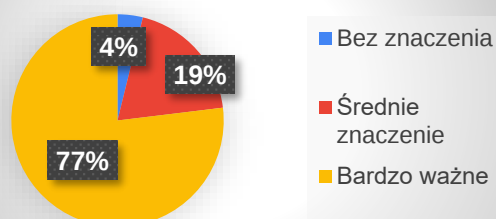
Zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu (dostęp do Internetu)

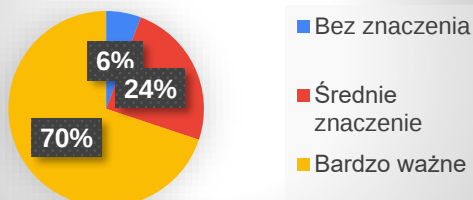
Stworzenie programu zmniejszającego negatywne zmiany demograficzne

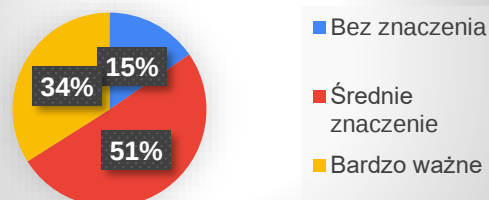
Ochrona czystości powietrza

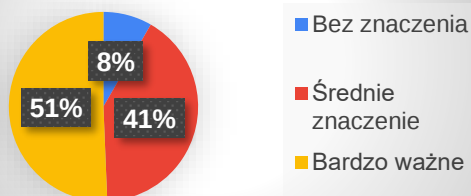
Zapobieganie suszy/powodzi, oraz poprawa jakości wody

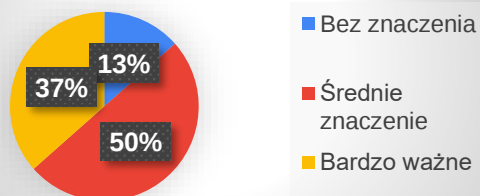
Wzbogacenie oferty kulturalno-rozrywkowej

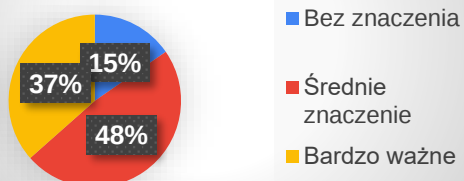
Wzbogacenie oferty edukacyjnej

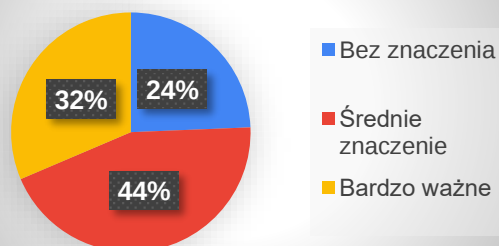
Usprawnienie pracy urzędu i samorządu gminnego

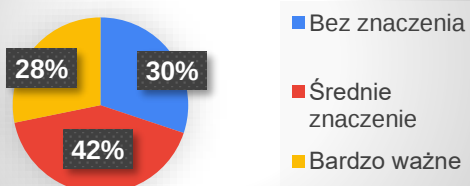
Wspieranie działań kulturalnych, artystycznych, sportowych

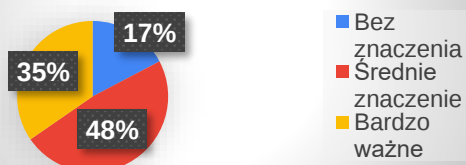
Rozwój komunikacji gminnej

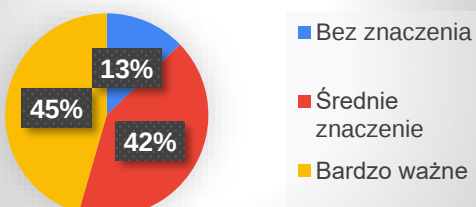
Wspieranie organizacji pozarządowych

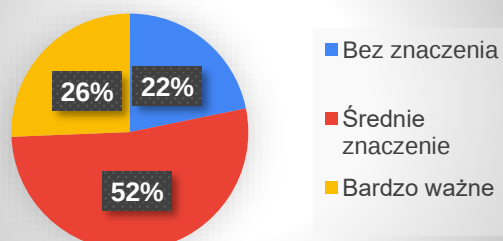
Rewitalizacja infrastruktury mieszkaniowej oraz budynków użyteczności publicznej

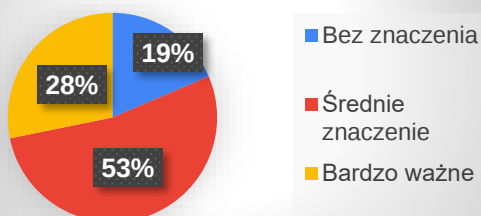
Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy

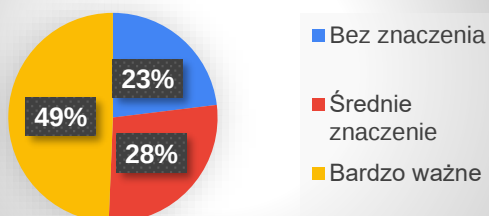
Mury miejskie - rewitalizacja

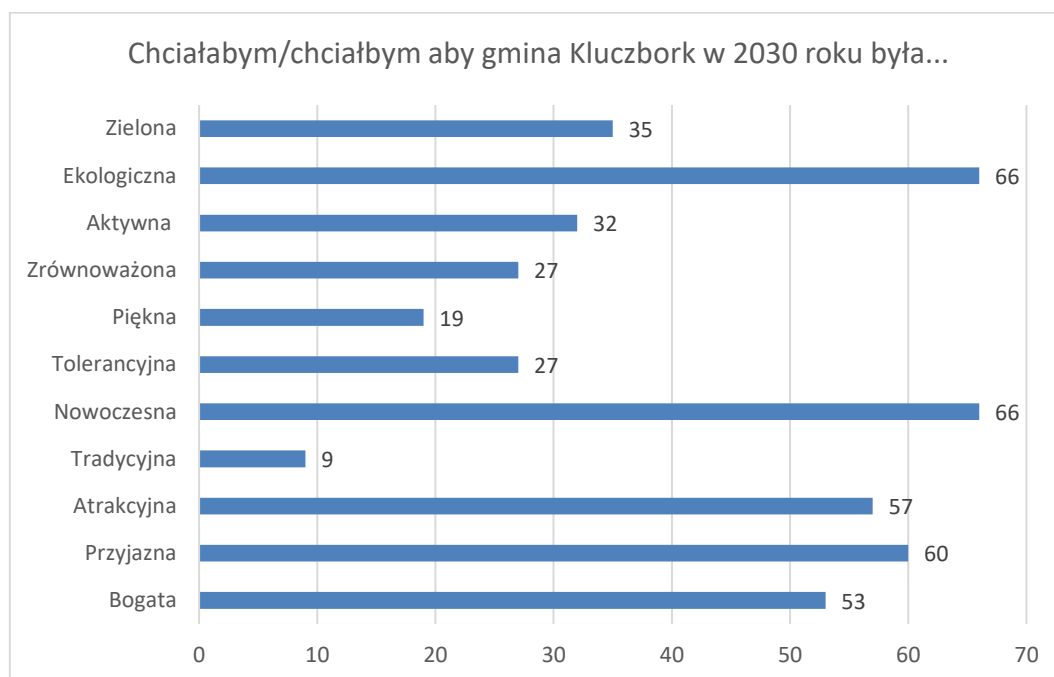
Rewitalizacja obiektów sportowych na terenie gminy

Budowa obiektu żłobkowo-przedszkolnego

W pytaniu dotyczącym określenia gminy Kluczbork w 2030 r. ankietowani najczęściej określali jako: ekologiczną (42%), nowoczesną (42%) i przyjazną (38%).

Rysunek 7. Ankieta - odpowiedzi dotyczące wizji gminy Kluczbork w roku 2030.

Na koniec zapytano w ankiecie co powinno stać się wizytówką gminy Kluczbork. Najwięcej odpowiedzi uzyskało dziedzictwo kulturowe (32) w tym: tradycje pszczelarskie, zabytki, muzeum, kino. Następne w kolejności było dziedzictwo przyrodnicze (31) w tym: zbiornik retencyjny, ekologia, zieleń, park, magnolia. Inne wymieniane przez ankietowanych to kapitał społeczny (15) w tym: mieszkańcy, samorozwój, edukacja, komfort życia, otwartość na młodych ludzi, tolerancja, ład i porządek; aktywny tryb życia (11) w tym: sport i turystyka oraz przedsiębiorczość (7) w tym: przemysł, miejsca pracy, ekonomia, gospodarka.

VIII. Spis tabel, map, wykresów i zdjęć

TABELA 1. DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI WODOCIĄGOWEJ ORAZ UDZIAŁ LUDNOŚCI POSIADAJĄCEJ DOSTĘP DO SIECI W GMINIE KLUCZBORK.	12
TABELA 2. DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI KANALIZACYJNEJ ORAZ UDZIAŁ LUDNOŚCI POSIADAJĄCEJ DOSTĘP DO SIECI KANALIZACYJNEJ W GMINIE KLUCZBORK	13
TABELA 3. DŁUGOŚĆ CZYNNEJ SIECI GAZOWEJ NA TERENIE GMINY KLUCZBORK. ŹRÓDŁO: GUS.	14
TABELA 4. WYKAZ POMNIKÓW PRZYRODY NA TERENIE GMINY KLUCZBORK. ŹRÓDŁO UM KLUCZBORK	20
TABELA 5. DOTACJE CELOWE NA MODERNIZACJĘ LUB BUDOWĘ OGRZEWANIA PROEKOLOGICZNEGO W LATACH 2015-2020. ŹRÓDŁO UM KLUCZBORK.	23
TABELA 6. IŁOŚĆ ODPADÓW I UDZIAŁ ODPADÓW Z GOSPODARSTW DOMOWYCH W GMINIE KLUCZBORK. ŹRÓDŁO: GUS.	30
TABELA 7. UDZIAŁ ODPADÓW SEGREGOWANYCH W GMINIE KLUCZBORK. ŹRÓDŁO: GUS.	31
TABELA 8. LICZBA MIESZKAŃCÓW W SOŁECTWACH GMINY KLUCZBORK W LATACH 2015-2019. ŹRÓDŁO: UM KLUCZBORK.	33
TABELA 9. LICZBA MIESZKAŃCÓW, URODZEŃ I ZGONÓW W GMINIE KLUCZBORK W LATACH 2010-2019. ŹRÓDŁO: UM KLUCZBORK.	34

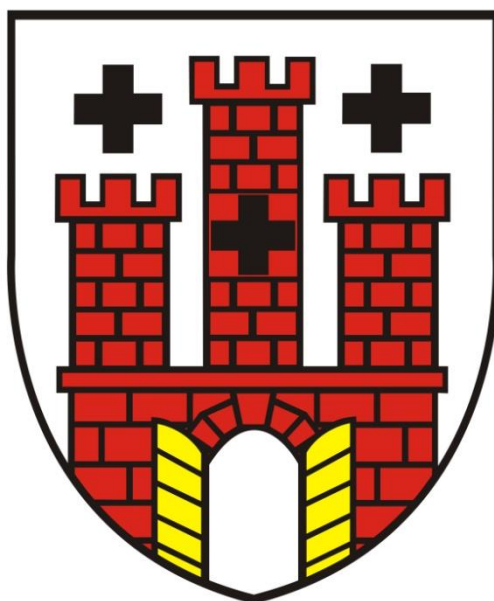
TABELA 10. LICZBA ZACHOROWAŃ I ZAPADALNOŚĆ NA WYBRANE JEDNOSTKI CHOROBY W POWIECIE KLUCZBORSKIM W PORÓWNIANIU Z WOJEWÓDZTWEM OPOLSKIM W 2018 ROKU. ŹRÓDŁO: POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA W KLUCZBORKU. 2019.....	39
TABELA 11. STAN I WYKORZYSTANIE KOMUNALNYCH ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W LATACH 2008-2018. ŹRÓDŁO: MIEJSKI ZARZĄD OBIEKTÓW KOMUNALNYCH W KLUCZBORKU.....	47
TABELA 12. LICZBA ODWIEDZAJĄCYCH MUZEUM IM. DZIERŻONA W KLUCZBORKU W LATACH 2014-2019. ŹRÓDŁO: MUZEUM IM. JANA DZIERŻONA W KLUCZBORKU.	49
TABELA 13. POZIOM CZYTELNICTWA W GMINIE KLUCZBORK. ŹRÓDŁO: GUS.....	51
TABELA 14. WSKAŹNIK UCZESTNICTWA 6-LATKÓW W EDUKACJI PRZEDSZKOLNEJ W GMINIE KLUCZBORK. ŹRÓDŁO: ADMINISTRACJA OŚWIATY W KLUCZBORKU.	60
TABELA 15. LICZBA UCZNIÓW/WYCHOWANKÓW W POSZCZEGÓLNYCH PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2019/2020 W GMINIE KLUCZBORK. ŹRÓDŁO: ADMINISTRACJA OŚWIATY W KLUCZBORKU.	61
TABELA 16. PROCENTOWY PODZIAŁ DOTACJI UDZIELNYCH ORGANIZACJOM POZARZĄDOWYM PRZEKAZANYCH W DANYM ROKU.	64
TABELA 17. DOFINANSOWANIE TRZECIEGO SEKTORA W GMINIE KLUCZBORK W LATACH 2015-2019. ŹRÓDŁO: UM KLUCZBORK....	65
TABELA 18. LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W PRZELICZENIU NA 1000 MIESZKAŃCÓW. ŹRÓDŁO: GUS.....	65
TABELA 19. WYKAZ PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W KLUCZBORSKIM BUDŻECIE OBYWATELSKIM (KBO) W LATACH 2016-2020...	67
TABELA 20. FREKWENCJA W WYBORACH W GMINIE KLUCZBORK.....	68
TABELA 21. BEZROBOTNI W GMINIE KLUCZBORK. ŹRÓDŁO: GUS.	69
TABELA 22. UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM WG PŁCI W GMINIE KLUCZBORK.	70
TABELA 23. UDZIAŁ LICZBY OSÓB ZAREJESTROWANYCH JAKO BEZROBOTNE W OGÓLE MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM [%]. ŹRÓDŁO: GUS.	70
TABELA 24. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W GMINIE KLUCZBORK. ŹRÓDŁO: GUS.	71
TABELA 25. DOCHODY I WYDATKI GMINY KLUCZBORK W LATACH 2016-2019.....	78
TABELA 26. WYKAZ PROJEKTÓW ZREALIZOWANYCH PRZY UDZIALE POZYSKANYCH ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH (zł). ŹRÓDŁO: UM KLUCZBORK.	80
TABELA 27. SWOT GMINA KLUCZBORK OBSZAR GOSPODARKA [G].	84
TABELA 28. SWOT GMINA KLUCZBORK OBSZAR PRZESTRZEŃ [P].....	86
TABELA 29. SWOT GMINA KLUCZBORK OBSZAR SPOŁECZEŃSTWO [S].....	87
MAPA 1. UMIEJSCOWIENIE GEOGRAFICZNE GMINY KLUCZBORK.....	6
MAPA 2. PLAN MIASTA KLUCZBORKA. ŹRÓDŁO UM KLUCZBORK	8
MAPA 3. OBWODNICA MIASTA KLUCZBORKA. ŹRÓDŁO UM KLUCZBORK.....	10
MAPA 4. PLAN WĘZŁA (JEDNEGO Z DWÓCH PLANOWANYCH WĘZŁÓW) PRZY ZJEDZIE Z S11 DO KLUCZBORKA. ŹRÓDŁO GDDKiA CZERWIEC 2020 R.	11
MAPA 5. MAPA SYSTEMU PRZEMYSŁOWEGO GAZ SYSTEM S.A. W GMINIE KLUCZBORK.	14
MAPA 6. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KLUCZBORK. ŹRÓDŁO UM KLUCZBORK	16
MAPA 7. OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY KLUCZBORK. ŹRÓDŁO. UM KLUCZBORK.....	21
MAPA 8. GRAFIKA POGLĄDOWA – WSTĘPNA OCENA RYSYKA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO. ŹRÓDŁO: HTTP://MAPY.ISOK.GOV.PL	26
MAPA 9. SPECJALNA STREFA EKONOMICZNA PRZY UL. WOŁCZYŃSKIEJ - TEREN DAWNEGO TARTAKU. ŹRÓDŁO: UM KLUCZBORK.	73
MAPA 10. ATRAKCJE TURYSTYCZNE GMINY KLUCZBORK - SZLAKI ROWEROWE. ŹRÓDŁO: UM KLUCZBORK.	77
MAPA 11. OBSZARY INTEGRACJI FUNKCJONALNEJ OPRACOWANE NA POTRZEBY STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO DO ROKU 2030 (OPOLE LISTOPAD 2020). ŹRÓDŁO: URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO.	81
WYKRES 1. PRZYROST NATURALNY W LATACH 1995-2019 W GMINIE KLUCZBORK. ŹRÓDŁO GUS.....	35
WYKRES 2. POPULACJA W GMINIE KLUCZBORK W LATACH 1995-2019. ŹRÓDŁO GUS.	35
WYKRES 3. BIOLOGICZNE GRUPY WIEKOWE - GMINA KLUCZBORK W ROKU 2019. ŹRÓDŁO GUS.	36
WYKRES 4. DOMINUJĄCE POWODY PRYZNANIA POMOCY SPOŁECZNEJ W GMINIE KLUCZBORK W LATACH 2015-2018. ŹRÓDŁO: OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W KLUCZBORKU.....	42

WYKRES 5. LICZBA RODZIN KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ, ZASIŁKÓW RODZINNYCH, ŚWIADCZEŃ Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO I ŚWIADCZEŃ WYCHOWAWCZYCH W LATACH 2015-2018. ŹRÓDŁO: OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W KLUCZBORKU.	45
WYKRES 6. WYDATKI NA ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z: POMOCY SPOŁECZNEJ, ŚWIADCZENIA RODZINNE, ŚWIADCZENIA Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO I ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W GMINIE KLUCZBORK W LATACH 2015-2018. ŹRÓDŁO: OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W KLUCZBORKU.	45
WYKRES 7. WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW FINANSOWYCH PRZEKAZANA NA WSPARCIE ORGANIZACJOM POZARZĄDOWYM. ŹRÓDŁO: UM KLUCZBORK.	64
WYKRES 8. PROGNOZOWANA KWOTA ZADŁUŻENIA GMINY KLUCZBORK.	79
WYKRES 9-19 ANKIETA - OCENA WAGI POSZCZEGÓLNYCH ZAGADNIENI DLA ROZWOJU GMINY KLUCZBORK.	89
WYKRES 20-49. Ankieta – znaczenie działań/przedsięwzięć, które powinny być zrealizowane do 2030 roku	90
ZDJĘCIE 1. STACJA POMIAROWA CZYSTOŚCI POWIETRZA ŹRÓDŁO WWW.GIOS.GOV.PL.....	22
ZDJĘCIE 2. ZBIORNIK RETENCYJNY W KLUCZBORKU. ŹRÓDŁO UM KLUCZBORK.	24
ZDJĘCIE 3. ZBIORNIK RETENCYJNY W KLUCZBORKU	25
ZDJĘCIE 4. INSTALACJA PRZETWARZANIA ODPADÓW KOMUNALNYCH W GOTARTOWIE.	31
ZDJĘCIE 5. BOISKO WIELOFUNKCYJNE Z NAWIERZCHNIĄ MODUŁOWĄ PRZY PSP NR 5 W KLUCZBORKU. ŹRÓDŁO: UM KLUCZBORK 2020.....	57
ZDJĘCIE 6. WAŁBRZYSKA SPECJALNA STREFA EKONOMICZNA LIGOTA DOLNA. ŹRÓDŁO: UM KLUCZBORK.	72
ZDJĘCIE 7. ATRAKCJE TURYSTYCZNE GMINY KLUCZBORK - PARK MIEJSKI. ŹRÓDŁO UM KLUCZBORK.....	76
ZDJĘCIE 8. ZALEW KLUCZBORSKI. ŹRÓDŁO: UM KLUCZBORK	76
ZDJĘCIE 9. ZALEW KLUCZBORSKI. ŹRÓDŁO UM KLUCZBORK	76
ZDJĘCIE 10. ZALEW KLUCZBORSKI. ŹRÓDŁO: UM KLUCZBORK.	76
ZDJĘCIE 11. ATRAKCJE TURYSTYCZNE GMINY KLUCZBORK - DREWNIANE KOŚCIÓŁKI.....	77
ZDJĘCIE 12. ATRAKCJE TURYSTYCZNE GMINY KLUCZBORK - OŚRODEK WYPOCZYNKOWY W BĄKOWIE.....	77
ZDJĘCIE 13. ATRAKCJE TURYSTYCZNE GMINY KLUCZBORK - MUZEUM IM. KS. JANA DZIERŻONA W KLUCZBORKU.	77
ZDJĘCIE OKŁADKOWE – ARTUR NOWAK - KLUCZBORK 2020	

Załącznik nr 2

do Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO „STRATEGII ROZWOJU MIASTA I GMINY KLUCZBORK DO 2030 ROKU”

Kluczbork 2022

ul. Styki 8/3
45-753 Opole
tel. 77-474-24-57
kom. 605-26-24-27
mail: albeko@poczta.fm, beatapodgorska@poczta.fm

Wykonawcą
Prognozy oddziaływania na środowisko
„Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku”
był zespół
firmy ALBEKO pod kierunkiem mgr inż. Beaty Podgórskiej

SPIS TREŚCI

1. STAN FORMALNO-PRAWNY I CEL SPORZĄDZENIA PROGNOZY	6
2. ZAKRES MERYTORYCZNY PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO STRATEGII ROZWOJU GMINY	6
3. ZASTOSOWANE METODY I WYKORZYSTANE MATERIAŁY	7
4. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH STRATEGII ROZWOJU GMINY I POWIĄZANIU Z INNYMI DOKUMENTAMI	8
5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNYCH ZMIAN TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	8
5.1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY KLUCZBORK	8
5.2. OCENA STANU ŚRODOWISKA	11
5.3. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU	20
6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	21
6.1. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	21
6.1.1. Wody powierzchniowe	21
6.1.2. Wody podziemne	23
6.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	23
6.3. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	31
6.4. HAŁAS	31
6.5. PROMIENIOWANIE NIEJONIZUJĄCE	36
6.6. ZASOBY PRZYRODNICZE	37
6.7. POWIERZCHNIA ZIEMI	37
6.8. GOSPODARKA ODPADAMI	37
7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA STRATEGII	39
7.1. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	39
7.2. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU I NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	40
7.3. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	43
7.4. HAŁAS	45
7.5. PROMIENIOWANIE NIEJONIZUJĄCE	45
7.6. ZASOBY PRZYRODNICZE	46
7.7. POWIERZCHNIA ZIEMI	46
7.8. GOSPODARKA ODPADAMI	46
8. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	47
8.1. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU GMINY	47
8.1.1. Cele wynikające z polityki unijnej	47
8.1.2. Cele wynikające z polityki ekologicznej państwa 2030	51
8.1.3. Zgodność celów projektu Strategii Rozwoju Gminy z zapisami Ustawy o ochronie przyrody	55
8.1.4. Zgodność celów projektu Strategii Rozwoju Gminy z zapisami KPGO 2022	55
9. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMI-NOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE	56
10.1. PODSUMOWANIE PRZEWIDYWANYCH ODDZIAŁYWAŃ NA POSZCZEGÓLNE ASPEKTY ŚRODOWISKA, W SZCZEGÓLNOŚCI NA OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ	72
10.1.1. Ochrona i wzmocnienie ochrony form ochrony przyrody, w tym przywrócenie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków w ramach sieci Natura 2000 i innych form ochrony przyrody	72
10.1.2. Oddziaływanie na wody	76
10.1.3. Oddziaływanie na klimat akustyczny	76
10.1.4. Oddziaływanie na powietrze	77
10.1.5. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i krajobraz	78
10.1.6. Oddziaływanie na klimat	79
10.1.7. Oddziaływanie na zasoby naturalne	79
10.1.8. Oddziaływanie na ludzi	79
10.1.9. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	80

11. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY.....	83
12. ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE	85
13. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W STRATEGII ROZWOJU GMINY.....	85
14. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ W PROJEKTOWANEJ STRATEGII ROZWOJU GMINY ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	86
15. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	87
16. STRESZCZENIE.....	89
17. LITERATURA.....	93

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Kluczbork	9
Tabela 2. Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Kluczbork	15
Tabela 3. Zasoby geologiczne i przemysłowe złóż na terenie Gminy Kluczbork znajdujące się w bazie zasobów geologicznych PIG-PIB.	19
Tabela 4. Wyniki klasyfikacji i oceny stanu JCWP obejmujących teren Gminy Kluczbork w latach 2014-2019.	22
Tabela 5. Lokalizacja punktów pomiarowych sieci monitoringu jakości powietrza w Gminie Kluczbork.	24
Tabela 6. Wyniki pomiarów na stacjach pomiarowych w Kluczborku w 2020 r.	25
Tabela 7. Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2020.	27
Tabela 8. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez linie elektroenergetyczne oraz starty, lądowania i przeloty statków powietrznych wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N , które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem.	32
Tabela 9. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na odcinku drogi krajowej nr 42 w Gminie Kluczbork.	34
Tabela 10. Zestawienie działań naprawczych dla odcinka drogi krajowej nr 42 w Gminie Kluczbork.	34
Tabela 11. Masa odpadów komunalnych zebranych z terenu Gminy Kluczbork w latach 2017-2020	38
Tabela 12. Osiągnięte poziomy w roku 2019 przygotowania do ponownego użycia i odzysku oraz ograniczenie masy odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania	38
Tabela 13. Ilość usuniętych wyrobów azbestowych z terenu Gminy Kluczbork	39
Tabela 14. Powiązanie celów ochrony środowiska określone w Strategii Rozwoju Gminy z VI Wspólnotowym Programem Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego	49
Tabela 15. Powiązanie celów ochrony środowiska określone w Strategii Rozwoju Gminy z Polityką Ekologiczną Państwa 2030	53
Tabela 16. Przewidywane znaczące oddziaływania na poszczególne aspekty środowiska.	57
Tabela 17. Matryca oddziaływań kierunków, charakteru i czasu działań proponowanych w Programie Ochronie Środowiska przedsięwzięć realizowanych na terenie Gminy Kluczbork.	81

Spis rysunków:

Rysunek 1. Gmina Kluczbork na tle podziału administracyjnego województwa opolskiego i powiatu kluczborskiego.	9
Rysunek 2. Obszary chronione na terenie Gminy Kluczbork.....	17
Rysunek 3. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM10 w województwie opolskim w 2020 roku, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2020 wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]	28
Rysunek 4. Zasięg obszarów przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie opolskim w 2020 roku [źródło: GIOŚ]	28
Rysunek 5. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM2,5 w województwie opolskim w 2020 roku, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2020 wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]	29
Rysunek 6. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 w województwie opolskim w 2020 roku, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2020 wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]	29
Rysunek 7. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie opolskim w 2020 roku [źródło: GIOŚ]	30

Spis wykresów

Wykres 1. Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 w Kluczborku w latach 2010-2020 wraz z linią trendu.....	26
Wykres 2. Liczba dni z przekroczeniami wartości średniodobowej dla pyłu zawieszonego PM10 w Kluczborku w latach 2010-2020 wraz z linią trendu	26
Wykres 3. Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 w Kluczborku w latach 2010-2020 wraz z linią trendu.....	26

1. STAN FORMALNO-PRAWNY I CEL SPORZĄDZENIA PROGNOZY

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko do projektów dokumentów strategicznych - programów, planów i polityk wynika z art. 46 ust.1 oraz art. 51 *Ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2021 poz. 2373 – tekst jednolity)*. Przepisy tej ustawy zobowiązują organ opracowujący projekt Strategię Rozwoju Gminy dla Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku do sporządzenia dokumentacji prognozy oddziaływania na środowisko oraz przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko z udziałem społecznym.

Prognoza wskazuje na możliwe negatywne skutki realizacji Strategii Rozwoju Gminy i przedstawia zalecenia dotyczące przeciwdziałania ewentualnym negatywnym skutkom oraz przedstawia sposoby ich minimalizacji.

2. ZAKRES MERYTORYCZNY PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO STRATEGII ROZWOJU GMINY

Zakres Prognozy uzgodniony na podstawie art. 53 *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* jest zgodny z wymogami określonymi w art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 cytowanej wyżej ustawy i powinien:

1) zawierać:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

2) określać, analizować i oceniać:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2021, poz. 1098 – tekst jednolity).
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne

– z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:

a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,

b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Celem wykonania Prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji Strategii Rozwoju Gminy oraz ocena jego natężenia, a także określenie czy w należyty sposób został uwzględniony w dokumencie interes środowiska przyrodniczego i kulturowego.

3. ZASTOSOWANE METODY I WYKORZYSTANE MATERIAŁY

Przy opracowywaniu niniejszej Prognozy oparto się na ustawie z dnia 3 października 2008 r. **o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko** (Dz.U. 2021 poz. 2373 – tekst jednolity). Określa ona sposób postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji programu. Proces opiniowania w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko oraz określenie zakresu i stopnia szczegółowości prognozy prowadzi Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska oraz Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Opolu.

Podczas opracowywania Prognozy kierowano się również Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2021, poz. 1098 – tekst jednolity). Ustawa ta uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie.

Aby w pełni ocenić czy Strategia Rozwoju Gminy zawiera elementy zapewniające ochronę środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju przy opracowywaniu Prognozy, obok aktów prawnych, wykorzystano szereg dokumentów strategicznych, przede wszystkim regionalnego i krajowego, odnoszących się bezpośrednio jak i pośrednio do ochrony środowiska, przyrody oraz zdrowia i życia ludzi.

Przy opracowywaniu Prognozy zastosowano metodę macierzy interakcji. Przyjęta tu macierz jest wykresem siatki, w której w wierszach wpisano uruchamiane przez realizację Strategii Rozwoju Gminy zamierzenia (cele strategiczne), a w kolumnach wpisano wskaźniki charakteryzujące i opisujące środowisko. Występowanie wzajemnego oddziaływania pomiędzy składnikami przeciwnych osi zaznaczono symbolem:

- **(+)** – realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- **(-)** – realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia,
- **(+/-)** – realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie różnych aspektów analizowanego zagadnienia,
- **(0)** - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie
- **(N)** – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków, są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań.

4. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH STRATEGII ROZWOJU GMINY I POWIĄZANIU Z INNYMI DOKUMENTAMI

W Prognozie oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Gminy uwzględniono cele główne oraz cele pośrednie dotyczące poszczególnych komponentów środowiska. Do każdego z celów przyporządkowane zostały kierunki działań zmierzające do osiągnięcia postawionych celów.

W Strategii Rozwoju Gminy cele środowiskowe skupiają się głównie na ochronie wód, ochronie powietrza, ochronie przed hałasem oraz ochronie przyrody. Określone cele mają wpłynąć odpowiednio na: utrzymanie i osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, utrzymanie określonego stanu powietrza w zakresie pyłu PM₁₀, zmniejszenie narażenia na ponadnormatywny hałas oraz zachowanie bioróżnorodności biologicznej.

Analizując cele sformułowane w Strategii Rozwoju Gminy, oprócz analizy ich wpływu na środowisko, należy dokonać odniesienia tych celów do kierunków działań określonych w dokumentach nadrzędnych (krajowym) oraz równoległych. Od komplementarności i zharmonizowania tych celów w znacznym stopniu zależy możliwość osiągnięcia sukcesu polityki ekologicznej gminy.

Zadania wyznaczone w Strategii Rozwoju Gminy wskazują szereg działań jakie mają być podjęte dla rozwoju gospodarczego regionu przy jednoczesnym utrzymaniu dobrego stanu środowiska. Ocenia się, że podjęte działania w perspektywie długoterminowej będą miały korzystny wpływ na środowisko regionu.

Ponadto projekt Strategii Rozwoju Gminy jest zgodny z Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2021, poz. 1098 – tekst jednolity). Na terenie Gminy Kluczbork ustanowiono następujące formy ochrony przyrody:

Na terenie Gminy Kluczbork ustanowiono następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000
 - Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą– obszar siedliskowy
- Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie
- Stobrawski Park Krajobrazowy
- Rezerwat przyrody
 - Bażany
- Pomniki przyrody.

Powierzchnia obszarów chronionych na terenie Gminy Kluczbork wynosi 4 698,30 ha co stanowi ok. 0,22 % powierzchni Gminy (GUS, 2021 r.).

Cele wyznaczone w projekcie Strategii Rozwoju Gminy uwzględniają cele ochrony i zakazy wyznaczone dla obszarów lub obiektów objętych ochroną w ramach aktów prawa miejscowego. Stopień zgodności zapisów projektu Strategii Rozwoju Gminy z zapisami aktów prawa miejscowego ustanawiających formy ochrony przyrody (w tym z ochroną gatunkową roślin, grzybów i zwierząt) określa się jako całkowity.

5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNYCH ZMIAN TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

5.1. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA GMINY KLUCZBORK

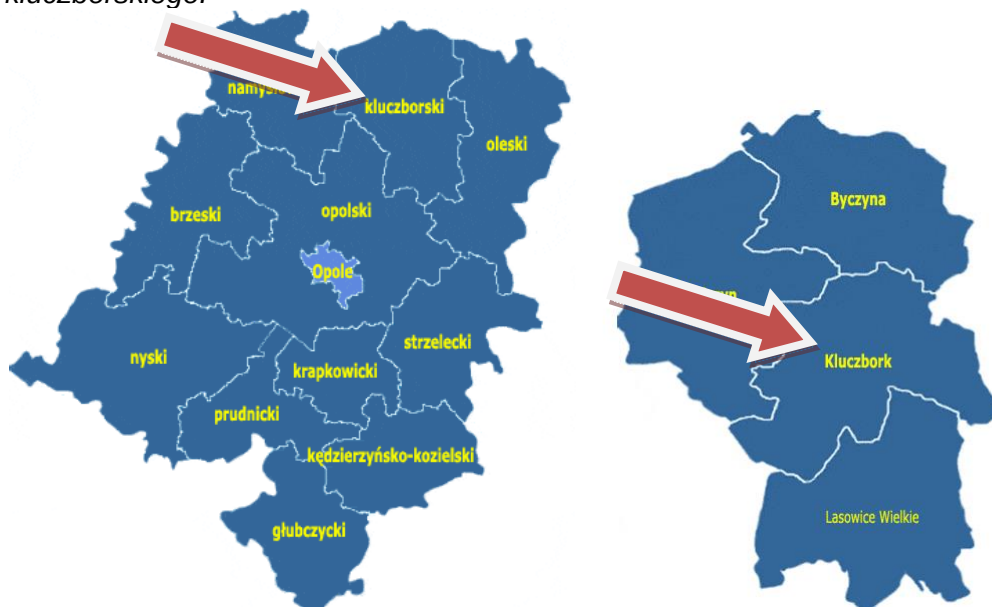
Kluczbork jest gminą miejsko - wiejską położoną w północnej części województwa opolskiego na skrzyżowaniu ważnych szlaków transportowych łączących historyczne i gospodarcze regiony Polski: Górny Śląsk z Wielkopolską i Pomorzem Zachodnim, oraz z Dolnym Śląskiem, a także Śląsk Opolski z Ziemią Łódzką.

Miasto Kluczbork jest siedzibą władz powiatowych. W strukturze funkcjonalno - przestrzennej województwa zajmuje ono ważne miejsce jako ośrodek subregionalny - przeznaczony do obsługi gmin północnej Opolszczyzny w zakresie usług specjalistycznych oraz wyższego rzędu.

Powierzchnia gminy wynosi 217 km² (co stanowi ok. 2,0 % powierzchni województwa opolskiego), powierzchnia samego miasta 12 km².

Miasto i gmina posiadają korzystne warunki przyrodniczo-krajobrazowe, a położenie na przecięciu się szlaków kolejowych i drogowych stanowi o dobrej komunikacji. Krzyżują się tu trzy drogi krajowe nr 45 Opole - Łódź, nr 11 Katowice-Poznań, nr 42 w kierunku Wrocławia.

Rysunek 1. Gmina Kluczbork na tle podziału administracyjnego województwa opolskiego i powiatu kluczborskiego.

Źródło: www.gminy.pl

Sytuacja demograficzna

Według danych pozyskanych z GUS - liczba mieszkańców w Kluczborku na koniec 2020 r. wynosiła 35 724 osoby. W porównaniu z 2017 r. nastąpił spadek liczby mieszkańców o 392 osoby (ok. 1,1 %). Średnia gęstość zaludnienia w Kluczborku na koniec 2020 r. wyniosła ok. 164 osoby/km². Szacuje się, że w kolejnych latach będzie następował dalszy spadek liczby ludności Gminy.

Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Kluczbork

Rok	2017	2018	2019	2020
Liczba ludności	36 116	35 980	35 938	35 724

Źródło: GUS

Warunki klimatyczne

Na terenie Gminy Kluczbork wydzielić można trzy typy klimatów lokalnych, charakterystyczne dla zróżnicowanego morfologicznie i topograficznie obszaru gminy:

- obszary wysoczyzny plejstoceniowej ze średnią temperaturą <8°C; długość okresu bezprzymrozkowego 160 - 175 dni, średnia długość okresu wegetacyjnego 210 - 220 dni; średnia suma opadów w granicach 650 - 690 mm, średnia prędkość wiatru 2.0 - 2.5 m/s (obszar ten cechuje się dobrymi warunkami przewietrzania, dobrymi warunkami nasłonecznienia, korzystnymi warunkami do zamieszkania; na terenach zalegania utworów piaszczystych występować mogą gorsze warunki do produkcji rolnej z uwagi na możliwość przesuszenia gruntów i występowania niedoboru wilgoci glebowej; warunki bioklimatyczne korzystne dla człowieka),
- obszary dolinne z występującym płytkim poziomem wody gruntowej oraz wodą powierzchniową, cechujące się gorszymi warunkami wilgotnościowymi, występowaniem zastoisk chłodnego i mroźnego powietrza, w okresie jesienno - zimowym zwiększoną częstotliwością

przymrozków; są to generalnie tereny niekorzystne do realizacji zabudowy mieszkalnej o wyraźnie pogorszonych warunkach bioklimatycznych,

- tereny kompleksów leśnych w południowej i wschodniej części gminy, cechujące się moderującym wpływem na warunki mikroklimatyczne - obniżenie temperatury, zwiększeniem wilgotności, obniżeniem prędkości wiatru; z uwagi na wydzielanie się substancji zapachowych (fitoncydów) i jonizację powietrza poprawiają warunki bioklimatyczne, w szczególności na siedliskach borowych, mieszanych i lasowych o optymalnych warunkach wilgotnościowych

Średnia suma opadów zbliżona jest do 650 - 690 mm, z wyraźną kulminacją w okresie letnim, w miarę równomiernym rozkładem w pozostałych miesiącach, w okresie zimowym odnotowywane są minima (ok. 140 mm). W okresie wegetacyjnym przypada do 65 % opadów sumy rocznej (380 - 400 mm), przy czym optymalne są one dla gleb ciężkich, na glebach średniozwięzłych zaznaczają się niewielkie niedobory. Pokrywa śnieżna występuje przez ok. 60 dni w ciągu roku, od grudnia do marca, sporadycznie w listopadzie i kwietniu.

Największe zachmurzenie występuje w okresie późnej jesieni i zimy, dochodząc do 77 % pokrycia nieba w miesiącu. Najmniej chmurny miesiąc to sierpień, wrzesień oraz czerwiec. Dni pogodnych o średnim dobowym zachmurzeniu poniżej 20 % jest średnio w roku ok. 55, najwięcej we wrześniu, październiku i marcu.

W okresie letnim dominują wiatry z kierunków zachodnich, w okresie zimowym przeważają wiatry z kierunków północno - zachodnich. Liczba cisz atmosferycznych stanowi ok. 8.5 % czasu w skali roku.

Temperatura średnioroczna na terenie gminy osiąga 7,8 - 8,0°C, najcieplejszym miesiącem jest lipiec, ze średnią temperaturą 17,6 - 17,9°C, najzimniejszym styczeń, z temperaturą -1,5 - -2,2°C. Długość okresu wegetacyjnego wynosi od 210 - 220 dni. Lato rozpoczyna się w ostatnich dniach maja i trwa przez ok. 100 dni, zima rozpoczyna się w początkach grudnia i trwa ok. 60 dni. Dni przymrozkowych jest średnio w roku ok. 100, występują praktycznie od listopada do maja, dni mroźnych ok. 42, z tego ok. 21 dni bardzo mroźnych. Okres bezprzymrozkowy trwa średnio 160-170 dni. Dni gorących jest ok. 27 w ciągu roku.

Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia, geologia

Gmina Kluczbork leży w obrębie Monokliny Śląsko - Krakowskiej, charakteryzującej się monoklinalnym ułożeniem warstw starszego podłoża. Osady mezozoiczne zapadające łagodnie w kierunku północno - wschodnim reprezentowane są przez utwory triasu dolnego (iłowce pstry z wapieniami woźnickimi, piaskowcami i mułowcami) występujące praktycznie bezpośrednio pod osadami czwartorzędowymi prawie na całym obszarze gminy. Na powierzchni terenu występują w postaci czerwonych iłów i pstrych piaskowców w rejonie Bogdańczowic, Biadacza, Gotartowa. Na niewielkich fragmentach terenu na wschód od Łowkowic pod utworami czwartorzędowymi występują osady piaskowcowe, żwirowe i iłowe dolnej jury.

Generalnie najważniejszą formacją decydującą o budowie geologicznej większości terenu gminy są osady czwartorzędowe, reprezentowane przez kompleks utworów plejstocenijskich i holocenijskich.

Mięszość osadów czwartorzędowych na terenie gminy waha się od 10 m w części południowo - wschodniej i wschodniej (okolice Biadacza, Bogdańczowic) do 50 m na terenie miasta Kluczbork. Plejstocen buduje kompleks utworów wodnolodowcowych piasków i żwirów, piasków gliniastych ze żwirami i otoczkami oraz glin polodowcowych moreny dennej, zwałowej i czołowej z piaskami i żwirami glacialnymi. Kompleks utworów plejstocenijskich związany jest z okresem zlodowacenia środkowo-polskiego, w szczególności wykształcony jest jako równiny sandrowej strefy ablacyjnej przedpola lądolodu stadiu warciańskiego zlodowacenia środkowopolskiego. W ich budowie biorą udział piaski i żwiry wodnolodowcowe, różnoziarniste, lokalnie rozwinięte na glinach zwałowych Odry. Środkowa i północna część Gminy położona jest w strefie utworów lodowcowych stadiu maksymalnego (Odry) zlodowacenia środkowo-polskiego. W ich budowie biorą udział gliny zwałowe, wykształcone lokalnie na podłożu starszych utworów mezozoicznych. W strefie dolin rzecznych wykształciły się dna dolinne z systemem teras rzecznych wieku plejstocenijskiego (terasy nadzalewowe), piaszczysto - żwirowe, na ogół równoziarniste oraz terasy współczesne, zalewowe, wieku holocenijskiego, lokalnie z namułami organicznymi w postaci mady rzecznej z namułami.

Zagrożenia geologiczne

Ruchy masowe - osuwiska¹, są charakterystyczne jedynie dla pewnych obszarów Polski, w których panują sprzyjające warunki morfologiczne (duże różnice wysokości, stromo nachylone zbocza) i geologiczne (obecność skał o bardzo różnym stopniu przepuszczalności oraz skał mało odpornych na procesy erozyjne i denudacyjne).

W 2006 r. rozpoczął się projekt pn. "System Ochrony Przeciwosuwiskowej" prowadzony przez Państwowy Instytut Geologiczny, którego realizację przewidziano w trzech etapach. Jego podstawowym celem jest rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1:10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce oraz założenie systemu monitoringu wgłębnego i powierzchniowego na 100 wybranych osuwiskach. Cały Projekt ma za zadanie wspomaganie władz lokalnych w wypełnianiu obowiązków dotyczących problematyki ruchów masowych wynikających z odpowiednich ustaw i rozporządzeń. Wyniki Projektu mają pomóc w zarządzaniu ryzykiem osuwiskowym, czyli w ograniczeniu w znacznym stopniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Jest to obecnie jeden z najważniejszych projektów geologicznych realizowanych w Ministerstwie Środowiska, którego wyniki będą miały duży wpływ na gospodarkę i finanse państwa polskiego z jednej strony, a z drugiej - na aspekty społeczno - ekonomiczne.

W bazie SOPO nie występują osuwiska i tereny zagrożone osuwiskami na terenie Gminy Kluczbork.

Analiza zagospodarowania przestrzennego

Struktura przestrzenna gminy wynika z jej rozwoju oraz współczesnych działań antropogenicznych, cechami charakterystycznymi są:

- stosunkowo duże obszary użytków czysto rolnych,
- średni stopień zalesienia,
- układ: miasto Kluczbork i sieć osadnicza na terenie gminy,
- przebieg dróg kolejowych i drogowych o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym.

Organizacja przestrzeni miejskiej Kluczborka i gminy zdeterminowana jest układem komunikacyjnym. Podstawowe kierunki rozwoju przestrzennego miasta koncentrują się na istniejącym układzie komunikacyjnym. Uszczegółowione założenia polityki przestrzennej znajdują swój wyraz w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Kluczbork.

Opracowane przez władze samorządowe „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Kluczbork” określa politykę przestrzenną gminy, której celem jest ukierunkowanie procesu podnoszenia jakości życia mieszkańców i poziomu sprawności funkcjonowania gminy poprzez ocenę i wykorzystanie terytorialnych warunków jego rozwoju.

Większość miejscowości wiejskich na terenie gminy ma zwartą zabudowę. Ułatwia to budowę dróg oraz wszelkiego rodzaju sieci (wodociągi, kanalizacja, gaz, sieci internetowe i telefoniczne). Zwartą zabudowę ma także miasto Kluczbork.

5.2. OCENA STANU ŚRODOWISKA

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Kluczbork leży całkowicie w dorzeczu rzeki Odry. Przez teren gminy przebiega dział wody II rzędu pomiędzy dorzecziami Odry i Warty (pomiędzy Dobiercicami i Łowkowicami). Bezpośrednie odwołanie stanowią dopływy niższych rzędów Odry – rzeka Stobrawa z dopływami w części północnej i środkowej oraz rzeka Bogacica w części południowej i południowo – zachodniej.

Uzupełnienie systemu hydrograficznego stanowią liczne małe, krótkie, słabowodne cieki o znacznym stopniu zagęszczenia sieci oraz system rowów melioracyjnych.

¹ Osuwisko jest nagłym przemieszczeniem się mas ziemi, powierzchniowej zwietrzliny i mas skalnych podłoża, spowodowanym siłami przyrody lub działalnością człowieka (podkopanie stoku lub jego znaczne obciążenie). Jest to rodzaj ruchów masowych, polegający na przesuwaniu się materiału skalnego lub zwietrzelinowego wzdłuż powierzchni poślizgu (na której nastąpiło ścieśnienie), połączone z obrotem. Ruch taki zachodzi pod wpływem siły ciężkości.

Pod względem gęstości sieci rzecznej obszar gminy należy w skali województwa do obszarów o średniej gęstości, wynoszącej 0,50 – 0,75 km/km² powierzchni terenu, przy czym w części zachodniej, cechującej się większym nasyceniem ciekami, gęstość sieci rzecznej jest większa (dochodzi do 1,00km/km²) od części wschodniej, pozostającej poza zasięgiem cieków wodnych.

Cieki wodne na terenie gminy mają na ogół charakter równoleżnikowy, jedynie w części zachodniej (rejon Krzywizna – Smardy) przeważa kierunek południowy. Część południowo – wschodnia (rejon Bąków – Bogdańczowice) jako obszar wododziałowy między zlewniami Stobrawy i Prosnicy cechuje się brakiem cieków wodnych.

Główne cieki to rzeki o charakterze nizinnym, z deszczowo – śnieżnym reżimem zasilania, o stosunkowo znacznych przyborach wody w okresie roztopów wiosennych i małych przyborach w okresie maksymalnych opadów letnich.

Przez teren gminy przepływają następujące cieki podstawowe:

- Rzeka Stobrawa,
- Stara Stobrawa,
- Miejski,
- Baryczka,
- Struga,
- Kujakowicki,
- Kanał Krężel,
- Rakowy,
- Potok Leśny,
- Wilcza Woda,
- Borkówka,
- Rzeka Bogacica,
- Kanał za stacją.

Wody podziemne

Wody podziemne na obszarze gminy reprezentowane są przez wody przypowierzchniowe, gruntowe i wody wgłębne.

Wody przypowierzchniowe występują na terenie całej gminy w strefach lokalnych obniżen terenowych (lokalne podmokłości, zabagnienia, torfowiska, szczególnie w dolinie Stobrawy) oraz zalegania w podłożu utworów nieprzepuszczalnych, na głębokościach w przedziale 0.1 -0.5m

Najpłycej poziom wód gruntowych występuje w dolinach rzecznych i obniżeniach bezodpływowych, gdzie spotykany już jest na głębokościach 0,5 - 1,5 p.p.t.. Poziom ten wykształcony jest w utworach piaszczysto - żwirowych teras zalewowych i nadzalewowych dolin rzecznych, lokalnie przykryty jest pokrywą utworów organicznych i madowych. Zasilanie poziomu odbywa się głównie poprzez opad, przepływ rzeczny oraz spływ powierzchniowy z otoczenia doliny. Bardzo dobra przepuszczalność gruntu skutkuje dużą wrażliwością na oddziaływanie zanieczyszczeń z powierzchni ziemi.

W obrębie utworów wysoczyznowych, wykształconych na piaskach i żwirach wodno-lodowcowych, woda gruntowa na ogół o zwierciadle swobodnym występuje na głębokości 1,5 -5,0 m p.p.t., lokalnie do 10,0 m. Duża i średnia przepuszczalność gruntu skutkuje średnią i znaczną wrażliwością na oddziaływanie zanieczyszczeń z powierzchni ziemi.

W obrębie utworów wysoczyznowych, wykształconych na utworach gliniastych, piaszczysto - gliniastych woda gruntowa na ogół o zwierciadle napiętym lub lekko napiętym występuje na zróżnicowanych głębokościach, na ogół 2-10 m, lokalnie poniżej 20 m. Zasilanie poziomu o charakterze meteorycznym. Poziom ten jest rozwinięty lokalnie w środkowej i północnej części gminy. Słaba przepuszczalność gruntu skutkuje małą wrażliwością na oddziaływanie zanieczyszczeń z powierzchni ziemi.

Wody wgłębne, o charakterze porowym, o podstawowym znaczeniu dla warunków hydrogeologicznych związane są z utworami czwartorzędowymi, stanowiącymi główny użytkowy poziom wodonośny na terenie gminy Kluczbork. Poziom ten wykształcony w piaskach i żwirach zalega pod warstwą glin na głębokościach 5-15 m, lokalnie do 30 m. Wydajność poziomu czwartorzędowego w granicach kilku do kilkunastu m³/h w dolinach rzecznych do ok. 30 - 70 m³/h w obrębie wysoczyzny.

Na szczególną ochronę zasługują kopalne struktury wodonośne wieku czwartorzędowego, które w okolicy Kluczborka łączą się ze sobą:

- dolina kopalna Stobrawy, przebiegająca równoleżnikowo na odcinku od gminy Olesno w kierunku Wołczyna; dolina zbudowana z utworów piaszczysto - żwirowych wodolodowcowego i rzeczno, o miąższości 15-25 m, ze zwierciadłem swobodnym zalegającym na głębokości ok. 10 m, w dolinach rzecznych na głębokości ok. 2-3 m;
- dolina kopalna Knieja - Lasowice, przebiegająca z kierunku południowego, z obszaru gminy Lasowice Wielkie; dolina zbudowana z utworów piaszczysto - żwirowych pochodzenia wodolodowcowego i rzeczno o miąższości 20-50 i zwierciadło wody o charakterze na ogół swobodnym, położonym na głębokości 5-10 m Wody czwartorzędowe cechują się średnią klasą jakości, a woda wymaga szerokiego uzdatniania.

Na terenie Gminy występuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP 324, jest to najzasobniejsze źródło wód na terenie gminy, ujmowanych m.in. w Kluczborku. Zasobność wód podziemnych Gminy Kluczbork przekracza jej potrzeby w tym zakresie. Ważnym problemem jest jednak ich ochrona przed zanieczyszczeniami, zwłaszcza pochodzącymi z produkcji rolniczej oraz ściekami bytowo-gospodarczymi. Większa część terenu charakteryzuje się dobrą izolacją powierzchniową użytkowego poziomu wodonośnego, jednak konieczne jest podjęcie działań zapobiegawczych przed przenikaniem zanieczyszczeń do wód.

Monitoring jakości wód podziemnych w sieci krajowej prowadzony jest przez Państwowy Instytut Geologiczny. Wyznaczane są również sieci regionalne. W województwie opolskim monitoring regionalny prowadzi Państwowy Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu.

Walory przyrodnicze gminy.

Obszary prawnie chronione

Na terenie Gminy Kluczbork ustanowiono następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000
 - Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą – obszar siedliskowy
- Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie
- Stobrawski Park Krajobrazowy
- Rezerwat przyrody
 - Bażany
- Pomniki przyrody.

Obszary Natura 2000 - Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą – obszar siedliskowy

Na zachód od Kluczborka (ale jeszcze w jego administracyjnych granicach) występują zbiorowiska okresowo koszonych łąk ze szczawiami, rdestem wężownikiem, wierzbówką, turzycami oraz mozgą trzcinową i krwiściągiem lekarskim kształtujące się wzdłuż rzeki Stobrawy. Bardziej podmokłe fragmenty zarasta trzcina. Niektóre miejsca są odkształcone ze znacznym udziałem pokrzywy. Fragmenty położone w części wschodniej i południowo-wschodniej miejscami porasta dąb szypułkowy, olcha czarna i wierzby. Część łąk nosi ślady wiosennego wypalania. Stobrawa prowadzi czystą wodę, na wschodniej granicy łąk jest podpiętrzana. Dno doliny wyścielają mady rzeczne, lokalnie namuły. Na znacznej części obszaru poziom wód gruntowych waha się między 0,5-1,0 m ppt. Pospolitym gatunkiem na łąkach jest żaba trawna. Gady reprezentowane są przez zaskrońca. Z obserwowanych ptaków wymienić należy skowronka polnego, pliszkę żółtą, świergotka łąkowego i czajkę. Na łąki zalatują bocian biały, gawron, szpak oraz polująca na gryzonie pustulka. Ssaki reprezentuje m. in. zając i sarna, chociaż nie są zbyt częste. Bogata jest fauna bezkręgowców. Wzdłuż rowu występują duże ilości winniczków. W miejscach gdzie pojawia się trzcina często występują ślimaki z rodzaju bursztynka (*Succinella*) oraz liczne gatunki pajaków, w tym tygrzyk paskowany. W okresie kwitnienia rosnące tutaj gatunki roślin odwiedzane są przez różne gatunki motyli, trzmieci, rusałki (pawik, pokrzywnik, admirał, kratkowiec, dostojki, przeplatki i inne), kilka gatunków modraszków, pазie królowej, połowce szachownica. W Stobrawie obserwowano kielbia i płotkę, a na brzegach żabę jeziorową i żabę trawną.

Wartość przyrodnicza i znaczenie – obszar jest istotny dla ochrony 2 gatunków motyli z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Podstawowym zagrożeniem dla łąk w okolicach Kluczborka byłaby zmiana stosunków wodnych, długoterminowe zaniechanie ich użytkowania oraz zmiany w korycie Stobrawy.

Obszary Chronionego Krajobrazu - obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Na terenie Gminy Kluczbork zlokalizowany jest jeden obszar chronionego krajobrazu:

„Lasy Stobrowsko – Turawskie” - obszar o powierzchni 179 tys. ha został powołany w 1988 roku w centralnej i zachodniej części województwa opolskiego. W 1999 roku w jego zachodniej i centralnej części utworzono Stobrowski Park Krajobrazowy. W granicach Lasów Stobrowsko - Turawskich znalazło się kilka zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kilkadziesiąt użytków ekologicznych i pomników przyrody. Niezliczona ilość cieków, stawy hodowlane, źródła, polodowcowe moreny i wydmy stanowią o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych tego terenu. Na obszarze Lasów Stobrowsko -Turawskich stwierdzono występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt. W granicach tego obszaru znajdują się obszary leśne gminy Strzelce Opolskie północnej jej części, znalazło się tu kilka zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz kilkadziesiąt użytków ekologicznych i pomników przyrody. Niezliczona ilość cieków, stawy hodowlane, źródła, polodowcowe moreny i wydmy stanowią o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych tego terenu. Na obszarze Lasów Stobrowsko-Turawskich stwierdzono występowanie wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt. Lasy Stobrowsko-Turawskie, ze względu na przewagę borów sosnowych mających duże walory bioterapeutyczne (działają kojąco, przeciwastmatycznie i odkażająco), posiadają duże znaczenie dla turystyki i wypoczynku mieszkańców okolicznych miast.

Stobrowski Park Krajobrazowy

został utworzony na mocy Rozporządzenia nr 0151/P/19/2006 Wojewody Opolskiego z dnia 8 maja 2006 roku. Obejmuje on swym zasięgiem obszar o powierzchni 52 66,5 ha. Większą część Parku zajmują lasy (ok. 80% jego powierzchni). Park Stobrowski pod względem powierzchni jest parkiem bardzo dużym, o charakterze nizinnym, chroniącym obszary szczególnego nagromadzenia walorów przyrodniczych. Wśród walorów przyrodniczych występuje 38 gatunków roślin chronionych i 38 gatunków roślin rzadkich, z których 11 zagrożonych jest w Polsce, a 3 zagrożone są wyginięciem w Europie. Oprócz tego na terenie parku występuje wiele chronionych, ginących i rzadkich ptaków i chronionych zwierząt.

Rezerwat przyrody jest obszarem obejmującym zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym ekosystemy, w tym siedliska przyrodnicze, a także określone gatunki roślin i zwierząt, elementy przyrody nieożywionej, mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturowych bądź krajobrazowych.

Na terenie gminy Kluczbork występuje obecnie jeden rezerwat przyrody „**Bażany**”. Jest to rezerwat leśny na południe od Kluczborka, założony w 1969 r., o powierzchni 22,02 ha, położony na skraju Borów Stobrowskich. Rezerwat ma za zadanie zachowanie boru sosnowego na wydmach z obfitym stanowiskiem jałowca. Skład florystyczny to drzewostan o wieku 15 - 80 lat, przeważa sosna z udziałem brzozy i dębu szypułkowego, piękne okazy jałowca o wys. 2 -5,5 m, w podszyciu występują również - wierzba siwa, jarzębina, kruszyna; w runie leśnym: orlica, jałowiec włosisty, żarnowiec, dziurawiec zwyczajny, borówki czarna i brusznicza, szczotlika siwa i inne. Na terenie rezerwatu stwierdzono 58 roślin naczyniowych, w tym objęty ochroną częściową widłak jałowcowaty.

Pomniki przyrody

Na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2021, poz. 1098) pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska, o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady. Na terenie Gminy Kluczbork znajduje się obecnie 13 pomników przyrody.

Tabela 2. Wykaz pomników przyrody na terenie Gminy Kluczbork

Lp.	Forma ochrony (drzewo/głaz)	Lokalizacja	Podstawa prawna
1	Magnolia Soulange'a (Magnolia pośrednia) - Magnolia xsoulangeana (Magnolia xsoulangiana); pierśnica: 20cm; obwód: 63cm; wysokość: 6m)	Działka nr 167/2 a.m. 6, Rynek miasta stanowiący część zabytkowego układu urbanistycznego Zespołu Staromiejskiego m9--iasta Kluczborka	Uchwała nr XLIX/530/14 Rady Miejskiej w Kluczborku z dn. 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody Dz. Urz. Woj. Opolskiego z dnia 8 lipca 2014 r. poz. 1742
2	Aleja drzew: Cis pospolity - Taxus baccata; pierśnica: 25-53 cm; obwód 79-166 cm, wys. 9-12 m.	Kluczbork ul. Byczyńska (po zachodniej "lewej" stronie ulicy	Ogłoszenie Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa PWRN w Opolu z dn.16 grudnia 1961 r. w sprawie uznania niektórych drzew za pomniki przyrody Dz.Urz.WRN w Opolu z dnia 12 lutego 1962 r. Nr 1, poz. 16
3	Olsza czarna - Alnus glutinosa; pierśnica: 128cm; obwód: 402cm; wysokość: 16m	warsztaty remontowe PKP w Kluczborku	Ogłoszenie Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa PWRN w Opolu zo uznaniu niektórych drzew i głązów za pomniki przyrody Dz.Urz.WRN w Opolu z dnia 27 lutego 1971 r. Nr 2, poz. 11
4	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 146cm; obwód: 459cm; wysokość: 24m	skrzyżowanie ulic Piłsudskiego i Kopernika w Kluczborku	Ogłoszenie Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa PWRN w Opolu zo uznaniu niektórych drzew i głązów za pomniki przyrody Dz.Urz.WRN w Opolu z dnia 27 lutego 1971 r. Nr 2, poz. 11
5	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 101cm; obwód: 317cm; wysokość: 22m	Kluczbork, Bogdańczowice 31, ogród przydomowy	Uchwała nr LI/486/98 Rady Miejskiej w Kluczborku z dn. 3 czerwca 1998 r. w sprawie uznanie drzew za pomniki przyrody
6	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 121cm; obwód: 380cm; wysokość: 25m	Kluczbork ul. Chopina 5, teren zabudowany (153/10)	Uchwała nr LI/486/98 Rady Miejskiej w Kluczborku z dn. 3 czerwca 1998 r. w sprawie uznanie drzew za pomniki przyrody
7	Grupa drzew: Cis pospolity - Taxus baccata; pierśnica: 83-99cm;; obwód 261-311cm; obwód; wysokość: 9m	Ligota Górna, Gliwicka 47	Rozporządzenie Nr 0151/P/43/05 Wojewody Opolskiego z dn. 15 listopada 2005 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody Dz.Urz.WRN w Opolu z dnia 29 listopada 2005 r. Nr 77, poz. 2412
8	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 162cm; obwód: 509cm; wysokość: 39m	Nadleśnictwo: Kluczbork Obręb leśny: Zameczek, Leśnictwo: Żabieniec, Oddz.: 89 d	Rozporządzenie Nr 0151/P/3/08 Wojewody Opolskiego z dn. 12 lutego 2008 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody Dz.Urz.WRN w Opolu z dnia 28 lutego 2008 r. Nr 15, poz. 427
9	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 169cm; obwód: 531cm; wysokość: 37m	Nadleśnictwo: Kluczbork Obręb leśny: Zameczek, Leśnictwo: Żabieniec, Oddz.: 89 d	Rozporządzenie Nr 0151/P/3/08 Wojewody Opolskiego z dn. 12 lutego 2008 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody Dz.Urz.WRN w Opolu z dnia 28 lutego 2008 r. Nr 15, poz. 427
10	Buk pospolity (Buk zwyczajny) - Fagus sylvatica; pierśnica: 111cm; obwód: 349cm; wysokość: 29m	Nadleśnictwo: Kluczbork Obręb leśny: Zameczek, Leśnictwo: Żabieniec, Oddz.: 88 k	Rozporządzenie Nr 0151/P/3/08 Wojewody Opolskiego z dn. 12 lutego 2008 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody Dz.Urz.WRN w Opolu z dnia 28 lutego 2008 r. Nr 15, poz. 427
11	Grupa drzew: Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 145-205cm; obwód: 456-644 cm; wysokość: 19-21m	Wzdłuż drogi przystanek Nowa Bogacica – kolonia	Komunikat PWRN w Opolu z dn. 23 czerwca 1954 r. w sprawie uznania niektórych drzew za pomniki przyrody

		Pieców	Dz.Urz.WRN w Opolu z dnia 10 sierpnia 1954 r. Nr 8, poz. 43
12	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Clarski Młyn	Komunikat PWRN w Opolu z dn. 23 czerwca 1954 r. w sprawie uznania niektórych drzew za pomniki przyrody Dz.Urz.WRN w Opolu z dnia 10 sierpnia 1954 r. Nr 8, poz. 43
13	Dąb szypułkowy - Quercus robur; pierśnica: 171cm; obwód: 537cm; wysokość: 32m	Nadleśnictwo: Kluczbork, Obręb leśny: Zameczek, Leśnictwo: Zameczek, Oddz.: 220 m	Komunikat PWRN w Opolu z dn. 23 czerwca 1954 r. w sprawie uznania niektórych drzew za pomniki przyrody Dz.Urz.WRN w Opolu z dnia 10 sierpnia 1954 r. Nr 8, poz. 43

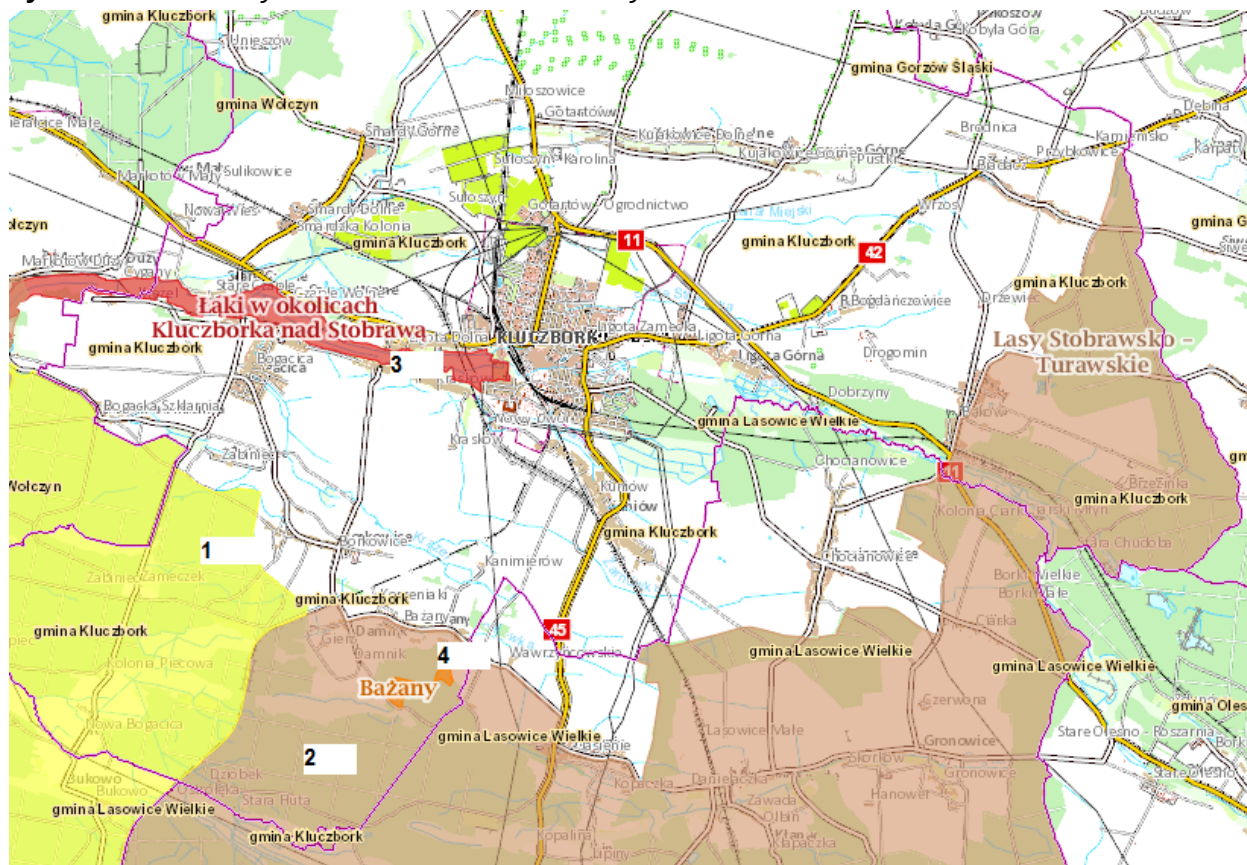
Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl>

Parki zabytkowe

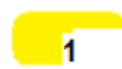
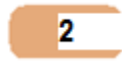
Duże walory przyrodnicze posiadają także parki. Większość z nich znajduje się w ewidencji i pod opieką wojewódzkiego konserwatora zabytków. Gmina Kluczbork posiada 4 parki znajdujące się w ewidencji:

- Bąków,
- Bogdańczowice,
- Maciejów,
- Kluczbork.

Rysunek 2. Obszary chronione na terenie Gminy Kluczbork

OZNACZENIA:

- granice gminy
- 1 Stobrawski Park Krajobrazowy
- 2 Obszar Chronionego Krajobrazu - Lasy Stobrawsko Turawskie
- 3 Obszar Natura 2000 - Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą
- 4 Rezerwat przyrody Bażany

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl – opracowanie własne

5.8.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Lasy spełniają istotną rolę w odniesieniu do hydrosfery i atmosfery. Oprócz tego posiadają funkcje produkcyjne i społeczne, przede wszystkim rekreacyjne. W gminie Kluczbork lasy zajmują ok. 4 138,33 h. co stanowi 19,1 % powierzchni Gminy.

Południowa części Gminy Kluczbork to skupisko lasów. Należą one do rozległego kompleksu Lasów Stobrawsko-Turawskich (okolice Bażan, Borkowic oraz Bąkowa). Dominującymi są siedliska lasu mieszanego świeżego i wilgotnego oraz boru mieszanego świeżego i wilgotnego.

Mniejsze powierzchnie zajmuje bór świeży i wilgotny oraz las świeży i wilgotny. Najmniejszy udział w strukturze siedlisk ma ols i ols jesionowy. Najżyźniejsze siedliska dominują w okolicy Bąkowa, a przy Nowej Bogacicy występują największe powierzchnie olsu jesionowego. Najmniej żyzne siedliska znajdują się w południowej części gminy (Bażany, Borkowice).

Gatunkiem dominującym jest sosna, która zajmuje ponad 80% powierzchni leśnej w gminie. Pozostała część powierzchni przypada głównie na dęby, brzozy, olchy, świerki i buki. W domieszkę występuje tu także: modrzew, jodła, grab, jesion, osika i topola. Najliczniej reprezentowane w gminie są raczej młode drzewostany (do 60 lat), a najmniejszą powierzchnię zajmują drzewostany dojrzałe (powyżej 100 lat). Średni wiek drzewostanów wynosi około 54 lata.

Lasy w obrębie gminy znajdują się pod administracją Lasów Państwowych - Nadleśnictwa Kluczbork, 143 ha lasu komunalnego pozostaje w administracji Miejskiego Zarządu Obiektów Komunalnych w Kluczborku.

Gleby

Analiza gleb wskazuje, że na terenie gminy przeważają gleby średnio dobre i dobre, głównie pszennych dobrych i wadliwych oraz żytnich bardzo dobrych i dobrych kompleksów glebowych, wytworzonych na glinach zwałowych, piaskach gliniastych średnich i ciężkich oraz piaskach luźnych, słabo gliniastych i żwirach. Są to głównie gleby średnie i ciężkie w uprawie, stanowiące znaczący potencjał rozwojowy dla gospodarki gminy.

Na obszarze gminy występują następujące kompleksy gleb: pseudobielicowe, wytworzone z glin morenowych ciężkich, średnich i lekkich, często przemytych, wykształcone na podłożu piaszczystym, piaszczysto - gliniastym, rzadziej gliniastym:

- gleby pseudobielicowe i piaszkowe wykształcone z piasków słabogliniastych, piasków gliniastych lekkich oraz piasków;
- gleby napływowe (typu mada) piaszczysto - gliniaste, piaszczysto - pylaste na podłożu madowo - piaszczystym i piaszczysto - gliniastym;
- gleby bagienne i pobagienne, murszowe i mułowo - torfowe na podłożu mady piaszczystej IV i V klasy użytków zielonych;

Zasoby kopalin

Złoża kopalin są naturalnym nagromadzeniem minerałów, skał oraz innych substancji, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Budowa geologiczna gminy, ze zdecydowaną przewagą utworów piaszczysto - żwirowych genezy wodnolodowcowej i utworów gliniastych genezy lodowcowej sprzyja występowaniu i stwarza warunki do prowadzenia eksploatacji surowców mineralnych dla potrzeb lokalnych społeczności.

Utwory te od wielu lat stanowiły lokalną bazę dla eksploatacji kruszywa naturalnego w złożach kruszywa naturalnego: piasku - Maciejów i Czaple Stare, pospółki - Czaple Stare oraz iłu i gliny czwartorzędowej w Bąkowie i Gotartowie oraz surowca ilastego dla potrzeb ceramiki budowlanej w złożu Ligota Dolna.

Złoża kruszywa naturalnego udokumentowane na obszarze projektowanego zbiornika nie podlegało działalności eksploatacyjnej.

Wszystkie udokumentowane na terenie gminy złoża surowców mineralnych zaliczają się do złóż małych i nie mają dużego perspektywicznego znaczenia.

Złoża kopalin są naturalnym nagromadzeniem minerałów, skał oraz innych substancji, których wydobywanie może przynieść korzyść gospodarczą. Występujące na obszarze Gminy Kluczbork, udokumentowane w bazie PIG-PIB złoża surowców naturalnych. Złoża udokumentowane w bazie PIG-PIB, przedstawia tabela poniżej:

Tabela 3. Zasoby geologiczne i przemysłowe złóż na terenie Gminy Kluczbork znajdujące się w bazie zasobów geologicznych PIG-PIB.

Lp.	Nazwa złoża	Kopalina	Zagospodarowanie	Pow. złoża [ha]	Zasoby geologiczne [tys. ton] [tys. m ³]*	Zasoby przemysłowe [tys. ton] [tys. m ³]*	Wydobycie [tys. ton] [tys. m ³]*
1.	Kluczbork Zbiornik	KRUSZYWA NATURALNE	złoże rozpoznane wstępnie	155,50	21 450	-	-
2.	Ligota Dolna	SUROWCE ILASTE CERAMIKI BUDOWLANEJ	eksploatacja złoża zaniechana	4,96	189*	-	-

Źródło: www.pgi.gov.pl, Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020r.

Rekultywacja gruntów w Gminie Kluczbork:

Według danych Starostwa Powiatowego w Kluczborku, na terenie gminy Kluczbork grunty podlegające rekultywacji i zagospodarowaniu obejmują powierzchnię 17,06 ha, w tym grunty zdewastowane 17,06 ha, grunty na których zakończono działalność przemysłową 8,16 ha (na podstawie formularzy RRW-11 za 2020 rok).

5.3. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU

Istotnym elementem oceny, na ile przewidywane działalności wpłyną na poszczególne aspekty środowiska, jest także tzw. „opcja zerowa”, czyli prognoza w jakim kierunku zmieniłoby się środowisko w przypadku braku realizacji planowanych zadań. Jak pokazuje praktyka, często bardzo mylnie przyjmuje się, że nie podejmowanie działań, ma charakter prośrodowiskowy. Tymczasem częste są sytuacje, gdy planowane działania pozwalają na porządkowanie struktur i procesów, a osiągnięte efekty pośrednio niosą korzyści środowiskowe.

Przewiduje się, że brak realizacji projektu Strategii spowodowałby następujące skutki:

a) pozytywne dla środowiska i mieszkańców

1. Niepodejmowanie działań na rzecz aktywizacji gospodarczej miałyby pozytywne konsekwencje w postaci nie zwiększania emisji zanieczyszczeń powietrza oraz zanieczyszczeń wód.
2. Zmniejszenie zagrożenia spowodowanego intensyfikacją wykorzystania walorów przyrodniczych.

b) negatywne dla środowiska i mieszkańców

1. Wzrost niekorzystnych oddziaływań wynikających z intensywnego ruchu komunikacyjnego (nie podejmowanie działań w zakresie modernizacji dróg, budowy obwodnic, budowy ścieżek rowerowych etc.).
2. Niepodejmowanie działań na rzecz rozwoju, wzbogacania i rewitalizacji terenów zieleni miejskiej - podnoszącej jakość zamieszkania w gminie, wykorzystywanej dla rekreacji oraz pełniącej funkcje izolacyjne.
3. Niepodejmowanie działań na rzecz rozwoju systemu monitoringu (a tym samym kontroli) wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego oraz zmian jego stanu.
4. Wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza i emisji hałasu spowodowany brakiem realizacji zadań służących ich ograniczaniu.
5. Narastające i powtarzające się sytuacje konfliktowe w zakresie ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, rozumianego jako zachowanie równowagi pomiędzy poszczególnymi funkcjami w gminie.

Reasumując, należy stwierdzić, iż korzystnym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi jest wariant doprowadzenia do realizacji celów strategicznych zapisanych w projekcie Strategii. Presja społeczna na zagospodarowywanie coraz to nowych terenów, oraz ogólna sytuacja społeczno-gospodarcza panująca w Polsce nie pozwoli na uniknięcie konfliktowych aspektów rozwoju poszczególnych sfer życia. Należy zatem wcześniej opracować takie plany działań, które umożliwią rozwój miasta przy jednoczesnym zachowaniu równowagi ekologicznej. Należy zatem oczekiwać, że realizacja celów zapisanych w projekcie Strategii wraz z uwzględnieniem uwag zapisanych na końcu niniejszej Prognozy doprowadzi do ogólnej poprawy stanu środowiska przyrodniczego i zdrowia mieszkańców miasta. Wśród aspektów niosących realne zagrożenia co do wystąpienia sytuacji niekorzystnych z punktu widzenia oddziaływań na środowisko, spodziewane są realne bardzo wysokie korzyści pozaprzrodnicze - społeczne i gospodarcze.

6. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA STANU ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Znaczące oddziaływania związane z realizacją zapisów Strategii Rozwoju Gminy mogą wystąpić w przypadku przedsięwzięć wymienionych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019, poz. 1839). Potencjalne oddziaływania mogą mieć charakter liniowy, punktowy lub rozproszony i mogą wystąpić na obszarach, gdzie prowadzona będzie realizacja zadań inwestycyjnych. Należy jednak podkreślić, że zasięg oddziaływań jest trudny do określenia i wymaga indywidualnego podejścia dla każdej inwestycji.

W związku z brakiem szczegółowych analiz środowiskowych dla terenów na których przewiduje się wystąpienie oddziaływań stan środowiska określono je dla całego obszaru gminy.

6.1. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

6.1.1. Wody powierzchniowe

Obecnie klasyfikację wód powierzchniowych określa się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 poz. 1475).

Rozporządzenie to definiuje 5 klas stanu ekologicznego:

- klasa I – stan bardzo dobry – dla wód o niezmienionych warunkach przyrodniczych lub zmienionych tylko w bardzo niewielkim stopniu,
- klasa II – stan dobry – gdy zmiany warunków przyrodniczych w porównaniu do warunków niezakłóconych działalnością człowieka są niewielkie,
- klasa III – stan umiarkowany – obejmujący wody przekształcone w średnim stopniu,
- klasa IV – stan słaby – wody o znacznie zmienionych warunkach przyrodniczych (biologicznych, fizyko-chemicznych, morfologicznych), gdzie gatunki roślin i zwierząt znacznie różnią się od tych, które zwykle towarzyszą danemu typowi jednolitej części wód,
- klasa V – stan zły – wody o poważnie zmienionych warunkach przyrodniczych, w których nie występują typowe dla danego rodzaju wód gatunki.

Ocena wód powierzchniowych poprzez określenie ich stanu ekologicznego jest podejściem zgodnym z założeniami Dyrektywy 2000/60/WE, zwanej Ramową Dyrektywą Wodną. Stan ekologiczny wód określany jest na podstawie elementów biologicznych (fitoplankton, fitobentos, makrolity, makrobezkręgowce bentosowe i ryby) oraz parametrów wspomagających (elementy fizykochemiczne).

Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości, przy czym klasa pierwsza oznacza bardzo dobry stan ekologiczny, klasa druga – dobry stan ekologiczny, zaś klasy trzecia, czwarta i piąta odpowiednio – stan ekologiczny umiarkowany, słaby i zły.

Ocenę jakości wód powierzchniowych na terenie Gminy Kluczbork przeprowadza GIOŚ-RWMŚ. W latach 2014-2019 roku przeprowadzone zostały badania jakości tzw. Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie województwa opolskiego, w tym dla dwóch JCWP obejmujących teren Gminy Kluczbork.

Tabela 4. Wyniki klasyfikacji i oceny stanu JCWP obejmujących teren Gminy Kluczbork w latach 2014-2019.

Nazwa JCWP/ nazwa ppk	Klasa elementów				Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Ocena stanu JCWP
	biologicznych	hydromorfolologicznych	fizykochemicznych	fizykochemicznych – spec. zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne			
Stobrawa od źródeł do Kluczborka – ppk Stobrawa – Czaple Stare PLRW60001713231	V	II	II	>II	zły	poniżej stanu dobrego	zły
Wołczyński Strumień – ppk Wołczyński Strumień – Brynica PLRW6000117132629	IV	II	>II	>II	słaby	poniżej stanu dobrego	zły

Źródło: Klasyfikacja i ocena stanu JCWP za lata 2014-2019, GIOŚ-RWMŚ

Objaśnienia: JCWP - **Jednolite części wód** zostały wyznaczone, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną, która definiuje je jako: oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych.

Analiza parametrów wód w dla badanych JCWP wykazała:

- dla jednej JCWP stan/potencjał ekologiczny słaby,
- dla jednej JCWP stan/potencjał ekologiczny zły.

Stan ogólny wód dla obu JCWP został oceniony jako zły.

6.1.2. Wody podziemne

Zakres dopuszczalnych wartości wskaźników jakości wody określają następujące akty prawne:

- rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019, poz. 2148),
- rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2017, poz. 2294).

Ocenę jakości wód podziemnych przeprowadza GIOŚ-RWMŚ. Monitoring wód podziemnych obejmuje punkty pomiarowe, monitorujące wszystkie główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP), użytkowe poziomy wodonośne, obszary zwiększonego drenażu oraz obszary szczególnie zagrożone przez przemysł. Uwzględnia warunki hydrogeologiczne w ujęciu regionalnym i lokalnym oraz występowanie potencjalnych ognisk zanieczyszczeń i zagrożeń wód podziemnych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska oceny jakości elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych oraz oceny stanu chemicznego i stanu ilościowego wód podziemnych dokonuje się dla każdego okresu, do którego stosuje się plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Zarówno badania jak i oceny stanu wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych wykonuje państwowa służba hydrogeologiczna (art. 52 ust. 3 ustawy – Prawo wodne (Dz.U. 2021 poz. 2233 z późn. zm.)). Przy określaniu klasy jakości wód podziemnych (I – V) w punkcie pomiarowym dopuszcza się przekroczenie elementów fizykochemicznych, gdy jest ono spowodowane przez naturalne procesy, z zastrzeżeniem, że to przekroczenie nie dotyczy elementów fizykochemicznych oznaczonych w załączniku symbolem „H” (substancje niebezpieczne) i mieści się w granicach przyjętych dla kolejnej niższej klasy jakości wody. W przypadku większej liczby badań monitoringowych w ciągu roku do porównań przyjmuje się wartość średniej arytmetycznej stężeń badanych elementów fizykochemicznych uzyskanych z rocznych wyników badań monitoringowych w punkcie pomiarowym.

Klasy jakości wód podziemnych I, II, III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV, V oznaczają słaby stan chemiczny.

W ostatnich latach GIOŚ-RWMŚ nie wykonywał badań jakości wód podziemnych na terenie Gminy Kluczbork.

6.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Powietrze jest tym komponentem środowiska, do którego emitowana jest większość zanieczyszczeń powstających na powierzchni Ziemi, zarówno w rezultacie procesów naturalnych, jak i działalności człowieka. Współcześnie coraz trudniej jest wskazać rejony, w których powietrze atmosferyczne byłoby całkowicie wolne od zanieczyszczeń.

W Gminie Kluczbork od 2020 roku funkcjonują urządzenia do pomiaru zanieczyszczeń powietrza w ramach Gminnego Systemu Monitorowania Jakości Powietrza w Kluczborku. Utworzono także platformę informacyjną oraz aplikację mobilną KANAREK, które prezentują wyniki pomiarów zanieczyszczenia w czasie rzeczywistym. Przedstawiane dane mają charakter edukacyjny, a ich celem jest wzrost świadomości społecznej w zakresie zagrożenia wynikającego z zanieczyszczenia powietrza spowodowanego niską emisją, tj. sposobem ogrzewania oraz stosowanym paliwem. Czujniki zostały zamontowane w następujących lokalizacjach, przedstawionych w tabeli poniżej:

Tabela 5. Lokalizacja punktów pomiarowych sieci monitoringu jakości powietrza w Gminie Kluczbork.

Lp.	Miejscowość	Ulica
1	Kluczbork	Byczyńska 116
2	Kluczbork	Dąbrowskiego 10
3	Kluczbork	Fabryczna 7
4	Kluczbork	Katowicka 1
5	Kluczbork	Konopnickiej 17
6	Kluczbork	Kujakowicka 1
7	Kluczbork	Norwida 19
8	Kluczbork	Pułaskiego 5
9	Kluczbork	Rynek 1
10	Kluczbork	Wolności 1
11	Bażany	Wiejska 19
12	Bąków	Braci Bassy 16
13	Biadacz	Kluczborska 15
14	Bogacica	Szkolna 10
15	Bogdańczowice	Bogdańczowice 33
16	Borkowice	Wiejska 48
17	Czaple Stare	Czaple Stare 4c
18	Gotartów	Gotartów 67
19	Krasków	Krasków 45
20	Krzywizna	Kluczborska 2
21	Kujakowice Dolne	Kluczborska 4a
22	Kujakowice Górne	XXX-lecia 1a
23	Kuniów	Kuniów 74
24	Ligota Dolna	Wołczyńska 73
25	Ligota Górna	Gorzowska 4a
26	Łowkowice	Ks. Rigola 33
27	Maciejów	Maciejów 16
28	Nowa Bogacica	Nowa Bogacica 1b
29	Smardy Górne	Kościelna 2
30	Unieszów	Unieszów 6

Źródło: UM w Kluczborku.

Stan powietrza w ww. miejscach można sprawdzać pod adresem: <https://pm.czujniki.kluczbork.pl/pl>. Prezentowane na ww. stronie wyniki mają charakter wyłącznie poglądowy i nie stanowią elementu Państwowego Monitoringu Środowiska. Dane z Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzonego przez GIOŚ-RWMŚ dostępne są na stronie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie.

Ocenę poziomów substancji w powietrzu i klasyfikację stref województwa opolskiego za 2020 rok sporządzono w oparciu o ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973 tekst jednolity ze zm.) oraz akty wykonawcze do ww. ustawy, a w szczególności:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2021 poz. 845),
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz.U. 2020 poz. 2279).

Z wykonywaniem oceny powiązane są również inne przepisy prawa krajowego, takie jak:

1. Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 listopada 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz.U. 2020 poz. 2221),
2. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz.U. 2019 poz. 1159).

Ocenę za rok 2020 wykonano zgodnie z podziałem kraju (zgodnie z założeniami do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw opracowanego w związku z planowaną transpozycją dyrektywy 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy do prawa polskiego – tzw. dyrektywy CAFE), w którym strefę stanowią:

- aglomeracja o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasto (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców.

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973 tekst jednolity ze zm.) ocena jakości powietrza dokonywana jest w strefach. Na terenie województwa opolskiego zostały wydzielone 2 strefy:

- miasto Opole,
- strefa opolska (w skład której wchodzi Gmina Kluczbork).

Jakość powietrza atmosferycznego

Na terenie miasta Kluczbork GIOŚ-RWMS w 2020 roku prowadził bezpośredni monitoring jakości powietrza na stacji pomiarowej przy ul. Mickiewicza 10 (pomiar pasywny). W ocenie rocznej wykonywano pomiary: PM10 i PM2,5.

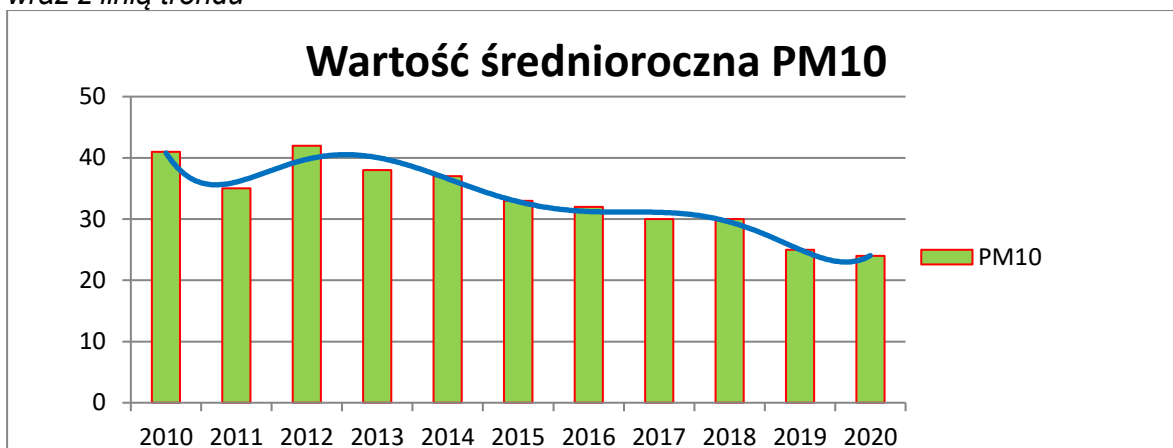
Tabela 6. Wyniki pomiarów na stacjach pomiarowych w Kluczborku w 2020 r.

Stacja pomiarowa	2020	Kompletność serii	Poziom dopuszczalny
<i>Pył zawieszony PM10 – wartość średnioroczna</i>			
Kluczbork, ul. Mickiewicza 10	24	96	40 µg/m ³
<i>Pył zawieszony PM10 – liczba dni z przekroczeniami poziomu stężeń 24h</i>			
Kluczbork, ul. Mickiewicza 10	13	96	dop. częstość przekraczania 35 dni
<i>Pył zawieszony PM2,5 – wartość średnioroczna</i>			
Kluczbork, ul. Mickiewicza 10	18	100	20 µg/m ³

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim, raport wojewódzki za rok 2020, GIOŚ-RWMS

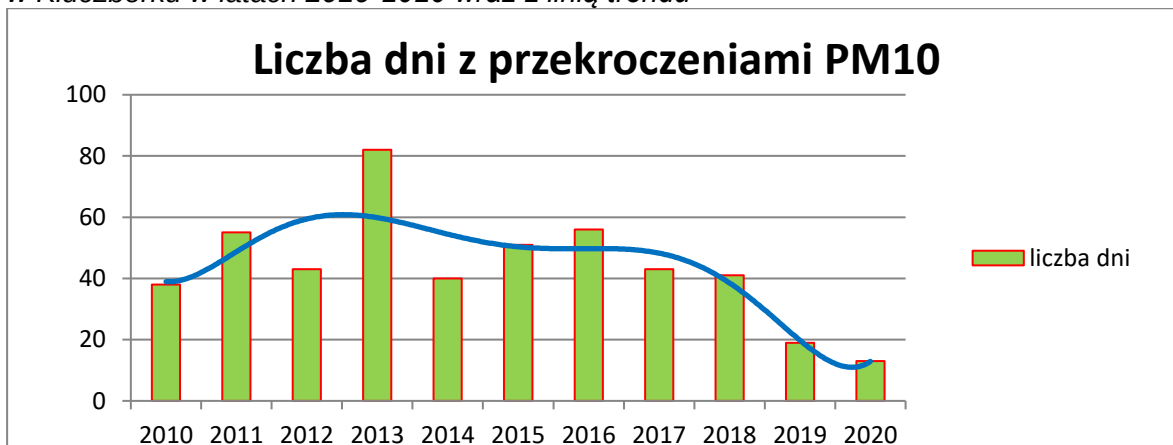
Wartość średnioroczna stężeń pyłu zawieszonego PM10 w 2020 roku wyniosła 24 µg/m³, przy wartości dopuszczalnej 40 µg/m³. Liczba przekroczeń dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 była niższa niż dopuszczalna częstość i wynosiła w Kluczborku 13 dni. Wartości średnioroczne oraz liczbę dni z przekroczeniami wraz z tendencją zmian w latach 2011-2020 przedstawiono na wykresach poniżej:

Wykres 1. Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 w Kluczborku w latach 2010-2020 wraz z linią trendu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ-RWMŚ.

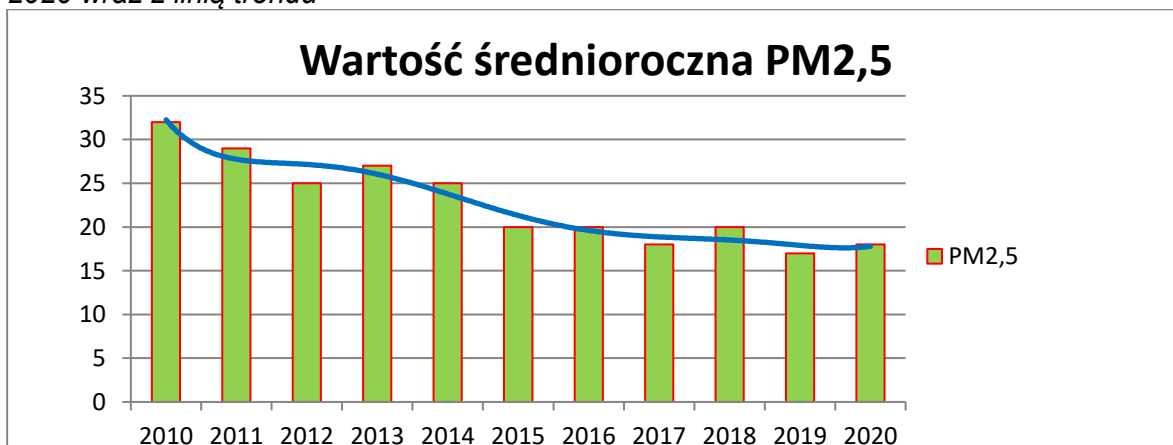
Wykres 2. Liczba dni z przekroczeniami wartości średniodobowej dla pyłu zawieszonego PM10 w Kluczborku w latach 2010-2020 wraz z linią trendu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ-RWMŚ.

Wartość średnioroczna stężeń pyłu PM2,5 w 2020 roku wyniosła 18 µg/m³, przy wartości dopuszczalnej 20 µg/m³. Wartości średnioroczne wraz z tendencją zmian w latach 2010-2020 przedstawiono na wykresie poniżej:

Wykres 3. Średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 w Kluczborku w latach 2010-2020 wraz z linią trendu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ-RWMŚ.

Klasyfikację stref za rok 2020 wykonano w oparciu o następujące założenia:

- **klasa A** - poziom stężeń nie przekracza wartości dopuszczalnej/docelowej; nie jest wymagane prowadzenie działań na rzecz poprawy jakości powietrza;
- **klasa B** - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną, lecz nie przekracza wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń wartości dopuszczalnych, a także przyczyny ich występowania (dotyczy wyłącznie pyłu PM_{2,5});
- **klasa C** - poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną/docelową lub wartość dopuszczalną powiększoną o margines tolerancji; należy określić obszary przekroczeń oraz dążyć do osiągnięcia wartości kryterialnych, niezbędne jest opracowanie programu ochrony powietrza POP.

Tabela 7. Wyniki rocznej oceny jakości powietrza za rok 2020.

Strefa	Ochrona zdrowia											
Strefa opolska	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM _{2,5}
	A	A	A	A	A ¹	C	A	A	A	A	C	C1 ²

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie opolskim Raport wojewódzki za rok 2020 rok GIOŚ-RWMŚ

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

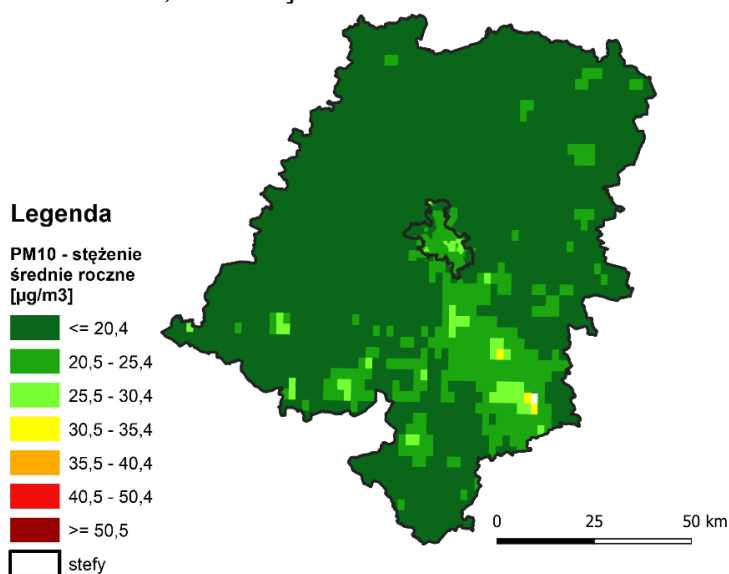
2) Dla pyłu PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefa opolska uzyskała klasę A

Na podstawie „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie opolskim za rok 2020” obszar Gminy Kluczbork w ramach „strefy opolskiej” został zakwalifikowany:

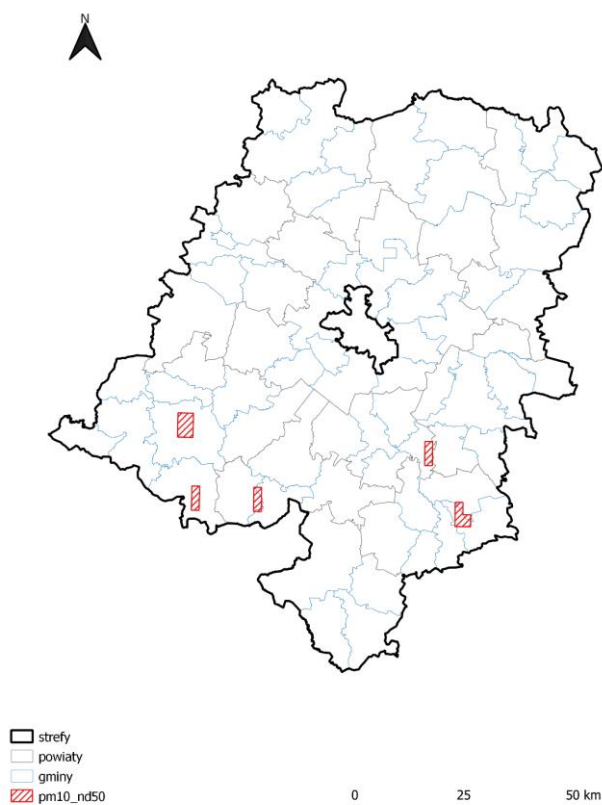
- wg kryterium ochrony zdrowia do **klasy A** ze względu na poziom, SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, Pb, As, Cd, Ni i O₃, natomiast do **klasy C** z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji PM₁₀, B(a)P i PM_{2,5}.
- wg kryterium ochrony roślin do **klasy A** ze względu na poziom, SO₂, NO_x i O₃.

Na poniższych rysunkach przedstawiono rozkłady przestrzenne i zasięgi obszarów przekroczeń poziomów docelowych w województwie opolskim w 2020 roku (wg Rocznej oceny jakości powietrza w województwie opolskim Raport wojewódzki za rok 2020 rok GIOŚ-RWMŚ):

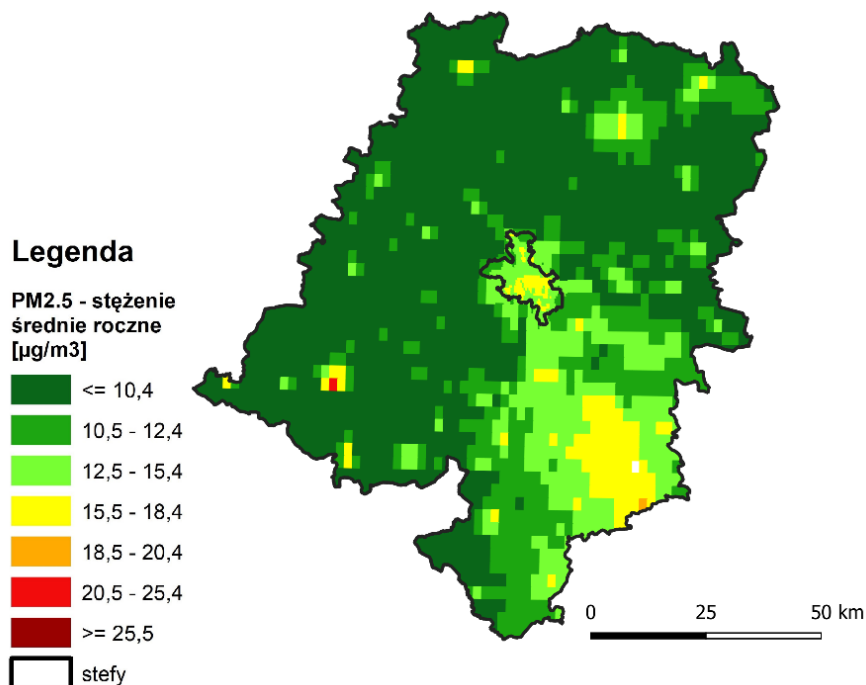
Rysunek 3. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM10 w województwie opolskim w 2020 roku, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2020 wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

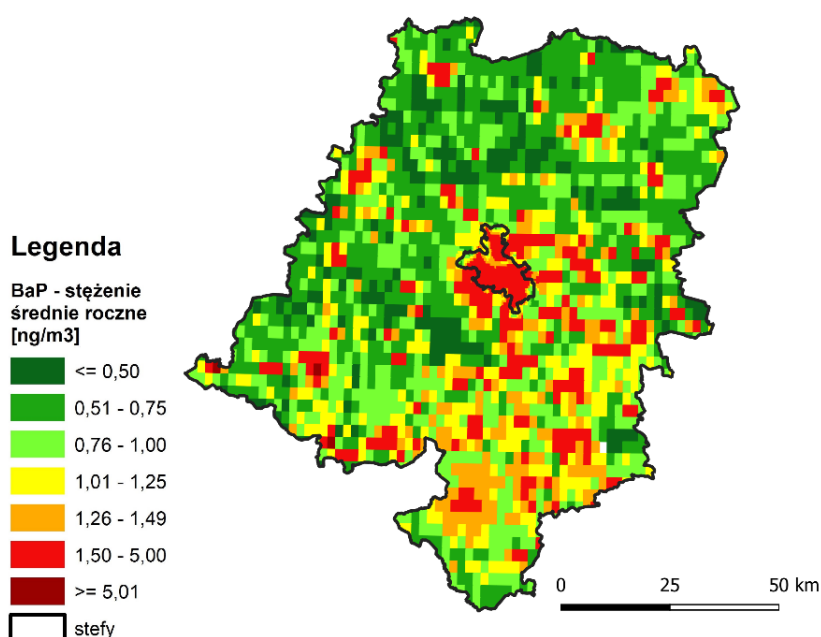
Rysunek 4. Zasięg obszarów przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie opolskim w 2020 roku [źródło: GIOŚ]

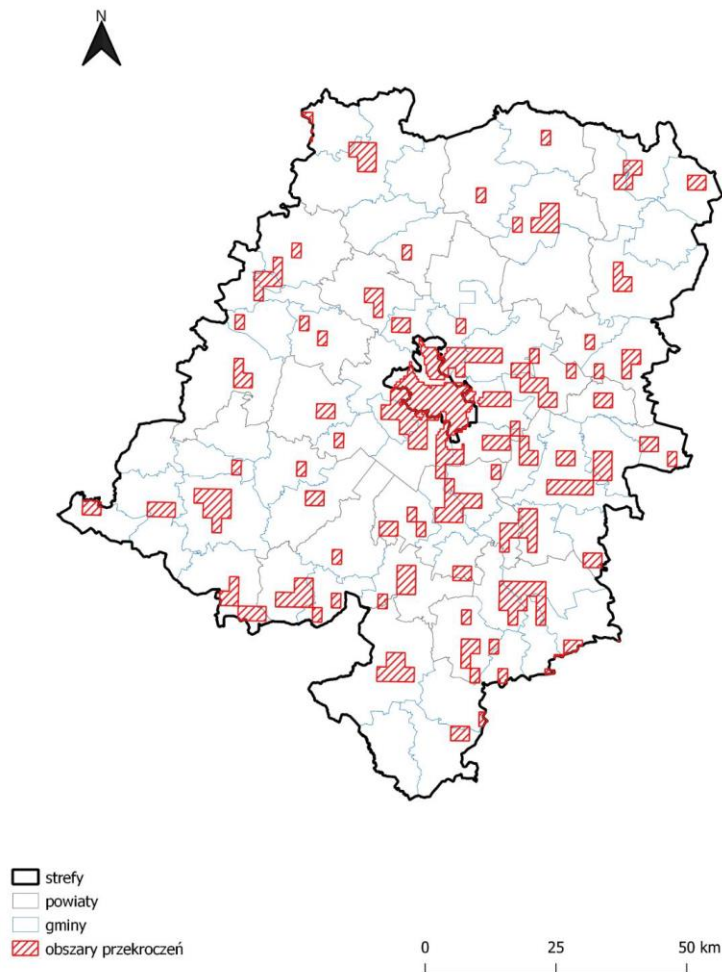
Rysunek 5. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego pyłu PM_{2,5} w województwie opolskim w 2020 roku, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2020 wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

Rysunek 6. Rozkład przestrzenny wartości stężenia średniego rocznego benzo(a)pirenu w pyle PM₁₀ w województwie opolskim w 2020 roku, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2020 wykonanego przez IOŚ-PIB [źródło: GIOŚ, IOŚ-PIB]

Rysunek 7. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie opolskim w 2020 roku [źródło: GIOŚ]

Dla zanieczyszczeń zaklasyfikowanych do klasy C wymagane jest opracowanie „Programu Ochrony Powietrza” dla obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych.

Zgodnie z art. 91.1. ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973 tekst jednolity ze zm.) Dla stref, o których mowa w art. 89 ust. 1 pkt 1, zarząd województwa, w terminie 12 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref, o których mowa w art. 89 ust. 1, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji.

„Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego” został przyjęty Uchwałą Nr XX/193/2020 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 lipca 2020 roku.

Nadrzędnym celem² Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego jest wskazanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy stanu jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa opolskiego. Celem Programu jest również wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń substancji w powietrzu.

² Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego

6.3. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski.

W Polsce przygotowano „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jaki działania adaptacyjne mogą mieć nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również wzrost gospodarczy.

Gmina Kluczbork również przygotowuje się w związku z nową perspektywą finansową do sporządzenia Planu adaptacji do zmian klimatu oraz realizacji zielonych inwestycji związanych z ochroną klimatu.

6.4. HAŁAS

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. roku *Prawo ochrony środowiska* (Dz.U. 2021, poz. 1973 tekst jednolity ze zm.) traktuje hałas jako zanieczyszczenie, wobec którego należy przyjmować takie same ogólne zasady postępowania, jak dla pozostałych zanieczyszczeń i związanych z nimi dziedzin ochrony środowiska.

Wartości dopuszczalne poziomów hałasu określają:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz. 112),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz.U. 2005 Nr 263, poz. 2202 ze zm.),
- wspólnotowe regulacje prawne, w tym Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku.

Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego,
- hałas komunalny (osiedlowy i mieszkaniowy) występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

Hałas przemysłowy

Problemy z hałasem przemysłowym mogą wystąpić w otoczeniu dużych zakładów, lub skupisk zakładów. Wytypowanie zakładów niekorzystnie oddziałujących na klimat akustyczny należy do zadań WIOŚ. Zakres planowanych kontroli oraz wyniki przeprowadzonych kontroli są zawarte w raportach WIOŚ.

Hałas przemysłowy w gminie stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występuje głównie na terenach przemysłowych i terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Hałas przemysłowy stanowią tak źródła znajdujące się na otwartej przestrzeni (punktowe źródła hałasu np. wentylatory, czerpnie, sprężarki itp. usytuowane na zewnątrz budynków), jak i w budynkach (wtórne źródła hałasu - od pracy maszyn i urządzeń), emitowany do środowiska przez ściany, strop, okna i drzwi. Dodatkowe źródło hałasu stanowią ponadto prace dorywcze wykonywane poza budynkami produkcyjnymi jak np. ciecie, kucie, a także obsługa zakładów przez transport kołowy. Uciążliwość hałasu emitowana z tych obiektów zależy między innymi od

ilości źródeł hałasu, czasu ich pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Hałas komunikacyjny

Klimat akustyczny na terenie gminy kształtuje w znacznej mierze ruch komunikacyjny.

- hałas komunikacyjny drogowy:

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach nie będących drogami kolejowymi. Jest to hałas typu liniowego.

Na poziom hałasu drogowego mają wpływ przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,
- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Wartości dopuszczalne poziomów hałasu w środowisku przedstawia tabela poniżej:

Tabela 8. *Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez linie elektroenergetyczne oraz starty, lądowania i przeloty statków powietrznych wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N , które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem.*

Klasa standardu akustycznego	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i grupy źródeł hałasu	
		L_{DWN}	L_N	L_{DWN}	L_N
1.	A. Strefa ochronna „A uzdrowiska B. Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	A. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	64	59	50	40
	B. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży				
	C. Tereny domów opieki społecznej				
	D. Tereny szpitali w miastach				
3.	A. Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego	68	59	55	45
	B. Tereny zabudowy zagrodowej				
	C. Tereny rekreacyjno – wypoczynkowe				
	D. Tereny mieszkaniowo – usługowe				
4.	A. Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców	70	65	55	45

Źródło: GIOŚ-RWMŚ.

Natężenie hałasu w środowisku określa się wartością poziomu dźwięku mierzoną w decybelach (dB). Podstawowym wskaźnikiem klimatu akustycznego jest równoważny poziom dźwięku, który również może być wyznaczony jako suma poziomów odnoszących się do różnych źródeł. Równoważny poziom dźwięku ściśle związany jest również z czasem jego trwania.

Mapy akustyczne, których opracowanie jest wymagane przepisami prawa (ustawa–Prawo ochrony środowiska), z uwagi na zapewnienie jednolitości formy i treści mapy, a także

porównywalności wyników, muszą być oparte o określone w przepisach, wspólne dla wszystkich wskaźniki. Wskaźnikami tymi są L_{DWN} oraz L_N .

- L_{DWN} - długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony zgodnie z ISO 1996-2: 1987 w ciągu wszystkich dób w roku (rozumianym jako dany rok kalendarzowy w odniesieniu do emisji dźwięku i średni rok w odniesieniu do warunków meteorologicznych), z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6⁰⁰ do godz. 18⁰⁰), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18⁰⁰ do godz. 22⁰⁰) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰); wskaźnik ten służy do określenia ogólnej dokuczliwości hałasu,
- L_N - długookresowy średni poziom dźwięku A, wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony zgodnie z ISO 1996-2: 1987 w ciągu wszystkich pór nocy (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22⁰⁰ do godz. 6⁰⁰) w roku (rozumianym jako dany rok kalendarzowy w odniesieniu do emisji dźwięku i średni rok w odniesieniu do warunków meteorologicznych); wskaźnik ten służy do określenia zaburzenia snu.

Staraniem Marszałka województwa opolskiego opracowany został „Strategia Rozwoju Gminy przed hałasem dla województwa opolskiego”, uchwalony uchwałą Sejmiku Województwa Opolskiego nr VIII/76/2019 z dn. 18 czerwca 2019 r.

Strategia Rozwoju Gminy przed hałasem została opracowana dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg krajowych i dróg wojewódzkich o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie oraz linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 przejazdów rocznie zlokalizowanych w województwie opolskim. Program jest aktualizacją poprzedniego „Strategii Rozwoju Gminy przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż dróg o natężeniu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 przejazdów rocznie dla województwa opolskiego na lata 2014-2019”, określonego uchwałą Nr IV/60/2015 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 24 lutego 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2015 r. poz. 973).

Celem Strategii Rozwoju Gminy przed hałasem jest określenie niezbędnych priorytetów i wskazanie działań mających na celu zmniejszenie uciążliwości i ograniczenie poziomu hałasu. Program wykonywany jest na obszarze pokrywającym się z zakresem map akustycznych dla odcinków dróg krajowych i wojewódzkich w województwie opolskim o średniodobowym natężeniu ruchu (SDR) przekraczającym 8 219 pojazdów/dobę, co odpowiada 3 000 000 pojazdów w ciągu roku, oraz dla odcinków linii kolejowych o natężeniu większym niż 30 000 przejazdów rocznie, które to mapy pełnią funkcję źródła informacji o stanie klimatu akustycznego.

Zakres Programu obejmuje analizę, przede wszystkim tych obszarów, dla których wskaźnik M (wyznaczony na podstawie map akustycznych dla odcinków dróg zarządzanych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad oraz Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu oraz odcinków kolejowych zarządzanych przez PKP Polskie Linie kolejowe S.A.) przyjmuje największe wartości. W ramach Programu przedstawiono szereg zaleceń o charakterze rozwiązań technicznych oraz wskazano kierunki innych działań, których realizacja pozwoli w największym stopniu osiągnąć wyznaczony cel.

W dokumencie opisane zostały koncepcje działań naprawczych, mających na celu poprawę stanu klimatu akustycznego, przedstawione w ramach opracowanych map akustycznych będących przedmiotem oceny dróg krajowych, wojewódzkich i linii kolejowych.

W odniesieniu do Gminy Kluczbork w ww. Programie uwzględnione został odcinek drogi krajowej nr 42.

Tabela 9. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu na odcinku drogi krajowej nr 42 w Gminie Kluczbork.

L.p.	Kilometraż		Strona drogi	Maksymalna wartość przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem L_{DWN}	Maksymalna wartość przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu wyrażonego wskaźnikiem L_N	Maksymalna wartość wskaźnika M wyrażonego wskaźnikiem L_{DWN}	Maksymalna wartość wskaźnika M wyrażonego wskaźnikiem L_N
	od km	do km					
1.	032+491	033+000	prawa	10	10	0,29	0
2.	033+000	034+000	lewa	15	10	2,85	1,14
3.	033+000	034+000	prawa	10	10	12,97	9,41
4.	034+000	035+000	lewa	10	10	22,69	14,17
5.	034+000	035+000	prawa	15	10	13,10	13,72
6.	035+000	036+000	lewa	15	15	14,79	6,09
7.	035+000	036+000	prawa	15	15	11,46	5,86

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy przed hałasem dla województwa opolskiego, 2019.

Tabela 10. Zestawienie działań naprawczych dla odcinka drogi krajowej nr 42 w Gminie Kluczbork.

L.p.	Kilometraż		Strona drogi	Działanie naprawcze	Priorytet realizacji działań	Szacunkowy koszt [zł]	Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
	od km	do km						
1.	032+491	033+000	prawa	Rozbudowa DK42/45 w ciągu obwodnicy Miejskiej Kluczborka (zamierzenie inwestycyjne GDDKiA).	niski	b.d.	po 2028 r.	GDDKiA
2.	033+000	034+000	lewa		niski	b.d.	po 2028 r.	GDDKiA
3.	033+000	034+000	prawa		średni	b.d.	po 2028 r.	GDDKiA
4.	034+000	035+000	lewa		średni	b.d.	po 2028 r.	GDDKiA
5.	034+000	035+000	prawa		średni	b.d.	po 2028 r.	GDDKiA
6.	035+000	036+000	lewa		średni	b.d.	po 2028 r.	GDDKiA
7.	035+000	036+000	prawa		średni	b.d.	po 2028 r.	GDDKiA

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy przed hałasem dla województwa opolskiego, 2019..

W celu ograniczenia równoważnego poziomu dźwięku do wartości nieprzekraczających poziomów dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w otoczeniu analizowanych odcinków dróg i linii kolejowych zaproponowano w Programie odpowiednie działania naprawcze. Należy jednak zaznaczyć, że w świetle istniejącego poziomu obciążenia ruchem oraz lokalizacji tych odcinków w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej uzyskanie efektów w postaci dotrzymania poziomów dopuszczalnych jest niezwykle trudne, a w niektórych przypadkach wręcz nierealne. Zadaniem służb ochrony środowiska oraz zarządców dróg i linii kolejowych jest jednak podejmowanie wszelkich działań mających na celu poprawę klimatu akustycznego w sąsiedztwie analizowanych odcinków, w takim stopniu, w jakim jest to tylko możliwe. Z drugiej strony konieczne jest właściwe planowanie przestrzenne uwzględniające zagrożenie hałasem, poprzez wprowadzenie zapisów o obowiązku konsultowania z zarządcami wszelkich zmian w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin/miast oraz gminnych/ miejskich planach zagospodarowania przestrzennego.

Program określa też priorytet podejmowania decyzji, czyli w jakich miejscach w pierwszej kolejności zrealizowane powinny zostać działania redukujące hałas. Program wskazuje również kierunki działań na terenach mniej zagrożonych hałasem, jako działania planowane do realizacji w dłuższym horyzoncie czasowym. Tak skonstruowany program działań obejmujący wszystkie obszary zagrożone hałasem pozwoli na racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na przedsięwzięcia ochronne i sukcesywne ich realizowanie w miarę możliwości ekonomicznych.

W celu ograniczenia równoważnego poziomu dźwięku do wartości nieprzekraczających poziomów dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska w otoczeniu analizowanych odcinków dróg i linii kolejowych zaproponowano w Programie odpowiednie działania naprawcze. Należy jednak zaznaczyć, że w świetle istniejącego poziomu obciążenia ruchem oraz lokalizacji tych odcinków w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej uzyskanie efektów w postaci dotrzymania poziomów dopuszczalnych jest niezwykle trudne, a w niektórych przypadkach wręcz nierealne. Zadaniem służb ochrony środowiska oraz zarządców dróg i linii kolejowych jest jednak podejmowanie wszelkich działań mających na celu poprawę klimatu akustycznego w sąsiedztwie analizowanych odcinków, w takim stopniu, w jakim jest to tylko możliwe. Z drugiej strony konieczne jest właściwe planowanie przestrzenne uwzględniające zagrożenie hałasem, poprzez wprowadzenie zapisów o obowiązku konsultowania z zarządcami wszelkich zmian w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz gminnych planach zagospodarowania przestrzennego.

Program określa też priorytet podejmowania decyzji, czyli w jakich miejscach w pierwszej kolejności zrealizowane powinny zostać działania redukujące hałas. Program wskazuje również kierunki działań na terenach mniej zagrożonych hałasem, jako działania planowane do realizacji w dłuższym horyzoncie czasowym. Tak skonstruowany program działań obejmujący wszystkie obszary zagrożone hałasem pozwoli na racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi przeznaczonymi na przedsięwzięcia ochronne i sukcesywne ich realizowanie w miarę możliwości ekonomicznych.

Hałas komunikacyjny kolejowy:

Pod pojęciem hałasu kolejowego rozumie się hałas powstający w wyniku eksploatacji linii kolejowych. Ze względu na reorganizację kolejnictwa liczba pociągów jest ograniczana z roku na rok, z tego też powodu oddziaływanie hałasu pochodzącego z transportu kolejowego również ulega sukcesywnemu zmniejszeniu. W ostatnich latach GIOŚ-RWMS nie wykonywał pomiarów hałasu kolejowego na terenie Gminy Kluczbork.

6.5. PROMIENIOWANIE NIEJONIZUJĄCE

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973 tekst jednolity ze zm.) – dział VI Ochrona przed polami elektromagnetycznymi. Ochrona przed polami polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

W odniesieniu do Gminy Kluczbork źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego są:

- stacje i linie energetyczne,
- pojedyncze nadajniki radiowe,
- stacje transformatorowe,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- radiostacje amatorskie i stacje CB-radio,
- urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przemyśle, placówkach naukowo-badawczych, ośrodkach medycznych,
- urządzenia powszechnego użytku emitujące pola elektromagnetyczne, w tym pojedyncze aparaty telefonii komórkowej, sterowniki radiowe itp.

Badania kontrolne poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi GIOŚ-RWMŚ. W 2020 roku GIOŚ-RWMŚ przeprowadził pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego w jednym punkcie pomiarowym na terenie Gminy Kluczbork. Przeprowadzone badania (wynik pomiaru: Kluczbork, ul. Mickiewicza: 0,2 V/m) wykazały, że nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnej, określonej w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów określonych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia (Dz.U. 2019, poz. 2448) z dnia 19 grudnia 2019 r.

Zgodnie z art. 124 ustawy Prawo ochrony środowiska Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów PEM określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.

Dla ochrony mieszkańców gminy przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym ogranicza się inwestowanie w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć. Wymaga się okresowego wykonywania stosownych pomiarów - wg przepisów prawa powszechnego - dla wyznaczania rzeczywistych zasięgów stref oddziaływania linii i urządzeń oraz ew. ustalenia stref ograniczonego użytkowania. Należy dążyć do stopniowego zastępowania ograniczeń w zagospodarowywaniu terenów wzdłuż linii zmniejszaniem zasięgu ich oddziaływania osiąganym środkami technicznymi. Przy zbliżeniach linii do budynków mieszkalnych po stwierdzeniu przekroczenia dopuszczalnego rzeczywistego natężenia pola elektromagnetycznego wymaga się ekranowania linii.

Dotychczas dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określone były w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448).

Natomiast metody sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020, poz. 258).

W stosunku do poprzedniego rozporządzenia, zmiany dopuszczalnych parametrów dla pól o częstotliwościach od 2 GHz do 300 GHz wynoszą odpowiednio:

- a) dla składowej elektrycznej z 7 V/m na 61 V/m (wzrost niemal 9 razy),
- b) dla gęstości mocy z 0,1 W/m² na 10 W/m² (100- krotny wzrost).

6.6. ZASOBY PRZYRODNICZE

Na terenie Gminy Kluczbork ustanowiono następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000
 - Łąki w okolicach Kluczborka nad Stobrawą– obszar siedliskowy
- Obszar Chronionego Krajobrazu Lasy Stobrawsko-Turawskie
- Stobrawski Park Krajobrazowy
- Rezerwat przyrody
 - Bażany
- Pomniki przyrody.

6.7. POWIERZCHNIA ZIEMI

Aktualnie obowiązujące kryteria oceny zawartości zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi zawarte są w załączniku do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016, poz. 1395). Rozpoznanie stanu gleb użytkowanych rolniczo pod względem zanieczyszczenia metalami ciężkimi jest istotne z uwagi na produkcję bezpiecznej żywności dla człowieka. Występowanie w glebach podwyższonych zawartości metali ciężkich będące następstwem działalności ludzkiej poprzez: emisje przemysłowe, motoryzację, nadmierną chemizację rolnictwa, powoduje degradację biologicznych właściwości gleb, skażenie wód gruntowych oraz przechodzenie zanieczyszczeń do łańcucha żywieniowego.

W ostatnich latach GIOŚ-RWMS nie przeprowadzał badań gleb na terenie Gminy Kluczbork.

6.8. GOSPODARKA ODPADAMI

Gminy zobowiązane są do wypełniania zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi wynikającymi m.in. z ustawy o odpadach, ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i rozporządzeń wykonawczych.

Odpady komunalne

W celu realizacji zapisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, podjęto stosowne uchwały, m.in.:

- w sprawie określenia metody ustalania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia stawki opłaty,
- w sprawie wzoru deklaracji o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, składanej przez właściciela nieruchomości,
- w sprawie określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi
- w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów,
- w sprawie regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy.

Selektywna zbiórka odpadów na terenie gminy Kluczbork zorganizowana jest w oparciu o podział na następujące frakcje odpadów:

- papier i tektura, w tym opakowania z papieru i tektury,
- metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe,
- szkło (białe i kolorowe zbierane łącznie),
- odpady ulegające biodegradacji (w zabudowie jednorodzinnej możliwość własnego zagospodarowania w przydomowym kompostowniku),
- zmieszane odpady komunalne,

a także:

- odpady wielkogabarytowe oraz zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny - zbiórka w systemie akcyjnym zgodnie z harmonogramem,
- przeterminowane leki - zbiórka w ogólnodostępnych pojemnikach rozstawionych na terenie całej Gminy oraz w aptekach.

System selektywnej zbiórki na terenie Gminy, wspierany jest przez zlokalizowany przy

składowisku odpadów komunalnych w Gotartowie Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK),
W latach 2017-2020 z terenu Gminy Kluczbork zebrano następujące ilości odpadów komunalnych:

Tabela 11. Masa odpadów komunalnych zebranych z terenu Gminy Kluczbork w latach 2017-2020

Sposób zagospodarowania	Ilość zebranych odpadów komunalnych			
	2017	2018	2019	2020
Masa zebranych zmieszanych odpadów komunalnych [Mg]	11 338,000	12 107,000	11 904,394	12 698,615
Masa odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny [Mg]	2 523,900,00	3 291,500	4 436,294	4 726,855
Odpady komunalne zebrane w sposób selektywny w relacji do ogółu zebranych odpadów [%]	22,3	27,2	37,3	37,2

Źródło: Na podstawie danych GUS, 2021 rok

Przewidziane w Programie zadania zmierzają do takiej gospodarki odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów oraz stworzenie niezbędnej infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów u źródła, tak aby zapewnić ich efektywny recykling.
Obowiązkowe poziomy recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku oraz ograniczenie masy odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania

Tabela 12. Osiągnięte poziomy w roku 2019 przygotowania do ponownego użycia i odzysku oraz ograniczenie masy odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania

Gmina	Poziom	procent masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.	poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych
wymagany w roku 2019		Max. 40%	Min. 40%	Min. 60%
Kluczbork	osiągnięty w roku 2019	35	37%	80%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji pozyskanych z gminy

Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Na terenie gminy Kluczbork funkcjonują następujące instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych:

- 1) Instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów (MBP),
- 2) Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne,
- 3) **Kompostownia,**
- 4) Mobilny rozdrabniacz walcowy (do odpadów wielkogabarytowych).

Wszystkie powyższe instalacje zlokalizowane są na terenie Zakładu Gospodarowania Odpadami w Gotartowie i zarządzane są przez EKO-REGION Sp. z o.o., ul. Bawełniana 18, 97-400 Bełchatów.

Odpady zawierające azbest

Odpady zawierające azbest, jako odpady niebezpieczne, wymagają szczególnego sposobu postępowania i dlatego powinny być objęte programem likwidacji azbestu i odpadów zawierających azbest. W czasie obróbki mechanicznej (np. kruszenie, cięcie itp.) następuje uwalnianie się włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wchłaniania, dlatego też proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być przeprowadzony ze szczególnym zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy. Zasady bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest zostały przedstawione w „Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu 2009-2032”

Tabela 13. Ilość usuniętych wyrobów azbestowych z terenu Gminy Kluczbork

Gmina	Masa zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych występujących na terenie Gminy Kluczbork [Mg]	Masa usuniętych wyrobów azbestowych do końca 2019 roku [Mg]	Pozostała ilość wyrobów azbestowych do usunięcia [Mg]
Kluczbork	2 474,067	110,265	2 363,802

Źródło: Informacje ze strony baza.azbestowa.gov.pl

7. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA STRATEGII

7.1. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Na stan czystości wód powierzchniowych największy wpływ wywierają wprowadzane do nich ścieki, zarówno komunalne, jak i przemysłowe, ścieki pochodzące z terenów rolniczych oraz spływy wód z terenów nawożonych pól uprawnych. Wody opadowe spływając po zetknięciu z powierzchnią ziemi, także stanowią źródło zanieczyszczeń wód powierzchniowych. Spływ substancji z obszarów zlewni obciążonych działalnością człowieka, stanowi zanieczyszczenia obszarowe (główne źródło - mineralne nawożenie gleby, chemiczne środki ochrony roślin, składowanie odpadów).

Istotnym elementem, wpływającym na zagrożenie jakości wód podziemnych jest nieprawidłowe prowadzenie hodowli (gnojówka, gnojowica, wody gnojowe, soki kiszonkowe zawierają znaczne ilości materii organicznej, która przy nieprawidłowym ujmowaniu może przedostawać się do potoków lub infiltrować do wód podziemnych).

Zagrożeniem dla wód może być:

- brak kompleksowej kanalizacji sanitarnej na terenie gmin, przepełnione szamba oraz wylwanie gnojowicy na pola,
- źle prowadzona gospodarka gnojowicą i gnojówką w gospodarstwach rolnych oraz niekontrolowane stosowanie nawozów sztucznych,
- "dzikie wysypiska".

Nadrzędnym celem ochrony wód podziemnych jest zahamowanie procesów ich zanieczyszczania, jak również przywrócenie oraz zachowanie ich naturalnej jakości dla obecnych i przyszłych użytkowników, a także zachowanie naturalnych funkcji tych wód w ekosystemach.

Zagrożenia dla jakości wód podziemnych i gruntowych na obszarze gminy wynikają z:

- spływów zanieczyszczeń z terenów komunikacyjnych,
- niekontrolowanych wycieków ze źródeł lokalnych, w tym szczególnie wycieków ze zbiorników na nieczystości ciekłe na nieskanalizowanych obszarach gminy Kluczbork,
- możliwej awaryjności systemu kanalizacyjnego,
- spływów zanieczyszczeń z terenów rolniczych.

7.2. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU I NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Adaptacja do zmian klimatu.

Wyniki prognoz pokazują, że do roku 2030 zmiany klimatu będą miały dwojaki, pozytywny i negatywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo.

Wzrost średniej temperatury powietrza będzie miał pozytywne skutki m.in. w postaci wydłużenia okresu wegetacyjnego, skrócenia okresu grzewczego oraz wydłużeniu sezonu letniego. Dominujące są jednak przewidywane negatywne konsekwencje zmian klimatu. Ze zmianami klimatycznymi wiązać się niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych. Wprawdzie roczne sumy opadów nie ulegają zasadniczym zmianom, jednak ich charakter staje się bardziej losowy i nierównomierny, czego skutkiem są dłuższe okresy bezopadowe, przerywane gwałtownymi i nawałnymi opadami. Poziom wód gruntowych będzie się obniżał, co negatywnie wpłynie na różnorodność biologiczną i formy ochrony przyrody, w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe. Zmiany będą do zaobserwowania również w porze zimowej, gdzie skróci się okres zalegania pokrywy śnieżnej i jej grubość. Jednocześnie efektem zmian klimatu będzie zwiększanie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof, które będą miały istotny wpływ na obszary wrażliwe i gospodarkę kraju. Podstawowe znaczenie będą miały ulewne deszcze niosące ryzyko powodzi i podtopień, a także osuwisk – głównie na obszarach górskich i wyżynnych, ale również na zboczach dolin rzecznych. Coraz częściej będzie można zaobserwować silne wiatry, a nawet towarzyszące im incydentalnie trąby powietrzne i wyładowania atmosferyczne, które mogą znacząco wpłynąć m.in. na budownictwo oraz infrastrukturę energetyczną i transportową.

Bezpośrednie negatywne skutki zmian klimatu to również nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód śródlądowych, zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia w wyniku stresu termicznego i wzrostu zanieczyszczeń powietrza, większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, zmniejszenie potencjału chłodniczego elektrowni czego skutkiem będzie spadek mocy produkcyjnej i wiele innych.

Zagrożenie powodziowe

Teren gminy najbardziej zagrożony jest trzema rodzajami powodzi:

- powódzie opadowe,
- powódzie roztopowe,
- powódzie zimowe.

Charakterystyka obszarów zagrożonych powodzią i istniejące systemy zabezpieczeń:

Teren Gminy nie jest bezpośrednio zagrożony występowaniem takich zjawisk powodziowych. Niemniej teren gminy podlega lokalnym podtopieniom, ostatnio odnotowanym w latach 1977, 1985, 1997 i 2010. Podobnie jak na innych terenach zlewni rzeki Odry, największy obszarowo zalew wystąpił w 1997 roku i objął 260 ha całkowitej powierzchni gminy, w tym 45 gospodarstw rolnych. Największemu zalaniu uległy powierzchnie w dolinie Stobrawy, w rejonie miejscowości Czaple Stare poprzez Ligotę Dolną, Kluczbork, Bąków do granicy z gminą Lasowice Wielkie oraz miejscowość Krzywizna.

Ponadto podtopienia wystąpiły w dolinie Baryczki w rejonie miejscowości Smardy Dolne i Smardy Górne, w dolinie Kujakowickiego (Gotartów, Kujakowice Górne) i w dolinie Bogacicy (rejon leśniczówki Zameczek i miejscowości Nowa Bogacica). Duże przybory wód w tych rzekach, wysokość, prędkość i długość fali powodziowej mają wpływ na zachowanie Stobrawy, Bogacicy, Baryczki, a także występujących w gminie innych cieków naturalnych i urządzeń wodnych.

Największe zagrożenie powodziowe występuje od południowego-wschodu tzn. od źródeł Stobrawy, a jest to związane z ukształtowaniem terenu (różnica wysokości około 80 metrów).

Zagrożone powodzią są również obszary o wysokim poziomie wód gruntowych, na których nawet niezbyt intensywne deszcze mogą spowodować liczne podtopienia, a w konsekwencji zalanie piwnic lub parterów domów.

Podtopienia mogą być również spowodowane ograniczeniem naturalnej retencji gruntowej przez utwardzanie nawierzchni jak również niewydolnością lub niesprawnością kanalizacji na terenach zurbanizowanych.

Najbardziej zagrożone na podtopienia są miejscowości: Kluczbork, Czaple Stare, Bogacica – Krężel, Krzywizna, Kuniów oraz Gotartów -Kujakowice Dolne.

Miasto Kluczbork: ryzyko powodziowe na rzece Stobrawie zostało prawie całkowicie zniwelowane budowlą hydrotechniczną „Zbiornik Retencyjny Kluczbork” ale nie można wykluczyć całkowitego zagrożenia, gdyż może zaistnieć sytuacja podtopienia spowodowana awaryjnym zrzutem wody ze zbiornika retencyjnego. W przypadku gdy przypływ wody do zbiornika jest tak duży, że grozi to uszkodzeniem urządzeń hydrotechnicznych, niezbędnym staje się awaryjny zrzut nadwyżki zgromadzonej wody i w takiej sytuacji zagrożone będą Park Miejski, ul. Strzelecka, Słoneczna, Korfatego, ul. Księcia Poniatowskiego, ul. Generała Bema, m. Czaple Stare i m. Krężel.

Na terenie miasta Kluczborka występuje jeszcze jedno zagrożenie. Jest nim rów R-K, którego źródła znajdują się na terenie miejscowości Biadacz. Posiada 8 dopływów z terenu miejscowości Kluczbork, Ligota Górna, Ligota Zamecka Kujakowice Górne, Biadacz i Bogdańczowice. Zlewnia tego rowu ma 21 km². W celu ograniczenia i zabezpieczenia północno – wschodniej części miasta Kluczborka przed podtopieniami, na rowie R-K przy drodze powiatowej Kluczbork – Kujakowice Górne wykonano zastawkę, której zadaniem jest regulacja stanów wód w czasie wielkich opadów i roztopów oraz nawodnienie terenów przyległych w czasie stanu niskiej wody i suszy.

Przedmiotowa zastawka pomaga rozwiązać problem okresowego podtapiania i zalewania budynków jednorodzinnych oraz działek budowlanych przy ul. Kujakowskiej, Gierymskiego, Kossaka, Styki, Malczewskiego w Kluczborku („osiedle malarzy”).

Głównym obiektem hydrotechnicznym jest Zbiornik Retencyjny Kluczbork na rzece Stobrawie, którego budowla przelewowa – upustowa zlokalizowana jest w km 61+500 biegu rzeki, budowla wlotowa cofkowa znajduje się w km 62+870. Mniej więcej w połowie zbiornika położone są dwie wsie Ligota Górna i Ligota Zamecka. Zbiornik wodny Kluczbork powstał wskutek spiętrzenia wód rz. Stobrawy i spełnia następujące zadania:

- wyrównanie przepływów rzeki Stobrawy;
- transformacja fal powodziowych;
- podniesienie przepływów niżówkowych w celu zapewnienia dostatecznej ilości wody dla potrzeb rolnictwa;
- zapewnienie przepływu nienaruszalnego poniżej zaporę.

Zbiornik retencyjny w Kluczborku, którego budowa rozpoczęła się w 2009 roku, został oddany do użytkowania 14.11.2012 r. Jest on jedynym, kompleksowym zabezpieczeniem miasta i gminy Kluczbork przed zalaniem, a w konsekwencji gmin zlokalizowanych w terasie zalewowej rzeki Stobrawy. Zbiornik został zbudowany w dolinie rzeki Stobrawy w km 61+500, na wysokości wsi Ligota Górna w gminach Kluczbork i Lasowice Wielkie. Zbiornik retencyjny ma zaporę ziemną dł. około 2,7 km z konstrukcją upustowo-przelewową, wyprofilowaną czaszę zbiornika, wyposażenie zbiornika w wodoszczelną przegrodę, wykonanie ujęcia wody do Starej Stobrawy. Zbiornik ma pojemność całkowitą 1 683 000 m³. Powierzchnia zalewu przy normalnym poziomie piętrzenia ma 56,7 ha. Pojemność powodziowa stała - 0,58 mln m³, min. piętrzenie - 1,1 mln m³, maks. piętrzenie - 1,68 mln m³.

W dniu 15 kwietnia 2015 r. na Hydroportalu opublikowane zostały zweryfikowane i ostateczne wersje map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego w formacie pdf. Jednocześnie mapy zostały przekazane przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej organom administracji wskazanych w ustawie Prawo wodne (art. 88f ust. 3) i jako oficjalne dokumenty planistyczne stanowią podstawę do podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym.

Zagrożenie suszą

Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach, zgodnie z wymogami Obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracował wartości

klimatycznego bilansu wodnego dla wszystkich gmin Polski (3 064 gmin) oraz w oparciu o kategorie gleb określił w tych gminach aktualny stan zagrożenia suszą rolniczą dla następujących upraw: kukurydzy na ziarno i kiszonkę, ziemniaka, buraka cukrowego, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, krzewów i drzew owocowych oraz roślin strączkowych. Aktualna informacja w odniesieniu do poszczególnych gmin dostępna jest na stronie internetowej www.susza.iung.pulawy.pl.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym stanowi podstawę do opracowania planów przeciwdziałania skutkom suszy na obszarach dorzeczy. Jego głównym zadaniem jest wskazanie propozycji działań, zarówno technicznych, jak i nietechnicznych, mających na celu przeciwdziałanie i łagodzenie skutków suszy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym stanowi podstawowy dokument planistyczny w zakresie gospodarowania wodami, wspomagając proces zarządzania zasobami wodnymi i kształtowania sposobu ich użytkowania. Przedmiotowy plan, zgodnie z Ustawą Prawo wodne zawiera:

- analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- propozycje budowy, rozbudowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji,
- katalog działań służących ograniczeniu skutków suszy.

Jednym z instrumentów przeciwdziałania skutkom suszy jest tworzenie zielonej i niebieskiej infrastruktury. Zielona infrastruktura jest instrumentem, który wykorzystuje przyrodę w celu uzyskania korzyści ekologicznych, gospodarczych i społecznych. W połączeniu z rozwiązaniami z zakresu niebieskiej infrastruktury (system gospodarowania wodą), infrastruktura zielona zwiększa retencję wody deszczowej i stanowi także element zapobiegania poburзовym podtopieniom. Rola zielonej infrastruktury we współczesnych miastach i gminach została podkreślona poprzez przyjęcie przez Komisję Europejską w maju 2013 r. specjalnej strategii, której celem jest zachęcenie do stosowania zielonej infrastruktury i szerszego jej uwzględniania w planowaniu przestrzennym.

Istotą zielono-niebieskiej infrastruktury jest połączenie celów i zadań związanych z gospodarowaniem wodami oraz różnymi formami zieleni. W dotychczasowej świadomości utrwalił się pogląd, że nawierzchnia utwardzona jest lepszym i bardziej prestiżowym rozwiązaniem od rozwiązań naturalnych – nawierzchni ziemnych lub porośniętych roślinnością. Na korzyść nawierzchni utwardzonej przemawiają aspekty funkcjonalne i łatwość utrzymania, ale gdy do tego bilansu włączymy koszty związane z jej założeniem oraz problemy z gospodarowaniem wodą opadową i nagrzewanie przestrzeni, bilans ten już nie jest tak oczywisty. Przywracanie powierzchni biologicznie czynnych jest bardzo drogim procesem z uwagi na potrzebę rekultywacji gleby oraz przywrócenia stabilności ekologicznej danego siedliska. Warto tu wspomnieć, że równie ważnym problemem jest obniżanie poziomu wód gruntowych na terenach zurbanizowanych, co jest pośrednim efektem zabetonowania terenu.

Istotne są korzyści widoczne w przestrzeniach, w których są zatrzymywane wody opadowe. W tych miejscach można dostarczyć deszczówkę na tereny zieleni, co znacząco poprawi jakość i kondycję szaty roślinnej, kolejne korzyści to: obniżenie temperatury, efekt cienia czy możliwość lokalnej produkcji warzyw i owoców.

Do katalogu działań i projektów zielono-niebieskiej infrastruktury zaliczyć można:

- zielone i niebieskie dachy,
- powierzchnie przepuszczalne,
- pasaże roślinne,
- korytka spływowe,
- powierzchniowe zbiorniki retencyjne szczelne,
- stawy hydrofitowe,
- odzysk deszczówki,
- ogrody deszczowe,
- podziemne zbiorniki szczelne,
- place wodne,
- skrzynki rozsączające,
- rowy chłonne,

- muldy chłonne,
- lokalne obniżenia z bioretencją,
- powierzchniowe zbiorniki infiltracyjno-retencyjne,
- skrzynki korzeniowe,
- fontanny z retencją.
- niecki filtracyjne,
- rewitalizację cieków.

7.3. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Niepokojący jest wysoki poziom emisji pochodzącej z sektora bytowo-komunalnego oraz ze środków transportu, gdzie zanieczyszczenia gazowe powstają w trakcie spalania paliw przez pojazdy mechaniczne. Drugą grupę emisji komunikacyjnych stanowią pyły, powstające w wyniku tarcia i zużywania się elementów pojazdów.

Zanieczyszczenia powietrza można podzielić na dwie grupy:

- zanieczyszczenia gazowe – związki chemiczne w stanie lotnym np.: tlenki azotu, tlenki siarki, tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory. Zanieczyszczenia gazowe, które wpływają na stan atmosfery w skali globalnej to: dwutlenek węgla (CO₂), metan (CH₄) i tlenki azotu (NO_x). Nazywamy je gazami cieplarnianymi, ponieważ są odpowiedzialne za globalne ocieplenie, spowodowane zarówno działalnością człowieka, jak też procesami naturalnymi;
- zanieczyszczenia pyłowe:
 - pyły o działaniu toksycznym – są to pyły zawierające metale ciężkie, pyły radioaktywne, azbestowe, pyły fluorków oraz niektórych nawozów mineralnych,
 - pyły szkodliwe – pyły te mogą działać uczulająco; zawierają one krzemionkę, drewno, bawełnę, glinokrzemiany;
 - pyły obojętne – które mogą mieć działanie drażniące; zawierają głównie związki żelaza, węgla, gipsu, wapienia.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Kluczbork są:

1. źródła komunalno – bytowe: kotłownie lokalne, indywidualne paleniska domowe, emitory z zakładów użyteczności publicznej. Mają one znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza, są głównym powodem tzw. niskiej emisji. Emitują najczęściej zanieczyszczenia pyłowe i gazowe,
2. źródła transportowe (liniowe) – emisja zanieczyszczeń następuje na niskiej wysokości, tworząc niską emisję. Główne zanieczyszczenia to: węglowodory, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły, związki ołowiu, tlenki siarki,
3. źródła przemysłowe – pochodzące z procesów produkcyjnych oraz kotłowni przemysłowych,
4. pylenie wtórne z odsłoniętej powierzchni terenu.
5. zanieczyszczenia napływające spoza terenu gminy, zgodnie z dominującym kierunkiem wiatru.

Prowadzenie prac termomodernizacyjnych:

W związku z przeprowadzaniem prac termomodernizacyjnych budynków może dochodzić do powstawania kolizji na drodze „siedliska gatunków chronionych”, a „remonty budynku”, w wyniku których zamieszkujące je zwierzęta mogą utracić bezpowrotnie miejsca schronienia bądź gniazdowania (rozrodu), przez co w widoczny sposób zmniejsza się ich populacja (w konsekwencji może dojść do jej całkowitego zaniku).

W związku z powyższym koniecznym jest właściwe planowanie i prowadzenie tego typu robót. W przypadku nieodpowiedniego ich wykonywania może dochodzić do naruszania zakazów wymienionych w § 8 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183 ze zm.), m.in. zabijania i okaleczania ptaków lub nietoperzy, niszczenie ich jaj i postaci młodocianych oraz ich siedlisk, miejsc gniazdowania, lęgu lub schronień (zakazy). Także umyślne płoszenie i niepokojenie ww. gatunków jest dla nich zagrożeniem, gdyż prowadzić może, m.in. do porzucenia lęgów przez osobniki rodzicielskie. Dodatkowo przeprowadzone zamierzenia remontowe mogą uniemożliwić w przyszłości zakładanie gniazd przez bytujące tam wcześniej gatunki ptaków (np. poprzez montaż podbitek i

uszczelnienie wszelkich szpar i nieciągłości elewacji wykorzystywanych wcześniej przez ptaki) lub też sprawić, że dane obiekty nie będą nadawały się w przyszłości do wykorzystania jako miejsca odpoczynku przez występujące tam wcześniej nietoperze (np. poprzez zagrodzenie dostępu do pomieszczeń wcześniej przez nie wykorzystywanych).

Negatywne oddziaływanie można zminimalizować poprzez dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt zgodnie z art. 52 ust.1 pkt 7 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2021 poz. 1098) w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową obowiązuje zakaz niszczenia ich siedlisk i ostoi. W związku powyższym przed wykonaniem prac związanych m.in. z termomodernizacją budynków lub usuwaniem azbestu należy przeprowadzić ich inwentaryzację pod kątem występowania ptaków, w szczególności jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*) i nietoperzy; w razie stwierdzenia występowania ww. gatunków, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych).

Najdogodniejszym terminem prowadzenia termomodernizacji obiektów budowlanych jest okres od 16 października do końca lutego, przypadający poza okresem rozrodu większości gatunków zwierząt. W tym czasie wykonawca prac może, bez zezwolenia, zabezpieczyć wszelkie szczeliny i otwory wentylacyjne budynku przed zajęciem ich przez zwierzęta i nie dopuścić do założenia gniazd i przeprowadzenia lęgów przez ptaki w następnym sezonie.

Natomiast przed przystąpieniem do wykonywania przedmiotowych prac w terminie od 1 marca do 15 października należy bezwzględnie:

- upewnić się, czy w obrębie remontowanych budynków nie występują miejsca lęgowe ptaków lub rozrodu nietoperzy - obserwacje dotyczące zasiedlenia budynku powinny zostać przeprowadzone przez eksperta ornitologa i chiropterologa w okresie możliwie najkrótszym poprzedzającym planowaną inwestycję, tak aby uniknąć przykrych konsekwencji wstrzymania prac,
- w przypadku stwierdzenia zasiedlenia budynku przez chronione gatunki ptaków lub nietoperzy ekspert powinien wskazać dokładne miejsca ich przebywania tak, aby przed okresem lęgowym tych gatunków można było zamknąć nisze, szczeliny i dostępy do stropodachu wykorzystywane przez te zwierzęta. W momencie gdy planowane działania będą się wiązać z koniecznością realizacji czynności zakazanych w stosunku do nich, tj. z niszczeniem gniazd, jaj, czy też postaci młodocianych, inwestor zobowiązany jest do uzyskania, przed przystąpieniem do prac, zezwolenia właściwego organu ochrony przyrody, wydawanego w trybie art. 56 ustawy. Jednakże przypadki takie należy traktować jako wyjątkowe, nie zaś jako zasadę w procesie inwestycyjnym. Uzyskanie ww. zezwolenia nie jest wymagane w przypadku usuwania, w okresie od dnia 16 października do końca lutego, gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne, jednak pod warunkiem, iż dla planowanych czynności brak rozwiązań alternatywnych oraz gdy nie będzie to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony populacji tych gatunków i ich siedlisk. Powyższe zezwolenie może być wydane jedynie w przypadku wystąpienia łącznie trzech warunków, tj.: braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli czynności te nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz gdy zachodzi jedna z przesłanek wymieniona w art. 56 ust. 4 pkt od 1 do 7 ustawy. Brak spełnienia jednego z ww. warunków skutkuje odmową wydania zezwolenia,
- po przeprowadzeniu prac remontowych należy, w miarę możliwości, umożliwić ptakom i nietoperzom dalsze występowanie w obiektach budowlanych, poprzez stworzenie na remontowanych budynkach siedlisk zastępczych w postaci, np. budek lęgowych. Ich charakter, lokalizacja, parametry techniczne i zagęszczenie powinny być dobrane przez specjalistę ornitologa i chiropterologa odpowiednio do preferencji gatunków, które występowały tam wcześniej,
- w przypadkach, gdy obiekt budowlany wykorzystywany był przez jerzyki *Apus apus*, a w ramach remontu stropodach budynku ocieplono materiałami sypkimi (np. przy użyciu granulatu wełny mineralnej, granulatu styropianu fibry celulozowej), należy całkowicie zrezygnować z pozostawiania otwartych otworów do stropodachów, gdyż materiały użyte do izolacji są niebezpieczne dla tego gatunku.

7.4. HAŁAS

Uciążliwości akustyczne powodowane zarówno ruchem kolejowym, jak i ruchem kołowym na badanych drogach Gminy Kluczbork stanowią podstawę do programowania zadań w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, prowadzenia planowych i doraźnych działań organizacyjnych i technicznych oraz prawidłowego podejmowania decyzji i w sprawie wykorzystania terenów na cele inwestycyjne (procedury lokalizacyjne) oraz właściwego zagospodarowania przestrzennego terenów bezpośrednio usytuowanych w sąsiedztwie uciążliwych dróg i terenu kolei.

Wyróżnia się trzy główne rodzaje hałasu, według źródła powstawania:

- hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych,
- hałas komunikacyjny pochodzący od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego,
- hałas komunalny (osiedlowy i mieszkaniowy) występujący w budynkach mieszkalnych, szczególnie wielorodzinnych i w obiektach użyteczności publicznej.

Hałas przemysłowy

Problemy z hałasem przemysłowym mogą wystąpić w otoczeniu dużych zakładów, lub skupisk zakładów. Wytypowanie zakładów niekorzystnie oddziałujących na klimat akustyczny należy do zadań WIOŚ. Zakres planowanych kontroli oraz wyniki przeprowadzonych kontroli są zawarte w raportach WIOŚ.

Hałas przemysłowy w gminie stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występuje głównie na terenach przemysłowych i terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Hałas przemysłowy stanowią tak źródła znajdujące się na otwartej przestrzeni (punktowe źródła hałasu np. wentylatory, czerpnie, sprężarki itp. usytuowane na zewnątrz budynków), jak i w budynkach (wtórne źródła hałasu - od pracy maszyn i urządzeń), emitowany do środowiska przez ściany, strop, okna i drzwi. Dodatkowe źródło hałasu stanowią ponadto prace dorywcze wykonywane poza budynkami produkcyjnymi jak np. ciecie, kucie, a także obsługa zakładów przez transport kołowy. Uciążliwość hałasu emitowana z tych obiektów zależy między innymi od ilości źródeł hałasu, czasu ich pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Hałas komunikacyjny

Klimat akustyczny na terenie gminy kształtuje w znacznej mierze ruch komunikacyjny.

- hałas komunikacyjny drogowy:

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach nie będących drogami kolejowymi. Jest to hałas typu liniowego.

Na poziom hałasu drogowego mają wpływ przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,
- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Hałas komunikacyjny kolejowy:

Pod pojęciem hałasu kolejowego rozumie się hałas powstający w wyniku eksploatacji linii kolejowych. Ze względu na reorganizację kolejnictwa liczba pociągów jest ograniczana z roku na rok, z tego też powodu oddziaływanie hałasu pochodzącego z transportu kolejowego również ulega sukcesywnemu zmniejszeniu. W ostatnich latach GIOŚ-RWMS nie wykonywał pomiarów hałasu kolejowego na terenie Gminy Kluczbork.

7.5. PROMIENIOWANIE NIEJONIZUJĄCE

Wpływ stacji bazowych i przekaźników sieci GSM na stan środowiska przyrodniczego według wyników badań wykonywanych na potrzeby inwestorów określany jest jako nieistotny.

Dla ochrony mieszkańców gminy przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym ogranicza się inwestowanie w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć. Wymaga się okresowego wykonywania stosownych pomiarów - wg przepisów prawa powszechnego - dla wyznaczania rzeczywistych zasięgów stref oddziaływania linii i urządzeń oraz ew. ustalenia stref ograniczonego użytkowania. Należy dążyć do stopniowego zastępowania ograniczeń w zagospodarowywaniu terenów wzdłuż linii zmniejszaniem zasięgu ich oddziaływania osiąganym środkami technicznymi. Przy zbliżeniach linii do budynków mieszkalnych po stwierdzeniu przekroczenia dopuszczalnego rzeczywistego natężenia pola elektromagnetycznego wymaga się ekranowania linii.

7.6. ZASOBY PRZYRODNICZE

Do czynników stanowiących zagrożenie dla środowiska przyrodniczego należą

- zagrożenia abiotyczne: susze i okresy wysokich temperatur w okresie wegetacyjnym, gwałtowne silne wiatry, okiść i szadź, przymrozki wiosenne, powodzie, długotrwałe i obfite opady deszczu w okresie wczesnego lata powodujące erozję gleb i niszczące drogi, erozja gleby i osuwiska,
- zagrożenia biotyczne: szkodniki owadzie, występowanie grzybów pasożytniczych, szkody od zwierzyny roślinożerne i gryzoni,
- zagrożenia antropogeniczne: zanieczyszczenie powietrza, zagrożenia wynikające z urbanizacji terenu, intensywna penetracja terenów leśnych przez turystów i zbieraczy grzybów i owoców leśnych, zagrożenia pożarami.
- prace termomodernizacyjne budynków, niejednokrotnie połączone z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. W wyniku prowadzenia tych robót może dochodzić do powstawania kolizji na drodze „siedliska gatunków chronionych”, a „remonty budynku” w wyniku, których zamieszkujące je zwierzęta mogą utracić bezpowrotnie miejsca schronienia bądź gniazdowania (rozrodu), przez co w widoczny sposób zmniejsza się ich populacja (w konsekwencji może dojść do jej całkowitego zaniku).

7.7. POWIERZCHNIA ZIEMI

Gleba stanowi podstawowy, nieodnawialny element środowiska przyrodniczego. Jej właściwości decydujące o przydatności rolniczej, muszą być dobrze poznane i monitorowane, a istniejące zasoby szczególnie chronione. Jakość środowiska glebowego i ochrona przed zanieczyszczeniami jest istotna z punktu widzenia obszarów chronionych.

Nadmierna zawartość metali ciężkich degraduje biologiczne właściwości gleb, powoduje zanieczyszczenie łańcucha żywieniowego i wód gruntowych. Szczególne zagrożenie stwarzają one w glebach kwaśnych, przechodzą bowiem w formy łatwo dostępne dla roślin.

Aktualnie obowiązujące kryteria oceny zawartości zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi zawarte są w załączniku do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. 2016, poz. 1395). Rozpoznanie stanu gleb użytkowanych rolniczo pod względem zanieczyszczenia metalami ciężkimi jest istotne z uwagi na produkcję bezpiecznej żywności dla człowieka. Występowanie w glebach podwyższonych zawartości metali ciężkich będące następstwem działalności ludzkiej poprzez: emisje przemysłowe, motoryzację, nadmierną chemizację rolnictwa, powoduje degradację biologicznych właściwości gleb, skażenie wód gruntowych oraz przechodzenie zanieczyszczeń do łańcucha żywieniowego.

W wyniku przeprowadzonych badań nie stwierdzono przekroczeń dopuszczalnych wartości określonych w Rozporządzeniu z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. 2016, poz. 1395).

7.8. GOSPODARKA ODPADAMI

Zidentyfikowano następujące problemy w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi:

- selektywna zbiórka odpadów niebezpiecznych wydzielonych ze strumienia odpadów komunalnych na terenie poszczególnych gmin, nie pozwala w chwili obecnej ograniczyć w zadowalającym stopniu ich unieszkodliwiania poprzez składowanie,
- niedostateczna świadomość ekologiczna społeczeństwa,
- spalanie odpadów w paleniskach domowych,
- deponowanie odpadów na tzw. „dzikich wysypiskach”.

Zidentyfikowano następujące problemy w zakresie gospodarki odpadami innymi niż komunalne:

- bariera kapitałowa przy wprowadzaniu nowoczesnych rozwiązań technologicznych (niewielkie wykorzystanie nowoczesnych technologii),
- niewystarczający monitoring gospodarki odpadami w odniesieniu do sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- niska świadomość ekologiczna wytwórców odpadów, szczególnie małych i średnich podmiotów gospodarczych,
- niewystarczająca znajomość zmieniających się przepisów prawnych wśród wytwórców i innych posiadaczy odpadów,
- brak w WSO pełnych danych z sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Zidentyfikowano następujące problemy w zakresie gospodarowania wyrobami zawierającymi azbest:

- niska świadomość ekologiczna społeczeństwa w przedmiotowym zakresie,
- nieznajomość przepisów prawnych dotyczących obowiązków posiadaczy wyrobów azbestowych,
- wysokie koszty nowych pokryć dachowych.

8. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Projekt „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku” wskazuje podstawowe kierunki rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Wśród podstawowych problemów, z jakimi gmina musi się zmierzyć w okresie realizacji projektu Strategii wysuwa się kwestia rozwoju społeczno - gospodarczego obszaru gminy poprzez konieczność poprawy stanu infrastruktury technicznej i społecznej. Wdrożenie zaproponowanych w projekcie Strategii działań przyczyni się do poprawy sytuacji społeczno – gospodarczej na terenie gminy przy minimalnym wpływie na środowisko.

Analizując cele sformułowane w projekcie „Strategii Rozwoju Gminy Kluczbork do 2030 roku”, oprócz analizy ich wpływu na środowisko, należy dokonać odniesienia tych celów do kierunków działań określonych w dokumentach nadrzędnych (krajowym i wojewódzkim) oraz równoległych, określonych na szczeblu regionu. Od komplementarności i zharmonizowania tych celów w znacznym stopniu zależy możliwość osiągnięcia sukcesu polityki ekologicznej gminy.

8.1. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU GMINY

8.1.1. Cele wynikające z polityki unijnej

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. VI EAP ustanawia wspólnotowe ramy polityki ochrony środowiska. Stanowi on środowiskowy wymiar wspólnotowej

strategii zrównoważonego rozwoju i wytycza priorytety w dziedzinie ochrony środowiska, w szczególności:

1. zmiany klimatu;
2. przyrodę i różnorodność biologiczną;
3. zdrowie i jakość życia;
4. zasoby naturalne i odpady.

Tabela 14. Powiązanie celów ochrony środowiska określone w Strategii Rozwoju Gminy z VI Wspólnotowym Programem Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego

L.p.	VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego		Strategia Rozwoju Gminy		Określenie zgodności
	Cele działań	Kierunki działań	Cel strategiczny/ Cel operacyjny	Kierunki działań	
1.	Zmiany klimatu	Ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o przynajmniej 20 % do roku 2020. Częścią pakietu są zobowiązania dotyczące 2020 roku: 20 % udział energii odnawialnej w ogólnej produkcji energii i 10 % udział biopaliw.	WZROST POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO/ Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego	poprawa dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych	Całkowita zgodność
			KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEMU/ Poprawa jakości środowiska przyrodniczego	modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	
				kontynuacja programu dofinansowań do wymiany źródeł ciepła na proekologiczne w budynkach mieszkalnych	
				wymiana źródeł ciepła w budynkach komunalnych	
2.	Przyroda i różnorodność biologiczna	Zwiększenie ochrony obszarów o znaczeniu wspólnotowym i włączanie cennych obszarów do europejskiej sieci Natura 2000.	KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEMU/ Poprawa jakości środowiska przyrodniczego	rozwój komunikacji miejskiej w oparciu o transport ekologiczny elektromobilny	Całkowita zgodność
				ochrona krajobrazu i bioróżnorodności	
3.	Zdrowie i jakość życia	Zapewnienie poprawy jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz ekosystemów od wody zależnych.	KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEMU/ Poprawa jakości środowiska przyrodniczego	rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, kanalizacja sanitarna i deszczowa, przydomowe oczyszczalnie ścieków, sieć gazowa, światłowodowa, energooszczędne oświetlenie)	Całkowita zgodność

4.	Zasoby naturalne i odpady	Stworzenie możliwości mających na celu zmniejszenie marnotrawstwa i szkodliwego dla zdrowia wpływu odpadów. Recykling, utylizacja odpadów winny zostać usprawnione, uwzględniając w większym stopniu cykl życia materiałów.	KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEMU/ Poprawa jakości środowiska przyrodniczego	rozwój systemu gospodarki odpadami	Całkowita zgodność
----	---------------------------	---	--	------------------------------------	--------------------

8.1.2. Cele wynikające z Polityki Ekologicznej Państwa 2030

"Polityka ekologiczna państwa 2030" jest najważniejszą strategią w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. Dokument stanowi podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Rolą "Polityki ekologicznej państwa" jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Cel główny "Polityki..." - *Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców* został przeniesiony wprost ze Strategii Odpowiedzialnego Rozwoju. Cele szczegółowe określono w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający połączenie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska. Cele szczegółowe dotyczą zdrowia, gospodarki i klimatu. Realizacja celów środowiskowych ma być wspierana przez cele horyzontalne dotyczące edukacji ekologicznej oraz efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska.

Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji takie jak:

- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych),
- przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Ze szczególną intensywnością realizowane będą działania mające na celu poprawę jakości powietrza przez ograniczenie niskiej emisji, która jest główną przyczyną powstawania smogu. W kontekście coraz częstszego występowania na terenie Polski fali upałów i nocy tropikalnych oraz susz na znaczeniu zyskują działania związane z adaptacją do zmian klimatu. Ich celem jest przeciwdziałanie miejskim wyspom ciepła, rozbudowa terenów zieleni oraz powszechniejsze retencjonowanie wody na terenach miast i wsi. *Polityka ekologiczna państwa 2030* przewiduje, że działania adaptacyjne będą polegały m.in. na opracowaniu i wdrożeniu dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami, wsparciu opracowania i wdrażania planów adaptacji do zmian klimatu, budowie niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji, renaturyzacji rzek i ich dolin, renaturyzacji mokradeł oraz na rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury. Działania ukierunkowane będą również na zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni, ograniczenie zajmowania gruntów oraz zasklepiania gleby. Działania adaptacyjne będą prowadzone także na obszarach wiejskich. Będą one miały na celu w szczególności zwiększenie odporności krajobrazu rolniczego na zmiany klimatu i ochrony produkcji rolnej. Chronione i rozwijane będą zadrzewienia śródpolne i przydrożne (szczególnie o charakterze unikalnym przyrodniczo lub kulturowo) oraz prowadzone będą nowe przydrożne nasadzenia z przewagą krzewów rodzimych o bujnym ulistnieniu, zwłaszcza w regionach najbardziej narażonych na suszę i pustynnienie, o niskim procencie lesistości.

Polityka ekologiczna państwa 2030 będzie stanowiła podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021-2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ,

szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030.

Polityka ekologiczna państwa 2030 uchyla Strategię "Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko - perspektywa do 2020 r." w części dotyczącej Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska i Celu 3. Poprawa stanu środowiska.

Tabela 15. Powiązanie celów ochrony środowiska określone w Strategii Rozwoju Gminy z Polityką Ekologiczną Państwa 2030

Polityka Ekologiczna Państwa 2030	Strategia Rozwoju Gminy		Określenie zgodności
	Cel strategiczny/ Cel operacyjny	Kierunki działań	
zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEMU/ Poprawa jakości środowiska przyrodniczego	rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, kanalizacja sanitarna i deszczowa, przydomowe oczyszczalnie ścieków, sieć gazowa, światłowodowa, energooszczędne oświetlenie)	Całkowita zgodność
likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,	WZROST POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO/ Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego	poprawa dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych	Całkowita zgodność
	KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEMU/ Poprawa jakości środowiska przyrodniczego	modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	Całkowita zgodność
		kontynuacja programu dofinansowań do wymiany źródeł ciepła na proekologiczne w budynkach mieszkalnych	
		wymiana źródeł ciepła w budynkach komunalnych	
		rozwój komunikacji miejskiej w oparciu o transport ekologiczny elektromobilny	
ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,	WZROST POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO/Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych	uzbrajanie terenów inwestycyjnych	Całkowita zgodność
	KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEMU/ Poprawa jakości środowiska przyrodniczego	przeciwdziałanie i usuwanie skutków zagrożeń naturalnych (np. powodzie, susze) i cywilizacyjnych (np. azbest)	Całkowita zgodność
zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności	KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI	ochrona krajobrazu i bioróżnorodności	Całkowita zgodność

Polityka Ekologiczna Państwa 2030	Strategia Rozwoju Gminy		Określenie zgodności
Cel	Cel strategiczny/ Cel operacyjny	Kierunki działań	
biologicznej i krajobrazu	SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO- GOSPODARCZEMU/ Poprawa jakości środowiska przyrodniczego		
gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO- GOSPODARCZEMU/ Poprawa jakości środowiska przyrodniczego	rozwój systemu gospodarki odpadami	Całkowita zgodność

8.1.3. Zgodność celów projektu Strategii Rozwoju Gminy z zapisami Ustawy o ochronie przyrody

W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2021, poz. 1098) zapisano m.in.:

1. Gospodarowanie zasobami dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz zasobami genetycznymi roślin, zwierząt i grzybów użytkowanymi przez człowieka powinno zapewniać ich trwałość, optymalną liczebność i ochronę różnorodności genetycznej, w szczególności przez:
 - ochronę, utrzymanie lub racjonalne zagospodarowanie naturalnych i półnaturalnych ekosystemów, w tym lasów, torfowisk, bagien, muraw, solnisk, klifów nadmorskich i wydm, linii brzegów wód, dolin rzecznych, źródeł i źródlisk, a także rzek, jezior i obszarów morskich oraz siedlisk i ostoi roślin, zwierząt lub grzybów;
 - stworzenie warunków do rozmnażania i rozprzestrzeniania zagrożonych wyginięciem roślin, zwierząt i grzybów oraz ochronę i odtwarzanie ich siedlisk i ostoi, a także ochronę tras migracyjnych zwierząt.
2. Gospodarowanie zasobami przyrody nieożywionej powinno być prowadzone w sposób zapewniający ochronę innych zasobów, tworów i składników przyrody, oszczędne użytkowanie przestrzeni oraz zachowanie szczególnie cennych tworów i składników przyrody nieożywionej, w tym profili geologicznych i glebowych, jaskiń, turni, skałek, głazów narzutowych, naturalnych zbiorników i cieków wodnych, źródeł i wodosпадów, elementów dna morza, wydm i glebowych powierzchni wzorcowych, a także miejsc występowania kopalnych szczątków roślin i zwierząt.
3. Zabrania się wypalania łąk, pastwisk, nieużytków, rowów, pasów przydrożnych, szlaków kolejowych oraz trzcinowisk i szuwarów.
4. Zabrania się wprowadzania do środowiska przyrodniczego oraz przemieszczania w tym środowisku roślin, zwierząt lub grzybów gatunków obcych.

W projekcie Strategii Rozwoju Gminy uwzględniono zapisy ustawy „O ochronie przyrody”. Wyznaczono następujące kierunki interwencji:

- Ochrona i wzmocnienie ochrony form ochrony przyrody, w tym przywrócenie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków w ramach sieci Natura 2000 i innych form ochrony przyrody
- Obejmowanie ochroną nowych obszarów cennych przyrodniczo
- Utrzymanie terenów zieleni
- Gromadzenie informacji o środowisku i poprawa procesu udostępniania informacji o środowisku
- Zwiększanie lesistości GMINY
- Poprawa zdrowotności i odporności drzewostanów
- Ochrona i renaturalizacja obszarów leśnych

8.1.4. Zgodność celów projektu Strategii Rozwoju Gminy z zapisami KPGO 2022

Projekt Strategii Rozwoju Gminy w zakresie dotyczącym gospodarki odpadami jest zgodny z zapisami Ustawy o odpadach, jak również uwzględnia cele wyznaczone w Krajowym Planie Gospodarki Odpadami (KPGO 2022).

W obszarze interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów przyjęto następujące kierunki interwencji:

Minimalizacja składowanych odpadów poprzez:

- rozbudowę infrastruktury do selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
 - budowę nowych oraz rozbudowę instalacji służących do odzysku (w tym recyklingu), termicznego przekształcania z odzyskiem energii oraz instalacji unieszkodliwiania odpadów, udoskonalanie systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych
- gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne.

9. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania ujęte do realizacji w ramach projektu „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku”.

Stopień i zakres oddziaływania zależą przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie czy obszarach użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych, gdzie negatywny zakres oddziaływania może być największy.

Określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań zaplanowanych w projekcie Strategii Rozwoju gminy Grodków przy braku informacji o sposobie i dokładnych miejscach realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne. Biorąc jednak pod uwagę, że większość z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach projektu Strategii wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. W niektórych przypadkach oddziaływanie, w zależności od aspektu jaki się rozważa, może mieć jednocześnie negatywny lub pozytywny wpływ na dany element środowiska.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto oceny tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Oznaczenia:

- (+) - realizacja celu spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia
 - (-) - realizacja celu spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia
 - (0) - realizacja celu nie wpływa w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie
 - (+/-) - realizacja celu może spowodować zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego zagadnienia
 - (N) – brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań lub innych niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji, uwarunkowań
- [1,2,...,18] – numer komentarza pod tabelą, szczegółowo wyjaśniającego przewidywane oddziaływania i skutki

Tabela 16. Przewidywane znaczące oddziaływania na poszczególne aspekty środowiska.

L.p.	Cele i kierunki działania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczną	Ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
1.	CEL STRATEGICZNY I WZROST POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO													
2.	CEL OPERACYJNY - I.1 Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych	0/- [1]	N/- [2]	N/- [2]	N/- [2]	N/- [2]	N/- [2]	N/- [2]	N/- [2]	N/- [2]	N/- [2]	0 [1]	0/- [2]	+
3.	Kierunek działań: przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych	0	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	0	0	+
4.	Kierunek działań: promocja terenów inwestycyjnych	0	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	0	0	+
5.	Kierunek działań: kompleksowa obsługa inwestora wraz z promocją terenów inwestycyjnych oraz strefy ekonomicznej	0	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	0	0	+
6.	Kierunek działań: system ulg i zwolnień podatkowych	0	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	0	0	+
7.	Kierunek działań: uzbrajanie terenów inwestycyjnych	0	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	0	0	+
8.	Kierunek działań: poprawa dostępności komunikacyjnej terenów inwestycyjnych	0	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	N/-	0	0	+
9.	CEL OPERACYJNY - I.2 Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego	N/- [4]	- [4]	+/- [4]	- [4]	- [4]	0/- [4]	0/- [4]	+/- [4]	0/- [4]	+/- [4]	0 [4]	0/+ [4]	+
10.	Kierunek działań: opracowanie planu rozwoju sprawnego i bezpiecznego ruchu rowerowego wraz z rozbudową infrastruktury rowerowej oraz ciągów pieszo-rowerowych wyposażonych w punkty spoczynkowe i stacje naprawy rowerów	0/-	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	0/+	+
11.	Kierunek działań: rozwój miejsc postojowych, parkingowych i węzłów przesiadkowych	N/-	-	+/-	-	-	0/-	0/-	+/-	0/-	+	0	0/+	+
12.	Kierunek działań: modernizacja lokalnego układu drogowego, dostosowanie dróg do parametrów normatywnych, szczególnie na terenach atrakcyjnych inwestycyjnie	N/-	0	+	0	0	+	+	+/-	0	+/-	0	0/+	+
13.	Kierunek działań: poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez stałą rozbudowę i modernizację infrastruktury pieszej i drogowej,	0/-	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	0/+	+

L.p.	Cele i kierunki działania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczną	Ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	w tym m.in. budowa ciągów pieszorowerowych, oświetlenia ulicznego, przejść dla pieszych, zatok autobusowych, skrzyżowania kolizyjne													
14.	Kierunek działań: rozwój ekologicznego transportu niskoemisyjnego	0/-	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	0/+	+
15.	CEL OPERACYJNY - I.3 Rozwój turystyki i rekreacji	0/- [5]	0/- [5]	+ [6]	0/- [5]	0/- [5]	0 [7]	0 [7]	0 [7]	0/+ [6]	0 [7]	0/- [5]	0 [7]	+ [6]
16.	Kierunek działań: dostosowanie obiektów sportowych i turystycznych do wzrastających potrzeb i wymagań mieszkańców	0/-	0/-	+	0/-	0/-	0	0	0	0/+	0	0/-	0	+
17.	Kierunek działań: rozbudowa bazy sportowo rekreacyjnej (budowa, rozbudowa, modernizacja)	0/-	0/-	+	0/-	0/-	0	0	0	0/+	0	0/-	0	+
18.	Kierunek działań: rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej i sportowej przy zalewie kluczborskim	0/-	0/-	+	0/-	0/-	0	0	0	0/+	0	0/-	0	+
19.	Kierunek działań: modernizacja i budowa spójnego systemu ścieżek rowerowych na terenach rekreacyjnych	0/-	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	0/+	+
20.	Kierunek działań: rozwój inicjatyw gastronomicznych i hotelarskich wspierających rozwój turystyczno-sportowo-rekreacyjny	0/-	0/-	+	0/-	0/-	0	0	0	0/+	0	0/-	0	+
21.	Kierunek działań: wsparcie organizacji pozarządowych zajmujących się sportem, turystyką i rekreacją	0	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	+	+
22.	CEL OPERACYJNY - I.4 Intensyfikacja działań promocyjnych gminy	0 [8]	0 [8]	+ [8]	0/- [8]	0/- [8]	0 [8]	+ [8]	+/- [8]	+ [8]	+ [8]	0 [8]	+ [8]	+ [8]
23.	Kierunek działań: wsparcie i promocja podmiotów działających w obszarze turystyczno-sportowo-rekreacyjnym	0	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	+	+
24.	Kierunek działań: określenie i promocja produktu turystycznego gminy	0	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	+	+
25.	Kierunek działań: opracowanie strategii promocji gminy	0	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	+	+

L.p.	Cele i kierunki działania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:													
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczną	Ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
26.	Kierunek działań: nowoczesna komunikacja multimedialna	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0	
27.	Kierunek działań: wspieranie akcji promocyjnych miasto i gminę	0	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	+	+	
28.	Kierunek działań: współpraca z organizacjami zewnętrznymi i stowarzyszeniami, których Gmina jest członkiem	0	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	+	+	
29.	Kierunek działań: udział Gminy we wspólnych akcjach promocyjnych z podmiotami zewnętrznym	0	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	+	+	
30.	CEL STRATEGICZNY II PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW WSPIERAJĄCE AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO														
31.	CEL OPERACYJNY - II.1 Rozwój Kultury	0/- [5]	0/- [5]	+	0/- [5]	0/- [5]	0 [7]	0 [7]	0 [7]	0/+ [6]	0 [7]	0/- [5]	0 [9]	+	[6]
32.	Kierunek działań: budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej	0/-	0/-	+	0/-	0/-	0	0	0	0/+	0	0/-	0	+	
33.	Kierunek działań: rozwój i dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców	0/-	0/-	+	0/-	0/-	0	0	0	0/+	0	0/-	0	+	
34.	Kierunek działań: wsparcie organizacji pozarządowych zajmujących się kulturą	0	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	+	+	
35.	Kierunek działań: wzmocnienie współpracy z organizacjami integrującymi działania lokalne (OSP, NGO, instytucje kultury, placówki oświatowe itp.)	0	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	+	+	
36.	Kierunek działań: poszerzanie oferty bibliotecznej i promowanie czytelnictwa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	0	
37.	Kierunek działań: budowanie poczucia tożsamości lokalnej i regionalnej oraz poszanowania kultury i dziedzictwa kulturowego m. in. poprzez organizowanie wystaw, pokazów, warsztatów i lekcji muzealnych	0	0	+	0/-	0/-	0	+	+/-	+	+	0	+	+	
38.	CEL OPERACYJNY - II.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0 [10]	+	+	[10]

L.p.	Cele i kierunki działania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczną	Ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
39.	Kierunek działań: rozwój monitoringu miejsc oraz budynków publicznych (w tym szkół)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+
40.	Kierunek działań: zwiększenie patroli Policji	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+
41.	Kierunek działań: wsparcie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek (Ochotnicza Straż Pożarna, Straż Miejska, Policja, Państwowa Straż Pożarna)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+
42.	Kierunek działań: rozbudowa oświetlenia ulicznego w miejscach rekreacyjnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+
43.	Kierunek działań: edukacja dzieci i młodzieży	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	+	+
44.	CEL OPERACYJNY - II.3 Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych	0 [11]	0 [11]	+ [11]	0/- [11]	0/- [11]	N/+ [11]	N/+ [11]	N/- [11]	0/+ [11]	0 [11]	0 [11]	0 [11]	+ [11]
45.	Kierunek działań: współudział mieszkańców gminy w życiu społecznym	0	0	+	0/-	0/-	N/+	N/+	N/-	0/+	0	0	0	+
46.	Kierunek działań: uruchomienie wolontariatu dla potrzebujących oraz angażowanie ludzi chętnych do pomocy	0	0	+	0/-	0/-	N/+	N/+	N/-	0/+	0	0	0	+
47.	Kierunek działań: wspieranie pozarolniczej aktywności gospodarczej z wykorzystaniem lokalnych zasobów	0	0	+	0/-	0/-	N/+	N/+	N/-	0/+	0	0	0	+
48.	Kierunek działań: tworzenie warunków do społecznej aktywności organizacji pozarządowych	0	0	+	0/-	0/-	N/+	N/+	N/-	0/+	0	0	0	+
49.	CEL OPERACYJNY - II.5 Kompleksowa oferta opieki społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	0 [11]	0 [11]	+ [11]	0 [11]	0 [11]	0 [11]	0 [11]	0 [11]	0 [11]	0 [11]	0 [11]	0 [11]	+ [11]
50.	Kierunek działań: rozwijanie systemu pomocy społecznej i działań socjalnych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
51.	Kierunek działań: budowa, modernizacja i rozbudowa obiektów publicznych związanych z opieką społeczną	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
52.	Kierunek działań: rozszerzanie działalności ZAZ	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+

L.p.	Cele i kierunki działania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczną	Ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
53.	Kierunek działań: organizacja programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
54.	Kierunek działań: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów i dzieci z rodzin wieloproblemowych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
55.	Kierunek działań: promocja kampanii społecznych	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+
56.	CEL OPERACYJNY - II. 6 Zdrowy Kluczborok	0 [12]	0 [12]	+ [12]	0/- [12]	0/- [12]	N/+ [12]	N/+ [12]	N/- [12]	0/+ [12]	0 [12]	0 [12]	0 [12]	+ [12]
57.	Kierunek działań: prowadzenie profilaktycznych działań zdrowotnych	0	0	+	0/-	0/-	N/+	N/+	N/-	0/+	0	0	0	+
58.	Kierunek działań: edukacja prozdrowotna	0	0	+	0/-	0/-	N/+	N/+	N/-	0/+	0	0	0	+
59.	Kierunek działań: promocja zdrowych nawyków	0	0	+	0/-	0/-	N/+	N/+	N/-	0/+	0	0	0	+
60.	Kierunek działań: promocja kampanii społecznych wśród mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej	0	0	+	0/-	0/-	N/+	N/+	N/-	0/+	0	0	0	+
61.	Kierunek działań: upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców	0	0	+	0/-	0/-	N/+	N/+	N/-	0/+	0	0	0	+
62.	Kierunek działań: kontynuacja szczepień HPV, meningokoków	0	0	+	0/-	0/-	N/+	N/+	N/-	0/+	0	0	0	+
63.	CEL STRATEGICZNY III KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEMU													
64.	CEL OPERACYJNY - III.1 Poprawa jakości środowiska przyrodniczego	+ [13]	+ [13]	+ [13]	+ [13]	+ [13]	+ [13]	+ [13]	+ [13]	+ [13]	+ [13]	+ [13]	+ [13]	+ [13]
65.	Kierunek działań: rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej (sieć wodociągowa, kanalizacja sanitarna i deszczowa, przydomowe oczyszczalnie ścieków, sieć gazowa, światłowodowa, energooszczędne oświetlenie)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
66.	Kierunek działań: modernizacja źródeł ciepła w budynkach użyteczności publicznej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

L.p.	Cele i kierunki działania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczną	Ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
67.	Kierunek działań: kontynuacja programu dofinansowań do wymiany źródeł ciepła na proekologiczne w budynkach mieszkalnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
68.	Kierunek działań: wymiana źródeł ciepła w budynkach komunalnych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
69.	Kierunek działań: rozwój systemu gospodarki odpadami	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
70.	Kierunek działań: prowadzenie monitoringu stanu środowiska	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
71.	Kierunek działań: rozwój komunikacji miejskiej w oparciu o transport ekologiczny elektromobilny	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
72.	Kierunek działań: termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
73.	Kierunek działań: przeciwdziałanie i usuwanie skutków zagrożeń naturalnych (np. powodzie, susze) i cywilizacyjnych (np. azbest)	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
74.	Kierunek działań: kształtowanie świadomości i postaw proekologicznych wśród mieszkańców przez organizację wydarzeń i imprez proekologicznych	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
75.	Kierunek działań: ochrona krajobrazu i bioróżnorodności	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
76.	CEL OPERACYJNY - III.2 Rewitalizacja gminy Kluczbork	0 [9]	0 [9]	+ [14]	0 [14]	0 [14]	0 [14]	+ [14]	+ [14]	+ [11]	+ [9]	0 [9]	+ [9]	+ [11]
77.	Kierunek działań: uporządkowanie przestrzeni publicznej pod kątem funkcjonalnym i estetycznym	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+
78.	Kierunek działań: poprawa stanu zagospodarowania i estetyki terenów zielonych	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+
79.	Kierunek działań: dostosowywanie obiektów i przestrzeni do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych - identyfikacja i eliminacja barier architektonicznych	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+
80.	Kierunek działań: rewitalizacja podwórek i przestrzeni	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+

L.p.	Cele i kierunki działania	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:												
		Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczną	Ludzi	Zwierzęta	Rośliny	Wodę	Powietrze	Powierzchnię ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
	międzyblokowych													
81.	Kierunek działań: aktywizacja społeczna poprzez aktywne włączenie mieszkańców w procesy rewitalizacyjne	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+
82.	Kierunek działań: wspieranie inicjatyw podejmowanych przez mieszkańców gminy, lokalne stowarzyszenia, przedsiębiorców i innych interesariuszy rewitalizacji	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+
83.	Kierunek działań: remonty, modernizacja i konserwacje zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+
84.	Kierunek działań: ochrona zabytków, w tym dotacje na remonty	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+
85.	Kierunek działań: wsparcie indywidualne oraz grupowe w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społecznych	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+
86.	Kierunek działań: gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+
87.	CEL OPERACYJNY - III.3 Poprawa ładu przestrzennego	0 [9]	0 [9]	+ [14]	0 [14]	0 [14]	0 [14]	+ [14]	+ [14]	+ [11]	+ [9]	0 [9]	+ [9]	+ [11]
88.	Kierunek działań: aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uwzględniająca różny potencjał rozwojowy poszczególnych części Gminy	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+
89.	Kierunek działań: sukcesywne sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu objęcia nimi jak największego obszaru Gminy	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+
90.	Kierunek działań: poprawa jakości, funkcjonalności i dostępności istniejących przestrzeni publicznych	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+
91.	Kierunek działań: tworzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju	0	0	+	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+

[1] Udostępnienie inwestorom w pełni uzbrojonych terenów nie będzie mieć wpływu na obszary Natura 2000 oraz Obszar Chronionego Krajobrazu ponieważ realizacja zadań będzie się odbywała poza w/w obszarami.

[2] Realizacja zadań związanych z przygotowaniem terenów pod tereny inwestycyjne zakłada dużą ingerencję w środowisko, związaną z możliwymi znacznymi przekształceniami. Oddziaływanie na ludność (w kontekście oddziaływania na zdrowie, bezpieczeństwo, warunki materialne i jakość życia) nie jest jednoznaczne, aczkolwiek należy spodziewać się przewagi następstw pozytywnych (tym bardziej, iż prawdopodobieństwo ich zaistnienia jest większe, niż teoretycznie możliwych skutków negatywnych). Zagadnienie to należy rozpatrywać w sferze przyrodniczej, społecznej i gospodarczej.

1. W sferze przyrodniczej należy zwrócić uwagę na fakt, iż działalności gospodarcze praktycznie zawsze oddziałują niekorzystnie na warunki zamieszkania związane ze stanem środowiska. Aczkolwiek przepisy szczególnie w praktyce eliminują możliwość prowadzenia działalności i rozwijania funkcji w sposób ewidentnie szkodzących środowisku, to do ważnych oddziaływań negatywnych zaliczyć należy (oprócz emisji różnego rodzaju zanieczyszczeń), także wzmożony ruch transportowy (dotyczy dowozu surowców, wywozu produktów, dojazdów do pracy, dojazdów interesantów, itp.). Ruch ten najczęściej realizowany jest przez samochody ciężarowe, które emitują znaczne ilości zanieczyszczeń, generują ponadnormatywny hałas, ponadto stwarzają zagrożenie dla bezpieczeństwa pieszych i innych użytkowników ruchu; pośrednim skutkiem jest także niszczenie nawierzchni dróg na terenie miasta (co wpływa na ograniczenie komfortu zamieszkania). Wśród negatywnych aspektów rozwoju przemysłu należy wymienić także zajmowanie rozległych przestrzeni pod zabudowę przemysłową i tereny transportowe służące jej obsłudze. Zainwestowanie to często charakteryzuje się dużymi wysokościami i/lub znaczącymi kubaturami, oddziałuje więc w sposób znaczący na krajobraz, tworząc środowisko („otoczenie”) nieprzyjazne dla mieszkańców. Tereny przemysłowe ze względu na zajmowanie znaczących powierzchni są także często istotnymi barierami przestrzennymi. Uwzględniając fakt, że przemysł wykazuje silną specjalizację w dziedzinach związanych z chemią, należy zakładać iż szczególnie korzystne są tutaj warunki rozwoju firm tej branży (korzyści skali i kooperacji). Jest to jednak dziedzina w stopniu ponadprzeciętnym narażona na ryzyko katastrof i nieprzewidzianych zdarzeń, a technologia produkcji wskazuje, iż mogą być one szczególnie groźne dla mieszkańców.

2. W aspekcie społecznym należy zwrócić uwagę, iż aktywizacja gospodarcza zawsze niesie skutki pozytywne i wymierne (choć niekiedy zauważalne dopiero w okresie kilku-kilkunastu lat). Zwiększenie liczby miejsc pracy powinno przyczynić się do ograniczenia odpływu i zwiększenia napływu migracyjnego, a więc przyniesie poprawę salda migracji. Bardzo prawdopodobny jest także wzrost liczby zawieranych małżeństw i liczby urodzeń, czego niezwykle istotną konsekwencją jest poprawa struktur wieku (hamowanie postępujących procesów starzenia). Należy także spodziewać się wzrostu zapotrzebowania na ofertę edukacyjną (kształcenie kadr dla przemysłu) oraz większego zainteresowania sferą kultury (co jest konsekwencją spodziewanego wzrostu dochodów). Rewitalizacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych wprowadzi nową jakość estetyczną do przestrzeni miasta, czego skutkiem może być wzrost aktywności społecznej i przełamanie bardzo silnego dziś wśród mieszkańców marazmu i poczucia braku pozytywnych perspektyw (a więc w konsekwencji będzie to skutkować większym zainteresowaniem problemami rozwoju lokalnego).

3. W aspekcie ekonomicznym należy zwrócić uwagę na możliwość znacznej poprawy warunków bytowych ludności, poprzez stworzenie nowych miejsc pracy, co bezpośrednio wpłynie na poziom dochodów ludności, bezrobocie i sferę ubóstwa, ale także wzmocni konkurencję na rynku pracy (prawdopodobne wyższe zarobki w związku z trudnością w pozyskaniu pracowników). Rozmieszczenie i charakter terenów wskazywanych do przekształceń, wskazuje na możliwość rozwoju różnego rodzaju działalności (a więc potencjalną możliwość szerokiej aktywizacji rynku pracy – w zakresie różnych zawodów, specjalności, poziomu wykształcenia i kwalifikacji). Wielkość terenów przewidywanych do przekształceń wskazuje, że realne jest (w zależności od charakteru rozwijanych działalności) utworzenie nawet kilku tysięcy miejsc pracy. Wzrost

dochodów ludności przełoży się na rozwój sfery usług i handlu (zwiększona konsumpcja), co będzie kolejnym przejawem pozytywnego oddziaływania na jakość życia mieszkańców.

Reasumując należy stwierdzić, iż oddziaływanie na ludność skutkować będzie przede wszystkim stworzeniem warunków dla powstawania nowych miejsc pracy, co powinno w sposób bezpośredni przełożyć się na rozwiązanie części istotnych problemów społecznych miasta i gminy – w tym zwłaszcza w sferze bezrobocia i ubóstwa społecznego. Korzyści społeczne i ekonomiczne będą jednak miały miejsce przy możliwych (i realnych) kosztach - związanych z pogorszeniem stanu środowiska (zwłaszcza ze zwiększeniem zanieczyszczeń, rozwojem zagospodarowania industrialnego, zagrożeniami dla bezpieczeństwa).

Powstanie nowych zakładów przemysłowych niewątpliwie zwiększy zużycie wody oraz spowoduje uboczne efekty produkcji w postaci ścieków. Efekty oddziaływania na środowisko będą więc negatywne i długotrwałe. Wystąpią oczywiście działania niwelujące i zapobiegawcze. Są one wynikiem rygorystycznych przepisów odnośnie realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz wprowadzania coraz nowocześniejszych technologii w proces produkcyjny. Ochrona zasobów strategicznych i ich racjonalne wykorzystanie jest jednym z priorytetów polityki ochrony środowiska zarówno na poziomie wspólnotowym jak i krajowym. Ścieki i inne uboczne efekty produkcji są coraz lepiej neutralizowane, często już przez oczyszczalnie przyzakładowe. Należy więc założyć, że potencjalnie negatywne skutki będą miały częściowo charakter pośredni i nieintensywny.

Określenie oddziaływania rozwoju terenów przemysłowych na jakość powietrza jest pozornie jednoznaczne. Należy jednak zaznaczyć, że mimo wzrostu gospodarczego, który powodował często bardzo znaczny wzrost produkcji przemysłowej, nie wystąpił w ostatnich latach wzrost poziomu emisji zanieczyszczeń przemysłowych na terenie miasta. Nie należy zatem zbyt pochopnie zakładać wybitnie negatywnego oddziaływania na jakość powietrza. Należy jednak przyjąć, że wpływ będzie negatywny choć nie tak intensywny. Będzie to uzależnione m.in.: od rozwijanych typów działalności na terenach wyznaczonych pod inwestycje. Oddziaływanie będzie miało jednak charakter długotrwały i bezpośredni.

Działania związane z rozwojem przedsiębiorczości będą miały zarówno pozytywny jak i negatywny wpływ na powierzchnię ziemi. Skutki negatywne rozwoju przemysłu wynikać będą głównie z emisji zanieczyszczeń do gleb, w mniejszym stopniu zmianą ukształtowania powierzchni terenu. Jednak pełne uzbrojenie terenów przemysłowych w infrastrukturę, w tym infrastrukturę ochrony środowiska (kanalizacja) zminimalizuje przedostawanie się zanieczyszczeń do gleb.

Rozwój funkcji przemysłowej będzie wiązał się bezpośrednio z budową nowych obiektów kubaturowych, często o znacznych rozmiarach i prostej „halowej” architekturze, źle wpływającej na krajobraz.

Problematykę klimatu należy rozpatrywać jako jeden z głównych, globalnych i długoterminowych problemów związanych z ocenami oddziaływania na środowisko. Jest to zagadnienie złożone dotyczące wielu zagadnień gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Zmiany klimatyczne związane z działalnością człowieka Unia Europejska uznała za główny cel ochrony środowiska. Powiększenie terenów inwestycyjnych może spowodować negatywne oddziaływanie na środowisko. Może to być oddziaływanie trwałe, długoterminowe i bezpośrednie. Działalność przemysłowa jest jednym z głównych czynników powodujących tzw. efekt cieplarniany. Rozwój przemysłu będzie jednym z głównych motorów rozwoju miasta i z tym celem związane są najistotniejsze typy projektów: kompleksowym przygotowaniem terenów pod nowe inwestycje. Założyć należy, że powstanie wartość dodana przyczyniająca się do niekorzystnych zmian w klimacie: nowe zakłady i związana z nimi infrastruktura. Pojawiają się nowe źródła emisji do atmosfery. Planowane odgradzanie terenami zielonymi ma oddziaływanie lokalne i nie zrekompensuje globalnego oddziaływania na warunki anemologiczne.

Działalność przemysłowa i związana z nią emisja powoduje negatywne skutki dla tkanki architektonicznej miasta. Zanieczyszczenia powietrza i częściowo związane z nimi tzw. kwaśne deszcze przyspieszają techniczne zużycie budynków i budowli. Wymaga to np. częstszych remontów i prac restauratorskich. Należy więc przyjąć, że w sposób krótkotrwały wystąpi

oddziaływanie zdecydowanie pozytywne i bezpośrednie, jednak może wystąpić nieznaczne oddziaływanie o charakterze negatywnym, choć o dość niskim stopniu intensywności.

Również należy mieć na uwadze miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Ww dokument jest w głównej mierze podstawą do podejmowania najbardziej racjonalnych decyzji dotyczących kształtowania ładu przestrzennego oraz ochrony środowiska biorących pod uwagę długofalowe potrzeby zrównoważonego rozwoju oraz uwzględniające treść opracowań ekofizjograficznych i programów ochrony środowiska o zasięgu lokalnym.

[3] Realizacja celów szczegółowych związanych przede wszystkim z udostępnienie inwestorom w pełni uzbudowanych terenów przyczyni się w znaczącym stopniu do wzrostu wartości dóbr materialnych znajdujących się we władaniu zarówno sektora prywatnego (w tym także osób fizycznych), jak i publicznego. Zwiększenie tej wartości nastąpi przede wszystkim poprzez rozwój nowego zainwestowania w miejscach dotąd niezagospodarowanych oraz poprawę standardu, modernizację, wzbogacenia, przebudowy, zmiany funkcji, dostosowanie do nowych wymogów istniejącego zagospodarowania przestrzennego.

W ramach powyższego znajduje się szereg zadań o charakterze stricte inwestycyjnym – obejmujących budowę infrastruktury technicznej, infrastruktury komunikacyjnej. Wszystkie te zamierzenia w sposób jednoznaczny przyczynią się do zwiększenia wartości materialnej zarówno w sferze publicznej (infrastruktura miejska) oraz terenów inwestycyjnych. W dłuższym okresie, należy zakładać pośrednie przełożenie celu na poziom dochodów i poprawę warunków życia mieszkańców (a więc na poziom dóbr materialnych w posiadaniu osób fizycznych), co będzie następowało dzięki tworzeniu nowych miejsc pracy, stwarzających warunki do ograniczania bezrobocia, ograniczania sfery ubóstwa, wzrostu konsumpcji, a więc także aktywizacji sektora handlowego i usługowego.

Reasumując należy stwierdzić, że realizacja kierunków działań będzie miała pozytywny wpływ na poziom dóbr materialnych, będzie to oddziaływanie o charakterze trwałym; w okresie krótkoterminowym i bezpośrednio będzie oddziaływać przede wszystkim na sektor publiczny oraz inwestorów, a w okresie średnio i długoterminowym, pośrednio także na sektor prywatny, w tym zwłaszcza osoby fizyczne (mieszkańców miasta i gminy).

[4] Realizacja zadań inwestycyjnych związanych z modernizacją i rozbudową układu komunikacyjnego zakłada dużą ingerencję w środowisko, związaną z możliwymi znacznymi przekształceniami. Wyznaczanie nowych dróg w obszarach dotychczas niezabudowanych zawsze stanowi przerwanie ciągłości przestrzeni, a dzielenie przestrzeni na mniejsze części zawsze osłabia jej odporność na antropopresję. Szczególnie ważne jest bardzo niekorzystne oddziaływanie dróg na świat zwierząt, dla których droga stanowi istotną barierę przestrzenną (realizowane przy okazji inwestycji drogowych przepusty i przejścia dla zwierząt zazwyczaj rekompensują straty tylko w ograniczonym wymiarze).

Budowa nowych dróg zawsze powoduje negatywne oddziaływanie na wiele aspektów środowiska przyrodniczego, w tym na:

- powierzchnię ziemi, ponieważ bezpośrednio zmianie ulega ukształtowanie terenu, zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej. Poza tym ma miejsce emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych do gleb w bezpośrednim sąsiedztwie z drogą. W głównej mierze zakłada się przebudowę i rozbudowę a także remont (dostosowanie do potrzebnych parametrów) już istniejących dróg. Takie ujęcie tematu zmienia diametralnie sposób oddziaływania tego celu na środowisko, w tym na powierzchnię ziemi. Są to bowiem tereny już zniszczone przez działanie transportu a pogarszający się stan techniczny dróg oraz coraz bardziej utrudniony przejazd tranzytu przez miasto (kumulacja spalin w jednym miejscu) zwiększa zanieczyszczenie gleb. Wobec czego nie można jednoznacznie stwierdzić, iż rozwój układu drogowego miasta w tym przypadku wpłynie negatywnie na powierzchnię ziemi;
- krajobraz, ponieważ pojawiają się nowe antropogeniczne elementy tego krajobrazu (część dróg realizowana jest w wykopach, na nasypach, estakadach, część wymaga realizacji ekranów izolacyjnych, nowym elementem krajobrazu jest także oświetlenie, kładki dla pieszych, itp.).

Negatywny wpływ rozwoju dróg w mieście na krajobraz będzie miał tylko miejsce w przypadku budowy nowych dróg;

- zasoby naturalne – budowa nowych szlaków komunikacyjnych zgodnie z ogólnymi zasadami ochrony na terenach bogatych w zasoby naturalne (w tym przypadku zbiornik wód podziemnych) nie dojdzie do oddziaływania negatywnego na powyższe komponenty. W związku z tym należy stwierdzić, iż wpływ na zasoby naturalne będzie niezauważalny.

Reasumując, istnieje tu potrzeba zaznaczenia, iż zarówno krajobraz jak i powierzchnia ziemi na terenie gminy z zasady są elementami antropogenicznie przekształconymi i ich przeobrażenia są nieuniknione, a układ komunikacyjny stanowi „szkielet” rozwoju tkanki miejskiej. Wobec powyższego należy stwierdzić, iż generalnie realizacja celu operacyjnego Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych będzie miało neutralny wpływ na powierzchnię ziemi, krajobraz i zasoby naturalne gminy.

Modernizacja dróg zakłada generalnie remonty i przebudowę dróg stanowiących szkielet komunikacyjny. W rezultatach zakłada się m.in.: lepsze skomunikowanie w tym terenów przemysłowych oraz lepszą dostępność komunikacyjną terenów cennych przyrodniczo. Mimo pozytywnych oddziaływań w sferze gospodarczej (racjonalizacja ruchu, lepsza dostępność, skrócenie czasu dojazdu itd.) oddziaływanie na klimat, powietrze, wody i zabytki będzie miało charakter negatywny, długotrwały i przeważnie bezpośredni.

Jeśli chodzi o ilość pojazdów samochodowych w przeliczeniu na liczbę ludności, Polska jest wciąż krajem na ścieżce wschodzącej. Nie osiągnięto jeszcze stopnia nasycenia porównywalnego z krajami zachodnimi. Oddzielenie wzrostu gospodarczego i rozwoju transportu, tak jak zakłada to wspólnotowa polityka ochrony środowiska, jest na obecnym etapie rozwoju niemożliwe do zrealizowania. Posiadanie samochodu wciąż jest związane ze społeczną nobilitacją i pozostaje oczywistym synonimem sukcesu. Dodatkowo sytuację pogarsza fakt, przybywa co najmniej w tym samym stopniu samochodów nowych, co używanych; często ponad pięcioletnich. Takie pojazdy nie spełniają najnowszych wymagań ochrony środowiska. Natomiast nowoczesne technologie wprowadzane w motoryzacji poprawiają sytuację w niewielkim stopniu, ponieważ nie nadążają na rosnącym dużo szybciej rozwojem komunikacji. Kryzys gospodarczy może nieco spowolnić ten wzrost, ale wystarczy powrót dobrej koniunktury i problemy nasilą się ponownie.

Zakłada się, że negatywne oddziaływanie na klimat i powietrze będzie jednym z najbardziej intensywnych wśród wszystkich przewidywanych zamierzeń Strategii. Od kilku lat utrzymuje się stały wzrost zanieczyszczeń komunikacyjnych (tlenki węgla i dwutlenki azotu). Jest to jeden z głównych czynników powodujących niekorzystne zmiany w klimacie oraz na poziomie bardziej lokalnym wzrost ogólnego poziomu zanieczyszczeń powietrza. Najbardziej jest to odczuwalne w pasach wzdłuż głównych tras komunikacyjnych. Właśnie na terenach miejskich najczęściej tworzą się zatory komunikacyjne, powodujące znaczny dobowy wzrost zanieczyszczeń. W pobliżu dróg dochodzi również do zanieczyszczeń gleby, które przenikają wraz z opadami do wód gruntowych. Występuje również szkodliwe oddziaływanie na elewacje budynków i budowli, również tych o charakterze zabytkowym, co wymusza częstsze zabiegi renowacyjne i konserwatorskie. Dodatkowo w rezultatach zakłada się lepszą dostępność komunikacyjną terenów cennych przyrodniczo, co może powodować rozszerzanie się negatywnego oddziaływania.

Podsumowując; mimo korzystnego wpływu na ogólną organizację ruchu samochodowego na terenie miasta i gminy, modernizacja i rozbudowa dróg nie spowoduje zahamowania tendencji o charakterze globalnym, a wręcz może je pogłębić poprzez umożliwienie lepszej penetracji komunikacyjnej terenów cennych przyrodniczo. Ogólne tendencje w rozwoju transportu powodują, że zarówno realizacja zamierzonych działań, jak i ich zaniechanie będą miały negatywny wpływ z punktu widzenia ochrony klimatu, powietrza i wód.

Jednak realizacja zadania związanego z rozwojem komunikacyjnym bez wątpienia wpłynie pozytywnie na zagadnienie wartości i jakości dóbr materialnych. Dotyczyć to będzie przede wszystkim sektora publicznego, gdyż wskutek inwestycji dużej skali, nastąpi (trudno wymierny) wzrost wartości zainwestowania komunalnego, ale także pośrednio sektora prywatnego.

W przypadku sektora prywatnego, oddziaływanie (aczkolwiek ogólnie należy je ocenić pozytywnie), będzie miało charakter zróżnicowany (przestrzennie, ale również co do efektów). Rozwój układu drogowego w mniejszym stopniu wpłynie na wartość nieruchomości mieszkaniowych, ale może być istotny w przypadku terenów i nieruchomości o przeznaczeniu inwestycyjnym (wykorzystywanych już obecnie, lub wskazywanych do wykorzystania gospodarczego). W przypadku nieruchomości mieszkaniowych, może wzrosnąć ich wartość w dzielnicach, których atrakcyjność dla zamieszkania znacznie wzrośnie wskutek poprawy dostępności (względnie – wskutek wyprowadzenia uciążliwego ruchu), ale może także zmaleć wskutek wprowadzenia uciążliwego ruchu w sąsiedztwo (wówczas powstałe straty będą musiały być kompensowane na etapie realizacji inwestycji; procedura taka wynika na przykład z procesu sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego).

W przypadku terenów o funkcjach gospodarczych bez wątpienia przeważać będą oddziaływania pozytywne – poprawa dostępności zawsze skutkuje wzrostem atrakcyjności inwestycyjnej, co ma wymierny efekt w wycenie nieruchomości, ale także niewymierny w większej skłonności do inwestowania.

Reasumując należy stwierdzić, iż realizacja celu operacyjnego Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego będzie skutkowała w sferze oddziaływania na dobra materialne generalnie pozytywnie, ale efekty te nie będą dotyczyły w równej mierze całego obszaru miasta i gminy, a oddziaływanie to także może być zróżnicowane (od bardzo pozytywnego, po negatywne). Bardziej precyzyjna ocena skutków (w odniesieniu do poszczególnych części miasta i gminy) będzie możliwa na etapie projektowania konkretnych rozwiązań.

[5] Realizacja zadań związanych z celem operacyjnym Rozwój turystyki i rekreacji oraz Rozwój kultury poza większą dostępnością do obszarów zalesionych i rekreacyjnych może przyczynić się do zaśmiecania terenów przyrodniczo cennych oraz do potencjalnych zagrożeń roślin i zwierząt chronionych występujących w najbliższym sąsiedztwie szlaków.

Inne działania aktywizujące sektor turystyczny i kulturalny z uwagi na to, że nie będą zajmowały nowych terenów nie powinny mieć wpływu na obszary objęte ochroną.

Należy zauważyć, że prowadzone działania edukacyjne wpłyną korzystnie na obszary chronione poprzez przekazanie mieszkańcom miasta informacji o walorach przyrodniczych tych regionów oraz o konieczności ich ochrony.

Należy także podkreślić, że w stosunku do obszarów objętych ochroną, realizacja jakichkolwiek przedsięwzięć będzie regulowana przepisami szczególnymi, zabezpieczającymi interes ochrony przyrody.

[6] Rozwój turystyki oraz kultury prawdopodobnie nie będzie miał dużego natężenia, aczkolwiek może dotyczyć znacznej części mieszkańców. Realizacja przedsięwzięć służących aktywizacji i wzrostowi atrakcyjności turystycznej, będzie miała konsekwencje zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie. Do pierwszej kategorii należy zaliczyć wzrost atrakcyjności przestrzeni miasta i gminy dla wypoczynku i codziennej rekreacji, co nastąpi wskutek urządzenia, budowy i przebudowy terenów, bazy, infrastruktury służącej rekreacji i uprawianiu sportu, ale także poprzez organizację na terenie miasta i gminy imprez sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych. Wspomniana infrastruktura i aktywności, będą w równym stopniu ukierunkowane dla ludności przyjezdnej, jak i dla mieszkańców, wzbogacając w istotnym stopniu istniejące możliwości spędzania wolnego czasu w sposób czynny (ten rodzaj oddziaływania może dotyczyć znacznej części ludności miasta). Rozwój funkcji turystycznej stwarza możliwość tworzenia nowych miejsc pracy i uzyskiwania dochodów z obsługi turystów.

W skrajnym przypadku funkcja turystyczna i kulturalna, poprzez uciążliwość niektórych rodzajów imprez, może mieć negatywne oddziaływanie w stosunku do ludności miejscowej, jednak należy zakładać, iż będą to sytuacje incydentalne i nie wpłyną na ogólnie pozytywną ocenę charakteru oddziaływań.

Zauważyć należy, że realizacja zadań związanych z rozbudową infrastruktury rekreacyjnej może wpłynąć negatywnie na krajobraz.

Rozwój turystyki, sportu i rekreacji (urządzenie terenów, budowa infrastruktury – np. szlaków, ścieżek, boisk, rozwój bazy gastronomicznej, noclegowej, usług, sfery rozrywkowej, informacji turystycznej, itp.) oraz kultury będzie wiązało się przede wszystkim z tworzeniem nowego zainwestowania służącego bezpośrednio powiększeniem dóbr materialnych miasta i gminy. Jest to inwestowanie o bardzo zróżnicowanym charakterze, wartości i możliwości wykorzystania na cele inne niż turystyczno-rekreacyjne. Należy się także spodziewać inwestycji w zainwestowaniu już istniejącym – mających na celu poprawę ich funkcjonalności, estetyki, dostosowania do nowej funkcji.

[7] Rozwój turystyki i kultury będzie niewątpliwie oddziaływać na wody, zwłaszcza wody powierzchniowe. Właściwie rozwijana działalność turystyczna wzdłuż brzegów rzek nie musi powodować trwałych, negatywnych szkód. Potencjalna zwiększona antropopresja nie wszędzie będzie obejmować tereny chronione. Wszelka, powstała w związku realizacją projektów infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna będzie budowana zgodnie z przepisami szczegółowymi.

Nie przewiduje się istotnego wpływu na powierzchnię ziemi. Choć wszelkie działania inwestycyjne, w tym również budowa szeroko rozumianej infrastruktury turystycznej, mogą niewątpliwie łączyć się ze zmianą ukształtowania terenu rozumianego jako niszczenie powierzchni ziemi, to w niniejszym przypadku zakłada się, iż odbywać się to będzie bez „inwazyjnego przekształcania terenu”. Rozwój turystyki, rekreacji i sportu oraz kultury może również wiązać się z emisją zanieczyszczeń do gleb, jednak zakładane pełne uzbrojenie terenów turystycznych uniemożliwi lub zminimalizuje tę emisję. Należy zatem założyć, iż realizacja celu nie będzie w istotny sposób oddziaływać na powierzchnię ziemi w granicach gminy.

Nie przewiduje się również znacznego oddziaływania na klimat. Wszelkie działania na terenach cennych przyrodniczo mają mieć „nieinwazyjny” charakter. Zasoby środowiska mają być podstawą do rozwoju produktu turystycznego i w interesie samorządu miasta leży, aby pozostały w nienaruszonym stanie. Większość priorytetowych typów projektów nie spowoduje gwałtownej antropopresji. Przebudowa infrastruktury turystycznej nie ma charakteru typowego tzw. „twardych inwestycji”.

[8] Zadania wyznaczone w celu operacyjnym Intensyfikacja działań promocyjnych gminy należą przede wszystkim do typowych działań „miękkich”, a więc ukierunkowanych na rozwój kapitału ludzkiego. Bezpośrednie konsekwencje ich realizacji nie będą miały żadnego wpływu na obszar Natura 2000, różnorodność biologiczną, klimat, zasoby naturalne czy zabytki. W dłuższej perspektywie można spodziewać się pewnych pozytywnych oddziaływań pośrednich – dotyczących ogółu zagadnień oddziaływania człowieka na środowisko, związanych z rosnącą świadomością ekologiczną będącą nieodłącznym elementem poprawy jakości życia mieszkańców.

Promocja gminy jest jednym ze sposobów wspierania rozwoju. Odpowiedni marketing to nie tylko mniejsze bezrobocie w regionie, czy większe wpływy z turystyki, ale przede wszystkim szansa na rozwój i wyższą jakość życia mieszkańców. Promocja to działania zmierzające do poinformowania i zachęcania określonych osób prawnych i/lub fizycznych do aktywności gospodarczej ukierunkowanej tak, aby dawała efekty pożądane przez władze gminy i zgodnie z programami rozwoju przez te władze opracowanymi. Każdy z aspektów wpłynie pozytywnie na ludzi. Integracja mieszkańców, zapewnienie im europejskiego standardu życia oraz szerokich możliwości rozwoju - należy do typowych działań „miękkich”, a więc ukierunkowanych na rozwój kapitału ludzkiego, a nie na projekty typu inwestycyjnego („twarde”).

Na tym etapie występuje brak możliwości jednoznacznego określenia bezpośredniego wpływu realizacji zadań na powierzchnię ziemi, krajobraz, wodę, powietrze, klimat, zabytki czy zasoby naturalne. Pośrednio i w dłuższej perspektywie należy spodziewać się pewnego pozytywnego oddziaływania – skutek wzrostu zamożności (co ma być konsekwencją znalezienia atrakcyjnego zatrudnienia dzięki uzyskaniu odpowiednich kwalifikacji zawodowych), realna jest zmiana mentalności społeczeństwa (ukierunkowanego na czerpanie, „branie” ze środowiska) na

zachowania proekologiczne objawiające się chociażby zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń bytowych.

Bezpośrednie konsekwencje realizacji zadań nie będą miały wpływu na sferę dóbr materialnych. Pośrednio i w dłuższej perspektywie należy spodziewać się pewnego pozytywnego oddziaływania – wskutek wzrostu zamożności (co ma być konsekwencją znalezienia atrakcyjnego zatrudnienia dzięki uzyskaniu odpowiednich kwalifikacji zawodowych), realny jest wzrost konsumpcji, co może przyczynić się do wzrostu wartości mieszkań, nieruchomości, itp. (np. poprzez poprawę standardu, wyposażenia, modernizację, remonty, itp.). Wzrost zdolności do konsumpcji powinien także pobudzić lokalny rynek usług i handlu i inwestycje w tych dziedzinach. Podobnie przedsiębiorstwa zatrudniające wykwalifikowanych pracowników, mają większe szanse odniesienia sukcesu rynkowego.

Należy jednak podkreślić, że szanse przełożenia efektów działań „miękkich” na sferę dóbr materialnych są jednak w analizowanych przypadkach trudne obecnie do zdefiniowania (aczkolwiek w dłuższej perspektywie wydają się realne), stąd zakłada się generalnie powiększenie dóbr materialnych.

[9] Zadania wyznaczone w celu operacyjnym Rozwój kultury obejmują przede wszystkim budynki które zostaną poddane modernizacji. Bezpośrednie konsekwencje ich realizacji nie będą miały żadnego wpływu na obszar Natura 2000, różnorodność biologiczną, klimat, zasoby naturalne czy zabytki. W dłuższej perspektywie można spodziewać się pewnych pozytywnych oddziaływań pośrednich – dotyczących ogółu zagadnień oddziaływania człowieka na środowisko, związanych z rosnącą świadomością ekologiczną będącą nieodłącznym elementem poprawy jakości życia mieszkańców.

[10] Planowane działania szczegółowe w ramach celu operacyjnego Wzrost poziomu bezpieczeństwa obejmować będą zadania:

- nowoczesny monitoring miasta i budynków publicznych
- doposażenie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo
- podnoszenie kwalifikacji pracowników straży miejskiej/

Zadań związanych ze wzrostem poziomu bezpieczeństwa mają charakter typowo miękkie i nie będą w żaden sposób negatywnie wpływać na Środowisko.

[11] Realizacja celu operacyjnego Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych wpłynie bezpośrednio w sposób pozytywny na ludność i dobra materialne oraz pośrednio na pozostałe komponenty środowiska. Pośrednim następstwem realizacji zadań zawartych w w/w działaniach będzie poprawa świadomości ekologicznej oraz zdrowotnej a co za tym idzie większe zainteresowanie stanem przyrody w miejscu zamieszkania i jego otoczeniu. Można więc przypuszczać, że wykorzystanie badań, analiz i raportów z prac magisterskich czy doktoranckich w dłuższym okresie będą miały korzystne zmiany proekologiczne w świadomości mieszkańców gminy. Wszelkie „nowinki” oraz analiza zagrożeń środowiskowych przedstawiane w pracach badawczych będą w bezpośrednio przekładały się na działalność podmiotów gospodarczych i samorządów przy realizacji wspólnych przedsięwzięć.

Realizacja celów wiązać się będzie również z remontami i termomodernizacjami obiektów oświatowych i mieszkalnych. Prowadzone prace na obiektach będą powodowały emisję zanieczyszczenia do powietrza, która może powstać podczas prowadzenia prac rozbiórkowych oraz przez pracujące maszyny wykorzystywane w pracach budowlanych i transportowych. Niemniej emisje będą na tyle niskie i krótkookresowe, że nie doprowadzą do istotnych skutków negatywnych, głównie w odniesieniu do zagrożeń dla człowieka, ale i dla jakości całego lokalnego środowiska. Realizacja inwestycji przyczyni się również do wystąpienia uciążliwości akustycznej. Będzie to jednak działanie występujące w stosunkowo krótkim okresie czasu. Zasięg występowania hałasu o poziomie dopuszczalnym dla zabudowy mieszkaniowej i innych obiektów chronionych przed hałasem będzie zmienny i wahać się będzie od kilkudziesięciu do kilkuset metrów w zależności od rodzaju prowadzonych prac. Ponieważ nie przewiduje się prowadzenia

prac budowlanych w okresie nocy, oddziaływania akustyczne w godzinach 22.00 – 06.00 występować nie będą wcale. Oddziaływanie akustyczne prac budowlanych będzie oddziaływaniem krótkotrwałym trwającym najwyżej przez kilka dni. Należy zatem założyć, iż realizacja zadań będzie oddziaływać na powierzchnię ziemi, zwierzęta i rośliny w sposób negatywny tylko przez krótki czas, .

[12] Planowane działania szczegółowe w ramach celu operacyjnego Zdrowy Kluczbork mają za zadanie zmniejszenie liczby zachorowań i zgonów z powodu problemów zdrowotnych dzięki wcześniejszemu wykryciu chorób w ramach badań profilaktycznych Są to działania o charakterze typowo miękkim i nie będą w żaden sposób negatywnie wpływać na środowisko.

[13] W ramach celu operacyjnego Poprawa jakości środowiska przyrodniczego przewidziano zadania związane z ochroną powietrza, wód podziemnych i powierzchniowych, ziemi poprzez realizację zadań m.in. dotyczącymi rozwoju i modernizacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, gospodarką odpadami oraz edukację ekologiczną.

Kluczowe znaczenie dla funkcjonowania i rozwoju gminy ma wdrożenie działań ukierunkowanych na ochronę powietrza, którego zanieczyszczenie wynika przede wszystkim z przestarzałej infrastruktury grzewczej, nieekologicznych przyzwyczajeń części mieszkańców, braku zachęty do zmiany sposobów ogrzewania. W zakresie ochrony powietrza wspierane będą zatem przedsięwzięcia, związane z działaniami na rzecz zmniejszenia emisji CO₂, SO₂, NO_x i pyłów pochodzących z sektora komunalno-bytowego oraz przemysłu, jak również przedsięwzięcia termomodernizacyjne.

Zadania związane z edukacją ekologiczną nie będą miały bezpośredniego wpływu na analizowane obszary. Pośrednio i w dłuższej perspektywie należy spodziewać się pozytywnego oddziaływania poprzez wzrost świadomości mieszkańców gminy związanego z głęboko pojętą ochroną środowiska.

Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej wpłynie pozytywnie na mieszkańców. Wymiana tak kontrowersyjnie szkodliwych azbestowych sieci wodociągowych poprawi w znacznym stopniu nastroje i poczucie bezpieczeństwa oraz poprawę jakości dostarczanej wody. Skanalizowanie terenów na których do tej pory ścieki były gromadzone w szambach, podwyższy standard życia ludności m.in. spowoduje brak konieczności ciągłej kontroli stanu napełnienia zbiornika i jego opróżniania.

Zadania realizowane w ramach modernizacji i rozbudowy sieci wodociągowo-kanalizacyjnej przyczynią się do poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Inwestycje takie jak modernizacja oczyszczalni ścieków nie stwarzają podczas normalnej eksploatacji znaczących zagrożeń dla środowiska. Z uwagi jednak na znaczące oddziaływania w przypadku awarii lub wypadku, wskazana jest stała kontrola stanu technicznego tych instalacji, jak również opracowanie szczegółowych planów usuwania skutków awarii.

Generalnie budowa kanalizacji spowoduje jednak pozytywny wpływ na środowisko m.in. poprzez zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych i przemysłowych oraz ograniczenie spływu zanieczyszczeń obszarowych. Realizacja tych działań jest niezbędna i w efekcie korzystna dla środowiska.

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi związane jest z prawidłową gospodarką odpadami. Podstawowym elementem poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi jest podniesienie sprawności systemów zbierania odpadów z jednoczesnym zapewnieniem ich odzysku i unieszkodliwiania w instalacjach spełniających wymagania ochrony środowiska.

Wprowadzenie systemu selektywnej zbiórki odpadów, w tym odpadów ulegających biodegradacji i niebezpiecznych, występujących w strumieniu odpadów komunalnych bardzo korzystnie wpłynie na stan środowiska w gminie. Przyczyni się to do zmniejszenia ilości odpadów kierowanych bezpośrednio na składowiska poprzez poddawanie ich w pierwszej kolejności procesom odzysku. Ponadto objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowanym zbieraniem odpadów wyeliminuje zjawisko niekontrolowanego pozbywania się odpadów, przeciwdziałać będzie powstawaniu dzikich „wysypisk śmieci”. Jednakże powodzenie tych działań wymaga wdrożenia odpowiednich instrumentów finansowych, właściwej kontroli i nadzoru nad jednostkami

odpowiedzialnymi za realizację tych zadań a także wykonanie działań zgodnie z określonymi terminami. Nie bez znaczenia jest tutaj przeprowadzenie szeroko zakrojonej akcji edukacyjno – informacyjnej wśród społeczeństwa. Wzrost ilości zbiórki odpadów, które można ponownie wykorzystać, będzie pozytywnie wpływał na ograniczenie degradacji gleb i zasobów leśnych.

W strategii przedstawiono działania, z określeniem terminu ich realizacji, które mają na celu poprawę sytuacji w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi. Zaproponowany system gospodarki odpadami komunalnymi obejmuje rozbudowę infrastruktury do segregacji odpadów i pozyskiwania surowców wtórnych.

Potencjalnym zagrożeniem dla środowiska są odpady niebezpieczne występujące w strumieniu odpadów komunalnych, które dziś w większości trafiają na składowiska odpadów. Prowadzenie stałej edukacji i informacji dotyczącej konieczności selektywnego zbierania tych odpadów ze wskazaniem miejsc ich odbioru, a także pokazującej szkodliwość ich oddziaływania na zdrowie i środowisko w przypadku niewłaściwego postępowania, oprócz funkcjonowania instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych, powinny w rezultacie przyczynić się do znaczącej poprawy stanu środowiska w gminie.

Pozytywny wpływ na mieszkańców będą miały działania związane z ograniczeniem niskiej emisji, do których należy zaliczyć: wymianę starych, nieefektywnych pieców na nowe oraz termomodernizacje, które spowodują zmniejszenie emisji pyłów zawieszonych do powietrza, a co za tym idzie poprawę jakości powietrza i zdrowie ludzi.

[14] Realizacja zadań z celu operacyjnego Rewitalizacja Gminy Kluczbork polega na ożywieniu atrakcyjności miejsc publicznych poprzez funkcjonalne, społeczne i estetyczne korekty, które zaowocują zwiększeniem witalności przestrzeni gminy. W ramach rewitalizacji mieszczą się także wszelkie działania zmierzające do właściwego zagospodarowania obiektów zabytkowych, a zwłaszcza przeznaczenie najcenniejszych zabytków na cele kultury, a także promocja wewnętrzna i zewnętrzna kultury oraz dziedzictwa kulturowego. Na równi z działaniami rewitalizującymi substancję materialną i kulturową zabytkowych zespołów urbanistycznych gminy, wskazane jest też prowadzenie działalności edukacyjnej. Teoretyczny wpływ działań inwestycyjnych nie powinien mieć żadnego negatywnego wpływu na florę i faunę oraz wody, powietrze i powierzchnię ziemi.

10.1. PODSUMOWANIE PRZEWIDYWANYCH ODDZIAŁYWAŃ NA POSZCZEGÓLNE ASPEKTY ŚRODOWISKA, W SZCZEGÓLNOŚCI NA OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ

W podsumowaniu określono typowe (charakterystyczne) oddziaływania jakie występują dla zadań inwestycyjnych i nie inwestycyjnych. Przy realizacji inwestycji mogących oddziaływać na środowisko ich dokładny wpływ określany będzie poprzez procedurę oceny oddziaływania na środowisko.

10.1.1. Ochrona i wzmocnienie ochrony form ochrony przyrody, w tym przywrócenie lub utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków w ramach sieci Natura 2000 i innych form ochrony przyrody

Analiza celów operacyjnych oraz planowanych zadań oraz spodziewanych efektów, prowadzi do następujących generalnych wniosków:

- żaden z celów nie zakłada bezpośredniej ingerencji w obszary objęte ochroną Natura 2000,
- żaden z celów nie zakłada podejmowania działań, które mogą bezpośrednio oddziaływać w sposób negatywny na obszar chroniony,

- pośrednie efekty celów rozwoju są w kontekście oddziaływania na Naturę 2000 trudne do zdefiniowania – prawdopodobnie ich wpływ będzie minimalny, ale jego charakter – pozytywny.

Działania wyznaczone w projekcie Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku w większości mają charakter neutralny, odnoszą się do działań ogólnorozwojowych w sferze społeczno- gospodarczej. Pozytywne oddziaływanie w sferze gospodarczej widoczne będzie m.in. poprzez zwiększenie świadomości ekologicznej na temat różnorodności biologicznej, zwiększenie zainteresowania stanem przyrody w miejscu zamieszkania i jego otoczeniu. Rozwój gospodarczy miasta wiązać się może z udziałem technologii/ rozwiązań mających na celu skuteczniejszą ochronę środowiska podczas realizacji inwestycji.

W przypadku powiększania obszarów zabudowanych, tworzenia nowych ciągów komunikacyjnych nowe obiekty zabudowy stanowią mogą barierę przestrzenną dla migracji organizmów, przestrzeń ulega podzieleniu w wyniku czego jest bardziej narażona na antropopresję. Zmniejszeniu ulega wówczas powierzchnia biologicznie czynna, na której funkcjonują organizmy żywe. Lepsza dostępność komunikacyjna do terenów przyrodniczych może pogłębiać negatywne oddziaływania na obszary cenne. Ponadto praca sprzętu ciężkiego wykorzystywanego do budowy, rozbudowy, modernizacji infrastruktury może być przyczyną emigracji zwierząt i niszczenia flory.

Przewiduje się rozbudowanie układu komunikacyjnego w sposób zapewniający lepszą dostępność terenów przyrodniczo cennych, co w znaczny sposób może narazić na niekorzystne oddziaływanie.

Rewitalizacja terenów miejskich z reguły wiąże się efektem pozytywnym dla środowiska poprzez zagospodarowanie terenu zdegradowanego, nadanie mu nowej funkcji lub przywrócenie dotychczasowej. Jednak obszary poprzemysłowe, dawniej nie przedstawiające żadnej wartości ekologicznej podczas długiego okresu nieużytkowania mogły zyskać pewną wartość ekologiczną w wyniku sukcesji wtórnej.

Działania związane z ochroną przeciwpowodziową, ochroną przed hałasem, ochroną powietrza na terenie miasta przyczynią się do ochrony zasobów przyrodniczych, w związku czym efekt działań będzie pozytywny.

Rozwój turystyki i promocja turystyczna miasta przyniesie pozytywny efekt społeczny i ekonomiczny, pozwoli m.in. na wyeksponowanie walorów przyrodniczych, zachęci do korzystania z istniejącej infrastruktury turystycznej.

Ochronne siedliska ptaków i nietoperzy

Budynki mieszkalne, a w szczególności stropodachy, stanowią ważne siedliska chronionych w Polsce gatunków ptaków – m.in. jerzyka, wróbla, kawki, pustulki, gołębia miejskiego. W związku z rozwojem nowych technologii ocieplania budynków gatunkom tym, związanym z tradycyjnym budownictwem, zaczyna brakować miejsc do gniazdowania. Remonty budynków, które odbywają się w okresie od marca (kiedy pierwsze lęgi zaczynają wróble) do drugiej połowy sierpnia (kiedy lęgi kończą jerzyki), zagrażają nie tylko siedliskom lęgowym ale nawet bezpośrednio osobnikom ptaków chronionych, występujących w obrębie domów mieszkalnych.

Przed remontem np. termomodernizacją budynków należy wykonać monitoring ornitologiczny, określając ewentualne siedliska chronionych gatunków ptaków. Bardzo ważne jest, aby został on przeprowadzony w okresie, kiedy poszczególne gatunki faktycznie będą obecne na danym obiekcie (jeśli jest on przez nie zasiedlony). Przykładowo, jerzyki przylatują do Polski zwykle dopiero na początku maja, od razu przystępują do lęgów, a opuszczają nasz kraj już w II połowie sierpnia. Inwentaryzując budynek np. w kwietniu, kiedy w pełni trwają lęgi wróbli, możemy stwierdzić „brak innych gatunków”, w czasie gdy stropodach od maja jest zasiedlony przez kilka, a w przypadku dużych budynków nawet kilkadziesiąt, par jerzyków! W przypadku gdy budynek planowany do remontu jest siedliskiem ptaków, wymagane będzie (w zależności od rodzaju czynności i reżimu ochronnego gatunku) uzyskanie od Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub właściwego miejscowo regionalnego dyrektora ochrony środowiska zezwolenia na odstępstwa od zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków chronionych. Podczas

remontu budynku wykorzystywanego przez ptaki do zakładania lęgów, konieczne jest dostosowanie czasu i sposobu prowadzenia prac do wymagań ochronnych ptaków, wynikających z ich biologii zgodnie z § 10 pkt 4 lit. h Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. z 2016 r., poz.2183). W takich sytuacjach trzeba przerwać prace aż do zakończenia ich okresu lęgowego. Dlatego przy braku pewności, że w miejscu zaplanowanych prac nie ma miejsc lęgowych ptaków, prace te powinny być wykonywane od dnia 16 października do końca lutego. Należy jednak zwrócić uwagę, że gołąb miejski może mieć lęgi praktycznie przez cały rok, w tym zimą (szczególnie jeśli jest ona łagodna, co zdarza się ostatnio coraz częściej).

W trakcie prac termomodernizacyjnych polegających na ociepleniu budynków poprzez obłożenie ich warstwą styropianu, zatykane są wszelkie szczeliny w ścianach, a otwory prowadzące do stropodachów zamykane są kratkami. Pozbawia to ptaki miejsc lęgowych, które są corocznie zajmowane przez te same pary. Rusztowania pokryte siatką czy folią uniemożliwiają ptakom swobodny dołot do gniazd. Zatykając otwory prowadzące do stropodachów i wszelkie inne szczeliny robotnicy na ogół nie zdają sobie sprawy, że w środku mogą znajdować się ptaki. W takich przypadkach giną one z wycieńczenia i głodu. Również niewłaściwe zabezpieczenie otworów prowadzących do stropodachu poprzez włożenie w nie śliskich plastikowych rur, utrudniających, a nawet mogących całkowicie uniemożliwiać ptakom dostanie się do siedlisk lęgowych, można uznać za niszczenie siedlisk lub umyślne uniemożliwianie dostępu do nich.

Wszelkie działania związane z modernizacją budynków mieszkalnych muszą odbywać się w sposób umożliwiający ptakom korzystanie ze swojego siedliska jako obszaru występowania zwierząt w ciągu całego jego życia, w dowolnym stadium jego rozwoju, zarówno w okresie lęgowym, jak i po nim. Na wykonywanie prac budowlanych w okresie lęgowym, nawet w pobliżu gniazd i miejsc lęgowych ptaków (bez ich niszczenia) wymagane jest zezwolenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska. Obecność ludzi przy gniazdach przyczynia się bowiem do płoszenia i niepokojenia ptaków. Zakaz usuwania gniazd z obiektów budowlanych lub terenów zieleni nie dotyczy terminu od dnia 16 października do końca lutego, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne.

W niepodważalnie uzasadnionych przypadkach, przy wykazanym braku rozwiązań alternatywnych, na podstawie art. 56 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2021, poz. 1098), jest możliwe uzyskanie stosownych zezwoleń:

- Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na odstępstwa dotyczące zakazów umyślnego zabijania ptaków lub niszczenia jaj,
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu na odstępstwa dotyczące zakazów niszczenia siedlisk i ostoi, niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień, a także płoszenia i niepokojenia ptaków.

Chcąc zapobiec niszczeniu siedlisk lęgowych i pomóc ptakom, należy spełnić kilka kluczowych warunków:

- Nie wolno prowadzić prac budowlanych, także tynkarskich, w otoczeniu zajętych przez ptaki gniazd i miejsc lęgowych znajdujących się w budynkach (zazwyczaj od marca do sierpnia). Dotyczy to zwłaszcza jerzyka, wróbla, kawki, pustułki, oknówki i gołębia miejskiego;
- Przed przystąpieniem do remontu elewacji należy sprawdzić czy nie gnieźdzą się tam ptaki, najlepiej zrobić to już w roku przed planowanymi pracami, koniecznie w okresie lęgowym (pamiętając o różnicach między gatunkami);
- W przypadku gdy nie ma możliwości przesunięcia prac poza sezon lęgowy, a okres lęgowy jeszcze się nie zaczął – po uzyskaniu od regionalnego dyrektora ochrony środowiska zezwolenia na umyślne uniemożliwienie dostępu do schronień (wydanego na podstawie art. 52 ust. 1 pkt 9 ww. ustawy o ochronie przyrody) – można uniemożliwić ptakom przystąpienie do lęgów w budynku, poprzez zasłonięcie przed początkiem okresu lęgowego otworów wykorzystywanych przez nie w poprzednim roku. Otwory te powinny

zostać odsłonięte po zakończeniu remontu. Przeprowadzenie takich działań uniemożliwia wprawdzie ptakom zajmowanie otworów w stropodachach w danym sezonie lęgowym, ale nie naraża dorosłych ptaków na utratę gniazd oraz zagładę jaj i piskląt podczas prowadzonych prac remontowych;

- Jeżeli otwory będące siedliskiem gatunku chronionego mają pozostać na stałe niedostępne, wymagane jest uzyskanie zezwolenia na zniszczenie siedlisk lub ostoi, będących jego obszarem rozrodu, wychowu młodych i odpoczynku;
- W elementach, które zasłaniają dotychczasowe miejsca gnieźdzenia się ptaków można wyciąć otwór o wymiarach 6,5×3,5 cm (nie zmieni to ogólnego wyglądu elewacji, za to pozwoli ptakom swobodnie przystępować do lęgów);
- W ramach rekompensaty za utracone miejsca gniazdowania można rozwiesić skrzynki lęgowe (dla jerzyków - specjalnie skonstruowane) tam, gdzie wcześniej gnieździły się ptaki;
- W sytuacji trwałego uniemożliwienia ptakom dostępu do wykorzystywanych dotąd siedlisk lęgowych, konieczne jest zapewnienie im – w ramach rekompensaty za utracone miejsca gniazdowania – miejsc alternatywnych, poprzez wywieszenie odpowiedniej liczby budek lęgowych, o parametrach wymaganych przez dany gatunek, w okolicy miejsc dotychczasowego gniazdowania ptaków;
- Budkę lęgową należy umieścić jak najwyżej, najlepiej na ścianie powyżej drugiego piętra, ale w miejscu, gdzie ptaki mają swobodny dołot. Należy unikać południowej wystawy, aby budka się nie nagrzewała. Mając na uwadze, że jerzyki często gniazdują w koloniach, budynku budki dla tego gatunku mogą być wieszane grupami. Budki powinny być wykonane z trwałego materiału, np. ze sklejki wodoodpornej lub desek dobrze zaimpregnowanych i zabezpieczonych. Warto stosować budki podtynkowe, które nie zmieniają wyglądu elewacji i są trwalsze od zewnętrznych;
- W przypadku zdejmowania i ponownego wieszania budek dla jerzyków trzeba zadbać o to, aby otwór wlotowy znajdował się w tym samym miejscu. Zmiany mogą spowodować trudności z trafieniem ptaków do budki, gdyż trudno uczą się one nowych lokalizacji. Nawet niewielkie przesunięcie budki może zakłócić lęgi lub uniemożliwić je w kolejnych latach. Jerzyki doskonale pamiętają, gdzie miały gniazda w danym roku i na pamięć próbują się dostać nawet do zamurowanych i zakratowanych otworów. Mija zawsze jakiś czas zanim znajdą nowe miejsca do gniazdowania, co może spowodować opóźnienie lęgów lub nieprzystąpienie do nich w ogóle;
- Jerzyki są bardzo konserwatywne jeśli chodzi o miejsce lęgowe. Gnieźdzą się przez wiele lat w tych samych miejscach i trudno przyzwyczajają się do nowych lokalizacji w przypadku np. zamurowania dawnych gniazd. Dlatego budki dla nich warto wieszać już w czerwcu i lipcu, aby ptaki je znalazły i przyzwyczały się do nich jeszcze przed odlotem;
- Większość jerzyków przylatuje do Polski w pierwszej połowie maja, dlatego też budki dla tych ptaków można montować dopiero na początku tego miesiąca lub w końcu kwietnia. Jeśli budka dla jerzyka zostanie zamontowana wcześniej, może być zajęta przez szpaki, wróble lub mazurki. Aby się przed tym ustrzec, można zatykać otwory wlotowe budek po sezonie lęgowym i odetkać 1 maja. Drugim sposobem jest zdjęcie budki po lęgach i powieszenie z powrotem tuż przed przylotem ptaków z zimowiska.

Zgodnie z art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973 tekst jednolity ze zm.) w trakcie prac budowlanych inwestor realizujący przedsięwzięcie jest obowiązany uwzględnić ochronę środowiska na obszarze prowadzenia prac. Jeżeli prace remontowe, w wyniku których dochodzi do zniszczenia siedlisk, gniazd lub jaj, a także płoszenia i niepokojenia ptaków objętych ochroną są prowadzone bez zezwoleń i zagrażają ptakom bytującym na terenie inwestycji lub ich siedliskom, organ nadzoru budowlanego zobowiązany jest do wstrzymania prac budowlanych, pod groźbą odpowiedzialności karnej osoby fizycznej będącej organem nadzoru budowlanego, przewidzianej w art. 231 Kodeksu karnego (Dz.U. 2020, poz.1444 ze zm.).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w sytuacji stwierdzenia przypadku lub uzyskania dowodów zaistnienia uzasadnionego podejrzenia niezastosowania się do przepisów z zakresu ochrony przyrody można skierować sprawę do organów ścigania, powołując się na art. 131 pkt 14 ww. ustawy o ochronie przyrody, zgodnie z którym „kto bez zezwolenia lub wbrew jego warunkom narusza zakazy w stosunku do roślin, zwierząt lub grzybów objętych ochroną gatunkową – podlega karze aresztu albo grzywny”. Zamurowanie piskląt traktowane jest jako przestępstwo i podlega karze aresztu, zgodnie z ustawą o ochronie zwierząt.

10.1.2. Oddziaływanie na wody

Wiele działań wyznaczonych w projekcie Strategii ma charakter neutralny, nie przewiduje się wystąpienia negatywnego wpływu na wody powierzchniowe i podziemne.

Działania związane z uzbrojeniem terenu w sieć wodociągową i kanalizacyjną, budową, przebudową, modernizacją dróg i innych podobnych przedsięwzięć wiązać się będą z użyciem sprzętu ciężkiego. W trakcie realizacji przedsięwzięcia może wystąpić emisja zanieczyszczeń ropopochodnych do gruntu z nieszczelnych układów paliwowych i smarowniczych urządzeń wykorzystywanych przy pracach z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu, co może mieć wpływ na zanieczyszczenie płytko zalegających poziomów wód podziemnych. Będzie to oddziaływanie chwilowe i krótkotrwałe, ustąpi wraz z zakończeniem prac budowlanych. Zanieczyszczenie wód gruntowych może nastąpić na skutek wymywania z gleby zanieczyszczeń z materiałów używanych do budowy i przebudowy dróg, w tym żużli oraz substancji bitumicznych.

Budowa sieci wodociągowej i sieci kanalizacji sanitarnej na terenach przeznaczonych pod inwestycje będzie wiązać się z ingerencją w środowisko, jednak na wody powierzchniowe i podziemne nie będzie oddziaływać w sposób bezpośredni. Aspekt prośrodowiskowy widoczny jest tutaj poprzez zbieranie ścieków w system kanalizacyjny, co w perspektywie ma duże znaczenie dla ochrony jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na wody w przypadku prowadzenia prac modernizacyjnych na sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej. Pozytywny efekt widoczny jest poprzez poprawę stanu technicznego sieci co pozwoli na zmniejszenie ryzyka nieszczelności w przypadku sieci kanalizacyjnej i sieci wodociągowej, a ponadto w przypadku wód przeznaczonych do spożycia poprawi jej jakość.

Poprawa jakości szlaków komunikacyjnych wiązać się może z dużo większym natężeniem ruchu pojazdów, ale lepszą przepustowością. Emisja zanieczyszczeń nie będzie kumulowała się w miejscach, gdzie ruch jest spowolniony. Zanieczyszczenia z emisji komunikacyjnej trafiać będą do atmosfery, a z wodami opadowymi do gleb. Wody opadowe, spływające po powierzchniach utwardzonych będą nieść pewne ładunki zanieczyszczeń, nie zebrane w system kanalizacji deszczowej będą zanieczyszczać gleby i wody powierzchniowe. Charakter tego oddziaływania może być długotrwały i nieodwracalny.

Ogólny pozytywny efekt na środowisko wodne będzie mieć rewitalizacja obszarów zdegradowanych, usprawnienie systemu gospodarki odpadami. Ponadto monitoring środowiska sprzyjać będzie kontroli jakości środowiska, a w przypadku zmian jego stanu pozwoli na zidentyfikowanie źródła nieprawidłowości i podjęcia kroków w celu wyeliminowania problemu.

10.1.3. Oddziaływania na klimat akustyczny

Działania wyznaczone w obszarze interwencji: *Zagrożenia hałasem* wpłyną w sposób pozytywny na środowisko. Wszelkiego rodzaju inwestycje ograniczające emisję hałasu do środowiska, przede wszystkim na obszarach ochrony akustycznej przyczyniają się do istotnego zmniejszenia negatywnego oddziaływania powodowanego przez hałas.

W Strategii Rozwoju Gminy wymieniono zadania ogólnie podejmujące problematykę ochrony przed hałasem, dotyczące całego terenu gminy. Są to zadania tj. prowadzenie pomiarów hałasu komunikacyjnego i przemysłowego, monitorowanie realizacji „Programu ochrony przed hałasem”, usprawnienie organizacji ruchu drogowego, tworzenie obszarów ograniczonego użytkowania. Działania te będą korzystnie wpływać na klimat akustyczny gminy.

Działania związane z: modernizacją nawierzchni dróg, przebudową lub budową dróg, budową parkingów, budową ścieżek rowerowych, rewitalizacją obszarów lub obiektów, budową lub

modernizacją sieci wodociągowej, sieci kanalizacyjnej, stacji uzdatniania wody lub ujęć wody, rozbudowy instalacji do składowania lub przetwarzania odpadów, mogą powodować negatywne krótkoterminowe oddziaływania na środowisko. Sprzęt mechaniczny wykorzystywany do prac remontowo- budowlanych powoduje zwiększoną emisję hałasu do środowiska. Przewiduje się, że to oddziaływanie będzie chwilowe i ustąpi z chwilą zakończenia prac.

Wpływ działań wyznaczonych w Strategii Rozwoju Gminy na klimat akustyczny będzie oceniany w oparciu o procedurę ocen oddziaływania na środowisko w procesie ubiegania się o decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji inwestycji na zasadach określonych w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. 2021 poz. 2373 ze zm.). Realizacja przedsięwzięć szczególnie na terenach ochrony akustycznej będzie uwzględniać zapisy Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w *sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz.U. 2014 poz. 112) oraz Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz.U. 2005, nr 263 poz. 2202 ze zm.).

10.1.4. Oddziaływanie na powietrze

Działaniami wyphywający korzystnie na jakość powietrza są wszelkie działania związane z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń z transportu, przemysłu oraz zanieczyszczeń ze źródeł komunalnych.

Na częściową poprawę jakości powietrza w perspektywie długoterminowej wpłynie zmiana nawierzchni dróg, co zwiększy ich przepustowość. Ponadto uzupełnienie istniejącej infrastruktury również pozwoli na usprawnienie ruchu komunikacyjnego. Emisja zanieczyszczeń nie będzie kumulowała się w miejscach, gdzie ruch jest spowolniony, jednak wzmożony ruch może być przyczyną większej emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Negatywne krótkoterminowe oddziaływanie na powietrze atmosferyczne może wystąpić na etapie realizacji inwestycji związanych z przeprowadzeniem robót remontowo – budowlanych. Do zadań, które będą miały wpływ na stan powietrza należą: budowa i przebudowa dróg, poprawa nawierzchni dróg, przebudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, uzbrojenie terenu w sieć wodociągową i kanalizacyjną, budowa nowych obiektów budowlanych. Oddziaływanie to ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych. Niewykluczone jest generowanie pyłów na skutek ścierania opon i nawierzchni drogowej jak również okładzin hamulcowych i spalin pojazdów starszej generacji, co może powodować lokalne podwyższenie stężeń niektórych substancji w powietrzu. Dotyczy to substancji emitowanych z silników spalinowych z transportu i ciężkich maszyn, prac spawalniczych oraz prac malarskich.

Pozytywny aspekt rozwoju miasta dotyczy również rozbudowy ścieżek rowerowych oraz modernizacji układu komunikacji miejskiej. Przekonanie mieszkańców do korzystania z tej infrastruktury przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza.

W celu zmniejszenia emisji do powietrza wynikającego z większego zużycia ciepła prowadzone będą prace termomodernizacyjne. Ponadto realizowane będą działania związane z ograniczaniem emisji pyłu zawieszonego, którego źródłem jest niska emisja. Realizacja zadań polegających na ograniczaniu niskiej emisji do atmosfery pozwoli na wyeliminowanie zagrożenia dla zdrowia ludzi i ograniczy niszczenie fasad budynków, w tym także zabytkowych, co związane jest z zanieczyszczeniem powietrza.

Swój wkład w poprawę jakości powietrza atmosferycznego będą miały również rzetelnie przeprowadzone działania edukacyjne na temat zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza ze źródeł niskiej emisji oraz szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych, zachęcanie do korzystania z rowerów i komunikacji zbiorowej.

Do zadań, które w perspektywie długookresowej wpłyną pośrednio na jakość powietrza należy zaliczyć m.in. ochronę zasobów przyrodniczych, monitoring zanieczyszczeń środowiska.

10.1.5. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i krajobraz

Część działań wyznaczonych w projekcie Strategii ma charakter pozytywny, ale są działania, które mogą oddziaływać negatywnie. Należy mieć na uwadze, że krajobraz jak i powierzchnia ziemi w mieście są elementami antropogenicznie przekształconymi, a więc realizacja działań zapisanych w projekcie Strategii w głównej mierze dotyczyć będzie terenów już przekształconych. Budowa nowych elementów infrastruktury oddziałuje w sposób znaczący na powierzchnię ziemi, ponieważ następuje zmiana ukształtowania terenu oraz zmniejsza się powierzchnia biologicznie czynna. Zadania inwestycyjne związane z prowadzeniem prac budowlanych oraz ziemnych na obszarach niezabudowanych mogą stanowić źródło potencjalnego oddziaływania na powierzchnię ziemi i krajobraz. Przy czym modernizacja (przebudowa) dróg, budowa sieci kanalizacyjnych i wodociągowych będą prowadzone na terenach zurbanizowanych gdzie pokrywa glebowa jest już przekształcona.

Przy realizacji inwestycji mogących oddziaływać na środowisko ich wpływ określany będzie poprzez procedurę oceny oddziaływania na środowisko.

Wśród negatywnych aspektów rozwoju przemysłu należy wymienić także zajmowanie rozległych przestrzeni pod zabudowę przemysłową i tereny transportowe służące jej obsłudze. Zainwestowanie to często charakteryzuje się dużymi wysokościami i/lub znaczącymi kubaturami, oddziałuje więc w sposób znaczący na krajobraz, tworząc środowisko („otoczenie”) nieprzyjazne dla mieszkańców. Tereny przemysłowe ze względu na zajmowanie znaczących powierzchni są także często istotnymi barierami przestrzennymi.

Na polepszenie krajobrazu antropogenicznego wpłyną wszelkie prace związane z modernizacją starych struktur (dróg, budynków, obszarów zdegradowanych). Założone prace rewitalizacyjne mają na celu poprawę ekologicznych warunków życia ludzi poprzez uzyskanie korzystnego stanu czystości środowiska.

Swój wkład w poprawę jakości gleby będą miały również rzetelnie przeprowadzone działania edukacyjne na temat zanieczyszczeń wprowadzanych do gleby. Ponadto monitoring środowiska glebowego sprzyjać będzie kontroli jego jakości, a w przypadku zmian jego stanu pozwoli na zidentyfikowanie źródła nieprawidłowości i podjęcia kroków w celu wyeliminowania problemu.

Pozytywny pośredni wpływ na powierzchnię ziemi i krajobraz mają również rozbudowa ścieżek rowerowych oraz modernizacji układu komunikacji miejskiej. Przekonanie mieszkańców do korzystania z tej infrastruktury przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, a tym samym mniejszej ilości tych substancji deponowanych w glebie.

Historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi

Realizując obowiązek wynikający z art. 101d ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2021, poz. 1973 – tekst jednolity), Starosta dokonuje identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi. Przez historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi rozumie się zanieczyszczenie powierzchni ziemi, które zaistniało przed dniem 30 kwietnia 2007 r. lub wynika z działalności, która została zakończona przed dniem 30 kwietnia 2007 r., a także szkodę w środowisku w powierzchni ziemi w rozumieniu art. 6 pkt 11 lit. c ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. 2020, poz. 2187 – tekst jednolity), która została spowodowana przez emisję lub zdarzenie, od którego upłynęło więcej niż 30 lat.

Rejestr historycznych zanieczyszczeń oraz rejestr bezpośrednich zagrożeń i szkód w środowisku

Rejestr historycznych zanieczyszczeń oraz rejestr bezpośrednich zagrożeń i szkód w środowisku, które wystąpiły na terenie kraju, jest prowadzony przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Prowadzenie i nadzorowanie spraw dotyczących działań remediacyjnych (naprawczych) powierzono Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska.

Starosta dokonuje identyfikacji potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz sporządza wykaz takich potencjalnych zanieczyszczeń. Zakwalifikowanie gruntu do terenów o zanieczyszczonej powierzchni ziemi będzie miało istotne skutki dla władających powierzchnią ziemi (z obowiązkiem przeprowadzenia remediacji włącznie). Rodzaje działalności mogących

z dużym prawdopodobieństwem powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, wraz ze wskazaniem przykładowych dla tych działalności zanieczyszczeń, określone zostały w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz. U. 2016, poz. 1395).

Zgodnie z art. 101e ust. 1 i 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska, władający powierzchnią ziemi, który stwierdził historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi na terenie będącym w jego władaniu, jest obowiązany niezwłocznie zgłosić ten fakt Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska.

Realizując ww. obowiązek Starosta Kluczborski zlecił identyfikację i sporządzenie na podstawie wykonanych badań „Wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi na terenie powiatu kluczborskiego” oraz przekazał Wykaz Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Opolu.

Na terenie Gminy Kluczbork nie zidentyfikowano historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

10.1.6. Oddziaływanie na klimat

Przewiduje się że wzrost ruchu komunikacyjnego i związana z nim emisja zanieczyszczeń do atmosfery może w pośredni sposób wpłynąć na klimat. Jednak zmiany klimatyczne mają charakter globalny i nie odnoszą się wyłącznie do emisji z obszaru miasta.

Na terenie gminy będą podjęte działania, które wpłyną pozytywnie na stan powietrza atmosferycznego.

10.1.7. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Projekt Strategii zawiera działania dotyczące tworzenia nowej infrastruktury lub modernizacji już istniejącej. Oddziaływanie na zasoby naturalne jest trudne do określenia w związku z czym przy realizacji inwestycji mogących oddziaływać na środowisko ich wpływ określany będzie poprzez procedurę oceny oddziaływania na środowisko.

10.1.8. Oddziaływanie na ludzi

Działania wyznaczone w projekcie Strategii mają duże znaczenie dla zdrowia i samopoczucia mieszkańców. Część z nich ma charakter pozytywny, ale są działania, które mogą oddziaływać negatywnie. Jednak całkowity brak realizacji pewnych działań też nie jest dobrym rozwiązaniem.

Działania wyznaczone w projekcie Strategii mają charakter społeczny, pozytywne oddziaływanie realizacji zapisów dokumentu na ludność jest oczywiste i będzie miało wieloaspektowy charakter, zarówno w sferze materialnej, jak i pozamaterialnej (związanej z jakością kapitału ludzkiego, czyli ogółem cech świadczących o zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie obywatelskim i gospodarce wolnorynkowej).

Realizacja przedsięwzięć służących aktywizacji i wzrostowi atrakcyjności turystycznej, będzie miała konsekwencje zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie poprzez wzrost atrakcyjności przestrzeni miasta dla wypoczynku i codziennej rekreacji oraz tworzenia nowych miejsc pracy i uzyskiwania dochodów z obsługi turystów.

Istniejąca infrastruktura miasta jest wystarczająca, jednak stan dróg nie jest zadowalający. Budowa nowych szlaków komunikacyjnych jak również zmiana nawierzchni dróg wiąże się z szeregiem utrudnień dla mieszkańców, jak również z potencjalnym oddziaływaniem na ich zdrowie.

Poprawa jakości szlaków komunikacyjnych wiązać się może z dużo większym natężeniem ruchu pojazdów, ale lepszą przepustowością. Emisja zanieczyszczeń (hałasu, zanieczyszczeń do powietrza etc.) nie będzie kumulowała się w miejscach, gdzie ruch jest spowolniony, a rozłoży się równomiernie wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

Potencjalne oddziaływanie może wystąpić podczas prac związanych z budową, przebudową dróg, budową nowych obiektów, rozbudową instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej, przebudową (rewitalizacją) obszarów miejskich itp. Wspomniane prace realizacyjne mogą stanowić zagrożenie dla ruchu pieszego i kołowego, w związku z powyższym istotne jest odpowiednio wczesne

poinformowanie lokalnej ludności o prowadzonych pracach budowlanych i ziemnych, które umożliwi przygotowanie się do ewentualnych utrudnień.

Poprawę jakości przestrzeni miejskiej uzyska się poprzez realizację zapisów Programu ochrony przed hałasem oraz Programu ograniczania niskiej emisji, które stanowią ważne działania wyznaczone w projekcie Strategii. Również inwestycje związane z ochroną przed powodzią wpłyną pozytywnie na bezpieczeństwo ludzi w mieście.

10.1.9. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Działania wyznaczone w projekcie Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork w większości mają charakter neutralny lub pozytywny, odnoszą się do działań ogólnorozwojowych w sferze społeczno- gospodarczej, a zatem będą miały wpływ na ogólną poprawę jakości życia w mieście. Charakter pozytywny będzie mieć realizacja zapisów programu ochrony zabytków, jak również rozwój obiektów kultury i rekreacji.

Zanieczyszczenia w powietrzu, których źródłem jest transport drogowy, przemysł i sektor komunalny mają wpływ na stan obiektów budowlanych, również tych o charakterze zabytkowym, co wymusza częstsze zabiegi renowacyjne i konserwatorskie. Wszelkie działania polegające na ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do atmosfery pozwolą na ograniczenie niszczenia fasad budynków, w tym także zabytkowych.

Wzmożony ruch komunikacyjny jest źródłem hałasu, jak również drgań i wibracji. Wszelkiego rodzaju inwestycje ograniczające emisję hałasu, przede wszystkim na obszarach zwartej zabudowy przyczynią się do istotnego zmniejszenia ryzyka uszkodzenia budynków, w tym zabytkowych.

Strategia zawiera działania prowadzące do podniesienia wartości i jakości dóbr materialnych, realizacja ustaleń Strategii będzie się wiązała z poprawą jakości i wartości przestrzeni publicznych (estetyzacja, modernizacja, remonty, realizacja nowych elementów architektury), ponadto realizacja ustaleń Strategii będzie się wiązała z poprawą sytuacji materialnej mieszkańców, co będzie sprzyjać konsumpcji i poprawie standardu zamieszkania.

Inwestycje związane z ochroną przed powodzią wpłyną pozytywnie na dobra materialne.

Tabela 17. Matryca oddziaływań kierunków, charakteru i czasu działań proponowanych w Programie Ochronie Środowiska przedsięwzięć realizowanych na terenie Gminy Kluczbork.

Cele, kierunki interwencji oraz zadania	Charakter oddziaływania	Opis oddziaływania
Ochrona powietrza, ochrona przed hałasem, ochrona wód powierzchniowych i podziemnych w tym - Budowa dróg - Modernizacja dróg - Przebudowa dróg	Krótkoterminowe	W trakcie prac budowlanych podczas realizacji inwestycji związanych z budową, modernizacją i przebudową dróg nastąpi na czas budowy emisja hałasu, odpadów, pyłu oraz nieuporządkowanie terenu i utrudnienia komunikacji które spowodują wzrost emisji spalin do powietrza na odcinkach dróg którymi będą odbywać się objazdy.
	Długoterminowe	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, ochrona wód powierzchniowych i podziemnych poprzez zorganizowane odprowadzenie wód opadowych, zmniejszenie zużycia paliw oraz poprawa komfortu życia mieszkańców.
	Bezpośrednie	W fazie budowy jak w oddziaływaniu krótkoterminowym. W fazie eksploatacji poprawa jakości powietrza, zmniejszenie emisji hałasu oraz ochrona wód powierzchniowych i głębinowych.
	Pośrednie	Poprawa jakości powietrza, obniżenie emisji hałasu, zmniejszenie zużycia paliwa.
	Wtórne	Poprawa jakości powietrza, obniżenie emisji hałasu, zmniejszenie zużycia paliwa.
	Skumulowane	Poprawa jakości powietrza, obniżenie emisji hałasu, zmniejszenie zużycia paliwa, poprawa wód powierzchniowych i podziemnych oraz komfortu życia mieszkańców.
Ochrona powietrza w tym:		
- Termomodernizacja budynków	Krótkoterminowe	W trakcie prac budowlanych nastąpi emisja hałasu, produkcja odpadów, Poprawa jakości powietrza, zmniejszenie zużycia energii
	Długoterminowe	Poprawa jakości powietrza, zmniejszenie zużycia energii
	Bezpośrednie	W trakcie prac budowlanych nastąpi emisja hałasu, produkcja odpadów, W fazie eksploatacji poprawa jakości powietrza, zmniejszenie zużycia energii
	Pośrednie	Poprawa jakości powietrza, zmniejszenie zużycia energii
	Wtórne	Poprawa jakości powietrza, zmniejszenie zużycia energii
	Skumulowane	Poprawa jakości powietrza, zmniejszenie zużycia energii
Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych w tym:		
- Rozbudowa kanalizacji sanitarnej - Rozbudowa wodociągów - Modernizacja sieci kanalizacyjnej i wodociągowej	Krótkoterminowe	Zadania związane z pracami budowlanymi przy realizacji działań w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych w trakcie realizacji zadań inwestycyjny będzie powodowała emisję hałasu, odpadów, pyłu oraz nieuporządkowanie terenu.
	Długoterminowe	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych.
	Bezpośrednie	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych.

	Pośrednie	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, ochrona gruntów, ochrona flory i fauny.
	Wtórne	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, ochrona gruntów, ochrona flory i fauny.
	Skumulowane	Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, ochrona gruntów, ochrona flory i fauny.
Gospodarka odpadami - Rozwój nowoczesnej gospodarki odpadami	Krótkoterminowe	Ochrona gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, krajobrazu, ochrona powietrza poprzez wprowadzenie zakazu spalania odpadów jak również zmniejszenie emisji odorów.
	Długoterminowe	Ochrona gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, krajobrazu, ochrona powietrza poprzez wprowadzenie zakazu spalania odpadów jak również zmniejszenie emisji odorów.
	Bezpośrednie	Ochrona gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, krajobrazu, ochrona powietrza poprzez wprowadzenie zakazu spalania odpadów jak również zmniejszenie emisji odorów.
	Pośrednie	Ochrona gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, krajobrazu, ochrona powietrza poprzez wprowadzenie zakazu spalania odpadów jak również zmniejszenie emisji odorów.
	Wtórne	Ochrona gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, krajobrazu, ochrona powietrza poprzez wprowadzenie zakazu spalania odpadów jak również zmniejszenie emisji odorów.
	Skumulowane	Ochrona gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, krajobrazu, ochrona powietrza poprzez wprowadzenie zakazu spalania odpadów jak również zmniejszenie emisji odorów.

11. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY

Zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2021 poz. 1973 tekst jednolity ze zm.) kompensacja przyrodnicza to zespół działań prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych. Warianty kompensacji przyrodniczej powinny być określone w ramach wydawanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla poszczególnych przedsięwzięć. Zgodnie z art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. 2021 poz. 2373 ze zm.) decyzje te określają środowiskowe uwarunkowania realizacji przedsięwzięć, a w szczególności warunki wykorzystywania terenu w fazie realizacji i eksploatacji lub użytkowania przedsięwzięcia, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności ochrony cennych wartości przyrodniczych, zasobów naturalnych i zabytków oraz ograniczenia uciążliwości dla terenów sąsiednich, a także w przypadku, gdy z oceny przedsięwzięcia na środowisko wynika potrzeba wykonania kompensacji przyrodniczej (stwierdza konieczność jej wykonania).

W Strategii Rozwoju Gminy należy uznać, że środkami zapobiegającymi prawdopodobnemu negatywnemu oddziaływaniu na środowisko przyrodnicze i krajobraz są między innymi rozwiązania zaproponowane w projekcie tego dokumentu. Rezultatem realizacji założonych celów i działań będą różnego rodzaju oddziaływania na stan środowiska o bardzo zróżnicowanej i zmiennej skali natężenia, trwałości i zasięgu przestrzennym, niejednokrotnie możliwe do obiektywnego zidentyfikowania na tym etapie planowania. Zadania określone w projekcie dokumentu w mniejszym bądź większym zakresie wpisują się w listę rozwiązań mających na celu zapobieganie zanieczyszczeniu oraz ochronę Środowiska obszaru. Sytuacja ta wiąże się bezpośrednio z przyjętą polityką, opartą na zasadzie zrównoważonego rozwoju, której jednym z podstawowych celów jest osiągnięcie tzw. Wysokiej efektywności środowiskowej (zachowania możliwe najlepszego stanu i jakości środowiska).

Na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy nie stwierdzono znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko. Jednak w przypadku przedsięwzięć, które będą wskazane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. *w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (Dz.U. 2019 poz. 1839) podstawą prawną do prowadzenia postępowania w sprawie tego typu przedsięwzięć będzie Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz.U. 2021 poz. 2373 ze zm.). Wówczas wyznaczone zostaną działania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą dla planowanych przedsięwzięć.

Na terenie Gminy Kluczbork występują obszary o szczególnie wysokich walorach fizjonomicznych krajobrazu. W niniejszym opracowaniu dla obszarów o szczególnie wysokich walorach fizjonomicznych krajobrazu proponuje się ustalanie zakazów lokalizacji obszarowych, punktowych i liniowych dominant krajobrazowych degradujących walory fizjonomiczne, w szczególności elektrowni wiatrowych powyżej 30 m wysokości liczonej wraz z rotorem, nowoprojektowanych linii wysokiego napięcia powyżej 110 kV oraz punktowych dominant w postaci masztów, urządzeń technologicznych i innych powyżej 30 m.

Przyjmuje się, że podstawowym sposobem ograniczenia niekorzystnych oddziaływań na Środowisko będzie przede wszystkim odpowiednie lokalizowanie poszczególnych inwestycji (zgodnie z przyjętymi kierunkami zagospodarowania przestrzennego danego obszaru), przestrzeganie prawa z zakresu ochrony środowiska oraz stosowanie rozwiązań technicznych i technologicznych ograniczających emisję zanieczyszczeń i hałasu. Kluczową rolę w zapobieganiu i ograniczaniu negatywnych oddziaływań na Środowisko przypisuje się organom uczestniczącym w procedurach administracyjnych, związanych z procesem inwestycyjnym, która polega na:

- przeprowadzeniu inwentaryzacji przyrodniczej lub monitoringu na etapie planowania konkretnego przedsięwzięcia (np. w ramach oceny oddziaływania na środowisko);
- wprowadzeniu odpowiednich zapisów w dokumentach planistycznych i strategicznych, mających na uwadze zachowanie odpowiedniego stanu środowiska;
- dostosowaniu terminu przeprowadzania prac remontowych do okresów lęgowych i rozrodczych zwierząt, głównie ptaków, płazów, nietoperzy i ryb lub stworzenie siedlisk zastępczych;
- zaplanowaniu prac remontowo-budowlanych w sposób minimalizujący niszczenie roślinności, terenów zielonych i krajobrazu oraz uwzględniający wykonywanie nowych nasadzeń drzew i krzewów, odtworzeniu zniszczonych terenów zielonych w sąsiedztwie inwestycji;
- dostosowaniu rodzaju i zakresu prac do wymogów ochrony przyrody;
- uwzględnianiu celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych.

Wśród działań mających na celu zapobieganie oddziaływania planowanych inwestycji wyróżniono:

- prawidłowe zabezpieczenie sprzętu technicznego oraz miejsc wykonywania prac budowlanych – remontowych, w trakcie realizacji inwestycji, ze zwróceniem szczególnej uwagi na miejsca wrażliwe na zamiany warunków siedliskowych,
- wykorzystywanie możliwie najlepszych dostępnych technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt. Zgodnie z art. 52 ust.1 pkt 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2021, poz. 1098) w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową obowiązuje zakaz niszczenia ich siedlisk i ostoi. W związku powyższym przed wykonaniem prac związanych m.in. z termomodernizacją budynków lub usuwaniem azbestu należy przeprowadzić ich inwentaryzację pod kątem występowania ptaków, w szczególności jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*) i nietoperzy; w razie stwierdzenia występowania ww. gatunków, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do ich okresów lęgowych).

Najdogodniejszym terminem prowadzenia termomodernizacji obiektów budowlanych jest okres od 16 października do 28 lutego, przypadający poza okresem rozrodu większości gatunków zwierząt. W tym czasie wykonawca prac może, bez zezwolenia, zabezpieczyć wszelkie szczeliny i otwory wentylacyjne budynku przed zajęciem ich przez zwierzęta i nie dopuścić do założenia gniazd i przeprowadzenia lęgów przez ptaki w następnym sezonie.

Natomiast przed przystąpieniem do wykonywania przedmiotowych prac w terminie od 1 marca do 15 października należy bezwzględnie:

- upewnić się, czy w obrębie remontowanych budynków nie występują miejsca lęgowe ptaków lub rozrodu nietoperzy - obserwacje dotyczące zasiedlenia budynku powinny zostać przeprowadzone przez eksperta ornitologa i chiropterologa w okresie możliwie najkrótszym poprzedzającym planowaną inwestycję, tak aby uniknąć przykrych konsekwencji wstrzymania prac,
- w przypadku stwierdzenia zasiedlenia budynku przez chronione gatunki ptaków lub nietoperzy ekspert powinien wskazać dokładne miejsca ich przebywania tak, aby przed okresem lęgowym tych gatunków można było zamknąć nisze, szczeliny i dostępy do stropodachu wykorzystywane przez te zwierzęta. W momencie gdy planowane działania będą się wiązać z koniecznością realizacji czynności zakazanych w stosunku do nich, tj.

z niszczeniem gniazd, jaj, czy też postaci młodocianych, inwestor zobowiązany jest do uzyskania, przed przystąpieniem do prac, zezwolenia właściwego organu ochrony przyrody, wydawanego w trybie art. 56 ustawy. Jednakże przypadki takie należy traktować jako wyjątkowe, nie zaś jako zasadę w procesie inwestycyjnym. Uzyskanie ww. zezwolenia nie jest wymagane w przypadku usuwania, w okresie od dnia 16 października do końca lutego, gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne, jednak pod warunkiem, iż dla planowanych czynności brak rozwiązań alternatywnych oraz gdy nie będzie to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony populacji tych gatunków i ich siedlisk (§ 8 ust. 2 rozporządzenia). Powyższe zezwolenie może być wydane jedynie w przypadku wystąpienia łącznie trzech warunków, tj.: braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli czynności te nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz gdy zachodzi jedna z przesłanek wymieniona w art. 56 ust. 4 pkt od 1 do 7 ustawy. Brak spełnienia jednego z ww. warunków skutkuje odmową wydania zezwolenia,

- po przeprowadzeniu prac remontowych należy, w miarę możliwości, umożliwić ptakom i nietoperzom dalsze występowanie w obiektach budowlanych, poprzez stworzenie na remontowanych budynkach siedlisk zastępczych w postaci, np. budek lęgowych. Ich charakter, lokalizacja, parametry techniczne i zagęszczenie powinny być dobrane przez specjalistę ornitologa i chiropterologa odpowiednio do preferencji gatunków, które występowały tam wcześniej (przykładowe wymiary budek lęgowych oraz sposoby i miejsce ich umieszczenia zawierają załączniki nr 1, nr 2 i nr 3 do niniejszego pisma),

- w przypadkach, gdy obiekt budowlany wykorzystywany był przez jerzyki *Apus apus*, a w ramach remontu stropodach budynku ocieplono materiałami sypkimi (np. przy użyciu granulatu wełny mineralnej, granulatu styropianu fibry celulozowej), należy całkowicie zrezygnować z pozostawiania otwartych otworów do stropodachów, gdyż materiały użyte do izolacji są niebezpieczne dla tego gatunku.

12. ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE

Realizacja ustaleń Strategii Rozwoju Gminy nie będzie powodować znaczących oddziaływań transgranicznych. Jednakże, ze względu na fakt podpisania przez Polskę i ratyfikowania Konwencji o ocenach oddziaływania w kontekście transgranicznym należy podkreślić obowiązek informowania państw w przypadku podejmowania działań mogących znacząco oddziaływać na ich terytorium.

13. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W STRATEGII ROZWOJU GMINY

Kwestie rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do analizowanego projektu Strategii rozwoju można generalnie rozpatrywać na trzech poziomach:

- analizy prawidłowości sformułowania celów i ich ewentualnych modyfikacji;
- analizy doboru sposobów i środków osiągnięcia tak określonych celów;
- rodzaju, lokalizacji i skali przedsięwzięć inwestycyjnych, służących osiągnięciu celów projektu Strategii

Ograniczeniem w zaproponowaniu rozwiązań alternatywnych, typowym dla projektu Strategii rozwoju jest charakter ogólny wielu zapisów. Obok bardzo konkretnych zadań, projekt Strategii zawiera także tylko ogólne ustalenia dotyczące określonych sfer funkcjonowania miasta. Projekt Strategii ma charakter deklaracyjny i w pewnej mierze dotyczy także spraw, postrzeganych jako ważne dla

rozwoju, ale nie posiadających żadnych przesądzeń co do realności ich realizacji, a tym bardziej szczegółowych rozwiązań czy umiejscowienia w przestrzeni.

Wykonawca Prognozy uważa, że kierunek działań wyznaczony w projekcie Strategii rozwoju dąży do „Umiarkowanego zrównoważonego rozwoju” i jest istotny dla zwiększenia efektywności działań w zakresie poprawy stanu środowiska przyrodniczego. Niemniej jednak na tym etapie prac wdrożeniowych nie można jeszcze określić realizacji których zadań będzie miała najbardziej korzystny wpływ na środowisko przyrodnicze zwłaszcza w dłuższym horyzoncie czasowym.

Rozważając warianty alternatywne przedsięwzięć wynikających z zapisów projektu Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku mogą to być działania związane z wyborem innej lokalizacji (warianty lokalizacji), innego sposobu prowadzenia inwestycji (warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne), a także wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Należy jednak pamiętać, że nawet wybór wariantu „0”, może wiązać się z pewnymi konsekwencjami, ponieważ brak realizacji inwestycji może powodować negatywny oddźwięk środowiskowy. Bierność w podejmowaniu działań wpłynie niekorzystnie na rozwój społeczno- gospodarczy miasta. Bez potrzebnych działań stan środowiska może ulec pogorszeniu.

Dokładne określanie alternatywnych rozwiązań oznaczałoby konieczność opracowania Prognozy na poziomie szczegółowości, który adekwatny jest dla wymaganych przez prawo raportów dla poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych. Nie jest to zadanie niemożliwe do wykonania. Jednak ze względu na ilość zadań inwestycyjnych oraz różny stopień zaawansowania procesu inwestycyjnego dla poszczególnych zadań (część zadań jest w trakcie realizacji, a niektóre zadania nie zostały jeszcze rozpoczęte) opracowanie tak szczegółowej Prognozy wymagałoby wielokrotnie dłuższego czasu, pokrywającego się w znacznym stopniu z okresem realizacji projektu Strategii rozwoju.

W tej sytuacji wybór optymalnej lokalizacji realizacji poszczególnych zadań należy przeprowadzić w drodze indywidualnych postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć.

14. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ W PROJEKTOWANEJ STRATEGII ROZWOJU GMINY ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Aby w przyszłości istniała możliwość obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i zadań proponowanych w ramach projektu Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork, konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań.

System oceny skutków realizacji projektu Strategii powinien być oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach presji, stanu i reakcji. Monitoring, powinien być prowadzony w cyklu rocznym, a sprawozdania z jego realizacji powinny być udostępniane, zgodnie z wymogami ustawy Prawo Ochrony Środowiska, co najmniej w cyklu dwuletnim. Monitoring ten obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy,
- monitoring jakościowy.

Ujęcie ilościowe – obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników). Nie do wszystkich elementów środowiska da się przypisać wskaźniki (nie wszystkie dane są dostępne), aby dokonać prognozy ilościowej w niektórych elementach środowiska. Do prognozowania zmian wskaźników w przyszłości wykorzystano informacje o dynamice zmian tych wskaźników w przeszłości, nakładów

w okresach poprzednich i planowanych do poniesienia (uwzględniono fakt, iż część zaplanowanych nakładów w poprzednim okresie nie została zrealizowana), oraz wymogi UE.

Ujęcie jakościowe – dla elementów środowiska, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione, wykorzystano ocenę jakościową, która stanowi jednocześnie uzupełnienie do oceny ilościowej.

W związku z realizacją celów określonych w projekcie Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku proponuje się prowadzenie monitoringu:

- emisji hałasu i jakości powietrza - w przypadku realizacji inwestycji drogowych, inwestycji dotyczących gospodarki wodno- ściekowej, zmian użytkowania terenu i innych czynności związanych z emisją hałasu, pyłu i gazu do otoczenia;
- jakości i ilości wód - w przypadku realizacji inwestycji drogowych, inwestycji dotyczących gospodarki wodno- ściekowej i innych czynności mogących mieć wpływ na stan jakościowy i ilościowy zasobów wodnych,
- stanu i jakości gleby - czynności mogących mieć wpływ na przekształcenie jej powierzchni oraz na jej jakość,
- stanu przyrody - w przypadku czynności mogących mieć wpływ na zmniejszenie zasobów przyrodniczych.

System oceny skutków realizowania celów strategicznych może być prowadzony na podstawie badań monitoringowych wykonywanych na poziomie lokalnych programów operacyjnych (lokalny program rozwoju, lokalny program rewitalizacji, itp.). Uzupełnieniem monitoringu wskazanego w niniejszej Prognozie może być monitoring prowadzony przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu.

15. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

W niniejszej „Prognozie” dokonano wieloaspektowej analizy projektu „Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku” w kontekście zagadnień środowiskowych.

Przyjęto następujący porządek prac:

1. dokonano rozpoznania zasobów środowiskowych miasta – rodzajów i charakteru poszczególnych zasobów środowiska, ich waloryzacji (oceny ich wartości – zarówno obiektywnej, jak i subiektywnej) oraz oceny ich odporności/podatności na antropopresję i innego rodzaju czynniki degradujące,
2. dokonano rozpoznania stanu środowiska – zwłaszcza charakteru, rodzajów i skali zanieczyszczeń,
3. dokonano analizy w jaki sposób w projekcie Strategii postrzegana jest ogólna koncepcja („wizja”) rozwoju miasta w kolejnych latach i jakie miejsce w tej wizji zajmują zagadnienia środowiskowe,
4. dokonano szczegółowej analizy celów strategicznych rozwoju miasta pod kątem oceny wpływu potencjalnych skutków ich realizacji na środowisko przyrodnicze.

Przeprowadzone analizy prowadzą do wniosków dotyczących sposobu uwzględnienia zagadnień przyrodniczych w projekcie Strategii oraz wpływu realizacji celów na stan środowiska:

1. cele strategiczne rozwoju miasta bezpośrednio nawiązują do najważniejszych problemów rozwoju miasta, jakimi są: przebudowa układu komunikacyjnego miasta (drogi, ścieżki rowerowe, chodniki), rozwój społeczny (w zakresie edukacji i kultury), rozwój gospodarczy (zwiększenie aktywności gospodarczej)
2. cele strategiczne rozwoju miasta powodować będą stosunkowo niewielkie oddziaływania, i to zarówno w aspekcie pozytywnym, jak i negatywnym. W zdecydowanej większości oceniono, iż

realizacja zamierzonych celów nie wpłynie w sposób zauważalny na analizowane zagadnienie.

1. W niektórych przypadkach nie było możliwe wydanie jednoznacznej oceny. Wpływ na środowisko będzie zależny od wyboru konkretnych rozwiązań na etapie realizacji projektu Strategii.

Podsumowując, należy stwierdzić, że w analizowanym projekcie „Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku” nie ma ustaleń, które dyskwalifikowałyby ją ze względu na skalę i charakter oddziaływań na środowisko. Aczkolwiek niektóre z planowanych działań mogą mieć negatywny wpływ na środowisko, to:

- ich realizacja jest uzasadniona znacznymi spodziewanymi korzyściami społecznymi i gospodarczymi, co jest bardzo istotne ze względu na sytuację społeczno-gospodarczą miasta,
- nie podejmowanie tych działań może skutkować wyższymi kosztami środowiskowymi (pozostawienie pewnych procesów w ich obecnym stanie prowadziłoby do dalszej degradacji pewnych aspektów środowiska).

16. STRESZCZENIE

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu „Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku” została sporządzona zgodnie z Ustawą z dnia 03 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (tekst jednolity - Dz.U. 2021 poz. 2373). Zgodnie z w/w ustawą Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu „Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku”

- zawiera informacje o zawartości projektu Strategii, głównych celach dokumentu oraz powiązaniach projektu z dokumentami wyższego rzędu,
- określa, analizuje i ocenia: stan środowiska w mieście, istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektu Strategii oraz przewidywane potencjalne oddziaływanie na środowisko (na ludzi, zwierzęta, rośliny, powietrze, wodę, powierzchnię ziemi, krajobraz, itd.) wynikające z realizacji zapisów znajdujących się w projekcie Strategii,
- przedstawia rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji zapisów znajdujących się w projekcie Strategii.

Projekt „Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku” to dokument, który definiuje wizję miasta, a także wytycza strategiczne cele i podstawowe kierunki działania w latach 2022-2030. Dokument opisuje sytuację strategiczną gminy, charakteryzuje jego sferę społeczną, gospodarczą, infrastrukturę techniczną, zasoby naturalne oraz wskazuje szereg innych aspektów, które wpływają na życie mieszkańców. Przeprowadzona analiza: słabych, mocnych stron miasta, szans i zagrożeń płynących z jego otoczenia oraz konsultacje społeczne zaowocowały wytyczeniem celów strategicznych:

- **WZROST POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO**
Rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych
Poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego
Rozwój turystyki i rekreacji
Intensyfikacja działań promocyjnych gminy
- **PODNIESIENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW WSPIERAJĄCE AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO**
Rozwój Kultury
Wzrost poziomu bezpieczeństwa
Poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych
Rozwój kapitału społecznego, społeczeństwa obywatelskiego
Kompleksowa oferta opieki społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
Zdrowy Kluczbork
- **KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI SPRZYJAJĄCEJ ROZWOJOWI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEMU**
Poprawa jakości środowiska przyrodniczego
Rewitalizacja gminy Kluczbork
Poprawa ładu przestrzennego

W ramach wyznaczonych priorytetów przewidziano szereg zadań, których realizacja przyczyni się do spójnego i harmonijnego rozwoju miasta. Należy zaznaczyć, że projekt „Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku” to dokument o charakterze otwartym, co oznacza, że jej założenia są elastyczne i mogą ulegać modyfikacji w odpowiedzi na zmieniające się warunki otoczenia społeczno – gospodarczego.

Priorytety, cele strategiczne i kierunki działań wyznaczone w projekcie Strategii uwzględniają zapisy dokumentów nadrzędnych na szczeblu krajowym, wojewódzkim i na poziomie lokalnym. Zapisy projektu Strategii są zgodne z ustaleniami wynikającymi z dokumentów planistycznych i strategicznych m.in. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Kluczbork, Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego dla poszczególnych

fragmentów gminy, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego, Strategia Rozwoju Kraju wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego, itd. Ponadto działania wyznaczone w projekcie uwzględniają cele ochrony i zakazy wyznaczone dla obszarów lub obiektów objętych ochroną. Stopień zgodności zapisów projektu Strategii z zapisami aktów prawa miejscowego ustanawiających formy ochrony przyrody (w tym z ochroną gatunkową roślin, grzybów i zwierząt) określa się jako całkowity.

W Prognozie oddziaływania na środowisko do projektu „Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku” opisano aktualny stan zagospodarowania gminy, oceniono stan środowiska, w tym jakość: wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza, gleb, oraz oddziaływania hałasu i pól elektromagnetycznych. Ponadto analizie poddano główne problemy środowiskowe istniejące w gminie istotne z punktu widzenia projektu Strategii.

Jednak głównym celem Prognozy była identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko, będących wynikiem realizacji projektu „Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku”, w tym zwłaszcza ocena, czy ustalenia projektu Strategii będą miały wpływ na stan środowiska przyrodniczego, stan środowiska kulturowego, jakość życia mieszkańców i stan dóbr materialnych, a także jakie skutki może mieć to potencjalne oddziaływanie.

Przeprowadzona analiza wykazała, że cele strategiczne wyznaczone w projekcie Strategii mogą powodować zarówno pozytywne jak i potencjalne negatywne oddziaływanie na środowiska. W większości są to działania mające neutralny lub pozytywny wpływ na stan środowiska gminy. Tak duża liczba ocen neutralnych wynika w dużej mierze ze specyfiki planowanych zamierzeń rozwojowych, które w większości nie są osadzone w przestrzeni. Wydanie jednoznacznej opinii w stosunku do działań mogących negatywnie oddziaływać na środowisko jest utrudnione. Wpływ na środowisko będzie zależny od wyboru konkretnych rozwiązań na etapie realizacji projektu Strategii i może wymagać przeprowadzenia procedury oddziaływania na środowisko.

Ograniczeniem w zaproponowaniu rozwiązań alternatywnych do zapisów Strategii jest ogólny charakter działań. Spośród działań, do których można było się odnieść, wiele uznano za optymalne i w związku z powyższym - nie wymagające poszukiwania alternatyw. Część z zaproponowanych ustaleń projektu Strategii uznano wprowadzić za potencjalnie niekorzystne dla środowiska, ale w praktyce oceniono je jako niezbędne dla prawidłowego rozwoju gminy i konieczne do realizacji w zaproponowanej formie ze względu na brak bardziej proekologicznej alternatywy.

Analiza celów operacyjnych oraz planowanych zadań oraz spodziewanych efektów, prowadzi do następujących generalnych wniosków:

- żaden z celów nie zakłada bezpośredniej ingerencji w obszary objęte ochroną Natura 2000,
- żaden z celów nie zakłada podejmowania działań, które mogą bezpośrednio oddziaływać w sposób negatywny na obszar chroniony,
- pośrednie efekty celów rozwoju są w kontekście oddziaływania na Naturę 2000 trudne do zdefiniowania – prawdopodobnie ich wpływ będzie minimalny, ale jego charakter – pozytywny.

Działania wyznaczone w projekcie Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku w większości mają charakter neutralny, odnoszą się do działań ogólnorozwojowych w sferze społeczno- gospodarczej. Pozytywne oddziaływanie w sferze gospodarczej widoczne będzie m.in. poprzez zwiększenie świadomości ekologicznej na temat różnorodności biologicznej, zwiększenie zainteresowania stanem przyrody w miejscu zamieszkania i jego otoczeniu. Rozwój gospodarczy miasta wiązać się może z udziałem technologii/ rozwiązań mających na celu skuteczniejszą ochronę środowiska podczas realizacji inwestycji.

W przypadku powiększania obszarów zabudowanych, tworzenia nowych ciągów komunikacyjnych nowe obiekty zabudowy stanowią mogą barierę przestrzenną dla migracji organizmów, przestrzeń ulega podzieleniu w wyniku czego jest bardziej narażona na antropopresję. Zmniejszeniu ulega wówczas powierzchnia biologicznie czynna, na której

funkcjonują organizmy żywe. Lepsza dostępność komunikacyjna do terenów przyrodniczych może pogłębiać negatywne oddziaływania na obszary cenne. Ponadto praca sprzętu ciężkiego wykorzystywanego do budowy, rozbudowy, modernizacji infrastruktury może być przyczyną emigracji zwierząt i niszczenia flory.

Przewiduje się rozbudowanie układu komunikacyjnego w sposób zapewniający lepszą dostępność terenów przyrodniczo cennych, co w znaczny sposób może narazić na niekorzystne oddziaływanie.

Rewitalizacja terenów miejskich z reguły wiąże się efektem pozytywnym dla środowiska poprzez zagospodarowanie terenu zdegradowanego, nadanie mu nowej funkcji lub przywrócenie dotychczasowej. Jednak obszary przemysłowe, dawniej nie przedstawiające żadnej wartości ekologicznej podczas długiego okresu nieużytkowania mogły zyskać pewną wartość ekologiczną w wyniku sukcesji wtórnej.

Działania związane z ochroną przeciwpowodziową, ochroną przed hałasem, ochroną powietrza na terenie miasta przyczynią się do ochrony zasobów przyrodniczych, w związku czym efekt działań będzie pozytywny.

Rozwój turystyki i promocja turystyczna miasta przyniesie pozytywny efekt społeczny i ekonomiczny, pozwoli m.in. na wyeksponowanie walorów przyrodniczych, zachęci do korzystania z istniejącej infrastruktury turystycznej.

Dokładne określanie alternatywnych rozwiązań oznaczałoby konieczność opracowania Prognozy na poziomie szczegółowości, który adekwatny jest dla wymaganych przez prawo raportów dla poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych.

Dla obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i zadań proponowanych w ramach projektu „Strategii rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku”, konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań. System oceny skutków realizacji projektu Strategii powinien być oparty na odpowiednio dobranych wskaźnikach presji, stanu i reakcji.

Monitoring skutków wdrażania postanowień projektowanego dokumentu

W związku z realizacją celów określonych w Strategii Rozwoju Gminy proponuje się prowadzenie monitoringu:

W związku z realizacją celów określonych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork proponuje się prowadzenie monitoringu:

- jakości i ilości wód - w przypadku realizacji inwestycji dotyczących gospodarki wodno-ściekowej mogących mieć wpływ na stan jakościowy i ilościowy zasobów wodnych,
- stanu i jakości gleby - czynności mogących mieć wpływ na przekształcenie jej powierzchni oraz na jej jakość,
- stanu przyrody - w przypadku czynności mogących mieć wpływ na zmniejszenie zasobów przyrodniczych.

17. LITERATURA

18. Strategia Rozwoju Gminy Województwa Opolskiego na lata 2016-2020.
19. Strategia rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku.
20. Biuletyn Statystyczny Województwa Opolskiego, WUS, Opole.
21. Centralna baza danych geologicznych - <http://baza.pgi.waw.pl/>.
22. <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/index.php>
23. <http://energetyka.w.polsce.org>
24. <http://www.oze.ranking.pl>
25. <http://www.opole.pios.gov.pl>
26. Krajowy System Ratowniczo Gaśniczy, Siły i środki KSRG na terenie województwa opolskiego.
27. Rejestr form ochrony przyrody, RDOŚ Opole 2021.
28. Raport „Energia odnawialna Opolszczyzny”.
29. Opracowania GIOŚ-RWMS.
30. Sprawozdanie z wykonania Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za rok 2019.
31. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022.
32. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028.
33. Mapa akustyczna dróg krajowych na terenie województwa opolskiego - część opisowa, GDDKiA, 2018
34. Powiatowy Plan Zarządzania Kryzysowego.
35. Informacja o stanie bezpieczeństwa sanitarnego Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, PSSE Kluczbork.
36. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, KZGW
37. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.12.2020 r. PIG PIB
38. Strategia Rozwoju Gminy przed hałasem dla województwa opolskiego 2019.
39. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, Ministerstwo Środowiska.

UZASADNIENIE

Z końcem roku 2020 upłynął termin obowiązywania dokumentu *Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork 2015-2020*. W maju 2021 r. przyjęto uchwałę NR XXXII/502/21 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 26 maja 2021 r. w sprawie przyjęcia trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku.

Strategia została opracowana zgodnie z przepisami art. 10 e ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Jest ona spójna z obowiązującymi dokumentami programowymi wyższego rzędu (regionalnego i krajowego). Proces opracowywania przedkładanego dokumentu uwzględnił wszystkie akty prawne mające wpływ na jego przebieg, w tym ustawę z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Strategia Rozwoju jest dokumentem, w którym zawierają się najważniejsze długofalowe zamierzenia i plany rozwojowe Gminy Kluczbork. Wyznaczone cele i kierunki działań dążą do stworzenia i poprawienia jakości życia obecnych i przyszłych mieszkańców gminy w każdym ze zdefiniowanych obszarów. Strategia stanowi podstawę zarządzania gminą z wykorzystaniem potencjału samorządu przy równoczesnym minimalizowaniu zjawisk negatywnych. W dokumencie Strategii zawarte są wnioski z wynikające z Raportu Diagnostycznego, z podziałem na 3 główne obszary tematyczne (społeczny, gospodarczy, przestrzenny). Wizja gminy oraz cele strategiczne zostały wyznaczone zgodnie z powszechnymi standardami.

Dokument określa kierunki oraz warunkuje ciągłość polityki rozwoju gminy, a także stanowi uzasadnienie w staraniach o pozyskiwanie środków zewnętrznych na inwestycje oraz działania rozwojowe.

Projekt dokumentu wraz z prognozą jego oddziaływania na środowisko, został poddany konsultacjom społecznym, które odbyły się w dniach 17 marca – 22 kwietnia 2022 r. Wystąpiono także o opinię do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Opolu oraz Opolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Opolu. Raport z przeprowadzonych konsultacji oraz wszystkie etapy tworzenia Strategii znajdują się w BIP Gminy Kluczbork www.bip.kluczbork.eu/257,programy-strategie-plany.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, opracowano także wewnętrzną analizę ex-ante, która oceniła trafność założeń i wniosków, a także prawdopodobieństwo realizacji zdefiniowanych celów i wizji.

Projekt Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku został także pozytywnie zaopiniowany w dniu 30 maja 2022 r. przez Zarząd Województwa Opolskiego Uchwałą Nr 7179/2022 w sprawie opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia w projekcie „Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku” ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa opolskiego.

Mając powyższe na uwadze, podjęcie przedmiotowej uchwały zasadne.